

3669

N.

ලිංගභාසා මයිකල්

චේ.ජ්‍යෙ.ත්‍රිස්වාහු

ඩීප් ප්‍රසාද
චාන්ද්‍ර මාලා
චාන්ද්‍ර මාලා

നേതാജിപാൽക്കര

പ്രസാധകമാർ
സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ
സംഘം ലിമിറ്റഡ്

നേതാജിപാൽക്കര

പ്രസാധകങ്ങൾ

സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ
— ഓസ്റ്റ്‌ലം ലിമിറ്റഡ്

നേതാജിപാൽക്കര

പ്രസാധകനാർ
സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകർണ്ണ
“O സ്റ്റോൾിമിറേഡ്”

NETAJI PALKAR

(A NOVEL)

BY

K. R. Krishna Pillai B. A., B. L.

FIRST IMPRESSION 1933
SECOND " 1954

Rights Reserved

PUBLISHERS
SAHITHYA PRAVARTHAKA C. S. LTD.

NATIONAL BOOKSTALL
POST BOX 40, KOTTAYAM

Re. 1.

6

സേരാജ്ഞിപാൽക്കരി

റമ്മകത്താ:

കെ. അമർ. കൃഷ്ണപിള്ള
ബി. എ., ബി. എൻ.

നാഷ്ടനൽ ബുക്ക്‌സ്റ്റാറ്റ
കൂടു റിക്കൽ ബംസാർ കൊട്ടയം.

വില 1 രൂപ

Vignanaposhini Press, Quilon.

നേതാജി പാൽക്കർ

1

ശൈകൾ എന്ന ഗ്രാമം ബാംഗ്ലാദേശിന്റെ പാർപ്പത്തിൽ രഘുമായ ഒരു പ്രദേശത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ശിശിര മായ ഒരു സാധാരണവേളയിൽ ഇംഗ്രേസ്റ്റുക്കാണ്ടിന്നു. കൊങ്കണപു സ്ഥതിയിൽനിന്ന് എക്കേൾ മുഖ്യമായിരുന്നു അടി ഉയൻ്റ്, നിബിഡപദ്ധതായ അരബ്രാങ്കദളാൽ ആരുത്തപദ്ധതായ മാത്ര റം, പ്രഭ്രം ഇംഗ്രേസ്റ്റുക്കാണ്ടിന്നു. ഉത്തര വിശൻ ധനറീന്തി അവർ കൂടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന സ്ഥല ത്തിനു സചിപം പ്രവഹിച്ചു. ഉദ്ദേശം പത്രാട്ടിക്കെൽ തെക്കക്കിഴക്കായി ഉണ്ടായിരുന്ന രാജവിമി കൊങ്കണത്തി നീറയും കെഷിണാപമത്തിനീറയും മദ്ദേശ്യജിൽ പദ്ധിമേലു കൂത്തിനീറ ഫുംഗപദ്ധതാ അധികാരാധനാവെച്ചു. കൊങ്കണ പ്രസ്ഥം ഇൻഡ്യൻമരാസമുദ്രത്തിനീറയും ഇംഗ്രേസ്റ്റുക്കാണ്ടി നീറയും മദ്ദേശത്തിലായി മുപ്പേരോ നാലുതോ മെത്ത നീളുച്ചു ഒരു മെത്താനമാക്കുന്നു. ഇംഗ്രേസ്റ്റുക്കാണ്ടി നീരന്തരയും ചരിത്രത്തുകിടക്കുന്നതിനാൽ, തീരുമാനിയും ഉൽപ്പത്തി പദ്ധിമതീരത്തിന്നുന്നു. നാലുതു മെല്ലിനകമാണെങ്കിലും, അവ എക്കേൾ ആയിരംമെത്ത കിഴക്കാട്ട് രഘുകി ബംഗാരസമുദ്രത്തിലെത്തു പതിക്കുന്നതു്. സമർക്കന്നുമുതൽ സിലോൺവരയും, പുള്ളസമുദ്രം മുതൽ പദ്ധിമസമുദ്രവരയും, തന്നീരു ആയിപ്പത്രത്തു

Vignanaposhini Press, Quilon.

നേതാജി പാൽക്കർ

1

ശൈക്കം എന്ന ഗ്രാമം ബാംഗലായിൽനിന്ന് ചുനായി ലേഡ്സ് പോകുന്ന പ്രധാനഗണങ്ങാധികാരി പാർപ്പേതിൽ രഹം സീച്ചമായ ഒരു പ്രദേശത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ശിശിര മായ ഒരു സാധാരണവേളയിൽ ഈ ഗ്രാമത്തിന്റെ പ്രാന്ത തതിൽ മുന്ന് കട്ടികൾ കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കൊങ്കണപു സ്ഥതിയിൽനിന്ന്¹ ഏകദേശം മുഖായിരം അടി ഉയൻ്ത്, നിബിഡങ്ങളായ അരബ്രൂപ്പങ്ങളാൽ അത്രുത്തങ്ങളായ മാത്ര രം, പ്രഭ്രം മും കനകളുടെ താഴ്വരയിൽനിന്ന്² ഉത്തര വികസന ധാരിനാഡി അവർ കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന സ്ഥല തതിനു സന്തീപം പ്രവഹിച്ചു. ഉദ്ദേശം പത്രാംഖിലെബൈൽ തൈക്കകിഴക്കായി ഉണ്ടായിരുന്ന രാജവിമി കൊങ്കണത്തിന്റെയും കൈശിണാപട്ടത്തിന്റെയും മലപ്പുറയിൽ പദ്ധിമലപ ദ്രോത്തിന്റെ ശ്രൂംഗങ്ങളാൽ അധികാരാധണംചെയ്തു. കൊങ്കണ പ്രസ്ഥാ ഇൻഡ്യൻമഹാസമുദ്രത്തിന്റെയും ഈ പർവത തതിന്റെയും മലപ്പുത്തിലായി മുപ്പേരോ നാലുതോ മെമ്പൽ നീളുമ്പുളി ഒരു മെതാനമാകുന്നു. ഈ പവർത്തനയെ അധി രോധണംചെയ്തും കൈശിണാപട്ടത്തിന്റെ അത്രുന്നതു പ്രദേശത്തിൽ എത്തുന്നു. ഈ പ്രദേശം ഇൻഡ്യയുടെ ചുമ്പ് തീരത്തേയ്ക്കു ചരിത്രത്തുകിടക്കുന്നതിനാൽ, സീസ് ഭത്താക്ക നദിയുടെ ഉത്തപ്പത്തി പദ്ധിമതീരത്തിൽനിന്ന്³ നാലുതു മെല്ലിനകമാണെങ്കിലും, അവ ഏകദേശം ആയിരംമെണ്ണ കിഴക്കുക്കു⁴ രൂപകി ബംഗാരസമുദ്രത്തിലെത്തു പതിക്കുന്നതു. സമർക്കന്നുമുതൽ സിലോൺവരെയും, ചുമ്പ്‌സമുദ്രം മുതൽ പദ്ധിമസമുദ്രംവരെയും, തന്റെ ആയിപ്പത്രത്തെ

സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് ആദ്യമെടുക്കുടി, ഇൻഡ്യരുടുടെ മിക്ക ഭാഗങ്ങളും റീച്ചുവന്ന മുഹമ്മദൻവർത്തിയുടെ പ്രസിലു ഔദ്ധൂയ നഗരങ്ങളിലെയും, ചുനാ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ലേജ്ഞും പോകുന്നതു ശൈക്തതിൽനിന്നും പുറപ്പെടുന്ന രാജ വീംമിമാർഘം ആയിരുന്നു. ഈ ഗ്രാമം പശ്ചിമതീരത്തിൽ നിന്ന് ഇരുപതുമൈലിനകത്തെങ്കിലും ഉത്കാർഷഭവ" എന്ന വായ മുഹമ്മദൻവർത്തിയുടെ രാജ്യപ്പെട്ടിക തുല്യം അടിത്തായിരുന്നു. നമ്മുടെ കമ്പയിൽ വിവരിക്കുന്ന സംഭവങ്ങൾ നടന്ന കാലത്തു ബിജപ്പുരിലെ മഹമ്മദരാജാവിന്റെ ക്രാലും ഈ ചെറിയ ഗ്രാമത്തെയും ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല. ബിജപ്പുരാജാവും ശൈക്തതിനും ഇരുപതിരഞ്ചിത്വമെൽ വടക്ക്. കല്യാണനഗരംവരെയുള്ള കൊങ്കണാട്ടിന്റെ ആധിപത്യം കൈവശപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അതിനാൽ ഭാഗവതിനും രാധ കൊങ്കണമാർ തങ്ങളിടെയെല്ലാ മിച്ചവരും സപ്ത ദ്രാവികാരം നടത്തിവന്ന ആചാര്യരൂപമാതാടയും പ്രക്ഷാരമായെന്നും ശക്തിയെ സമീക്ഷാഭിയിരുന്നതു മുട്ടാതെ, ബിജപ്പുരിലെ ഉദ്രോഹസ്ഥാനങ്ങൾ നിഷ്ടുതണ്ണായ പീഡ നടത്തിവെങ്കിലും, ഇന്ന് സമിതിയിൽ വിജ്ഞ വച്ചും അരാജകതപ്പെട്ടും കൊങ്കണത്തിൽ സവർത്ത വ്യാപിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ കറേനാളായി തങ്ങൾക്കും ഒരു നല്ലകാലം സമീപിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നുള്ള ആദ്യമുഖ്യം, അതുനിമിത്തം അവരുടെ ഫോറത്തിനും അപ്പുമായ ആദ്യപ്രാസവും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അതിനുമല്ലാത്ത ഭാവിയിൽ തങ്ങൾക്കും സപാത തുറ്റും ലഭിക്കുമെന്നും അപ്പുരസ്യകൾ സഭ്രതാഷ്ട്രാനങ്ങളെ കൊണ്ടു" ആ സദാഭ്രതത്തെ പ്രശ്നപ്പെന്നംചെയ്യുമെന്നും ആകും ശത്രുവിൽ പുശ്പവുംജീവിജ്ഞാനക്കുമെന്നും ഒരു ഭവിഷ്യവാദം മഹാരാജ്യത്തിലെ ഗ്രാമവാസികളും വനവാസികളും ദൈഹികപോലെ ഉപ്പസിപ്പിച്ചു. ഈ ആദ്യമുഖ്യം ബലത്താൽ കൊങ്കണമാർ തങ്ങളിടെ ശിരസ്സിനെ ഉന്നമിപ്പിക്കുമ്പോൾ

സ്പാതരും ഭാവികയും ചെയ്തുതുടങ്ങി. ഒരുമാസതോളം കണ്ണാരമായ ഉപ്പുത്താൽ വരണ്ടും താമരവർഗ്ഗമായും കിടക്കുന്ന മെതാനൈറ്റും തണ്ണേറ്റുക്കുന്ന വർഷപാതം എന്നുപോലെ ആശയങ്ങൾക്കും സ്പാതരുത്തിനേൻ്റെയും പരിമഹം അന്തരിക്ഷത്തിൽ സംകുമിച്ചു. ഈ ആശയാനുസരം എത്രതന്നെ ഗ്രധിക്കായിത്തന്നെക്കിലും അതു് ഉത്കൃഷ്ടമായും അപകൃഷ്ടമായും സമ്പന്നമായും ദരിദ്രമായും ഒരുപോലെ ഉദ്ദേശിപ്പിച്ചു. ഈതിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം ധരിതിനീരത്തിൽ കളിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന ആ കട്ടികളിലും കാണപ്പെട്ടു.

“ഇവരിൽ മുത്തതു് ദ്രവ്യഗാത്രം ഉന്നതനം പ്രായത്തിന്തക്ക് ബലമുള്ളതുവന്മായ ഒരു ആശംക്കടി ആയിരുന്നു. അവൻ പേര് നേതാജി എന്നുയായിരുന്നു. അവൻ കൈകിളിപ്പാഡായിരുന്നു തടിച്ചു മുള്ളവടക്കാണ്ടു് ഒരു കളളിച്ചടിയിൽ ഉണ്ടോടെ അടിച്ചു്, സ്വല്പിതനായ ആശയം വിൽക്കിനിനു ശ്രദ്ധപാതവർഗ്ഗമായ രക്തം ഒഴുക്കുന്നതിനുകൂടി സിരം സഭനും കൂടംകൂടം “ഹരഹര മഹാഭവ!” എന്നിങ്ങനെ മഹാരാജുമാരുടെ പടവിളി വിളിക്കുന്നു ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ സാമ്പത്തിൽ അവന്റെ ശരീരം ആശകലം വിയക്കിക്കും തലയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ചുവന്ന തലപ്പുാവു തെറിച്ചുപോകും ചെയ്യു. അവൻ തുട്ടുകാരായ രണ്ട് പെൺകുട്ടികളിൽ ഒരുരി അവക്കണ്ണം മുന്നവയ്ക്കുന്നു് മുള്ളയതും മററവധിക്കു് എക്കുണ്ണും പത്രവയ്ക്കു് പ്രായമും ആയിരുന്നു. മുത്തപ്പു നേതാജിയുടെ സഹോദരിയും മുള്ളയവരും അവന്റെ ജണാതിവർഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരു പെൺകുട്ടിയും ആയിരുന്നു. മുത്തകുട്ടിക്കും ഗംഗയെന്നും മുള്ളയതിനും കാരിയെന്നും പേര് വിളിച്ചിരുന്നു. കാണി നേതാജിയുടെ ഗ്രമത്തെ അതിഹർഷത്തോടെ മുല്ലക്കാരം അഭിനന്ദിച്ചു:

“ധീരനായ പോരാളി! യുദ്ധം കേമമായി;” തൃജ്വവൻ്നങ്ങളുായ കളികളിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ഉന്നേഷങ്ങളോടെ അവർ തുടർപ്പറത്തു: “നി താടിക്കാരായ സ്ത്രീ മഹമ്മദ് മാരെ കൊല്ലുവേം എന്ന് ഈ ചെന്വകമാല നിന്റെ കഴുതിലിട്ടും.”

എന്നാൽ നേതാജിയുടെ സഹോദരി ശാന്തശീലയും കാൾഡിയക്കാരും ഭാവനാശകതി കഠിനതവള്ളം ആയിരുന്നു. “പ്രിയനായ നേതാജി, നമ്മുകൾ വീട്ടിൽ പോകാം” എന്ന് അവർ പറത്തു. “നിന്റെ ഈ ഫേശാം കണ്ണാൽ അധിക വല്ലാതെ ദേശ്യപ്പെട്ടും; നിന്റെ ഉട്ടപ്പുകൾ കീറിയിരിക്കുന്നു. രസികനായ നിന്റെ പുത്രൻ്തെപ്പറ്റി അതാ പോകിയിൽ കിടക്കുന്നു.”

കാൾ പറത്തു:—“ഭീതവായ അവർ പറയുന്നതിനെ ക്രൂഞ്ഞേണാം. നി മഹമ്മദ്മാരെ തെരഞ്ഞെരണ കൊല്ലുണ്ണം. മഹാരാജ്ഞിയിൽ ഒരു മഹമ്മദൻ എക്കിലും ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാലം എന്ന് നിന്റെ ഭാത്യാക്കന്തപ്പ്.”

ഈ സമയം മുലയായ ഒരു വാല്പുകാരി അവിടെ വന്ന്, വെളിയിൽ അതുവളരെനേരം താമസിച്ചതിന് ആ പെൺകുട്ടിയെ ശാസിച്ചുകൊണ്ടു്, വീട്ടിൽ പോകുന്നതിനായി അവളുടെ കൈയ്യുള്ളടിച്ചു. കാൾ മുഖം വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടു് അവളുടെ ക്രൂക്കാരനോട് പറത്തു: “ആക്കട്ട; വളരെ നേരത്തെ ആശങ്കിലും എന്ന് ഇപ്പോൾ പോകുന്നു. ഇന്ന് ഉച്ചയ്ക്കുമേൽ നി അധികം മഹമ്മദമാരെ കൊന്നിട്ടില്ല. അതിനാൽ ഈ മാരം എൻ്റെ തലയിൽത്തന്നെ ഇരിക്കുമ്പെട്ട്. അതു നിന്റെക്കാരി എന്നിക്കതനെ ഇണക്കമായിരിക്കുന്നു.”

ഇങ്ങനെ പറത്തു:— അവർ ആ ചെന്വകമാല തന്റെ ശിരസ്സിൽ അണിഞ്ഞതുപോരാം, അതു തൃജ്വവൻ്നമായ അവളുടെ കൈമുഖ്യത്തിൽ ഒരു മാരംപോലെ ശോചി

ഇ. തന്റെ ചെറിയ മിത്രങ്ങളോട് സ്വിത്തും ധാതുപര കയും ക്രുക്കുടുക്ക തിരിതെരുന്നോക്കുകയും ചെയ്യുകൊണ്ട് പിതാവിന്റെ സ്ഥാത്തിലേയ്ക്ക് പോകുമ്പോൾ കാരീയക്കുടുക്ക ഓവം അത്രുന്നു രമണിയമായിരുന്നു.

അവൾ പോയിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നേതാജി തന്റെ തലപ്പുംവെച്ചത്തു്, വസ്തുലയായ ഗംഗയുടെ സഹായത്താൽ അതിനെ ഭാഗിയായി ധരിച്ചു. അതിനെന്നുംഡേശം സദോ ദൈനം സദോദരിയും കൈകോത്രുപിടിച്ചുകൊണ്ട് തങ്കളുടെ ദേവന്തതിലേയ്ക്ക് മനസ്സായി നടന്നു.

2

നാം നോം അല്ലെങ്കിൽ വിവരിച്ച ബാലക്കും കണ്ണിട്ട് ഇപ്പോൾ ആരുവാം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പ്രാഞ്ചു കായനായ നേതാജിയുടെ മുഖത്തിൽ താങ്ങ്ങുത്തിന്റെ പുർഖിയന്തരം പ്രകാരിക്കുന്നു. കാരി പിതാവിന്റെ സ്ഥാത്തിനു വെളിയിൽ കളിക്കുന്നതായി കാണാനില്ല. ഗംഗയുക്കെട്ട്, മധ്യരാസ്ത്രിക്കുകമാക്ക് വിവാഹത്തിനുള്ള പ്രായത്തെ പ്രാപിച്ചു എന്നല്ല, അതിനെ അതിക്രമിച്ചിട്ടിട്ടില്ല കണ്ണ. എന്നാൽ അവളുടെ വിവാഹത്തിനു് ഇനി അധികം താമസമില്ല. ഗംഗയുടെ പിതാവു് സമീപസ്ഥം മായ വടഗൾ എന്ന ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു് അവരുടെ അനുഭവം താമസമില്ല, സവന്നനാക്കാരും സവന്നനാക്കാരും, അവളുടെ ഒപ്പുവെച്ചു പോഷയാത്രയായി വടഗനിൽ കൊണ്ട് ചെന്നു്, അവിടെവച്ചു് ഉചിതമായ ആധിക്യംവെരുത്തോടുകൂടി വിവാഹം നടത്തണമെന്നു് തിച്ചപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

കഴിഞ്ഞ ആരുവാം ക്രുക്കുടുക്കിംഗിൽ ഉത്തരകൂക്കണ്ണ മാരുടെ സ്പാതത്രുപ്പുല്ലി വളരെ വല്ലിച്ചിരുന്നു.

എന്നാൽ ബിജപ്പുർഗവമ്മൻറിനോട് മത്സരിക്കുന്നതിന്⁹ ഉൽസൂക്കമാരായ മുവഴ്ച് ഒരു നേതാവിനെ ഇനിജും ലഭിച്ചില്ല. അതിനാൽ കരംപിരിക്കുന്നതിനാം മത്സരിക്കുള്ള അമർത്തന്നതിനുമായി ആരു ഗവാമമ്മൻറിനാൽ നിയുക്തരായ ഉദ്ദ്രോഗന്യമാരോട്¹⁰ അവൻ കുടക്കുടെ കലഹിക്കുന്നു. ഈ തടസ്സത്താൽ ക്ഷപിതരായ ഉദ്ദ്രോഗന്യമാർ മുറുക്കുള്ളായ ഗ്രാമവാസിക്കുള്ള നിർദ്ദേശമായി മുംബുക്കുകയും അനുരധിയും അപരാധങ്ങൾക്ക് അസഹായരായ അന്നപരാധിക്കുള്ള ശിക്ഷിക്കാണും ചെയ്യുവരുന്നു.

ഈക്കത്തിംഗൻറെ സഹിപ്പുണ്ടെങ്കെള്ളിൽ മുഴുവിയം കലഹങ്ങുന്ന നടന്നുകൊണ്ടാരിക്കുന്നതിനാൽ, മതിയായ രക്ഷക്കുടാതെ ഗംഗയെ വടക്കിലേണ്ടു¹¹ അഥവാന്നന്തു കശചുമായിരിക്കും. എന്നാൽ ഗംഗയുടെ പിതാവിംഗൻറെ ഭാരി പ്രുംനിമിത്തം അവളുടെ ശിഖിക്കയെ അഭാഗമിക്കുന്ന ഭേദമാരം സംഖ്യ വളരെ ചെറുതായും അവയുടെ ആരുജുമായ സാമഗ്രികൾ തുടർന്നുപുട്ടു പത്തുപത്തും പുഞ്ചവല്ലാൻ ചെറിയ ക്കതിരിക്കുള്ളിൽ കയറി, വിവിധങ്കുളായ വാളുകൾ ധരിച്ചു¹² ശിഖിക്കയുടെ മുന്നിലും പിന്നിലുമായി പോകുന്നു. തന്നെ സവിധായ കാശിയുടെ പിതാവിംഗനോട്¹³ മുഖവാങ്ങിയ ക്കതിരിയിൽ കയറിപ്പോകുന്ന നേതാജിതനു മുവായുടെ ഭേദതാവു¹⁴. കന്ധുകയുടെ എറുറുവും അട്ടത്ത ബുന്ധം എന്ന നിലയിൽ തനിക്ക് സിലബ്രീറിക്കുന്ന സ്ഥാനഗശരവം വിചൊരിച്ചു¹⁵ അവൻ ഒരു ബാഖനേപ്പുാലെ ആനന്ദിക്കയും തന്നെ സുവർണ്ണസാംസന്നത്തയും അതിൽ തുടങ്ങിക്കിടക്കുന്ന വദ്യഗംഗയും കുറ്റകുറ്റിക്കുന്ന ചിലപ്പോൾ അഭിമാനന്നും ചെയ്യുന്നു. ഇപ്പുകാരം യശവന്നത്താലും ആരോഗ്യത്താലും ഉണ്ടാക്കുന്ന ശൈലത്രുപ്പത്താട്ടക്കടി ചിലപ്പോൾ മുഹിലും ചിലപ്പോൾ പിന്നിലുമായി അവൻ ആരു സ്ഥാനത്തിൽ സഖ്യവിച്ഛുക്കാണാണുന്നു.

അവർ മുങ്ങപെട്ട രാജ്ഞിമെൽ സംഖ്യാത്തിൽ “യൗരിയും പാതാളഗംഗയും സംഗമസ്ഥാനത്തിൽ എത്തി. അവിടെ അവൻ വലഞ്ഞാട്ടതിരിപ്പത്തു് പാതാളഗംഗയുടെ വലത്തെ കരയിൽക്കൂടി പോകണ്ണോ അവക്കുട ഗതി അപ്രതീക്ഷിതമായും പ്രധാനമായും രോധിക്കപ്പെട്ട്. ഇഷ്ടം മാരായ മഹമഹാഭയനും ഒരു സംഘം അവക്കുട മാറ്റു തെരുത്തു്. നേതാജിയും സ്നേഹിതന്മാരം മുണ്ട് അപക്കുട തെരു മുൻകൂട്ടി ശൈത്യികന്നതിനാൽ, അവർ ശൈക്കതി ലേയ്ക്കു മടങ്ങുന്നതിനായി കതിരക്കളെ തിരിച്ചു്. എന്നാൽ ക്ഷണാത്തിൽ അവക്കുട മാർപ്പാം ചുറ്റം നിരോധിക്കപ്പെട്ട്. മഹമഹാഭയാർ തോക്ക ചൂണ്ടിക്കൊണ്ടു്, ഉണ്ടുമെങ്കിലും വിശ്രാദാവം കാണിക്കുന്നപക്ഷം വെടിവെച്ചുകളിയുമെന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞു്. ഗാഗയുടെ അനുചരന്മാരിൽ ധീരമായ രാധാകൃഷ്ണൻ ശിബിക്കുകയെ തിരിച്ചു് ഒരു മുട്ടവഴിയിൽ കൂട്ടി കടന്നപോകുന്നതിനു തുനിന്തു. അഛപ്പോൾ ചെത്തുന്നു് ഒരു വെടി തീരകയും അവരിൽ ഒരാൾ മരിച്ചുവിഴുകയും മററവൻ മുറിവെള്ളുകയും ചെയ്തു്. മുത്തവള്ളുരു മഹമഹാഭയാർ ദോടു് മുന്നിയും എതിരിട്ടുന്നുണ്ടു് അവിഡേക്കമായി തോന്നിയതിനാൽ ഗാഗയും, സജുഹാദരിയെ ഉച്ചേപക്ഷി ക്കുന്നതിൽ വിചുവന്നായ നേതാജിയേയും വിട്ടാവച്ചു്, മററളളിവൻ ക്ഷണാത്തിൽ അവിടെന്നിനു് ടാടിപ്പോം സാധുവായ ഗാഗയും ഭ്യാതിരേകത്താൽ കരയുന്നതിനു കൂടിയും ശക്തിയില്ലായിരുന്നു. അവക്കുട സഭോദരൻ കതിരയിൽ നിന്നും താൻ ദരിക്കലും അവക്കുട ഉച്ചേപക്ഷിക്കുണ്ടെന്നു് പറഞ്ഞു് അവക്കുട ആഗ്രഹസിദ്ധിക്കാൻ ശുചിച്ചു.

തന്നെ സ്ഥാനഗംഗരവത്തെ എഴുപിസ്തീക്കുന്നതും ഉജ്ജപ്പലവുമായ ക്രമുകത്തെ ധരിച്ചിട്ടുള്ളവനും ആ സംഘത്തിന്നും നേതാവുമായ ഒരു മഹമഹാഭ അവക്കുട സമീപ

അതിൽ വന്ന് നേതാജിയോട് പറഞ്ഞു:— “ബാലാ! നീ ഒരു വിഷാദിക്കേണ്ട. ഈന്നതെത മൂല ദൈവങ്ങാഗം നിന്നും ഭാവിയായ എപ്പേരുതിന്റെ അശ്വിനിയാമമഞ്ചു. നിന്നും സഹാഭി ത്രാസളോടൊക്കമിച്ച്” ബിജപ്പുരിൽ ചെന്ന് അവിടത്തെ പ്രഖ്യവരമാരിൽ രാളിന്നും ഭാര്യായിൽനിന്നും പോകുന്നു. നീ ഏകപ്പെടുവത്തെയും അശ്വേമത്തിന്നും പീഠാലഭരിയായ മഹമഹാന്വിശയയും വിശ്രപസിക്കുന്ന പക്ഷം നിന്നും താമസിയാതെ ബിജപ്പുരംനെന്നുതനിൽ ഒരു പ്രധാനമാനം ലഭിക്കുന്നതാണ്. അതിനാൽ സ്വയം വന്നകുടിയിരിക്കുന്ന മൂല ഭാഗങ്ങൾക്കുതെ അംഗീകരിക്കുന്നതിന് നീ ഒരു സംശയിക്കേണ്ടതില്ല.

നിഃബന്ധമായ മൂല ഉപദേശത്തിന് ഉത്തരമായി നേതാജി തന്നും വാളിനെ നിർവ്വിശകമായി ആ മഹമഹാന്വിശ ക്രതിയിരിക്കി. അവൻ മരിച്ചു താഴെ വീണ്ടുള്ള കണ്ണപ്പോരും അന്യമാരായ അനുചരമാർ രോഷാക്കലരായി ആ ബാലനെ എതിരുത്തു. ശരൂക്കുതെ എന്നു മുഖം അവരുടെ സംഭ്രമചൂടു നേതാജിയെ താരത്തിൽ ഒരു ക്രതെല്ലിക്കുന്നതിന് പ്രതിബന്ധമായിത്തീരുകയും നേതാജി അവരിൽ അനേകംപോഴും മറിവേല്ലിക്കായുംചെയ്തു. എന്നാൽ ഒരു അവൻ രക്തപ്രവാഹത്തോടുകൂടി ബോധകേട്ട ഭ്രമിയിൽ പട്ടിച്ചു. തൽക്കുഞ്ചം അവന്നും നെഞ്ചിൽ ഒരു ക്രതം ക്രതിയിരിക്കി വധിച്ചുകൂളയണാമെന്ന്” ആ സംഘത്തിലെണ്ണായിരുന്ന ഉമരതന്നായ ഒരു മുള്ളാ അഭിപ്രായപ്പോരും ശവത്തിൽ കൂത്രന്നതു മാനുമല്ലെന്നപറ്റം ഒരു യുദ്ധാവായ ഒരു ഉദ്ഭോഗസ്ഥി അവരുടെ തട്ടാത്തു.

മുള്ളാ:— “റസ്സം! അതല്ലാ എന്നു പറഞ്ഞത്തു; അവ നും മോഹാലസ്യം മാത്രമായിരിക്കാം. അവനെ ജീവ നോടെ വിചുന്നതു നന്നെ വിചാരിച്ചുവേണം. അവൻ ജീവിക്കുന്നപക്ഷം അസംഖ്യം സത്രവിശ്രപാസികൾ മരിക്കേണ്ടി

വയം. പുഞ്ചപ്രായം തിക്കണ്ടാൽ ഈ കട്ടി കരഞ്ഞ നായ ഒരു പോരാളിയായിത്തീർന്നു. ശരുവിനെ കൈയ്യിൽ കിട്ടേണ്ട കൊല്ലാത്തവൻ തനിക്കുതന്നെ ശരുവാണ്ണന്ന ഷേഷക്ക് സാദി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു തെററുകയില്ല. കൈയ്യിൽ കല്ലും സപ്പുത്തിൻ്റെ തലയും തരത്തിനവന്നാൽ ബുല്ലിയുള്ളവൻ ആ തലയെ തെരിച്ചുകള്ളാതിരിക്കമോ?”

റസ്റ്റം മധ്യമനസ്സുനായ് ഒരു ശരുവായിത്തന്നതിനാൽ അതു യുവാവിൻ്റെ ദൈഹ്യവും സഹേഡരിസ്സുമെല്ലാം വിഭാഗിച്ചുപ്പോരു, അയാൾക്ക് ഗാധമായ അന്ത്രത്തേന്നാനു ഇപ്പുകാരം പറഞ്ഞു: “അമേഡേററിക്കൈ വേർത്തിരിക്കുന്നതിനു പ്രധാനമില്ലെന്നും എന്നാൽ അവരെ സന്ധിപ്പിക്കുന്നതു വളരെ പ്രധാനമാണെന്നും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു” അതു സാദിത നേരാണെല്ലാ. അവരെ ബുദ്ധിമുദ്രയുണ്ടു് അലോചിച്ചുവേണ്ടം നാണു് വിവേകികളുടെ പക്ഷം. എന്നെന്നാൽ വില്ലിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ടകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ അതിനെ പിന്നവലിക്കാൻ കഴിയുന്നതല്ല. ഒരുവേളു ഈ ദ്വാവിനു ജീവനം സംബന്ധിക്കുന്നാലും അവരെ പച്ചയോടെ വെച്ചിക്കാശിക്കുന്നതു് ഹിംസ്യജന്മുകളുടെ സ്വഭാവമല്ലയോ? എന്നാൽ അവൻ മരിച്ചപോയി എന്നു് എനിക്കു നല്ല നിശ്ചയം വന്നിരിക്കുന്നു.”

ഇപ്പുകാരം നേതാജി കുട്ടതലായി മറിവുകൾ നേരം എല്ലാതെ താൻ വിണ്ണനമല്ലതുതന്നെ നിശ്ചലനായിക്കിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ അവൻ മരിച്ചിട്ടല്ലായിരുന്നു; നോഡയതു നൃനായി കണ്ണേരം കിടന്നതിൻ്റെരേഖം കൂട്ടാൻ തുറന്നു. നോക്കിയപ്പോരു വലിയ ഇരുട്ടായിരുന്നതിനാൽ എത്രനേരം താൻ അവിടെ കിടന്ന എന്നു് അവൻ അറിയാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. എഴുന്നേള്ളുന്ന തിരു ശക്തിയില്ലാതെ അവൻ കണ്ണേരംകൂടി നിശ്ചയം സ്ഥാനായിക്കിട്ടുണ്ടു് എങ്കിലും ഒരുക്കം എഴുന്നേറും കുറി

ക്രിൽ തെററിയും വഴിയിൽ കുടക്കുന്ന വിത്ര മിച്ചും, തന്റെ ഗ്രാമത്തിൽ എത്തി. ഒരേത്തെ പ്രധാര തന്ത്രം തങ്ങളുടെ രണ്ടു സന്താനങ്ങളും ധ്യാനസന്ദഹയ്ക്ക് മതവിഡിയെ വിചാരിച്ചു കരാത്തുംകൊണ്ട് തന്റെ പിതാക്കൾ 'ഉറങ്ങാതെയിരിക്കുന്നതു' നേതാജി കൊട്ട. സന്താഷ്ടഃസന്താപങ്ങളോടുകൂടി, ക്ഷതക്ഷീണനായ അതു കുടിയെ അവർ ആദിംഗനാഭയ്ക്കും സഹായമാർക്കും കൈ കൈഞ്ഞത്തിന്റെയേഷം തനിക്കും സോദരിക്കും സംബന്ധിച്ച മുത്താനതങ്ങളും അവൻ പറഞ്ഞുകൂടിയ സ്ഥിരങ്ങളുംവയ്ക്കു. പിന്നെ അവൻറെ മുറിവുകളിൽ എന്നുപുറട്ടി അവനെ മെത്തയിൽ കിടത്തിയതിന്റെയേഷം അവയും കിടന്നു അല്ലെന്നും ഉറങ്ങി.

3

എന്നാൽ നേതാജിക്ക് ശാഖിക്കേന്നും വിത്രുമികാൻ തരബില്ലായിരുന്നു. പെജ്ജപ്പുറിലെ ഉന്നതനായ ഒരു ഉദ്ദീഗ സ്ഥലം തന്റെ കൈക്കൊണ്ട് വധിച്ചതിനാൽ മരണശി ക്ഷമയ പരിഹരിക്കുന്നതിനു് തങ്ക്കുണ്ടാ എവിടെയെ കുലം ഭാടിയെല്ലാംക്കയല്ലാതെ ഉപാധാനരം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. കർമ്മായ ആപത്തിനിന്നിനു് നിരപ്പാധാരയായ തന്റെ സഹ്യാദരിയെ രക്ഷിക്കുന്നതിനായി താൻ കാപ്പ കാരം പ്രവാൺചുതാണുന്നു് നേതാജി വാദിച്ചും എന്തെ കുലം ഘലം ഉണ്ടാക്കുമ്പയിരുന്നോ? അവൻ മരിച്ചപോയി എന്ന ക്രയി മഹമ്മദമാർക്ക് അവനെ ഹട്ടംവച്ചു പെഡ്യൂളി ഞ്ഞതുകൊണ്ട് മാത്രമാണു് അവൻു് ഹട്ടവരെ പ്രാണധാ രണ്ടു ചെറ്റും സംബന്ധിച്ചു. അവൻറെ അല്ലെന്ന് അതു കാരിതന്നു് അവനെ ഒരു കൂറുമല്ലതെന്നും നയിക്കുന്ന

തിനും അവൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നതു പുതാതാതാത
ഗോപനംചെയ്യുന്നതിനും നിശ്ചയിച്ചു.

അവരുടെ അഭാതികളിൽ ഒരവൻ സമീപസ്ഥിതായ
മാത്രമല്ലപാവത്തിന്റെ മുകളിൽ വസിച്ചിരിക്കും. അങ്ങ്
മാം യൗവനത്തിൽ സമർപ്പിക്കായ ഒരു ഡോലാവായിരുന്നു
എങ്കിലും കറേന്നുള്ളായി ലോകവ്യാപാരങ്ങളെ വെടിഞ്ഞു
തന്നോന്നുത്തിരെ അവച്ചംബിച്ചിരിക്കാണോ. ഭാരതത്തിൽ
ലെ പുന്നസ്ഥലങ്ങളും സന്ദർശിക്കുന്നതിനായി അംഗങ്ക
വർഷം ചുററിപ്പുണ്ടായിരുത്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അങ്ങുമം സ്വപദി
ത്തിൽ വന്ന് മാത്രമല്ലെങ്കിലും ഒരു മുഖ്യയിൽ
പാത്രവന്നു. അവിടെ കോട്ടകളോ മലപ്രദാജ്ഞായ തൃപ്പി
സമലങ്ങളോ ഇപ്പായിരുന്നതിനാൽ മഹാഭാരതക്ക്
ക്കല്ലും അങ്ങുമത്തിന്റെ പ്രസ്തരവസ്തിയും ബാധിക്കേണ്ട
ആവശ്യം നേരിട്ടില്ല. അതിനാൽ നേതാജിയുടെ പിതാവു്
അവരുടെ അനുഭവാനും അവൻ ഡോഗിയുടെ അട്ടക്കാൻ അയച്ച
താമസിപ്പിക്കുന്നതിനും തീർപ്പെട്ടതാണി.

പ്രാത്തനത്തിനു മുമ്പിൽ അന്തുന്ന് മകനെ ഉണ്ടാക്കി,
തയ്ക്കശാംതന്നെ ഗിരിപ്രശ്രംഗത്തിൽപ്പോയി അഭ്യർപ്പാപി
ച്ചുടക്കാളുമെന്നു് അവനോടു പരിഞ്ഞു. അവനു നട
ക്കാൻ ശൈത്യിപ്പേജിൽ എടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നതിനു്
അതുകൂടി ഉണ്ടാക്കം. എന്നാൽ അവൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന
കാമ്പയും ഗോപനംചെയ്യുന്നിതു് ആവശ്യമാക്കായും ഇല്ല
രഹസ്യം കഴിയുന്നതും കുറച്ചു് അതുകൂടി മാത്രമേ ഗ്രഹി
ക്കാവു എന്നും വത്സലനായ പിതാവു് അവനോടു പരിഞ്ഞു.

നേതാജിക്കു് അങ്ങും ക്ഷീണം ഉണ്ടായിരുന്നു
എങ്കിലും അല്ലെന്നരത്നത വിശ്രമത്താൽ ഉണ്ടായ ഉണ്ടെങ്കിലും
തേതാട്ടുട്ടി പാവത്തിന്റെ മുകളിലേക്കു നടന്നതനു
പോകാമെന്നു് അവൻ ദൈരുത്തോടെ പരിഞ്ഞു. ഇപ്പു
കാരം തന്റെ പിതാക്കാളിടെ സ്വധാർദ്ദേശ്വരമായ അന്നറ

മഹത്തെ സ്റ്റിക്കരിച്ചു്, മുഖത്തെ അരുള്ളുംനുംചെയ്യു് വിശ്രദിച്ചുനായ ഒരു ഭക്ത്യോട്ടങ്കട്ടി പ്രാതത്തിനുംനും ഇങ്ങ് ദ്വിതീയ നേതാജി തന്റെ ഏതുവാസത്തിലേയ്യു് നടന്നു.

ആമോന്നതമായ ഭ്രമിയിൽക്കൂട്ടി ആരുംഫേമെൻ നടന്ന പ്രോഡി അവർ ശിലാമയവും പ്രാതത്തികവുമായ ഒരു സോപാനത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ എത്താണി. ഇയ കോൺപ്രൈട്ടി രണ്ടായിരഞ്ഞിലധികം അടി ഉയർന്നിട്ടു് മാത്രത്തിന്റെ അധിത്രകയിൽ എത്തുന്നു. ഗ്രീഷ്മകാലങ്ങളിൽ സുവാവാസത്തിനായി ഇം പവർത്തണ്ണഗതിലേയ്യു് പോകുന്ന യുദ്ധാപ്രവാർ മുതിനെ “ജേക്കബ്ലീൻറു സോപാനം” എന്ന വിളിക്കുന്നു. അവിടെ എത്തതിയപ്പോരി നേതാജിക്കു കൂൾഡീനുംകൊണ്ടു് കൊടിവയ്യും വഹിയാതെ ആയി. മേഘാട്ട കയറാൻ ശുമിക്കുന്നതു നില്ലുലമെന്ന വിചാരിച്ചു് ആ സോപാന മുലത്തിൽ ഇരിക്കുന്നുവോരി ചില വേടവാർ അവിടെ വന്ന ചേന്ന്. അവർ ശിരിയുംഗത്തിലുള്ള തങ്ങളുടെ വൈനക്കുളിലേയ്യു് പോകുയായിരുന്നു. നേതാജിയുടെ ഭക്ത്യും അവരുടെ സഹായത്തെ അപേക്ഷിച്ചതിൽ ആ കട്ടിയെ എടുത്തു് ഉപരിഭാഗത്തിൽ കൊണ്ടപോകുന്നതിനു പ്രതിഫലമായി കുറേ അധികം പണം കിട്ടുന്നുമെന്നു് അവർ ആവശ്യത്തുപെട്ടു് എങ്കിലും ആ ബാലൻ പ്രസിദ്ധനായ യോഗിയുടെ അട്ടക്കൽ വിദ്യാഭ്രാസത്തിനായി പോകുണ്ടുമെന്നു കേടുപ്പോരി അവർ തങ്ങളുടെ പ്രയത്നത്തിനു് ധാതോയെ പ്രതിഫലവും വാങ്ങകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞതുതുടങ്കി. അവക്കു് ആ യോഗിയിലുള്ള ഭക്തി അതുമാത്രമായിരുന്നു. അന്നല്ലെന്ന അനുഭവം അല്ലോ പീഡയും ക്രിക്കറെതെ കൂൾഡീനുംനായ നേതാജിയെ കോൺപ്രൈട്ടിയിൽക്കൂട്ടി കൊണ്ടപോകുന്ന നിവാഹമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ അവർ അവനു ഒരു പണ്ണംശയും കിടത്തി കരുക്കുടി ശിർഷലമക്കിലും സുവാവശമായ ദറോയെ മാറ്റുന്നതിൽക്കൂട്ടി കൊണ്ടപോകുമെന്നു പറഞ്ഞു.

എസാജി അപ്രകാരം സമർത്തിച്ചു. വേടമാർ തൽക്കണ്ണം കയ്യുകളിൽ ഇലകളുംകൊണ്ട് ഒരു മെത്തയുണ്ടാക്കി, അതിൽ തങ്ങളുടെ കവിളികൾ വിഹിച്ചു്, നേതാജിയെ കിടത്തി. ഇല സ്ഥിതിയിൽ അവർ ആ ബാലനെ എടുത്തു് മാത്ര രണ്ട് ചുറവുള്ള കുറിക്കാടുകളിൽകൂടി അല്ലോ വള്ളച്ചു കൊണ്ടുപോയി. ഓരോണ്ട് മൺിഷുദ്ധനേരം നടന്നതിന്റെ ശ്രേഷ്ഠം അവർ ആ പാർത്തതിന്റെ കിഴക്കണ്ണാഗത്രത്തു പുരാണവിച്ചിനങ്ങളിൽകൂടി അതിന്റെ അധിത്രുകയിൽ എത്തി. അവരുടെ ഗതി വളരെ സാവധാനമായിരുന്നതി നാൽ നേതാജി നിവേദനായി തന്റെ ശ്രദ്ധയിൽ കിടന്നര ക്ഷീഞ്ചുകയും വഴിയുടെ എറിയലാണ് അവൻ അറിയാതെ ക്ഷീഡുകയും ചെയ്തു. മുകളിൽ എത്തിയതിന്റെ ശ്രേഷ്ഠം അവർ, ജംബുവുക്കൾക്കും ശാഖകളാൽ ആവുതുവും പഴ കിയത്രമായ ഒരു പാതയിൽകൂടി നടന്നു്, പരിത്രാലുന്നായ ആ യോഗിയുടെ സന്നിധിയെ പ്രാപിച്ചു.

അഭ്രേഹത്തിന്റെ ഗ്രഹം വുക്ക്ഷൈറ്റായയാൽ ആപ്പോൾ തുവും എക്കാന്തവുമായ ഒരു പാറയിലുള്ള ചെറിയ ഗ്രഹയായിരുന്നു. അഭ്രേഹത്തിനു മുമ്പു് ഈ ഗ്രഹയിൽ ഭ്രജരമായ ഒരു ശാർദ്ദുലം വസിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഇതിനു ‘ശാർദ്ദുല ദരി’ എന്ന നാമധേയം പ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. അനേകം നാളായി സാധുക്കളായ വനവാസികളുടെ കാളകളേയും പട്ടികളേയും ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശാർദ്ദുലത്തെ യോഗി ശ്രേരം തന്റെ കംതംകൊണ്ട് വയിക്കും അതിന്റെ തോലിനെ തനിക്ക് ഒരു ഉത്തരീയമായി ഉപയോഗപ്പെട്ട ത്രഞ്ചകയും ചെയ്തു. ഈ ഗ്രഹ ശാർദ്ദുലത്തെക്കൂടാം യോഗിക്കു് ഒരു സംസ്പർശസ്ഥിയായിരുന്നു. പ്രതിതൃഥാതനന അതിനു് ഒരു വാതിലും ഒരു ജനാലും ഉണ്ടായിരുന്നതു കുടാതെ, ചുറഡ മുള്ള സ്ഥലത്തെക്കാഡി എററാവും ഉയൻ അതിന്റെ കർത്തര പാർത്തതിന്റെ മുകളിൽ വഹം തകക്കംബോധം ഉന്നാക്കിത്തന്നു കിടന്നു.

ഈ ശിലാഗ്രഹത്തിലെ സാമാന്യങ്ങൾ സ്വപ്നവും വില
കുറത്തെവയുമാണ്. കണ്ണരയോ മെത്തയോ അഥവാരയോ
അവ്വിടെ ഇല്ല. എന്തെന്നാൽ ആ യോഗിക്ക കാലുകൾ
കെട്ടി ഇരിക്കുന്നതിന് ശിലാതലവും കിടക്കുന്നതിന് അദ്ദേ
ഹത്തിന്റെ പുലിത്രേതാലും ധാരാളം മതിയാക്കുന്നു. ചുട്ടി
സൂക്ഷിക്കുന്നതിന്, വിലചിട്ടിച്ചു പണ്ടങ്ങൾ നേരം അദ്ദേ
ഹത്തിന്റെ കൈവശം ഇല്ല. മുളകൊണ്ടിള്ളു ഒരു കന്തം
ഭിത്തിയിൽ ചാരിയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാരി ഒരു ഇരുട്ട്
ഞേത മുലയിൽ സുക്ഷിച്ചും വച്ചിരിക്കുന്നു. മറ്റൊക്കൊണ്ടിൽ
വച്ചിരിക്കുന്ന ഭാരപിണ്ഡങ്ങൾ ആ യോഗി ദിവസംഞ്ചാരം
തന്റെ വ്യാധിച്ചുവരുന്ന ഗദകളാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്
അദ്ദേഹത്തിന് ഇപ്പോൾ ഏകദശരം ഒരുപാത്രവയസ്സു
പ്രായമുണ്ടാക്കിയും, ഈ വ്യാധാമം നിമിത്തം ദുഃഖങ്ങളായ
പോർകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭജങ്ങളിലും നേരുവിലും
താഴ്ത്തിനില്ലെന്നണ്ട്. ഒരു ഭിക്ഷാപാത്രവും ഇരുന്നുകൊടിലും
ജലപാത്രവും അദ്ദേഹം ഇരിക്കുന്നതിനും സചീപംതന്നെ
വച്ചിരിക്കുന്നു. തുളസിമാല അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുത്തിൽ
തന്നെ കിടക്കുന്നുണ്ട്. ഇവകുടാതെ താൻ ഇൻഡ്യയിൽ
എല്ലായിടത്തും സബുരിച്ചിട്ടുണ്ടോ ദോധ്യപ്പെട്ടതുന്ന
ചില പദാർത്ഥങ്ങളും ആ യോഗിയുടെ ശരീരത്തിൽ കാണാം
നണ്ട്. മീമാനിലെ ഒരു ദേവാലയത്തിൽനിന്നും ലഭിച്ച
ലോഹക്കുറം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വലത്തെ ഭജത്തിൽ
അണിത്തിരിക്കുന്നു. ഇക്കുറയും അലക്കരിക്കുന്ന ലോഹക്കുറിക്കു
അദ്ദേഹം ബലുചിന്നുന്നിലെ കാളീക്കഷത്തിൽ വന്നിച്ചി
ട്ടുവാനും, മനിബന്ധത്തിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന റംബറ
രാമസേതുവിൽ അദ്ദേഹം സ്ഥാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും നൂച്ചി
പുക്കുന്നു.

എസാജി തന്റെ സ്വാമിയുടെ ചുറ്റുനെ ആ യോഗി
ക്ക് ഉപചാരിക്കുമ്പോൾ അവനും സദ്ധോദരിക്കും സംഭവിച്ചു
പരിതാപജനകമായ മുത്താന്തം പറഞ്ഞുകേൾക്കപ്പെട്ടിക്കയ്ക്കു

ചെയ്തു. യോഗി ഈ കമരൈ വ്യാകലതയോടെ കേട്ടതിനെന്ന് ശ്രദ്ധം നേതാജിയെ തന്റെ ശീഷ്യനായി സ്വീകരിച്ചുകൊ തുളാഖനന് സമർത്ഥിച്ചു. വിപ്പരസ്യനായ എസാജി ആ ഗരിശ്ശുഗത്തിൽ അല്ലോ വിത്രമിച്ചതിനെന്നറ്റേം നേതാ ജിക്ക് അഭ്യേം ലഭിച്ച വത്തമാനം അവൻറെ മാതാപിതാ കാലാരെ അറിയിക്കുന്നതിനായി യാത്രപരതയു ഷറപ്പെട്ടു.

4

എസാജി പോയതിൽപ്പെന്ന യോഗി തന്റെ നുതനഗിശ്ചുന ദയാപൂർണ്ണം സ്വാഗതപ്രഭരത്തു്, ചില ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉപദേശിച്ചതിനെന്നറ്റേം ആ ഒരു യിൽ അവന്നായി നിശ്ചയിച്ചു സഹിതം കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അന്നേദിവസം പകൽ ഉദ്ധൃസമയം മഴവൻ ആ യുവാവു് തന്റെ വിനിതമായ ശ്രദ്ധയിൽ നിർബ്ബാധമായ വിത്രമ തെരു അനുഭവിച്ചു. സാധാരണത്തിൽ അവൻ പാർവതാ തതിനെന്ന് മുകളിലുള്ള വനങ്ങളുടെയും കീഴിലുള്ള താഴു്വരകളുടെയും രഘുനായതയെ ദർശിക്കുന്നതിനായി മുജവിനെ അനുഗമിച്ചു. അവർ, തങ്ങളുടെ നിത്യോപയോഗത്തിനു വേണ്ട വെള്ളം കോങ്ങന്ന ഒരു ഉണ്ടാക്കിനെന്ന് സഹിപ്പത്തിൽ കുറേനേരം ഇരുന്നു. പട്ടണത്താരം പ്രാണി എന്ന പദ്ധതിരിനെ പുനരുകിൽ അപ്പോധതനെന്ന സ്ഥാരുന്ന് അസ്ഥിമിച്ചു എക്കിലും ആകാശം യുത്തുവർന്നുമായി ശേഖിച്ചു. മുടത്തു ഭാഗത്തു്, എക്കാദശം മുഖായിരം അടി താഴെ, ചൂടുബിവു ക്ഷമാളായ നിബിഡമായ ശൈക്കരാമത്തയും അവിടെ നേതാജിയുടെ പിതാവിനെന്ന വേന്നത്തയും അവർ ദർശിച്ചു. തന്റെ പിതാക്കൾ ഇപ്പോഴം തന്ന സൂരിക്കയും തന്റെ സപ്പളിക്കായി മുൻതമ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നണായിരി

കണ്ണമെന്ന നേതാജി വിഹാരിച്ചു. നർമ്മസവിയായ കാശി തന്നെ കേവലം വിസ്മരിച്ചിരിക്കയില്ലെന്നും അവൻ തോന്നാതിയന്നില്ല. ഇപ്രകാരം അവൻറെ ആത്മാവു് മുരത്തെ ഉപ്പലിച്ചു്, തന്റെ ഭർവിധിയാൽ താൻ തൽക്കാലം ഉപേക്ഷിക്കണമെന്ന കട്ടംബവദ്യാഗത്തിൽ എത്തി. പ്രളിൽനിന്നു് എക്കുദേശം ഇങ്പത്തെത്തും മെരുതെക്ക് ദോർട്ടുഗിസ് നഗരമായ ബാംബേയിലെ ധവളുകൾ ഇംഗ്ലീഷ്, യൂറോപ്പിൽനിന്നു വന്നിട്ടുള്ള കൃപ്പളക ഇംഗ്ലീഷ് വിസ് തുമായ തുമായ തുമായ അവക്ക കാണാമായിരുന്നു. പ്രളിൽരിഞ്ഞെ പക്കതി സസ്യങ്ങളു മായ പാറസ്റ്ററും പക്കതി നിബിഡങ്ങളായ അംബു ക്കുളം ആയിരുന്നു എങ്കിലും ആ സാധാരണതമല്ലെന്ന എപ്പാം തുണ്ണിവണ്ണമായിരുന്നെന്ന ശ്രാംകിച്ചു.

തന്റെ സദ്ധോദരിയുടെ അഭ്യന്തരം സദിഗ്‌ലമായ ഭാഗങ്ങളെത്തക്കരിച്ചുള്ള ചിന്തയാൽ പീഡിതമല്ലായിരുന്ന എക്കിൽ നേതാജിയുടെ വനവാസം എന്തിക്കുവ ത്തിൻ്റെ എക്കുദേശമായ പരമാവധി ആയിരുന്നേനെ, അവൻ ഇതേവരെ അധിവസിച്ചിരുന്ന താഴു് വരകളിലെ അലപ്പുജനകമായ വായുവിനെ അംബക്ഷിച്ചു്, ഇംഗ്രീഡ്യുംതതിലെ ശ്രീതമായ മംഡവായു ഉന്നേഷജനകവും സദേതാഷപ്രദവും ആയിരുന്നു. ഇവിടെയുള്ള അതിപീഠല ഓളായ രൂക്ഷനിരകളുടെ ഭാഗിയും അതിലുന്നതിൽ താഴു യുള്ള സമതലങ്ങളുടെ രമണീയതയും അക്കുംബമായ ആനന്ദത്തെത്ത നല്ലുകൊണ്ടിരിക്കാണിരുന്നു. ചിന്താശക്തിയും കർമ്മക ശലതയും ഒരുപോലെ ഭോജിച്ചുതായിരുന്നു നേതാജിയുടെ സപാവം. അവൻറെ വനവാസത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷ് ശക്തി കരിക്കും ധാരാളമായ സംതൃപ്തിക്കു് അവകാശവും ഇപ്പോൾ തിരുന്നില്ല.

ദിവസങ്ങളാണ് ശരീരപോഷണത്തിനായി നിബായി ക്രഷ്ണപ്പുട്ട് ഭിൽഡാസമയത്തെ അവൻ മുഹൂർത്തങ്ങളായ കായി കാല്യാസങ്ങൾ ശീലിക്കുന്നതിനായി വിനിക്കേണ്ടിച്ചു. ഇവയിൽ ഭവ്യമായിട്ടുള്ള ഗദകുണ്ഠം ഇരിന്നുവക്കുവക്കാണ്ട് വളച്ചുകൊട്ടപ്പെട്ട് ലോമ്പച്ചപംകുണ്ഠം ഉള്ള അല്ലോസ മായിതന്നു. നെഞ്ചിന വികസിപ്പിക്കുന്നതിനായി അവൻ തും വീഘ്ന മാറിമാറി ദാരാ കൈയിൽ നിവത്രുചിട്ടിച്ചു, മറുവേശകുണ്ഠം² അതിന്റെ മുരിന്നുത്താനാണെന്ന വലിച്ചു വിട്ടുണ്ടായിതന്നു. ഇതുകൂടാതെ നിയമങ്ങ കുസർത്തം ശീലിച്ചുപോന്നു. മുഖ അല്ലോസം ആര്യം വളരെ പ്രധാനസ്ഥാപ്ത തായി തോന്തി എക്കിഛും അല്ലുകുംബരെ പരിചയംകൊണ്ട് എഴുന്നുണ്ടും ഒരുപോലെ അംഗക്കാരത്തും കുസർത്തുകൾ എഴുന്നുണ്ടും അവൻ ശക്തനായിത്തുണ്ട്. സാൻഡേശാ, മാക്കലാറൻ മുവക്കു ജനനത്തിന് "എത്രും മുച്ചിൽ, ശരീരാർഥവും ശോരലുാലവും സാമ്പാദിക്കാൻ മുഹാരാ സ്ത്രീയുംയാണും. മുക്കുടകുന്നയുള്ള സ്ത്രീഭാര്യക്കുളാശം" പരിശീലിച്ചുവന്നാണ്.

ഡേഗി ശാരവനന് സ്ത്രീയുധപില്ല പറിപ്പിക്കുകയും വാരി, വില്ലു്, കുന്നം മുതലായവയെ പെയംഭരുന്നതിൽ തന്റെ മുഖവിനെ അതിശയിക്കുന്നുണ്ടാണു് അവൻ വില്ലുക്കും സം ചുണ്ണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നതെന്നു് അവനുണ്ട് പറയുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ഇതിൽ എത്രുമാത്രം പറിക്കാൻ ഏകനു് അശ്വവന ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നിയിതന്നു. കായികാല്യാ, സക്കുളിൽ അവൻ തന്റെ ഗ്രാമത്തിലുള്ള സവയസ്സകളായ ഷാലമണാര കവിതയുണ്ടുണ്ടു്. ഇന്തി അഡികമായ അല്ലോസംക്രിക്കാതെ പോക്കുള്ളതിൽ പ്രാതിസന്ധാരിക്കാമെന്നും അവൻ ചിലരുപാരം വിചാരിക്കാതിയുണ്ടു്. അതിനാൽ അവൻ തന്റെ ശരം കൈവളാണു് ഒരു കൈയിൽ കൊണ്ട് പോയി, ഒരു ചെറിയ കുന്നാം അവൻ കൈയിൽ കൊണ്ട്

തു’, അൻപത്തുമണിയിൽ മുരത്തിൽ ഒരു പാറയ ചുണ്ടിക്കാണിച്ചു പറഞ്ഞു: “നി ഈ കന്തതെത ആ പാര യുടെ മുകളിൽക്കൂടി എറിയു, കാണാടു.”

തന്റെ അഭ്യാസവലം മുരവിനെ ഗമിപ്പിക്കാം മെന്നുള്ള അതുമുഖത്തോടെ, നേതാജി കറിനമായി ശ്രദ്ധിച്ചു, തൈവിധത്തിൽ അഭ്യേഷത്തിന്റെ അപജ്ഞയെ നിശ്ചയിച്ചു. അഴ്വാർ മുരം അവബന്ധ പ്രഥംസിച്ചു് ഇപ്പു കാരം പറഞ്ഞു:—“നിന്റെ പ്രായത്തിനു നി ബലവാൻ തന്നെ. നിന്റെ ശക്തി മുഴുവൻ കന്തം എറിയുന്നതിൽ തന്നെ ഉപയോഗിച്ചുപാടു് അതിന്റെ മുരയാഗത്തിൽ നി വിഭവ് ലഭ്യമായിത്തീജം. എന്നാൽ നി അതു പിടിക്കുന്ന തിന്റെ ലാതിരിയിൽത്തന്നെ നിന്റെ ബലത്തിൽ പാതി യും വ്യത്യസ്ഥായിട്ടുപ്പാകണാം. കന്തം പിടിക്കണമെന്തു്?” അനന്തരം, അഭ്യേഷം എററവും വലുതായ തന്റെ കത്തത്തെ പൊക്കി നിഷ്പ്രയാസഭായി എറിയു കയ്യും അതു നേതാജിയുടെ കന്തത്തിനു സമീപം വീഴുക യും ചെയ്തു.

പിന്നീടു് അഭ്യേഷം അവബന്റെ തെക്കയിൽ ഒരു വാരം കൊടുത്തു് താനം ഒരു വാരം എടുത്തു. “വാഡ് ഗപ്പേയു ഗത്തിൽ നിന്നുണ്ടെന്നു സാഹത്യം കാണാടു. ആ വാരകൊണ്ടു്” എന്റെ ശിരസ്സിലോ മുജത്തിലോ കാലിലോ മുരയാ ഗിക്കാൻ ശ്രമിക്കുക.”

“എന്റെ മുരവിനെ പ്രമരിക്കാൻ തക്ക നീരം ചുണ്ടിവും എന്നിക്കു് എങ്ങനെ ഉണ്ടാകും?” എന്നപറഞ്ഞു് ആ ബാലവൻ ലജ്ജാഭാവത്തോടുകൂടി തന്റെ വാരം എറി തെരുക്കളിഞ്ഞു.

“ചുതു! അരസംമണിയും നിർവ്വാജമായ ഭക്തി, നിന്റെ വാരം എടുത്തു് താൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം ചെയ്തു്” എന്ന യോഗിപ്പേരൻ പറഞ്ഞു. നേതാജി വൈമനസ്യ

തേരാടെ അനന്തരിച്ച്, മുത്രവിനെ വെക്കുന്നതിനായി ഓദ്ദേശകയും മുത്ര അതിനെ തട്ടക്കകയും ചെയ്യും. അന്തേപ്പാറ അവൻ ഗ്രേജ്യാന്തിയോടുകൂടി മുകളിലും താഴെയും ഇടത്തും വലത്തുമായി മുത്രവിനെ വസ്തർമനകാണ്ടി പ്രമരിക്കാൻ ശ്രമിച്ച് എക്കിലും അവന്റെ ശ്രമം അപ്പിംഗോലും ഫലിച്ചില്ല. യോഗിയുടെ വസ്തർമാം എപ്പായിടത്തും ചുററി ക്കാണ്ടി അലംച്ച്യുമായ ഒരു കോട്ടേജോലെ അങ്കുമരത്തെ രക്ഷിച്ചു. ദുരിതം അദ്ദേഹം തന്റെ വാരക്കാണ്ടി പ്രതിയോഗിയുടെ വാളിനെ നിഷ്പ്പിച്ചും സമാധായി അടച്ചതു തുടർന്നു ഒരു പട്ടപ്പിലേയ്ക്കു തട്ടിയെറിത്തു.

അതുകൂട്ടും ഡോഗിയിൽനിന്നും നേതാജിക്ക പബ്ലിച്ച് അതുപൊം ഇതായിരുന്നു. അഥാഗസാവാദന അതിന്റെ പ്രമാഖ്യത്വം തന്റെ അശ്വത്തയെക്കാണ്ടിച്ചുതു ശരിയായ ബോധമാണെല്ലാം.

ഈ വനവാസത്തിൽ നേതാജിയുടെ മന്ദ്രക്കതിക്കു ധോഷണം സിലബിച്ചതായി പറത്തുവെല്ലോ. ഡോഗി അവനു എഴുതാനും വായിക്കാനും ശില്പിപ്പിച്ചതിനായി അവൻ പുരാണപ്രതിപാദിതരായ രാമാഭികളുടെ അമാന ഷ്കേഡ്ഹായ അപദാനങ്ങളിൽ തന്റെ മനസ്സിനെ വൂച്ച രിപ്പിച്ച് അതിന്റെ ശക്തിയെ വല്പിപ്പിച്ചു. സാധാരണ നോപാധ്യങ്ങളുടെക്കാണ്ടി ധനവും പ്രാവല്യവും സന്ധാരിക്കാതെ, ഈ കൂട്ടാച്ചയശമാരാപ്പോലെ പേരും പെരുമ യും നേട്ടുന്നതിൽ അവനു തിരുമായ അഭിലാഷം ജനിച്ചു. തന്റെ വാസസ്ഥലത്തുനിന്നും താഴെയുള്ള മെതാനങ്ങളിലേയ്ക്കു നോക്കിയതേപ്പാരു കൊക്കാണ്ടതിലും ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ രാമനേയോ. യുധിഷ്ഠിരനേയോപോലെയുള്ള ഒരു രാജാവിന്റെ ആധിപത്യത്തെ സ്ഥാപിക്കുന്നതിൽ അവൻ ഉത്ക്കണ്ടുതന്നായിത്തീറ്റാൻ. ഏവാഹ്നവസ്ഥകളെ വിസ്തരിച്ചു തന്റെ ശാഖയ്ക്കാനത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷ് ശ്രീമത്തായ

ഭാവിയുടെ ചിരവസ്താവിലുണ്ടായ ഗ്രന്ഥവും അവൻ
നെറ്റി ഇന്ന് ഉത്കാശിയെ വലിപ്പിച്ചതെങ്കിൽ. സ്വപ്നാജ്ഞ
ന്തിന്റെ രക്ഷണാത്മകനായി? താൻ ഭൂമിക്കാണ്ടം അതു
ധാക്കാണ്ടം പരിഗ്രമിച്ചു എങ്കിലും ദൈവക്ലീതമായ
സമയം സമീപിക്കാഴ്കയാൽ തന്റെ ശ്രമങ്ങൾ ഫലിച്ചുക
ഴിഞ്ഞതില്ലോന്' അദ്ദേഹം അവന്നൊടു പറഞ്ഞു. എന്നാൽ
ഇല്ലപ്പാർ ആ സമയം സമീപിച്ചു എന്നും മഹാരാജ്ഞിത്തെ
ശ്രദ്ധാവായയിൽനിന്ന് ഭോഗിപ്പിച്ചു, അംവിടെ മഹാനായ
തെ രാജാവിശന്റെ അധികാരത്തെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതിൽ
തന്റെ ശിഖരം പ്രദിത്യകം സഹായിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹ
ത്തിനു തോന്നിത്തുടങ്ങി.

കായികവും മാനസികവും ആര്ഥികവുമായ അഭ്യാസം
വിനൃതത്തിനായി അനന്വദിഞ്ഞപ്പെട്ടുകൊണ്ട്
സാധാരണവുള്ളകളിൽ തുക്കായുള്ള പാറയിരുന്നതു ചുരി
സൗരൂപ്യകാശത്താൽ അഭിഷ്ഠിക്കത്തെള്ളായ പര്വ്വതങ്ങളും
വിസ്തൃതമായ കൊക്കണപ്രദേശത്തോടും നോക്കിക്കൊ
ണ്ടിരാന്നപ്പോൾ നേതാജിയുടെ വിചാരങ്ങൾ മുണ്ടാക്കുന്നതു
ഒരുപ്പം അഭ്യാസിക്കാനുണ്ട്.

മാതെരന്റെ ശ്രദ്ധാത്മകിലെ കശലാവഹമായ ഇന്ന്
കാലക്കേൾപാം രണ്ട് വർഷത്തേയുള്ളണിയിൽനിന്ന്. ഇതിനിട
യിൽ യോഗി ക്രമേണ വാല്പക്രൂം ഫൂപിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹ
ത്തിന്റെ ധ്യാനം മുഖിലെത്തക്കാഡാം ഗാവുമതരവും ദീർഘാവ
മായിത്തീരകയും ചെയ്തു. 1648-മാണ്ട്' അദ്ദേഹം മാസത്തിൽ
വർഷകാലം അവന്നൊന്നിക്കുമ്പോൾ പർവതഗ്രൂപ്പം

അപ്പളിയിൽനിന്നും മറിമാവരണം നീംകൊക്കയും ബാലാദിത്രം എൻ്റെ കുറഞ്ഞങ്ങളും എരിതവസ്ത്രങ്ങൾക്കും പത്രാവലികൾ പ്രശ്നം ഭിക്ഷയും ചെയ്യുന്നപ്പോൾ ഒരുപിബാസം അരുളേയാ ശിഷ്ടജന അരരികിൽ വിളിച്ചു് ഇപ്പുകാരം പരിഞ്ഞു:—

“പ്രിയചൃതു! എന്നുനന്നമായ മരണാന്തിണ്ണൻ ചീഡന ക്കും എന്നിൽ കുഞ്ഞമണം വ്യാപിക്കുന്നു. തൊൻ ചെട്ടുനു മരിച്ചപോകമെന്നപ്പുതെ എങ്ങനെ മരിക്കുംബനു” എന്നി ക്കറിയാൻപാടില്ല. കാലപാശം നിന്നുണ്ടായിരുന്നു ദക്ഷപ്രസ്തുതേഖനം വളരെ നാളുന്നേതയ്ക്കു നീ മഹാരാജു് ഭവത്തെ ത്രജിക്കുകയീട്ടു നും പ്രണിയാനശക്തിയാൽ തൊൻ അറിയുന്നു. അതിനാൽ നും സന്നദ്ധവാഹായിരിക്കുന്നു. തൊൻ മരിച്ചുതു നീ ഇം എക്കാരത്വാസത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു നിന്റെ ഭാഗയെ യത്തെ അനഭവിക്കുന്നതിനായി താഴെ ചൊല്ലുന്നുണ്ടെന്നും. നീ എന്റെ ഉത്തരണം വിനിതനമായ ശിഷ്ടരംതെനു. കാപട്ടങ്ങോ ക്രുരുജ്ജമാ ഭീതപ്പങ്ങോ പ്രവർത്തിച്ചു മുരുവി നും പേരിണു നീ അപമാനിക്കുകയീട്ടുനു” എന്നിക്കു പുന്നഭാവാല്പുജ്ഞങ്കു്. ഭാരതവർഷത്തിൽ മരിറാതാധകം ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നതിനു നീ ഇപ്പോൾ ശക്തനായിരിക്കുന്നു. എന്നെന്നും (തൊൻ അല്ലോ ആത്മപ്രശ്നസ ചെയ്യാണെങ്കിലും) വായുന്നു യോഗത്തിൽ എന്നോടു് എത്തിക്കണ്ണതിനുള്ള പാടവം നിനക്കു സിലിപിച്ചിരിക്കുന്നു. മുനി നീ ശീലിക്കേണിട്ടായ ആയുധം പറങ്കിയുടെ തോക്കമാത്രമേ ഉള്ളൂ. എന്നാൽ അമോഖമായ അസ്ത്രപ്രയാഗത്തിനു മതിയാകുന്ന നിന്റെ സൃഷ്ടിയിൽ ലക്ഷ്യം തെററാതെ വെടിവയ്ക്കുന്നതിനും നിന്നു സഹായിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അന്നും ദുർമ്മായ പാടവത്തോടെ ആയുധങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനു മാത്രമല്ല, പോർക്കളുത്തിൽ വൃദ്ധചവനയ്ക്കുള്ള കുമ

ബാവിയുടെ ചിരന്തനകൾ കണ്ട് സഹജമായ ഗ്രാവും അവ നേരി ഇം ഉത്കാശ്യം വലിപ്പിച്ചതെങ്കിൽ. സപ്രാജ്ഞ ന്തിനേരി രക്ഷണത്തിനായി? താൻ ഭൂമിക്കാണ്ടം ആയു ധാക്കാണ്ടം പരിഗ്രമിച്ചു എക്കിലും ദൈവക്ലീതമായ സമയം സമീപിക്കാഴ്കയാൽ തന്നേരി ഗ്രാമരം ഫലിച്ചുക ശിഖരിപ്പുന്ന് അദ്ദേഹം അവനേം പറഞ്ഞു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ആ സമയം സമീപിച്ചു എന്നം മഹാരാഷ്ട്രത്തെ ശരൂവായയിൽനിന്ന് ഭോവിപ്പിച്ചു്, അംവിടെ മഹാനായ ഒരു രാജാവിശൻറെ അധികാരത്തെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതിൽ തന്നേരി ശിഖരം പ്രദിന്ത്രകം സഹായിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹ തത്തിനു തോന്നിത്തുടക്കി.

കുയിക്കും മാനസികവും ആത്മീയവുമായ അഭ്യാസംപ്ലേഖനിന്ന് വിശ്രമത്തിനായി അനന്വദിജപ്പെട്ടുകിടന്ന സാധാരണവൈദ്യകളിൽ തുക്കായുള്ള പാറയിരുന്നു ചുരി സൃജപ്രകാശത്താൽ അഭിഷീക്തങ്ങളും പര്യന്തങ്ങളും വിസ്‌തൃതമായ കൊക്കണപ്രാണരേതരാം! നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു പ്രാണപ്രാശം നന്താജീയുടെ വിചാരങ്ങൾ മുണ്ടനെങ്കിൽ റാർക്കുകളിലായിരുന്നു.

മാതെരൻനേരി ശ്രൂഹത്തിലെ ക്ഷണിക്കാവശ്യമായ ഇം കാലക്ഷേപം രണ്ട് വർഷത്തേയ്ക്കും എണ്ണിക്കും. ഇതിനിടയിൽ യോഗി ക്രമേണ വാല്പക്കും പ്രാപിക്കും അദ്ദേഹ തത്തിനേരി ധ്യാനം മുഖിപ്പേതക്കാരാം ഗ്രാവുമതരവും ദീർഘവാസയിൽക്കുയും ചെയ്തു. 1648-ാമാണ്ട് അക്കൂബർമാസത്തിൽ വർഷകാലം അവന്നാനിക്കുയും പർവതഗ്രൂഹം

അളളിൽനിന്ന് മീമാവരണം നീങ്ങകയും ബാലാചിത്രം എൻ്റെ കിരണങ്ങളാൽ മരിതവന്ന് അളളിയും പത്രാവലികൾ പ്രജാ ഭിക്ഷയും ചെയ്യേപ്പാറും ഒരുവിവസം അദ്ദേഹം ശിഷ്ടാന അരികിൽ വിളിച്ചു് ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞു്—

“പ്രിയപ്പതു! ആസന്നമായ മരണത്തിന്റെ ചീഹാ അദ എന്നിൽ കുഞ്ചമണം വ്യാപിക്കും. എന്നാൽ പെട്ടെന്ന മരിച്ചപോകമെന്നല്ലാതെ എങ്ങനെ മരിക്കുമെന്നു് എന്നി കുറിയാൻപാടില്ല. കാലപാശം നിന്നെന്നയും ബാധിക്കാൻ പോകും എങ്കിലും നീ അതിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടുതുന്നും വളരെ നാളുതേയ്ക്കു നീ മഹാരാജ്ഞാംഗത്വത്തെ ത്രജിക്കുമെല്ലും സം മുന്നിയാനശക്തിയാൽ എന്നാൽ അറിയുന്നു. അതി നാൽ നും സന്നദ്ധവാഹയിരിക്കും. എന്നാൽ മരിച്ചുതു നീ മുഖക്കും ഏകാന്തവാസത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു് നിന്റെ ഭാഗയെ യത്തെ അനഭവിക്കുന്നതിനായി താഴെ പൊതുപ്പാർത്ഥിക്കും. നീ എൻ്റെ ഉത്തമം വിനീതനമായ ശിഷ്ടംതുന്ന. കാപട്ടഭോ മുഖ്യമാ ഭേദപ്രകാശം പ്രവത്തിച്ചു് ഇരുവി എൻ്റെ പേരിനു നീ അപമാനിക്കുമെല്ലുണ്ടു് എന്നിക്ക പുണ്ണഭബാല്പുജാംഖ്. ഭാരതവർഷത്തിൽ മരിറാരാധകനും ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നതെ പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നതിനു നീ മുഖ്യപ്പാറും ശക്തനായിരിക്കും. എന്നെന്നാൽ (എന്നാൽ അല്ലോ ആത്മപ്രശ്നം ചെയ്യാണെങ്കിലും) വായ്‌ഗ്രന്ഥയോഗത്തിൽ എന്നോടു് എതിക്കിന്നതിനും പാടവം നിനക്കു സിലിപിച്ചിരിക്കും. മുനി നീ ശീലിക്കേണ്ടതായ ആയുധം പറങ്കിയുടെ തോക്കമാത്രമേ ഉള്ളൂ. എന്നാൽ അമോഡമായ അസ്ത്രപ്രശ്നാഗത്തിനു മതിയാകുന്ന നിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പജ്ഞി ലക്ഷ്യം തെററാതെ വെടിവയ്ക്കുന്നതിനും നിന്നു സഹായിക്കുമെന്നുള്ളതിനും സംശയമില്ല. അന്നും ദ്രശ്മായ പാടവത്തോടെ ആയുധങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനു മാത്രമല്ല, പോർക്കളുത്തിൽ വുഹാചനയ്ക്കുള്ള കുമ

ങ്ങളും തൊൻ നിന്നെ പരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം നീ ഒരു ഭോല്യാവിന്റെ സകലതുതുങ്ങളിലും നില്പുന്നു യിരിക്കുന്നു. നീ സന്ധാരിച്ചിട്ടുള്ള അഞ്ചാനത്തെയും ശക്തിയും ശരിയായ വിധത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചുകൊടുക്ക. അപെന്നരു സഹായിക്കുന്നതിനും, സ്വന്മതത്തെയും സ്വദേശിക്കുന്നതിനുമല്ലാതെ നീ ദരിക്കല്ലും നിന്നെന്ന് ആയുധം പ്രയോഗിക്കുത്തു.

“ആസന്നമായ മരണത്തിന്റെ പി ചന്ദ്രപളിൽ നേരു കാവിയെക്കറിച്ചു” എൻ്റെ ആന്മാവിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഭോധമാക്കുന്നു. സർവ്വരക്ഷതനായ ശിവൻ പലപ്പോഴിം എന്നിക്കു പ്രത്യക്ഷനാവുകയും മഹാരാഷ്ട്രത്തിന്റെ രക്ഷയ്ക്കായി അദ്ദേഹം മനഷ്യനായി അവതരിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നു എന്ന ഗ്രാമപിളിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സഭവാൽത്തീജ്ഞമായ ആ കലഹത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വലത്തുവശത്തുനാനും യുദ്ധംചെയ്യുന്നതിനും ഹാ! എന്നിക്കു എത്ര കൊതിതോന്നുനു! അതു പക്ഷേ സാധിക്കയില്ലായിരിക്കും. എന്നാൽ എൻ്റെ പ്രിയചൃതനായ നിന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാസനായി അയയ്ക്കുന്ന കഴിയുന്നതിനാൽ എന്നിക്കു എത്രതാണെങ്കിൽ ചരിതാത്മതയുണ്ട്.

“മനഷ്യത്രംപനായ ആ പരമശിവൻ മഹാദമായ ഒ നേക്കം തന്റെ ഭക്തയാരു നയിക്കുന്നതും ജയത്തിലും അപാശയത്തിലും നീ സെഡ്യത്തേനാടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാർശ്വത്തിൽ നില്ക്കുന്നതും തൊൻ ക്രൂക്കുടുക്ക കാണുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിനും എല്ലാണ്ണും ജയം നിലവിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അദ്ദേഹം കൊടുക്കാറിന്റെ ശക്തിയാൽ അപ്പോഴപ്പോൾ അവനമിച്ചും ദരിക്കല്ലും മറിഞ്ഞുവീഴാതെയും നില്ക്കുന്ന ആ അഭജനവുക്കിടപോലെ ആക്കുന്നു. പലപ്പോഴിം അദ്ദേഹം ഉല്ലതനായ ശത്രുവിന്റെ കൈയ്ക്കിൽ അക്കപ്പെട്ട് ബന്ധനസ്ഥന്മാരിൽനിന്നും.

എന്നാൽ എല്ലായ്ക്കും അദ്ദേഹം ആ അവസാനത്തിൽനിന്ന് നാ് ഉത്ഥാനംചെയ്തു്, അദ്ദേഹത്തെ ജയിച്ച എന്നഭിമാനി കണ്ണ ശരൂവിശ്വർ കൊണ്ടിൽ ഭാത്യനമായ കംബി കത്തിയിറിക്കുന്നു. ഹാ! അദ്ദേഹം വ്യാപ്തത്തെപ്പാലെ പിൻതിഴിഞ്ഞതു് തന്നെ അന്നധാരവനംചെയ്യുന്ന ശരൂക്കെള്ള സംഘരിക്കുന്നവാം ഒരു നിമിഷമെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തോടു കൂടിനിന്ന് യുലംചെയ്യുന്നതിനു് തൊൻ എത്ര ഉയ്ക്കുന്ന യിരിക്കുന്നു!

“എൻ്റെ മകൻ! എൻ്റെ ശ്രീ ഭാവിബോധക്കും നിന്റെ എദ്ദേഹത്തിൽ സംഗ്രഹിച്ചുകൊടുക്ക. എൻ്റെന്നാൽ ഇനി നിങ്ങാട് സംസാരിക്കുന്നതിനു് എന്നിങ്കി തരപ്പെട്ട തെയിരുന്നേക്കാം. അദ്ദേഹം ശരൂക്കെള്ള അശോഷം ജയിച്ചു്, മഹാരാജ്ഞത്തിശ്വർ ചക്രവർത്തിയായി, രജചിന്നമായ ശ്രേതാത്പത്രത്തെ ധരിച്ചു്, സ്വഭാവികമാനത്തിൽ പ്രതിപ്പിതനായിരിക്കുന്നവാം നി അദ്ദേഹത്തിശ്വർ പാർപ്പ ത്തിൽത്തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കും. ആ പരമഗിവൻ അവതാരകാര്യങ്ങളെ നിവർഖിച്ചു് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവാം അദ്ദേഹ തെരു അഭിനാശിക്കുന്നതിനായി വന്നാചേരുന്ന അസംഖ്യം ജീവക്കരിക്ക് കനകനിമ്മിത്തങ്ങളു് രത്നവചിതങ്ങളുമായ സ്വഭാവത്തെമരപ്പുകൾ കൊടുക്കുന്നതും, ധിന്മാനത്തിലെ ദിവ്യനാട്ടകളിൽനിന്നു കൊണ്ടിവനിച്ചുള്ള തീത്മം കൊണ്ടു് മൂന്നാർ അദ്ദേഹത്തെ അഭിഷേകംചെയ്യുന്നതും തൊൻ മനോദ്രോജ്ജവിയായ കാണുന്നു. എൻ്റെ ആത്മാ പും മുതിലും മുരത്രമായ ഭാവിയേയും ഗ്രാമിക്കാതിരിക്കുന്നില്ലു്. അവതാരമുത്തിയായ ആ ശ്രൂപപ്രഭരം സ്വഭാവം ദാഹനത്തായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹത്തിശ്വർ അന്ന ഗാമികൾ തങ്ങളുടെ ഭക്ത്യാർ മഹാരാജ്ഞത്തിന്പുറം

നയിച്ച് വയക്കാറിയിലും ആഗ്രായിലും തങ്ങളുടെ അരയി പത്രപ്രത്യേക സ്ഥാപിക്കുന്നു.

“വാസ! നീ ഇന്നി ഒരുക്കലെ ഭാരിയിങ്ങനും എന്നാൻ പറഞ്ഞു സംഗതിക്കുള്ളപ്പറ്റി നല്ലവണ്ണം ചിന്തിക്കുക. അതിനിടയിൽ എന്നാൻ നിന്മക്ക് ഇല്ലപ്പോരാറുമെന്തെ പ്രാത്മികക്കയും നമ്മുടെ രാജ്യത്തിനും എത്രയും വേഗത്തിൽ സ്പാതരും ലഭിക്കുന്നതിനും ദേവദമാരോടും അപേക്ഷിക്കയും ചെയ്യുന്നതും.”

നേതാജി ഗ്രാനിഡയാഗത്തെ അംഗസ്തിച്ചു അതിന്റെ സന്നിധിയിൽനിന്നും പിന്നുവാങ്ങി ഒരു ശ്രദ്ധാപീ പത്തിനേക്കുള്ള ഇരുന്നു. അവൻ തിരിച്ചുപെടുന്നവാം ഫോറി വ്യസനങ്ങളും അംഗിമാനങ്ങളുംആക്കി അവനു നോക്കി. ഗ്രാനിഡയും ഒരു ദിവസിച്ചു വന്നുവാസംചൊല്ലു രണ്ട് വഹിപ്പേരുകളും താൻ നേതാജിക്കു നൽകിയു ശിക്ഷാബലത്താൽ മഹാരാജാംഗത്തിനും അമൃല്ലവായ ഒരു അനുഗ്രഹത്തെയാണു സ്വാദിച്ചുതെന്നും അംഗ്രേഷത്തിനും തോന്നി. അവൻ തമിഉള്ള ബന്ധം മരണത്താൽ അംഗിരേ ണ ചേരപ്പെട്ടപ്പെട്ടുമെന്നുള്ള വോധവും എങ്ങുമെന്നേരും അംഗ്രേഷത്തിനും മരണത്തിനും വിചാരവും മഹാരാജാംഗത്തെ യുവാക്കൾമാരായ സ്പദ്ധേയമാർക്കുക്കുമെന്നുള്ള നിഖയവും അംഗ്രേഷത്തിനും ആരശ്യാസജ്ജനകമായിരുന്നു.

നേതാജി വളരെനേരം ആരശ്യാചന്തയിൽ മനനായി തുന്നു. അവൻ പബ്ലിപ്പാർക്കത്തികളിലേയുള്ള നോക്കി, നേരം പുലത്തേരാറും കൊടുമുട്ടികളിൽനിന്നും മീമാവരണം നീങ്ങളും കൂടുക്കാണും, സപ്രസ്തുല്യമായ ഒരു അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു. ഗ്രാനിഡയും ചെറുവിലത്തെ വാക്കുകളുംപറ്റി ഗാഡിമായി ആരശ്യാചന്തയുടുക്കാണിരുന്നതിനാൽ അവൻ പബ്ലിപ്പാർക്കുമെന്നും വിശ്വസിച്ചു കേവലം വിസ്തിച്ചുപോയി.

හෙත සමිතියිൽ තාක් ගුරුගෙරං මූලික ගුරුන්⁴ අවබෝ අධිකාරී ප්‍රතිප්‍රේ. ඉතුමාය ගෙ ගජ්ජිතතැබෙන්දයු තෙක්ර පුරකිල ගුරුගෙ බලුතාය ගෙ පටාත්ම බීඩා තිබෙන්දයු ගෙසුරුකේද්⁵ අවබෝ තෙක්ර තිබෙන්ද එවාසප්පාතියි කිසා තයිති ඉඟන්. අවබෝ මූලික සම්බාතුකිසා⁶ ගුරුකුලෙරං පත්තකි අරකුලතියි ගෙ බලිය ටුළු තිබෙන්දයු ගුරුකාමෙන්දයු රේරිසයය බීඩාකිං සකාතු කළද, සීඩ්ලුව ප්‍රාජනවායු ග්‍රෑන්තිකා ගෙසිඡිතුශ්‍රීකිසාප්‍රේ. අමු ටුළු මූලිකාං චාං යොගිවුරා කුතාතැතිබෙයි පත්කායු අතිබෙන්ර මරින බෙවෙනයි බෙවෙනයාය ගෙකකාංද්⁷ අභ්‍යුත්‍යති ගෙන රිරුපුශීගෙ තකක්කයුමාං⁸ මූලායතු. රිහුණ බ්‍රහ්මාංජ්පාකාන ගුරුගෙ ඉර්දුමෙය ගෙසිඡු⁹ අභ්‍යුත්‍ය මූලුමායි අවබෝ පිශාලෙ ගුරුතුකයු, ටුළු මූලික අවබෝ බ්‍රයික්සිනාතිකායි බෙවෙනතුකළද්¹⁰ අවබෝ ප්‍රාජනක්ෂයුදායි ගෙන්ර ප්‍රියා බෙවෙන තුළුෂිකකයු ගෙයු ගුරුන්¹¹ දුෂ්ප්‍රමායිතිසා.

ගෙතාඡි ගුරුවිබෝ මූතරුරුතෙත සංසුරිකා කායි කාංඩ්ජ්පාකාංවාර අංසංඛ්‍රෝ බෙනවාසිකදී ටැපුලාජ්ජ්‍රාත්‍යුත්‍යි අභ්‍යුත්‍යතෙ අභ්‍යුත්‍ය. අවබෝ අභ්‍යුත්‍යතෙ පිතාවිගෙනපුළාලෙ ගුළුම්ක යු මූලුපෙරාගනපුළාලෙ බෙවුමානිකයු ගෙයු තිසා. සායාරාංමායි මිඳුකාර මූතරුරුරුසැනු පහිතුෂ්පිකා යාං¹² ගැඹුපුළුකිං මායිම් මිඳුයාගිකර මරිකාංවාර අවබෝ සමායියිතියි මුද්‍රකාං දුන්කයෙතු ගෙයු ගෙනතාඡි ගුරුවිබෝ මූතරුරුතෙ තුළුෂිකක ක්ෂීයියි කිවත්තියිති, ප්‍රූෂ්චරණගාලිකර කාංඩ්¹³ අතිගෙ අවබෝ යොගිවුරා බෙවෙන සංසුරිකාංවාර රිරුපුශීගෙ ගංඩුකාං තුළුෂියුදු.

നാതു് മരറായ ആവാരമാക്കാൻ. എന്നാൽ ഇങ്ങേവര്ത്തി കുറഞ്ഞ തലഭോട്ട്, വ്യാമുത്തിക്കുറഞ്ഞ അടിക്കാവാട്ട് ഉട്ടെത്തിങ്ങന്തിന്റെ അവിടെ ഒരുക്കപ്പെട്ട ശക്രവദയു് അതിനെ ഉടച്ചാൽ മതിയെന്ന ഖ്രാവഹണർ വിധിയു്. മുന്ന് വളവുള്ള ഒരു യോഗദണ്ഡം അടങ്കേത്തിന്റെ കൈയിൽ വയ്ക്കപ്പെട്ട്. നേതാജി ഭക്തിപൂർവ്വം ആ മുതശരീരത്തിന്റെ നെഞ്ചിലും നെറിയിലും ശിരസ്സിലും സ്ഥാപിയു്. പിന്നീട് കഴിയിൽ ഉപ്പിട്ട് നികർത്തിയതിന്റെശേഷം മുള്ളം കല്പകളിലും കൊണ്ട് അതു മുട്ടകയുംചെയ്തു. സംസ്കാരം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം വിലാപം അനുച്ഛവത്തായിരുന്നു. എന്നെന്നാൽ മഹിഞ്ഞാനുപ്രകാരം യോഗിയുടെ മരണം അടങ്കേത്തിന്റെ ആത്മാവിനു ശ്രദ്ധയും ശവസം സ്ഥാരം, സംസ്കരിക്കുന്നവൻ പുണ്യജനകമും ആക്കാൻ.

ഖ്രാവഹണയുടെ ഉച്ചാദ്ദേശപ്രകാരം നേതാജി മുത്തവി കുറഞ്ഞ സർവ്വത്തിക്ക് ഉപിത്തങ്ങളായ പിത്രകമ്മങ്ങളെ വിച്ഛുവം അംഗീക്കിയു്. അനന്തരം അധികം രണ്ട് വർഷം മുമ്പ് തന്നാൽ പരിത്രജിപ്പിക്കപ്പെട്ടു ഭോക്തവ്യിൽ ചെന്നാചേയന്നതിനായി ശാർഥലഭിയിൽനിന്നും പുരപ്പെട്ടു. വന്ന വ്യാസത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചാൽ ആഭ്യർഥായി സ്വന്തമാക്കിയ ഏതൊക്കെ മാതാപിതാക്കണ്ണമായുടെ അനന്തരമായ സ്വന്തികൾ കണ്ണമെന്നായിരുന്നു യോഗിയുടെ നിഃദ്ദേശം. അനന്തരം അധികംകണ്ണ ദക്ഷിണാപമാക്കിയ തോർണ്ണ എന്ന കോട്ടയിൽ എഴേതൊടിയിരുന്നു. എന്നെന്നാൽ മേലിൽ ചെയ്യുണ്ടായ കൂത്രങ്ങളെപ്പറ്റി അവിടെവച്ചു് അധികം ദിവ്യജനാനം സിദ്ധിക്കുമെന്നു മുത്താമൻ അതുണ്ടിച്ചെല്ലാം

അയാൾ പർവതത്തിൽനിന്ന് പോതുവോരു മുക്കുന്ന മന്ദിര വാഴും കുന്നുംകുട്ടി കൊണ്ടുപോന്നിരുന്നു. ഉഭാര ശീലരായ വനവാസികളും അയാൾക്കു വഴിയിൽ ആദ്ധ്യാത്മക തനിനു വേണ്ട അറിയും പാബും കൊടുത്തയുള്ളു. അയാൾ തന്നെ എക്കാത്തവസ്ഥയിൽ വെടിഞ്ഞതു് ഇങ്ങനെന്നയുള്ള സമർപ്പണങ്ങളിൽ സ്പാഡാവികമായി ഉണ്ടാക്കാവുന്ന വൈമന സ്വത്രോടു മുടാതെ ആയിരുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ അവിടെത്തെ പ്രശ്നാന്തമായ കാലക്രഷ്ണപബും ഉഭാരനായ യോഗി യുടെ സംസ്കർഖവും എല്ലാം അയാൾക്കു് അത്യാന്തപ്രഭാ യിരുന്നു. എന്ന മാത്രമല്ല, മാത്രരം്ദിര രഘവിയുൽചാരിയും എന്തിനെ വെടിഞ്ഞതുപോതുവോരു ഉയർക്കു ബുദ്ധ്യാട തിരിച്ചതുനേന്നാക്കാത്തവൻ സ്ക്രിപ്പൂതമാവാണെന്നു നിന്നുംശയം പറയാവുന്നതാണ്.

നേതാജി താമസിയാതെ പർവതഗ്രൂഹത്തിൽനിന്നു മെതാനത്തിൽ എന്തു തന്നെ ഗ്രഹത്തിലേയുള്ള നടന്നു. ശാർദ്ദുലഭർത്തയിൽ അഭ്യന്തരപ്രാപ്തിക്കാനായി അയാൾ ഒരു ദിവസം പ്രഭാതരത്തിൽ ആ സ്ഥലത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടിട്ടു് ഇന്ത്യപുരാണ രണ്ട് വർഷമായി. ഇതിനൊടയിൽ അയാൾ ബാല്യ ത്തിൽനിന്നു യാവുന്ന പ്രാപിച്ചിയുന്നതിനാൽ മുനിപ്പ തന്ത പരിചയക്കാർഷം അയാളെ ഉടനെ തിരിച്ചറിയുന്നതു പ്രധാനമായിരുന്നു. വിശ്വേഷിച്ചും അയാളുടെ അസ്ത്രാനുമായും എസാജിയും ശ്രീകൃഷ്ണ എല്ലാവരും അയാൾ മരിച്ചു പോയതായി വിശ്രസിച്ചിരുന്നു. എങ്കിലും വേഷംമാറാതെ നാട്ടുവശിയിൽകൂട്ടി സഖ്യരിക്കുന്നതു നിർബന്ധമായിരിക്കു യില്ലെന്നു് അയാൾക്ക് ഭാഗംനി. ബിജുപ്പന്റെപെ ഉദ്ദ്യാർസമ നെ വധിച്ചവൻനു തല കൊണ്ടുവരുന്ന ആളുണ്ടു് വലുതാണ് സമ്മാനം ഉണ്ടെന്നു് പരസ്യംചെയ്യിയുന്നതു മുടാതെ ബിജുപ്പൻ ദശാ ശാരോ ഗ്രാമത്തിലും സഖ്യരിച്ചുകൊണ്ടുമിരുന്നു. ഇന്ത്യ

സമിതിയിൽ നേതാജിയുടെ മരണത്തെക്കറിച്ചുള്ള മിത്രം വാദം തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിന്റെ അതവശ്രൂക്തത സ്ഥാപിച്ച് മാറ്റാൻമുണ്ട്.

നേതാജി മുഖം മഴവൻ ബോധനത്തോളം, കൈയിൽ ഭിക്ഷാപുത്രമുണ്ടെന്നും മുഹമ്മദ്ബാംഗാരിച്ചു്, ഒരു സന്ദു സിയുടെ വേഷമായി ശാക്രാമത്തിൽ കടന്നു്, ഓരോ ഗ്രഹത്തിൽനിന്നും ഭിക്ഷ വാങ്ങിക്കൊണ്ടു് തന്റെ ഗ്രഹത്തിൽ ചെന്നുചേരുന്നു. ഇവിടെയും അയാൾ തന്റെ വാസ്തവ വെളിച്ചേപ്പുട്ടതാതെ, മുറഞ്ഞുള്ള മാവിക്കുന്നു ചുവ ട്രിൽ കിടന്നരഞ്ഞുന്നതിനു് അന്നവാദം കൂട്ടണമനനു് എസാഡിയോടപേക്ഷിക്കുന്നും, ഇതു അന്നവാദം അംഗാദക്കിഷ്ഠ് പ്രയാസമായി ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു. പാന്നമായുടെ വിത്രുചത്തിനായി നേതാജിയുടെ അപ്പുന്ന് അവിാട കെട്ടി ചുറ്റുന്ന ഒരു പുരുഷിൽ അനേകകും സന്ന്ദരിമാർ വിത്രുമ തനിനായി വരാവണ്ണായിരുന്നതിനാൽ നേതാജിയെപ്പുറി ശ്രംക്രയു് അതവശ്രൂചിപ്പായിരുന്നു. അയാൾ ആ കട്ടിലിൽ പ്രവേശിച്ചു് അപ്പുന്നേരം കഴിഞ്ഞതപ്പോൾ അതിമിഡിയുടെ അതവശ്രൂഷയെ അനേപച്ചിക്കുന്നതിനായി അയാളുടെ മാതാ പിതാക്കമാർ അവിടെചെയ്യുന്നു. അന്നമാർ അതും അവിടെ ഇപ്പോൾ അവിശക്തിയിൽനിന്നും നേതാജി അവരുടെ പാഞ്ചാളിയിൽ നമ്മുരിച്ചു് അന്നഗ്രഹത്തെ പ്രാത്മിച്ചു്. തങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പത്രൻ തിരിച്ചുവന്നതിനാലുണ്ടായ അന്നദാതിരേക, തോട്ടക്രൂടി അവർ അംഗാളുടെ മുല്ലാവിൽ വാത്സവ്യപ്പുവം, ചുംബിച്ചു്, മർഖബാപ്പുഞ്ചാറം തുകിക്കൊണ്ടു് അയാളെ വീട്ടിനകരു കൊണ്ടുപോയി.

അവക്കു് അന്നേറ്റാനും അനേകസാഹത്യികൾ പറയാനുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ സംഭാഷണം മതിയാക്കി ഉരജപാൽ പോകുന്നോരും പ്രഭാതം മിക്കവാറും സമീച്ചിച്ചിരുന്നു. നേതാജിയുടെ കഴിഞ്ഞ രണ്ടുവർഷത്തെ വൃത്താന്തങ്ങളും,

గంగాయిప్పిరి ఉయాళుల పిత్తాయ్యకణ్ణియ వృత్తమాయి
అనగెంపశస్తుం, ఏస్టామాయిష్ట్రోస్ లై సంబాహణ
తింగలిగి విషయం. కూడియిల వణం లిఫ్పోర్డ గౌక
గ్రామతీకి అరుయిఇనిష్ట్రు. ఉవుల్లంక, ఉన్నిం యివు
వాయ శివాజీ ఎన్న మహారాష్ట్రాల్లిస్ట్రో చిత్రము
ఎనుగు శిక్షణాప్రాక్రిస్టాన్. లై శివాజ్టాపిష్టాప్రిస్టా
ఎంగలీగిన యికశిత్తు, 'మహారాష్ట్రాల విధాని తో
చీగ్గా భుతలాయ ఉన్నికం కోట్కిష్ట ఇయిత్తుకి. మహారా
ష్ట్రాలును రాజుతును సప్రాణ్యతినిగలిగి రహితించావాయి
గాన్నిత్తువాసు. తను బెయికిషణాతిసు నియుక్త
రాయ బిశ్వాస్తుండ్రమారియినిగు రంపాప్రాణికినుయి,
కూడియిల పీతావ్యు పుత్రుషయయు క్రవ్యరోణయుం శివాజీ
యిల విధాను రాజుమహి ఎన్న కోట్కిష్టిల కొణాళ
పోయి స్థాపిత్తు. లై కోట్ పికిషణాతిసు బిశ్వాస్తు
బియినిగుం ఉఁడుతున్నికిషణాతామి వతర
లాగువుం ఉణ్ణాయితిగు.

രാജക്കവിരു നിരോധിക്കാൻ പ്രോക്റ്റ് എന്നും, തന്റെ സവിയായ ബുലിക്കുളം അവളുടെ അസ്ഥിരം അപാരമായ നേരിട്ടുള്ള മെന്നും കേട്ടപ്പോൾ നിശ്ചയിപ്പുന്നതായി സന്ദുബിഷ്ഠത്തിൽ താമസിക്കാൻ മന്ത്യാജി അശക്തനായിരുന്നീൻ. അതിനാൽ പിരേറ്റിവസം ഉച്ചതിനിന്ത ഫൈറാർ അസ്ഥിരമായതുടെ അനുഗ്രഹം വാങ്ങി, ആസന്നഭായ വിപ്പന്തിനെക്കരിച്ച് രാജമഹായിലെ മഹാരാജ്ഞിസന്നാക്കി¹ അറിയുകൊടുക്കുന്നതിനും കൊടുത്തു രക്ഷിക്കുന്നതിൽ അയാളെ സഹായിക്കുന്നതിനും അയാളെ കുല്പിച്ചുവരുപ്പുട്. മാത്രമനിലെ യോഗി അയാദാങ്ക കല്പിച്ചുനേന്ന കൃത്യത അനുശ്ചിക്കുന്നതിനും, മഹാരാജ്ഞി തന്റെ സ്ഥാതന്ത്ര്യത്തും വിശ്വദേവാലയങ്ങളും രക്ഷിക്കുന്നതിനാവണ്ടി യും ചെങ്കുന്നതിനും പ്രമാജായി

ലഭിച്ച ഹൃ അവസരത്തെ അയാൾ ഒരിനുക്കുന്നതാട അംഗീകരിച്ചു. മുളവത്രമായ ഒരു ചേരേതാവികാരംകൂടി നേതാജിലും ഇക്കാര്യത്തിൽ പ്രേരിപ്പിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല. അതു കാരിയെക്കരിച്ചു് അധികാരം എഡിത്തതിൽ അക്കരിച്ചിരുന്ന അന്വരാഹംതന്നെ. രിക്കൽ തന്റെ നമ്മസ്വിയായിരുന്ന ആ കന്ധക ഭാവിയിൽ തന്റെ സമയമ്പിനിയാണെന്ന നാഴീ പൊയ്യാശം ഇപ്പോൾ അധികാരംക്കാണായിരുന്നതു്. തന്റെ ഓസറിയായ ഗാന്ധരെപ്പോലെ കാരിപ്പും വധി ക്ഷേപ്പുക്കരേണ്ടും മഹാശംകരിച്ചും അന്തിപ്പുരത്തിൽ വെന്നിക്കപ്പെട്ടുകരേണ്ടും ചെയ്യുന്നപക്ഷും താൻ യുദ്ധംചെയ്യുന്നതിലും കാരിഞ്ഞും മുഴുവൻ ഉപദിഷ്ടിച്ചും പരിത്രാഖല വുമായ സ്പരാജ്ഞഭേദവും മാത്രമായിരിക്കാതെ, ഉറുമായ നിരൂപതനേപ്പുണ്ണക്കുടി അതിൽ പ്രസക്തിയുണ്ടാക്കുമെല്ലെല്ലാം നേതാജി ശക്തിച്ചു.

നേതാജിക്ക് രാജഭവിയിൽ പോകുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗം വപോലിഗ്രാമത്തിൽകൂടി വന്നുലുവഴിയായിരുന്നു. അയാൾ ഇപ്പോഴും സന്തുബസിവേചം ദരിച്ചിരുന്നതിനാൽ തന്റെ വാളിനെ കഴിയുന്നതും ഗ്രംമായി സൂക്ഷിച്ചു്. ഭയങ്കരങ്ങളും ദിഘുന്മാറ്റങ്ങളും, മുഖങ്ങളേക്കാൾ ഭയങ്കരരായ മനസ്സും രാജുമെല്ലായിടവും നിരണ്ടതിരുന്നതിനാൽ അധികാരം കൈയിൽ ദരിച്ചിരുന്ന കുന്തം ഒരു തന്ത്രക്ഷണം ശേഷാജനകമായിരുന്നില്ല; എന്തൊന്തും ഹൃ രണ്ട് കുട്ടക്ഷണം സന്തുബസിമാരക്കരിച്ചുള്ളിൽ ആദരം വളരെ കുറവാണെല്ലാ. രാജമഹിയിൽനിന്നും അല്ലെങ്കിൽ ഒരു പരവ്തത്തിനെന്ന്

മുകളിൽ എത്തിയപ്പോൾ ഉന്നതനായ ഒരു അദ്ദേഹന് ഒരു വലിയ കത്തിരമെൽ കയറി, താഴുരയിലെയും നോക്കി ക്ഷാണ്ട നില്ക്കുന്നതു് അധാരം കണ്ടു. ആ ഭാഗത്തിൽ പ്രകാശമാനമായ കവചം അങ്ങുംനുബന്ധനായ ഗുംഭും തേജസ്സിനാൽ തിളങ്കുകയും അവൻ മീശ അവൻ ഒരു മഹമ്മദനാബന്ന ഗുച്ചിപ്പിക്കുകയുംചെയ്തു. അവൻ നേതാജിയെ നോക്കി ഇപ്രകാരം വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: “എടാ നിന്തും! നിന്റെ ചൊരംഭത്തു് ആ ജൂഡത്തിൽ ജീവൻ വേണമെന്ന ബാഖിൽ ഇവിടെവന്നു് തോൻ ചോദിക്കുന്നതിന്തെനം പറാ.”

നേതാജി ദേശവാസിക്കാതെ ഉല്ലതനായ ആ ഭാഗത്തിൽ നേരും നടന്നുന്നതുകയും, അധാരം പ്രഗതിക്കായ മുഖാവദ്യം കൈകയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കാത്തും കണ്ടപ്പോൾ അവൻ അർദ്ദിയാതെ തെട്ടി പുറകോട്ട് മാറ്റുകയുംചെയ്തു. ക്ഷണികമായ ഒരു വേപട്ട അവൻ ഭീഷണതയെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. എങ്കിലും ധാർശ്നപ്രാക്കാണ്ട് നേതാജിയെ ദേപ്പുട്ടതാമെന്ന വിചാരിച്ചു് അവൻ പിന്നും ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: “എടാ! കപടശിരാമണി! രാജമഹി എന്ന കോട്ട എവിടെ എന്നു് എന്നോട് പറ. ഈ അയുവുംവാഹം ഇവിടെ പാളയമടിച്ചിരിക്കുന്ന ഇസ്താംഡെവായം ചേൻ” രാജമഹിയെ രക്ഷിക്കുന്ന മഹാരാജുമാരെ ഇന്ന് രാത്രി തന്നെ ഓടിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന എന്ന കൃതിക്കാരാംക. ഈ അജ്ഞതയെ അന്നസർഖിക്കാതെപാക്ഷിം നീ എൻ്റെ കത്തിരയുടെ ചവിട്ടുകൊണ്ടു് മരിക്കാൻപോം കുന്നു്.”

നേതാജി കത്തിരയുടെ കടക്കിത്താണിൽ കടന്നപിടിച്ചുകൊണ്ടു് ഉത്തരം പറഞ്ഞു:—“നിന്റെ ഈ വീരവാദത്തെ സാധിക്കുന്നതിന് മുഖിൽ ഇപ്പോൾ ഇവിടെ നില്ക്കുന്ന ഈ മഹാരാജുനമായി ഒരു വാസ്തവപ്രയോഗം ചെയ്യു മതി

കും. അതിനാൽ കതിരയിൽനിന്ന് താഴെ ഇറങ്ങുക. നാം സ്റ്റേപ്പേയം ഒപ്പുമാക്കുട്ട്. ദേവദാർ നാട്ടിൽ എൻ്റോ ശാം ജീം നല്ലുന്നതെന്ന നോക്കെട്ട്.”

ഈ അഭിപ്രായം അയുവ്‌വാൻ⁹ ടെക്ക് അച്ചിത്തിപ്പിച്ചു. ഒരു പൊക്കാട്ടുള്ള കതിരപ്പുരത്തിന്നനാൽ . ശത്രുവിന്റെ വാധ¹⁰ം തന്നെ ഉപദ്രവിക്രയിപ്പില്ലെന്നും വേണ്ടിവന്നാൽ ദാടിക്കുള്ളുന്നതിന്¹¹ എഴുപ്പുമാക്കുന്നും അവൻ നല്ലവണ്ണം കാറിയാം മായിരുന്നു. അതിനാൽ കടിഞ്ഞാണിൽനിന്ന് നേതൃ ചിരുട്ടു പിടി വിച്വിക്കുന്നതിനായി അവൻ കതിരയെ ഇളക്കി; എങ്കിലും നേതാജി തന്റെ പിടി ഇരക്കുയും, ഈ കൂപ്പുത്തിനടക്കിൽ ഭീതമായ കതിരയിൽനിന്ന് കതിരയോളംതന്നെ ഭീതനായ ടെക്ക് നിലവെന്ന്. വീഴുകയുംചെയ്യു. ഇപ്പോൾ നേതാജിക്ക്¹² എത്രും ചെയ്യാം മായിരുന്നു; എങ്കിലും അധികം ഭീതവായ മറവവെന്നു പ്രസ്തുതിയെ അനുകരിച്ചിപ്പി. അരയാറാ കഷ്ടിന്നനായ ശത്രുവിനെ നിലവെന്നിന്¹³ എഴു നേരുപ്പിക്കായും, വാദം ഉണ്ടി ആത്മരക്ഷണം ചെയ്തുകൊള്ളുന്നതിന്¹⁴ അവനോടാജ്ഞാപിക്കുംരെചെയ്തു. എന്നാൽ അയ്യ് പെ്‌വാൻ വ്യസനഭാവത്തോടെ തന്റെ വലതുള്ളജ്ഞത്തിൽ തട വുകയും വലത്രുംകൈ ടോങ്ഗത്തുപോയതായി ഭാവിക്കായുംചെയ്തുകൊണ്ട് ടീനുസപരത്തിൽ പറഞ്ഞു:—“പീംനായ ഫോഗി! ഏക്കെന്തും വലത്രുംകൈയും, കേടു തട്ടിയിരിക്കുന്നു. ആത്മരക്ഷയും¹⁵ അശ്വകതനായ ശത്രുവിനെ നിങ്ങൾ ഉപദ്രവിക്കായിപ്പുന്നാർ¹⁶ എനിക്കു നിശ്ചയമുള്ളുണ്ട്.”

നേതാജി ഈ വാദിനെ അശ്വശ്രൂഷം വിശ്വസിച്ചിപ്പി. എങ്കിലും അവെൻറു കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന വാദം പറിച്ചുകൂളംതിട്ട്¹⁷ അധികം ഹലുകാരം പറഞ്ഞു:—“കുറച്ചു ബിൽ നീ എന്നാട് രാജമഹിക്ക വഴി ഫോടിച്ചുപോ. രാജം ഒരി എവിടെ എന്നു കാണിച്ചുതരികയും നിന്നൊടുക്കി അശ്രൂടം വരികയും ചെയ്യാം. നിന്റെ മാംസം കഴുകരാം

പരമ്പരാ കേൾക്കാതിരിക്കണം എങ്കിൽ മുകളിൽ തന്നെ കുട്ടി കുട്ടിയും നടക്കാതിന്റെ ദാങ്കപിക്കാറുക.”

ചൈക്കെഴുന്നപോലെ കാലിനം കേടുപററിയതായി ഭാവിക്കാൻ അവരും തോന്തിയില്ല. തന്നെ വിട്ടുയെല്ലാ പക്ഷം ടെട്ടുവരുമെന്നുമാറും അവൻ നേതാജിയോട് പറഞ്ഞു.

“നീ എനിക്ക് ഒരു നിഷ്ഠയാം തയന്നതുകൊണ്ട് വിശ്രാദമില്ല. എങ്കിലും രാജമഹിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന തിനു നീ വള്ളുവരുമെന്നതിനാൽ നിന്നുണ്ടായ അതു കോ ടുക്കിയും ഉള്ളിൽ സുഖമായി എത്തിച്ചുതിന്റെശേഷം നിഷ്ഠയാം തിന്റെ സംഖ്യ തീച്ചുപ്പേട്ടതിനുള്ളാം. രാജമഹിയുടെ ശ്രൂംഗം ശ്രൂതാ നമ്മുടെ നേരേ മുവിച്ചായി കാണാൻ. എന്നാൽ എനിക്കുതന്നു വഴി അറിവരുള്ളടക്കാതിരിക്കും എന്നാൽ എങ്കിൽനെന്നാണ്. നിന്നു വഴികൊണ്ടിരിക്കുന്നതു? ” ചുറ്റുമുണ്ടുമെന്നും അയാൾ പിന്നെയും പറഞ്ഞു:—“നിന്റെ കത്തിരലെ രഹം പിടിച്ചുരിക്കുന്നും അവൻ പക്ഷം നമ്മുടെ വഴി കാണിച്ചുതന്നായിരിക്കും.”

കത്തിരലെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു ആ ദിക്കുകാൻ ആരുഡി തന്നതിനാൽ അവക്ക് വഴി കാണിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നും ഉടനെ സമ്മതിച്ചു. അവൻ ഉസ്താഫുലിയും കൂപ്പിവലനു മായ ഒരു മഹാരജുമുഖവായും തന്നു. തന്റെ പേരു രാജൻ എന്നാണെന്നും കുട്ടവഴിക്കുള്ളൂം തനിക്കു നിബേധമുണ്ടാക്കുന്നും അവൻ പറഞ്ഞു. വണ്ണബലയിൽ കുട്ടി കുഡിണാപ്പമന്ത്രിലെ മെതാനത്തിൽ കടന്നു പത്രത്തെമെല്ലാ നടന്നാൽ രജേം മഹിയിൽ എത്താധായിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെ പോകുന്നപക്ഷം വണ്ണബലയിൽ പാളയമടക്കിച്ചുനിന്നു ഒരു മാട്ടേംബർ അവരും തടങ്കുന്നും അവർ വിശ്വാസിച്ചു. അതിനാൽ രാമൻ പരിചയം ഉണ്ടാക്കുന്നതുപോ

ലെ മൊച്ചിന കിടക്കന്നതുമായ മററാൽ മാർത്തിൽക്കുടി പോക്കന്തിന് അവർ നിങ്ങയിച്ചു. എന്നാൽ ഈ വഴിയിൽ രണ്ടായിരം അടി ഇറക്കുവും അതുയുംതന്നെ ഏറ്റവും ഉണ്ടായിത്തു.

ഈവിടെ അഞ്ചുവു് വാൻറു കതിരായെ എത്തുചെപ്പും? അതിനു ഏറ്റവും ഇറക്കത്തിലും നടത്തിക്കാണ്ടു പോക്കന്തു പ്രധാനംതന്നെ. ഈ വിഷമാവസ്ഥ കണ്ണ ആപ്പോൾ രാശൻ പറഞ്ഞു:— “ഈതാ അതു കാണുന്ന വിട്ടുതിൽ ഏൻറു വിശ്രദ്ധിക്കായ ഒരു ഫ്ളൂമിതൻ പാശ്ചാനണ്ട്. കതിരായെ സാവനു ഏല്പിച്ചാൽ, മഹമ്മദമാർ തട്ടിപ്പുറി കാത്തപക്ഷം; സാവൻ അതിനു ഭ്രമായി ദുക്കിച്ചു തിരിച്ചു നമ്മക തങ്ങം.”

ഈ ഉപാധനത്തെ ആദ്ദോൾ നിറുത്തിയിപ്പായിരുന്നു. അതിനാൽ അവർ മുന്നഫേതംകുടി ആഗ്രഹിക്കാണ്ടുന്ന ഗ്രഹത്തിൽ പോയി. കതിരായെ താൻ ഉപശയാഗിജ്ഞന്തിന് അനവബ്ദിക്കുന്നപക്ഷവും, മഹമ്മദഖാരോ മറു കവർച്ചുകാരോ അതിനു അപേക്ഷിച്ചാൽ താൻ ഉത്തരവാദിയില്ലെന്നതു കരാറിയേണ്ടും അതിനു പ്രക്ഷിച്ചുകൊടുക്കാണെന്ന ത്രാഷിക്കാൻ സമർത്തിച്ചു. കതിരായെ അവിടെ ഏല്പിച്ചിട്ട്, മുഖിൽ രാമനും പിന്നാലും അഞ്ചുവു് വാൻം അതിനു പുറകെ നേതാജിയുമായി അവർ മലഞ്ചരിവിൽ ഇറങ്കിത്തുടങ്കി. ആ മഹമ്മദൻ ഓടിക്കു ഉജ്ജന്തിനു ശ്രമിക്കാതെയും, വിധിയെ വിശ്രസിച്ചും, മാർജ്ജുശാത്തെപ്പറ്റി സങ്കടപ്പെട്ടും, അമ്മദോടെ നടിം, അവൻ സ്ഥലകായനും കാൽനടയേക്കാരാം കതിരിസ്ത്യവാരി പരിചയിച്ചിട്ടുള്ളവനും ആയിരുന്നതിനാൽ, രാജമധ്യ ഫിൽ എന്നതിനുമുമ്പിൽ നേതാജിയുടെ കന്തംകൊട്ടു മറിപ ചെറിയ കൗതുകളും സഹിക്കേണ്ടിവന്നു.

അവർ രാജമഹിഷുടെ ഗ്രാഫുംതിൽ എത്തിയ ഫ്ലൂറി രാത്രി വളരെ ആചിങ്ങൾ. ഗാളികാർ അവരെ തന യുക്കും മിത്രങ്ങളുണ്ടാണോ പുണ്ണിഖബാധംവന്നല്ലാതെ കൂട്ടതിവിട്ടുകൂടിപ്പോൾ പറയുകയും ചെയ്തു. അവർ പറഞ്ഞ തിന്റെ വാസ്തവാ അഭിയുഗ്മതിനായി ആ ഭക്തൻ ഒരു പാതാ ക്രതിച്ചു് അവരുടെ മുഖ്യപദ്ധതി നിപുണ്ണാം പരി ശേഖരിച്ചു്. ഈ പരിശേഖരാ കഴിഞ്ഞുപ്പോൾ തനിക്ക് ഉടനീർത്തണ ഭോഗാപ്തിയെ കാണാനാമന്നു നേതാജി പറഞ്ഞു.

“അദ്ദേഹം ഉറക്കാൻ പോയിക്കൊണ്ടതു, തൊൻ അദ്ദേഹത്തെ ഉണ്ടാക്കുപ്പി.”

“എനിക്ക പറയാനുള്ള സംഗതി വളരെ ഗുരുവാനുള്ള താകയാൽ പ്രാതാംവരാ ക്ഷമിക്കാൻ പാടില്ല.”

“തനിക്ക പറയാനുള്ളതിനെ പറഞ്ഞാൽ ത്രുംബക രാധരെ ഉണ്ടാക്കാൻ തക്ക ആവശ്യമുണ്ടോ എന്ന തൊൻ നിശ്ചയിക്കാം.”

“ത്രുംബകരാധരോട്ടല്ലാതെ ഒരു തന്ത്രം ആ സംഗതി പറയാൻ പാടില്ല. താൻ എന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ അട്ടാളയ കൊണ്ടുപോയിപ്പെട്ടിൽ തൊൻ വെല്ലാൽക്കാര മായി കടന്നപോകം.”

ഈ ഭിഷണിയാൽ ഭിതനായ ഗാളികാർൻ മറിവരെ രണ്ടുപേരെയും തന്റെ മുട്ടകാരെ ഏല്പിച്ചിട്ടു്, നേതാജി കൈ ഭോഗാപ്തിയുടെ അട്ടക്കലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി.

നിറോഡാഗം നിമിത്തം ത്രുംബകരാധക്ക് തീപ്രമായ കോപം ഉണ്ടായി. അയാൾ ആ സാധുവായ ഭക്തൻറെ

ശകാരങ്ങൾ വർഷിച്ചു്, ഒരടി അടിക്കാൻ തുടങ്ങിയതിൽ നിന്നു നേതാജി അധികാരി തന്റെ അധികാരി അധികാരി നേതാജിയുടെ നേക്ക് ക്ഷേമിച്ചുതുടങ്ങപ്പെടി: “താൻ ആരു എവിടെനിന്നു വരുന്നു? ഈ അകാലത്തിൽ തനിക്കൊന്താണു വേണ്ടും?”

തന്റെ ഭരണത്തിലിരിക്കുന്ന കോട്ട പിറേറ്റിവസം മുഖ്യത്തിൽ ശരൂക്കുവുത്ത് ആകുമിക്കലുടുക്കെബന്നു കേട്ട ദ്രോഡ ത്രാംബകരായഞ്ചെ കോപം മുഴുവൻ സംഭ്രമമായി പരിണമിച്ചു. സൈന്യത്തിലെള്ള സകല ഉല്ലാഗസമയം ഒന്ന് ഉടൻ തന്റെ മുദ്ദപിൽ മാജരാക്കുന്നതിനു് അധികാരി ഉത്തരവുകൊടുത്തു. കല്യാണഭർദ്ദുത്തിനുസമീപം ബിജപ്പുരു. സൈന്യവുമായി യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനു് അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന സൈന്യത്തിൽ എറിയാഗഭും ശ്രീവാജിശ്രയാചക്രടി പോയിരുന്നതിനാൽ ത്രാംബകരായക്ക് പരിശുള്കത്തിനു് ധാരാളം അവകാശമുണ്ടായിരുന്നു. അംഗപ്പുരം അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഭക്തിശാർഹകോട്ടയെ രക്ഷിക്കുന്നതിനു കഴുതിച്ചു മതിയായിരുന്നുതെ ഉള്ളതു.

എക്കിലും താൽക്കാലം തന്റെ വരുത്തിയിലുള്ള ഒ മാരകക്കാണ്ട് കഴിയുന്നതെല്ലാം പ്രവർത്തിക്കുണ്ടായിരുന്നുവെക്കരായഞ്ചെ കത്തവ്യമായിരുന്നു. നേതാജി ഒന്നര തേരെ എത്തിയതിനാൽ അധികാരിക്ക മുന്നറിയും ഒരുജുന്നതിനു സമയവും ലഭിച്ചു. ഭക്തിശാർഹ എല്ലാവരുംചേരുന്ന് കോട്ടയുടെ ഭർബവലക്കുളായ ഭാഗങ്ങളും ക്ഷേമത്തിൽ നന്നാക്കുന്നതിനു അധികാരി ആരുജ്ജീവനപിച്ചു. ത്രാംബകരായൾ ദാർശനസ്ഥാനത്തുനായിരുന്നതിനാൽ, അധികാരിക്ക ധാരാളം ഗമയഞ്ചും ആളികളും ഉഖായിരുന്നപ്പുരം കോട്ടയിൽ ഓതുവാവരുപ്പുടുക്ക വേലക്കുളുപ്പുരം രേരിയായി നടത്തിക്കാൻ കഴിഞ്ഞതില്ല. ഇരും വിഹാരമുണ്ടായാൽ തനിൽ കല്യാണപ്പുന്തൽ വിത്താനിക്കുന്നവനും, വിളക്കിൽ

എന്ന വറദഭോധ മശിൽ കാളയെ കെട്ടുവന്നു, ദാദി ക്ഷേമഭാർ കിണറകഴിക്കാൻ തുടങ്ങിനാവനും അരുണനും രാമൻ നിഃവയിച്ചു. മഹാഭഗവത്തിൽ ഉണ്ടാക്കുമെന്ന പ്രതീക്ഷിക്കപ്പെട്ടി ഞാൻ. അന്യകാരനില്ലവിധമായ ഈ രാത്രിയിൽ കോട്ടയുടെ അറബകറിങ്ങും മുഴുവൻ തീക്ഷ്ണന്തു¹ സുകർമ്മായിരുന്നില്ല. എകിലും, ഈ അല്പാസമയത്തിൽ കഴിയുന്നതല്ലോ ചെയ്ത തിന്റെശേഷം ക്ഷേമമായ ആ ചെറിയ സൈന്യം പ്രഭാതത്തിൽ ശരുവിനെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുപ്പായി.

മുഖദനെ ദയക്കുമ്പോൾ നടക്കുന്നതിനിടയിൽ നേതാജി കാരിയുടെ പ്രിതാവായ ദത്താജിയെ കണ്ട്. പ്രഭാതത്തിനു മുമ്പിൽ പുതുയോട്ടക്രൂട്ട് അവിടംവിട്ടു് ഓടിക്കുയുണ്ടെനുമുണ്ടു്, അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടുവർഷം മുമ്പു ഗംഗയ്ക്ക് സംബന്ധിച്ചുതു ചോലെ കാരിയെയും മഹമ്മദ്ദുമാർ അപദാനിച്ചുകുമെന്നും അയാൾ ദത്താജിയോട് പറഞ്ഞു. രാജമഹിയിലും ശത്രു ചെറിയ സൈന്യം വളരെലിവുണ്ടു് ശരുക്കൾ കോട്ടയിൽ പ്രകാശിക്കുമെന്നും നേതാജി ആ മുലുകെന്ന ബോധിപ്പിച്ചു. ഈ സദ്ധംത്തിൽ താൻതന്നെ അവക്ഷേ തുണ്ടുകൊണ്ട് നിംബാമമില്ലാത്തതിനാൽ രാമനുക്രൂദ്ദം അയയ്ക്കാമെന്നും അയാൾ പറഞ്ഞു. രാമൻ വിശ്രൂപാസ്രൂപം വന്മാറ്റുകയെല്ലാം നല്ലവർന്നു് പരിചയിച്ചിട്ടുള്ളിട്ടുണ്ടു് വന്മാജോന്നും നേതാജി ക്കു് ഇതിനിടയിൽ ദ്രിശ്യമായിരുന്നു.

നേതാജി പറഞ്ഞതിനെ വിശദവാദിക്കുന്നതു പ്രഖ്യാപിക്കുമ്പോൾ സമായിതനും. ദത്താജി തന്റെ ഭാര്യാജരാട്ടു് ഉടൻ യാത്ര പുറപ്പെടുന്നതിനു് ദയക്കുമ്പോൾ അരജത്വാപിച്ചു തന്റെ ത്രിഖാസവിധാനത്തിനും കാരിയെയും നേതാജി അല്ലെന്നറ്റേതാക്ക കണ്ട്. താൻ ഒരുവിൽ കണംപൂരാധ ദയ

ഓമന്നല്ലെൻകിടാവായിരുന്ന ഇവർ ഇപ്പോൾ ലാവണ്ണവ തിയായ ഒരു യുവതിയായിരുന്നിന്നീരുന്നു. ഡൗൺതീരത്തിൽ കളിച്ചുകൊംബിരുന്നുപുണ്ടതെന്തെന്നു ആനന്ദപൂണ്ടുമായ സ്വാദ്യ ദശയെ അവർ അന്നോന്നും സൃഷ്ടിച്ചു. ടീംജൂംകായ നായ ആ ചോരാളിയെ കാരി ആവേദുഖ്യഹാനങ്ങളോടു കൂടി നോക്കുകയും, അധാരംടക ജീവിതത്തെ മഹാരാജ്ഞി തിരിഞ്ഞെന്നു ക്ഷുഭ്രതിനായി വിനിയോഗിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചു തിരുന്നപുറി ചൂഡയപൂർണ്ണം ഫ്രാഡിക്കായുംചെഹരു. അന്നത്തോടു അവർ രണ്ടുപേരും പിന്നെയും പിരിഞ്ഞതു. നേതാജി കോട്ട യുടെ അടിക്കറപ്പണിയിൽ സഹായിക്കുന്നതിനായിപ്പോ യി. കുശി പിതാവിഞ്ഞാട്ടംരാമദിനാട്ടകൂടി കൊടുത്തിരുന്ന പുറപ്പെട്ടു. അവരുടെ ഇരു സമേച്ചിനം ക്ഷണികമായിരുന്നു എക്കിലും നേതാജിയുടെ ബാല്യസ്മക്കപ്പെന്തെ പ്രധികരിക്കുന്ന തിനു ധാരാളം മതിയായിരുന്നു. കാരിയല്ലാതെ ഒരു സ്കീഫയും തിരിഞ്ഞെന്നു ഭാത്യായി സ്പീകരിക്കായില്ലെന്നും അധാരം ഗാഡമായി ശപടമംചെഹരു.

പബ്ലിമപവർത്തപംക്രിയിൽനിന്ന് അപ്പോൾ തള്ളിനി കൂടുന്ന ഒരു പബ്ലിക്കേഷൻമലാണ് രാജമഹി എന്ന ഭർം കെട്ടിയിരുന്നതു്. ഇരു രണ്ടു പാർവതങ്ങളുടെയും മലേപു മൂന്നുദശജം വിതിയിഴുതു ഒരു മലയിട്ടക്കണ്ണു്. മഹാരാജ്ഞി മൂർ ഇടുക്കിഞ്ഞെന്നു കൂടാക്കുന്നായി പതിനേഴടി പൊക്കവും എടുക്കി വന്നുമുള്ള ഒരു മതിൽ കെട്ടിരുത്തു്, അതിൽ തോക്കകൾ കേരി വെടിവയ്ക്കുന്ന് വേണ്ട പ്രാർഥനയും ഉണ്ടാക്കി. എന്നാൽ അവരുടെ കൈവുശും തോക്കകൾ വളരെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. രണ്ടുനൂറും പാടയു പിരങ്കികൾ വളരെ ഉണ്ടായിരുന്നവ ഏടിവയ്ക്കുന്നും പൊട്ടിത്തെറിച്ചു് അവരുടെതന്നെ നശിപ്പിക്കാനും മതിയായിരുന്നു. ഒറ്റഇള സ്ഥലങ്ങളിൽ പാർവതം വളരെ തുക്കായിരുന്നതിനായി അവിടെ കൂറിമക്കുളായ രക്ഷാമാർഗ്ഗങ്ങൾ നേരം ആവശ്യ

പ്രൗഢികനാലിപ്പ്, എന്നാൽ അതുകൊണ്ട് തുകല്ലാതെയുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ ചുവരകെട്ടിയുറപ്പിച്ചു. ഈ കോട്ടയിൽനിന്നു നോക്കിയാൽ പടിഞ്ഞാറു വിസ്തൃതമായ കൊങ്കണവും കിഴക്ക് പദ്മിമപർവ്വതങ്ങളും നിശ്ചതിബന്ധമായി കാണാ വുന്നതിനാൽ ഇതിന് ‘രാജഗൗഡം’എന്നത്മുള്ള രാജഭരി ഏന പേര് സിലിച്ചുതാണ്. ഈ പർവ്വതത്തിന് അരനേരൂപ്പും അരബ്ബൈൽഓകലത്തിൽ രണ്ട് ഗ്രൂപ്പങ്ങളുണ്ട്. ഇവയിൽ കിഴക്കേതിന് ശ്രീവിശ്വനമേൻ പടിഞ്ഞാറു തിന് മനോരജ്ജനമേൻ പേരാക്കുന്നു. രണ്ടിലും ഒമ്മരോ സ്ഥിരമാർ ബലമുള്ള ഭർഘങ്ങൾ കെട്ടിയുറപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈ കിലൂമീറ്റ് പ്രാകാരത്തെ ശ്രൂകൾ പിടിക്കുന്നതായാൽ ഈ രണ്ട് കോട്ടകളിൽ സേനന്മാരിൽക്കൂടിയായ സങ്കരണം ഉണ്ടായിരുന്നു.

9.

ഈയ്യോദ്യമായപ്പോൾ ശരൂക്കാൻ പർവ്വതപാർപ്പ തനിൽകൂടി രാജ്യമഹിയുടെ നേർച്ച പ്രധാനമേഖലയ്ക്കനാഥായി കാണപ്പെട്ടു. അവർ അപ്രതീക്ഷിതമായി കോട്ടയെ കര സമമാക്കാൻ കയറ്റുന്നബോഡിനു തോന്തിയതിനാൽ അപ്രതീക്ഷിതമായിത്തന്നെ അവരെ എത്തിക്കുന്നതിനു മഹാരാഷ്ട്ര റാം നിവേദിച്ചു. ഭേദമാർ തോക്കുകൾ നിരുച്ച സന്നല്ല രായി പ്രാകാരത്തിന്റെ പുറകിൽ ഒളിച്ചുനിന്നുംകൊള്ളണ മെന്ന ത്രാംബകരായർ ആരജണാപിച്ചു. തങ്ങൾ ശരൂവായയെ ശക്കിക്കുന്നില്ലെന്ന് (സ്വച്ചിപ്പിക്കുന്നതിനായ) അവർ എത്താറം കന്നകാലികളെ കോട്ടയ്ക്കു വെച്ചിരിക്കു മേഘന തിനായി അഴിച്ചുവിട്ടു. സെപ്പരിംബായി മേതരുകോൺട്ടനി

കരിനമായ ഈ പരാജ്യയം സിലിച്ചതിന്റെഫോൺ
മഹമ്മദ്വാർ കോട്ടയ്ക്കുസ്ഥിപം ചെല്ലുന്നതിനു വളരെ
ശക്തിച്ചു. ഉരിച്ചു മറിവേറ്റും കിടക്കുന്ന ഭേദമാരു എടു
ത്രക്കാണ്ട് പോകുന്നതിനായി അവയുടെ സോനാധിപൻ
അവധാരം അപേക്ഷിക്കുന്നു തൃംബകരായും അതിനു
അനാവശ്യമാക്കുന്നുംവെയ്ക്കു. അനന്തരം പ്രാകാരങ്ങളേൽ തകർച്ച
നാതിനായി മഹമ്മദ്വാർ പീരങ്കികൾ നിരത്തിത്തുടങ്കി.
മഹാരാജ്ഞവാർ ത്രജിത്തുടെ വെക്കവഗ്രം ഉണ്ടായിരുന്ന
എതാരം പഴയ തൊക്കകൾക്കൊണ്ട് ശത്രുക്കളുടെഫനക്ഷ്യം
വെടിവെച്ചു. എന്നാൽ അവയിൽ ചിലതെല്ലാം ചൊട്ടി
പ്രോക്കയും മറ്റൊരു വിജയപൂരിലെ പീരങ്കികളുടെഫനക്ഷ്യം
വിശ്വലജ്ജായിത്തീരുകയുംവെയ്ക്കു. ഈ സമിതിയിൽ
മഹാരാജ്ഞവാർ അ.സമാധാനാധിത്തിന്, വിജയപൂരിലെ

പീരകിക്കാർ നിർജ്ജവയമായി വളരെനേരം വെടിവെച്ചു ചേപ്പാറു കോട്ടുടെ ഒരുഭാഗം തകർത്തിനും. ഇതിനിടയിൽ ഭേദമാക്കി വിത്രുമത്തിനും ആമാരത്തിനും സമയം ലഭിച്ചു. തിനാൽ അവർ വിശ്വാസം യുദ്ധസന്ധിലുംരായി നിന്നു.

ഈ ഭേദമാരു കോട്ടയിലേക്കു നയിച്ചതു് പ്രാംത്യകായണം ബുച്ചിപ്പുറമായ ഒരു നീറ്റു ആയിരുന്നു. രജാച്ചകരക്കു വഹിക്കാൻ പ്രഖ്യാസമുള്ള വിപുലമായ ഒരു പരിശേഷകാണ്ടു് ആത്മരക്ഷപചയ്യും, ലീഖണമായ ഒരു കാവാളത്തെ ഉപകരിക്കുന്ന വിശ്രിയും ഓവൻ ശരൂക്കാളിടന്നേരും പാശരത്തു്. അവൻറെ അനുചരമാണും പതിപ്പിച്ചു ഉണ്ടക്കും. അസൃഷ്ടാം എല്ലാം ആ പരിശയിൽത്തു് തെറിച്ചപോയതെ ഉള്ളൂ. അവൻ സ്വന്തുമായി കോട്ടയുടെ ഉടവിൽ എത്തിയപ്പോറും അവിടെ നിന്നീരുന്ന മഹാരാജ്ഞി ഭേദമാർ “ഈവൻ മനഷ്യരോജിയായ രാക്ഷസൻ” എന്ന നിലവിളിച്ചുംകൊണ്ടു് ദാടിത്രുടങ്കാൻ. എക്കിലും അവരുടെ നായകനായ നേതാജി അവന്റെ കാൽവള്ളുയിൽ രെന്നും പ്രയോഗിച്ചപ്പോറും മുഴുവൻമായ തൊല്പിയുടെ പുറത്തു കൂടി രക്തം പായുന്നതു കണ്ടു് “ഈവൻ രാവണനാം കംക്കുണ്ണിശ്ശു; നമേപ്പോലെയുള്ള ഒരു മനഷ്യന്തേ” എന്ന തന്റെ ശരൂവിനെ അപചാസിച്ചു.

മഹാരാജ്ഞിഭേദമാർ ഈ ആക്ഷപവാക്കകളാൽ ലഭജിത്തായി വിശ്വാസം നേതാജിയുടെ പൊതുപത്രത്തിൽ അടക്കത്തു്. തനിക്കു പറിയി മറിവിനാൽ അശ്രദ്ധം പിബും തോന്നാതെ കോപാന്യനായി ആ നീറ്റു ക്ഷണിത്തിൽ തന്റെ വാധകോണ്ടു് അനേകം മഹാരാജ്ഞിഭേദമാരെ ഭ്രിയിൽ പതിപ്പിച്ചു. അനന്തരം നേതാജി ഭയക്കരനായ ഈ ശരൂവിന്റെ നേക്കു് അടക്കക്കയും അവർത്തമായിൽ വികടമായ ഒരു പ്രദപ്പളിലും ഉണ്ടാക്കയുംചെയ്തു. കോപാവേശത്താൽ അനവധിനനായ നീറ്റു മുലടികരകോണ്ടു്

ദ്രമിയെ തകരുത് കസിത്തങ്ങളായ ശകാരങ്ങളും ശാപവാ ശകളും പുലവിത്രടക്കാഡി. എന്നാൽ നേതാജി മഹാരാജ്ഞത്തിനവേണ്ടി താൻ ചെയ്യുന്ന ഈ പ്രമാണയുഖത്തിൽ തന്നെ തൃശ്യൂളന്തിര ദേവദാരാട്ട് പ്രാത്മിച്ചുകൊണ്ട് സ്വപ്നമായും സമിരിലായുംനിന്ന് അധിവൈഖനാവിൽനിന്ന് അപഹരിച്ചിരുന്ന ഇന്ധപരിശക്കാണ്ട് ശരൂവിണ്ടു വെച്ചക്കരുപ്പാം തട്ടതു. ശരൂവയത്തിനുള്ള ന ഓർഡോ അധാരക്കു താമസിയാതെ ലഭിച്ചു. തന്റെ വെച്ചക്കരുപ്പാം തട്ടക്കാപ്പട്ടതായി കാണപ്പോരും സംരംഭുക്കുറിതനായ നീംഗ്രാ കരവാളത്തെ ചുറ്റും വിശിത്രടക്കാഡി. നേതാജി ഉടനെ മുഖ്യമാണ് കടന്ന് അന്നാവുതമായിരുന്ന അവണ്ടു വലത്രവശത്രു വാദകൊണ്ട് ഒരു മറിവേലിച്ചു. ഈ മറിവിനെ ക്രൂക്കാക്കാതെ നീംഗ്രാ പിന്നെയും നേതാജിയെ വെച്ചന്നതിനായി ശ്രമിച്ചു എക്കിലും നേതാജി മറവിലത്തെ പ്രോലൈ അവണ്ടു വെച്ചക്കരുപ്പാം പരിശക്കാണ്ട് തട്ടതു. നേതാജിയുടെ പരിശ അതുമാത്രം ബഹവയത്രപ്പായിരുന്ന എക്കിൽ സ്വരാജ്യത്തിനവേണ്ടി അധാരം അത്രമായിതെഴും ഹു യുലം അധാരിക്കുന്ന അവാശാനത്തെ യുലമായി പരിശ മിക്കമായിരുന്നു. ഒട്ടവിൽ നേതാജി ശ്രൂതതാലും രക്തക്ക യത്താലും കുപ്പിനനായ ശരൂവിണ്ടു കൈയിൽനിന്ന് അരുളും വീഴുത്രുകയും തന്റെ കംാരി അവണ്ടു നെഞ്ചിൽ കത്തിയിറക്കുകയുംചെയ്തു. ആതു നീംഗ്രാവിണ്ടു ദേഹക്കരമായ മുതശ്ശീം ഭ്രമിയിൽ പതിച്ചു. അവണ്ടു അന്നചരണാർ നേതാവിണ്ടു മരണത്തോൽ അത്രശാഖയേ തേതാടെ പലായനംചെയ്തു.

മഹമഹദമാക്കി തൽക്കാലം പരാജയംതന്നെ സിദ്ധിച്ചു. എങ്കിലും മഹാരാഷ്ട്രസെസന്റും അവരെ എതിത്തിൽ ദിർഘകാലം രാജമഹ്യിയെ രഷ്ണിക്കാൻ മതിയായിക്കൊണ്ടു. അതിനാൽ അവർ തൽക്കാലം രാജഭാഗ്യിയെ തൃജിച്ചു് അതിൻറെ കിഴക്കെള്ള ശ്രീവല്ലംകുർത്തിൽ ഫോയി താമസിക്കുന്നതിനു നിബേഖിച്ചു. സപാഞ്ചവികമായും തുറിമായും സുരക്ഷിതമായിതന്നു ഈ ക്രൂംഗത്തിൽ മഹാരാഷ്ട്ര മാക്കു കേൾപ്പുംപാത്രങ്ങൾ കൈവരം ഉള്ളട്ടോടു ശരൂ ബാധയെ ഭയപ്പെട്ടെങ്കിൽ ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. അവരുടെ കലവരയിൽ ഭൗതികായിയിരുന്ന ധാന്യങ്ങളും കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മുളജലപ്രവാഹവും ക്ഷാമരക്കെയ മുൻകരിച്ചു. ഈ വർധത്തിൽ തങ്ങളെ രക്ഷിക്കുന്നതിനായി ശിവാജി വന്നാചേരമെന്നെല്ലാം അതശ്രദ്ധാടക്കുടി, മഹാരാജ്ഞിമാർ അനേകമാസം ശ്രീവല്ലംത്തിൽ താമസിച്ചു. എന്നാൽ രാജമഹിയിൽ തന്റെ ഭരമാക്കി നേരിട്ട് ഈ വിപത്തിനെ മുറസ്യമനായ ശിവാജി എങ്ങനെ അറിച്ചും?

സമതലത്തിൽനിന്നു മനുറടിയിലധികം ഉയർന്ന ശ്രീവല്ലംത്തിൽനിന്നുള്ള കാഴ്ച അതുന്തും രഘുനേന്നു മണിയമായിരുന്നു. വിസ്തൃതമായ കൊക്കണ്ണപ്രസ്ഥത്തിൻറെയും ചുറവുള്ളതും ശിരിശവരങ്ങളുടെയും വിശിഷ്ടം, തന്റെ എക്കാർവ്വ സതിയായിരുന്ന മാത്രതന്റെ അധിത്രക്കയുടെയും ദർശനം നേതാജിയുടെ ഭന്നപ്പുണ്ണി പരമാല്ലാസത്തെ നഷ്ടാതിരുന്നില്ല. എങ്കിലും പരിമിതമായ ഈ ഭൂർത്തിനുള്ളിൽ നിശ്ചേപ്പുന്നായി കാലങ്ങപ്പും ചെയ്യുന്നതു് നേതാജിക്കു വളരെ ക്ഷേമകരമായിരുന്നു. അതിനാൽ താൻതന്നെ ശിവാജിയെ അനേപാഷിച്ചു് പുരഷ്ഠകന്തിനു്

അയാൾ നിയൈഡിക്കും, ത്രംബകരായൻ ഇന്ന് നിയൈ തെന്തെ സന്തോഷപുവം സമ്മതിക്കും ചെയ്യു. ഉറന്നായ ബിജപ്പുർണ്ണസനാപതിനെ വധിച്ചുതനിമിത്തം നേതാജിയുടെ പോർ പൊദ്ദിയതിൽ ത്രംബകരായക്ക്' അനുഭവയി സ്ഥാതിക്കുന്നു. എൻ്റെനായ ഇതുനിന്തെ നേതാജി മഹാശാഖ' ത്രംബകരായ രക്ഷിതാവാശാനം ആരുപത്രം സമയ തീരുതെ രക്ഷിക്കുന്നതിൽ ത്രംബകരായരേക്കാഡു പ്രസ്തുതനാശാനം ടെമ്പാർ വിവാരിച്ചുതുടങ്ങി. ഇപ്പോൾ നേതാജി പോകുന്നതുകൊണ്ട് ത്രംബകരായക്ക്' അശേഷം കണ്ണിതച്ചുണ്ടായില്ല.

ബിജപ്പുർണ്ണദേവൻ തങ്ങളുടെ പരാജയവും സേനാ നിയുടെ മഹാവും കൊണ്ടുണ്ടായ ലഭ്യയാലും സംഭേദത്താലും കൂഴിക്കുന്നതിനാട്ടും അവരറിയാതെ മഹാശാഖയും നിർബാധായി ശ്രീവല്ലംതെയും മാറിക്കഴിഞ്ഞു. അതിനാൽ മഹമ്മദരുൾ പിന്നെയും കരുനേന്നരേതുക്കു പ്രാക്കാഞ്ചൗണി വെടിവച്ചു എങ്കിലും വാസ്തവം മനസ്സിലായ ഉടനെ അവർ കോട്ടയിൽ പ്രവേശിച്ചു സേനാനിഃവശം ചെയ്യു.

നേതാജി അനന്ന രാത്രിയിൽത്തന്നെ ശത്രുദേവമാരെ വണ്ണിച്ചു വെളിയിൽ കടക്കുന്നതിനു നിയൈച്ചു. താമസം നിസ്തയാജനവും, രാജമഹിയിലെ സ്ഥിതി കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ ശ്രീവാജിയെ അമൃദ്ധിക്കുന്നതും ആയിരുന്നു. ബന്ധനസ്ഥനായ അഞ്ചുവുംവാൻറെ ഉട്ടപ്പു കൂടി ധരിച്ചുംകൊണ്ട് വെളിയിൽ പുറപ്പെടുന്നതിനാണ്. അയാൾ തീച്ചപ്പെടുത്തിയതും. ആ രാത്രിയിലെ കുറിയട്ടും അയാളുടെ വേഷപ്പുകൾച്ചുരെ സഹായിക്കാൻ ധാരാളം മതിയായിരുന്നു. ശത്രുശബ്ദന്തിന്റെ സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി ഒരുവിധമായ അറിവു തന്റെ ഉദ്ദേശ്യത്തിനും അനുകൂലമായിരിക്കുമെന്നു കരുതി, അതിനാനു സമ്പാദിക്കുന്നതായി

ങന്താജി അയുഖ്‌വാൻറെ ദറിയിലേക്ക് ചേന്ന. ശരൂക്ക് കൂത്തിനിന്ന് തനിക്ക് ലഭിച്ച മിത്താപചാരത്താൽ കപിത നായ ആ മഹമ്മൻ ഈ അവസ്ഥയിൽ തന്റെ കോപ തെരുത്തുനേന്ന മറച്ചില്ല. “വിജയ്യുർഹാജാവിന്റെ സ്വാല്പനായ ഞാൻ ഇതു ഇവിടെ ഒരു സാധാരണഭന്ന ലഭിക്കാവുന്ന ഉപചാരത്തെ സ്ഥിച്ചുകൊണ്ട് ജീവിക്കുന്ന” എന്ന് അധാരം പറഞ്ഞു.

ഈ വർത്തമാനം നന്താജിക്ക് വളരെ സന്തോഷകരമായിരുന്നു. അയുഖ്‌വാൻ ബുദ്ധിത്രുന്നുന്നുഡിനുകുംഭും ഇ വാസ്തവം വെളിച്ചേപ്പുട്ടുത്തമായിരിക്കുന്നില്ല. വിജയ്യുർഹാജാവിന്റെ സ്വാല്പൻ എത്തുനേന്ന അഭിവാദ്യിക്കന്നാലും ഏററുവും വിലപിടിച്ചു ഒരു ചരക്കതന്നെയെന്ന നന്താജി തീർച്ചയാക്കി. എങ്കിലും ഈ സംഗ്രഹാഷ്ടത്തെ മഹത്തുകൊണ്ട് അധാരം പറഞ്ഞു:—“തന്റെ സ്ഥിതിക്ക് അന്തരുപാമായ ഉപചാരം തനിക്ക് ലഭിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ത്രാവേകരായാൽ പറഞ്ഞു” അതിലേക്ക് വേണ്ട എന്ന് എന്ന് ദുകൾ ചെയ്യാം. ശരൂക്കും വളരെത്തിരിക്കുന്ന കോട്ടയിൽ ഒരു തടവുകാരനും ലഭിക്കാവുന്ന സകല സൗഖ്യങ്ങളും തനിക്ക് ലഭിക്കുന്നതാണ്.”

“ഇപ്പോൾ കേടു പീരങ്കികളുടെ അത്മം ഇതാണോ?” എന്ന് അയുഖ്‌വാൻ ഉദ്ഗതന്താട ഫോറിച്ചു. “രാജു മഹിയിലെ മാളാംബളിത്തനിന്ന് മഹാരാജ്യമുഖികമാരെ അടിച്ചിറക്കുന്നതിനായി ധിനനായ ഹാഫിസ് വാൻ വേഗത്തിൽ വന്നുചേരുമെന്നു് എന്നിക്കരിയാമായിരുന്നു.”

“ഹാഫിസ് വാൻ ഇതു ഉറപ്പുള്ള ഒരു കോട്ടയെ പിടിക്കുന്നതിനു മതിയാകമെന്നു താൻ വിചാരിക്കുന്നോ? ഈ പ്രാകാരങ്ങളെ പെട്ടെന്നുകുന്നതിനു് അവൻറെ പക്കൽ എല്ല പീരങ്കിയാണെങ്കിലു്?”

“വിജ്ഞുവിലെ പനിപ്പുരാതിൽ ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിയുന്ന നോന്തരത്തിൽ ആരു പീരകികൾ അധികാരിക്കുന്ന ഒക്കവർഗ്ഗ ഉണ്ട്. ഇതുകൂടാതെ പ്രാകാരങ്ങളെ തുരന്നമറിക്കുന്നതിന് നിപുണനാഡായ വനക്കമായം എന്നിക്കുമാത്രം പ്രിതിയാം സേനാപതിയും ആരു നീങ്കു സിഡിമാസ്സം ഉണ്ട്.”

ഈ വിശദാനീയങ്ങൾ വിക്രമമങ്ങൾ കേടുപെട്ടാണ് നേതാജിയുടെ മഹാ ദിന പൂജയിരിക്കാണ്ട്. പ്രക്ഷേ തിരുപ്പ് ലം അംഗാം മുച്ചിപ്പുകിണാമന്നു വിച്ചാരിപ്പായിരുന്നതിനാൽ ആരുക്കുപത്രതു പ്രകടിപ്പിക്കാതെ നേതാജി പിന്നെ യും ചോദിച്ചു: “മാമിസ്”വാൻറ ഭക്താർ ധീരമായം ബഹവാദായാൽനേന്. എന്നാൽ യുദ്ധത്തിൻറെ അവസ്ഥ താം ഭാഗ്യംപോലെയാണെല്ലാ അധികാരി തൊക്കുന്നപറമ്പം പിത്രിണ്ണുടെ ഭക്തായാണോബും?”

“അധികാരി പിത്രിണ്ണുടെ” ആരുവരയും കയൽത്തിച്ചില്ല, കയ തേണ്ട ആരുവരുവമില്ല. കൈമിണാപട്ടമത്തിൽ വജ്രകനായ ശിവാജിയാൽ പിടിക്കാപ്പെട്ട കോട്ടകളെ കാരണനായി അധികാരി കരസ്ഥമാക്കം. ഇതുപോലെയുള്ള വേറാരായ സൈന്യം അടച്ചതമാണും കൊക്കണ്ടതിൽ എത്തി കല്പാനാതേയും ഒക്കവർഗ്ഗപ്പെട്ടതും.”

ഈ അറിവു നേതാജിക്കു വുംരെ പ്രജയാജനകരമായി യാം. രാജമഹിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഭക്താരെ വഞ്ചിക്കാമെങ്കിൽ അപ്പുറം ന രഖായായി സഞ്ചരിക്കാമെന്നു് അധികാരിക്കു സേവായപ്പെട്ടു. അനന്തരം മാമിസ്”വാൻറ ഭക്താർ ഉപദേശിച്ചവനു സങ്കേതവാക്കുടി അയ്യു് വാനിൽനിന്നു ഗ്രമിക്കുന്നതിനു് അധികാരി ശ്രമിച്ചു എങ്കിലും ആ ശ്രമം ഫലിച്ചില്ല. അയ്യു്”വാൻറ ബുദ്ധിമുന്നിനും ജല്ലാക്കാം ആയിരുന്നു എങ്കിലും താൻറെ ശത്രുവിനു് അതുവും പ്രജയാജനകരമായ ഒരു രഹസ്യത്തെ വിച്ഛക്കാട്ടക്കു അതെനു് അധികാരിക്കരിയാമായിരുന്നു.

11

ഇതിനിടയിൽ നേരു നല്പുവേണ്ടം ഇങ്കിഷ്ടിനിനാൽ ഫോതാജി തന്റെ സാമ്പസ്ത്രത്വത്തെ നിവർഖിക്കുന്നതിനായി ഉല്ലമിച്ചു. അധാരം ഒരു മഹാമാദ്ദേശവീരൻ വേണ്ട യരി ത്രിജന്നതിനാൽ വേണ്ട ആരുധ്യങ്ങൾ കൊണ്ടുപാകുന്നതിനു പ്രധാസമില്ലായിരുന്നു. മഹാമാദ്ദേശവീരൻ പാളയ സഹലമായ മെമ്പാനത്തിൽകൂടി ബിജപ്പുർഡേശവാരിൽ കൈവാക്കുന്നശുള്ള നാട്ടത്തിൽ കടന്നപോകുന്നതിനതു അധാരം നിശ്ചയിച്ചതു്. എക്കിലും അനവേക്ഷിതനായി അവിടെ എത്തുന്നതു വഴിരെ പ്രധാസമായി കാണുന്നുണ്ട്. ശ്രീവല്ലംത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മെമ്പാനത്തിലെറ്റും പ്രാന്തരം വരെ എത്തിയിരുന്നു. അവിടെയുള്ള പാറയിരുന്നു വഴി നിന്നുന്ന വുക്ഷങ്ങളുടെ നിബിഡമായും മറഞ്ഞു് ആരും കാണാതെ അധാരം മെമ്പാനത്തിൽ ഇരുക്കി. അനന്തരം വുക്ഷമായിരുന്നും തന്നെ സാവധാനമായി നടന്നു് അധാരം മഹാമാദ്ദേശവീരൻ പാളയത്വത്വം സമീപിച്ചു. ഭാഗവതാൽ ശ്രദ്ധക്കാർ അവത്തെട ഏതനുസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഉറച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നു. തദ്ദേശവും സ്ഥാനങ്ങളെല്ലാം നിശ്ചയിക്കുന്നതിനും അത്താഴം കഴിക്കുന്നതിനും തിട്ടക്കാംനിശ്ചിയന്തം വേണ്ട സമലങ്ങളിൽ ഗാളുകാരെ നിശ്ചിയന്തിരു് അവർ മറഞ്ഞപോയി. “ഉത്സാഹിനം പുഞ്ചസിംഹദു പെപതി ലക്ഷ്മിഃ” എന്ന ആളുവാകുത്തെ മഹാരാഷ്ട്ര മൂന്നാം വിശ്വപുണിച്ചിരുന്നു. അതിനാൽ തൽക്കാലം വിശ്വകരത്തെക്കാം ദൈരുംതന്നെ ആരവല്ലുമെന്നും നിശ്ചയ തെളാട്ടുകി മഹാമാദ്ദേശവാരിൽ കൈവാക്കുന്നപോലെ അധാരം നിറുക്കുമായി അവയുടെ ഇടയിൽ നടന്നതുടക്കി. കുടാര ക്കും അടിക്കുന്നതിലും കറിക്കാം പാകംചെയ്യുന്നതിലും

വ്യാപ്തതരായ ശത്രുഭേദമാരിൽ ഒരവെന്നക്കിലും അവിളംബ്രു മായ എന്നോ കാരുവശാൽ എന്നപോലെ തിട്ടക്കത്തിൽ പോകുന്ന ആ ഭേദനെ തിരിച്ചറിഞ്ഞില്ല. സൈനികയോ ഗ്രമാധികാരിയോ അനുത്തിയും അതുഡിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഒരു ദിവസം അവരുടെ മനസ്സിൽ അല്ലായും കൂതുകത്തെ മാത്രം ജനിപ്പിച്ച്. ഇപ്രകാരം യമേഷ്ഠമായി ഗംഭീരിക്കുന്ന തിരു കഴിവുംഭായിതന്നു എക്കിലും ഈ അവസ്ഥയിൽ അപ്രതിക്രിയാത്മകയും ഒരു സംഭവം ഉണ്ടായി.

നേതാജി കോട്ടയുടെ വെളിയിൽ എത്തിയെപ്പോരു എന്നൊന്നും മഹമദഭേദമാർക്കടി രണ്ട് മഹാരാജ്യങ്ങളുടെ ലഭ്യാരെ കോട്ടയിലേക്ക് വാടിച്ചുകൊണ്ട് പോകുന്നതു് അധികാരി കണ്ടി. ഈ തുച്ഛിക്കാർ അവരുടെ തലയിൽ അസാമാന്ന വലിപ്പമുള്ള രാഖേരകെട്ട് പൂശ്ച് അതിശൈലീ ശഭ്ദത്താട്ടെ വലിച്ചിരുന്നു. അവൻ വളരെ ക്ഷീണിച്ചാണു അനു എക്കിലും, അല്ലെങ്കിലും ഗതിശാഖയിൽ കാണുന്നോരു മഹമദഭേദമാർ തങ്ങളുടെ കന്തകൊണ്ട് അവരുടെ കാര്യത്തു്, അവൻ ദീനവാക്കകളും തങ്ങളുടെ ഒറ്റക്കു ഒളംകു ലഭ്യാധനമെന്നെല്ലാം ചെയ്തു. തന്റെ നാട്ടുകാരുടെ ഈ അവസ്ഥ നേതാജിക്കു വളരെ ദിസ്സുമുഖമായി തോന്തി. തന്മൂലം സംഭവിക്കാവുന്ന അപേതതിനെന്ന ക്രൂരക്കാഥര അധികാരി അനു അനു ഭേദമായും നേരംചെയ്യു് അവരുടെ ക്രൂര തുത്രത്തിൽനിന്നും വിശ്വമിക്കുന്നതിനു് അപേതാവിച്ചു. അധികാരിയുടെ ഗംഭീരമായ ശശ്വത്വം അനന്തരലഭ്യായ കവച തന്ത്രം സൂചിത്തമായ സമാനഗത്രവും അപൂർവ്വമാരെ അനുസ്ഥിതി നേരത്തെയും ദേഹപൂർവ്വത്തി. എക്കിലും അവരിൽ ഒരു ദിവസം ദൈരുദ്ധ്യത്താട്ടെ ശ്രദ്ധക്കാരം പറഞ്ഞു:—“കതിക്കുമ്പോൾ തീറി ദേവാരിക്കുന്നതു് തങ്ങളുടെ ജോലിയാണു്. അതു ശോലി തുണിയും ചെയ്യുന്നു. ഈ പത്രപൂജകമാർ ചുമക്കുന്നുള്ളവരാലും? ഇവരു കളിക്കുന്നുക്കുള്ളപ്പാലെ ഓടി ചുന്നു തെററാം?”

“ഇയ ദാത്തമാനം താൻ ഹാഫിസ്‌വാനെ ധരിപ്പിക്കും; അദ്ദോധാരം നിങ്ങൾക്കു് ഈതിനു തക്കതായ ശിക്ഷ കിട്ടും.”

ഈ കേടുപെട്ടാം ആ ഭേദമാർ പൊതുജീവിരിക്കയും അവകാട പ്രമാണി ഇപ്പുകാരം പറകയും ചെയ്യു. “ഈ കൂളിയാരെ ഞങ്ങളുടെ കാരംകൊണ്ട് തല്ലാടിയതിനെ ഹാഫിസ്‌വാനെ ധരിപ്പിക്കബേണ്ടിള്ളതു വിശ്വേഷംതന്നെ. അംഗീകാരംതന്നെ ഈനാലു പത്രപത്രണം ധിന്മക്കെഴു അടിച്ച വത്തമാനം താൻ അറിഞ്ഞതില്ലായിരിക്കും. താൻ സത്ര, ദൈവത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവണ്ണാ, ബിജപ്പുർ പക്ഷ ത്രിൽ ഉള്ളവന്നാ അരുണേന്നു തോന്നാണിപ്പു്” അദ്ദോധാരം ഒരു ഭേദ തന്റെ കൈകയിലുണ്ടായിരുന്ന റാന്തര അനാജി യുടെ ദിവ്യതയുടെ തിരിച്ചുണ്ടാക്കുകയും വേഷം മാറിയപ്പോരു അഴിച്ചുകള്ളുന്നു മറന്നുപോരാതീരുന്ന തിലകം ഓരോ ഉള്ള നന്ദിയിൽ കാശകയും ചെയ്യു. “ഈവൻ മഹമംഡന്നല്ല; നിങ്കനായ ഒരു മഹാരജുമാരനാതു്” എന്ന പറഞ്ഞു കൊണ്ടു് അവൻ വാദ ഉള്ളിയപ്പോരും അവന്റെ അനുചര മായം അപ്പുകാരം ചെയ്യു. നേതാജി ക്ഷണാത്തിൽ ആത്മ രക്ഷണാത്തിനു സന്നദ്ധനായി, തന്റെ കൂട്ടകാജോടു് എന്നു നേരയും ലാടിപ്പോയ്ക്കും, ഉള്ളിണമെന്നു പറഞ്ഞു. എന്നാൽ അവർ ഭീഷണാളാ, ഡീരിനായ തങ്ങളുടെ രക്ഷി ത്വാവിനെ ഉപേക്ഷിക്കാതെനാണോ അധികമാണോ ആയും നാഡിപ്പില്ലെന്നു. അവർ പുത്രക്കെട്ടുകൾ താഴെയിട്ടു്, അവയിൽ തിരകിയിരുന്ന നീളുള്ള വടക്കരു എടുത്തുകൊണ്ടു് ഫേനാ ജിരുടെ പ്രാർപ്പണാളിയും അട്ടത്തനിനു. ഡീരിനായ ഒരു ദോഖാവിംഗാടും അധാരുടെ രണ്ടു് അനുചരമാരുടും വെള്ളുനു പട്ടവെള്ളം തുരന്നു അപ്പോരും അവൻ ശിഖയും ഭാക്തവിജ്ഞാനിപ്പു്. അതിനാൽ ആത്മ രക്ഷി മുക്കുടും കയറ്റിക്കൊണ്ടു് അവൻ സഹായത്തിനായി ഉച്ച

തിൽ വിളിച്ചു. അവരുടെ അപേക്ഷയുടെ തന്റെയി ഒരു ശബ്ദവും, കോട്ടവാതിലീന്നുതനിനു പുറപ്പെട്ടെന്ന അട്ടഫാസ് അപ്പോൾ കാലടികളും ക്ഷമാതിൽ ഓക്രാഡായി. “അട്ട പീഠി! കൊട്ടപ്പീഠി!” എന്ന അട്ടഫാസം തൊട്ടാട്ടു കൊണ്ട് അട്ടവരുമാരെ ക്ഷമിച്ചു.” എന്നാൽ അവൻ ഒരു തന്റെ അധികാരി ആയാണെ ചുറ്റു പിടിച്ചുകൊണ്ട് “എൻ്റെ പുരകെ ഭാടിക്കൊംകു” എന്നുപറഞ്ഞു നേരുവഴിവിട്ടു ഒരു ഗ്രഡിഷാർത്തിവേദ്യു¹ പാഠത്തു. മറ്റൊരും, അല്ലെങ്കിലും സംഗ്രഹിച്ചതിന്റെശേഷം നേരാജിച്ചു, അവനെ പ്രിൻസ്രൂട്ടൻ. പോക്കില്ലത്തിൽ പിന്തി രീയുന്നതു നേരാജിക്കു് ലേഡി രസമല്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും തയ്ക്കാലം ശുശ്രാത്രക്കാരി വിവേകംനല്ലെന്നു് അയാൾ നിശ്ചയിച്ചു. എക്കന്നായി യുദ്ധംചെയ്യാൽ ഒരുക്കരാം അയാണെ സ്വന്നിക്കരേണ്ടും വധികരേണ്ടും ചെക്കുകാം. അപ്പോൾ മഹാരാജുത്തിരാജവാടി മേലാൽ അയാൾ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതു് സ്വാഗതം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്ന ബാബുരാജിനും നേരിട്ടിരിക്കുന്ന കഷ്ടാവസ്ഥ അട്ടഫാസത്തെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതു് അശേഷവുമായിത്തീരുമായിരുന്നു. ഈ അലോചന കൂടുതലും നിറിപ്പുത്തിൽ കഴിച്ചിട്ടിട്ടാണു് നേരാജി അവിം ചെന്നിനു് ഭാടിക്കുന്നാരെത്തു്.

ശ്രീവരു മഹമഹാർ അവരെ പിൻതുടൻു് ഭാടി. എന്നാൽ ഭാടിപ്പുകന്നവൻ വഴി നേരം, തേടിപ്പുകന്ന വരു വഴി കുറ്റപ്പത്രം ആരുണ്ടെല്ലാ. ആന്യകാരമയഥായ അര രാത്രിയിൽ യാതാനും കാണാൻ കഴിയാതെയും നേരുവഴി വിട്ടു സംശയിക്കുന്നതിനു് സംശയിച്ചും അരു മഹമഹാർ രാജപാതയിൽക്കൂടി കരുപ്പേരും ഉഴുന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അരു പ്രശ്നരേഖ പ്രത്യാഘലം പരിചയിച്ചിട്ടുള്ള തുച്ഛവില്ലമാർ രണ്ടുപേരും നേരാജിയാൽ അനുഗ്രഹായാം കുന്നിന്റെ ഒരു വശത്തുണ്ടി ക്ഷമാതിൽ മുരുന്നുടിച്ചേയാളും താഴെ സ്വരക്ഷി.

അനന്തരം അവർ കിഴങ്കാട് തിരിത്തു” ഒരു റേയിക്കിപ്പാ തയിൽക്കുടി സംവധാനമായി നടന്നതുടങ്ങി. മുങ്ഗെന നേര രണ്ട് നാഴിക നടന്നപ്പോൾ അവർ ഒരു മരങ്കുട്ടത്തിൽ എത്തുകയും അവിടെ ശൈത്രവായ കാവായിരുന്നതിനാൽ മരങ്ങൾക്കിടയിൽ കിടന്നരജുകയും ചെയ്തു.

12

എതു മരങ്കുട്ടത്തിൽ ക്രിടറിയിരുന്ന പക്ഷികളുടെ കുഞ്ഞം പ്രഭാതവേളയെ പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ നേതാജി തബണ്ഠൻ കുട്ടകാശ വിളിച്ചുണ്ടായി. നേതാജിയുടെ ഫോട്ടോ തിരിത്തരമായി ശിവാജി എവിടെന്നുണ്ടെന്നു താഴെക്കു നിശ്ചയമില്ലെന്ന് അവർ പറഞ്ഞു. ഓദ്ദേശം ചുന്നായ്ക്കു സമീപം എവിടെങ്യും ഉണ്ടായിരുന്ന എന്നാണ് രുചിവിൽ കേടു വരുത്തമാനാ. എന്നാൽ അദ്ദേശത്തില്ലെന്ന് ഗതികൾ അതുന്തം തപരിത്തങ്ങളും ചിലപ്പോൾ അതിഗ്രൂഹങ്ങളുമായിരുന്നതിനാൽ ഇപ്പോൾ അദ്ദേശം എവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു നിശ്ചയിക്കാൻ പ്രയാസമായിരുന്നു. അതിനാൽ പതിനാറും അക്കലെയുള്ളതും ശിവാജിയുടെ വകയുമായ ലോഹാലട്ടം എന്ന കോട്ടയിൽ പോകി അനേപാഷ്മികക്കയായിരുന്ന ഉത്തമമായ മാർഗ്ഗം.

നേതാജി ലോഹാലട്ടാതിലേക്കുന്നു പോകാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഉപജപലങ്ങളായ നക്ഷത്രങ്ങളുടെ പ്രകാരം മങ്ഗിരത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ അയാൾ അനുചരമാരോടുകൂടി വണ്ണയലയിലേജും തിരിച്ചു. അവിടെ എത്തിയപ്പോൾ അയാൾ അചുബുവാൻനു കതിരെയ എററിയുന്ന തൃഷ്ണക്കാരന്നു മുഹമ്മദിലേക്കു പോകുന്നതിനായി തിരിത്തു.

ନିଲ୍ପିଗାୟ କୁଷିକଣାରୀ ତଳେର ସର୍ପପତନ ଗୋକାଳ ବିଲାଯେଗିଯ ଅତୁ କତିରଯେଯୁକେକାଣ୍ଡୁ ଛେତ୍ରିତ୍ୟପାଯିରି କରମେ ଏହିଙ୍କା ଅନ୍ୟାଂ ଶକ୍ତିକଣାତିକିଣିଲ୍ଲୁ. ଅନ୍ତିକାଳୀ କତିର ରୂରକ୍ଷିତମାଧ୍ୟଂ ସପ୍ତସମମାଧ୍ୟଂ ନୀଳ୍ଲୁଙ୍କାନ୍ତ କଣ୍ଠ ଫ୍ରେଡାଃ ଅନ୍ୟାଂ କଷ ବହୁର ସଗେତାଷ୍ଟମୁଖାଯି. ରାମଙ୍କାନ୍ଦ କ୍ରି ଅନ୍ଵିତ ଚେଣ୍ଟିକଣ କାଶିଯିବେଳ୍ୟଂ ଅନ୍ଵେଷିତ ପିତା ବିନେରିଯୁଂ ଫେରିବେତତ୍ତ୍ଵପୁରି ସଗେତାଷ୍ଟମାଯ ବର୍ତ୍ତମା ନବୁ ଅତୁ କୁଷିକଣାରୀକିଣିଙ୍କ ଗ୍ରହିତ୍ୟ. ରାଜମହାଯିତି ନିର୍ମାତ୍ର ତପରିତଥୁ ତିର୍ମଳବୁଦ୍ଧମାଯ ନନ୍ଦୁରତତିନେର ଗ୍ରମନିମିତତଂ ଅନ୍ଵର ଘୁର୍ବରାତ୍ରି ହୁଣ ଗ୍ରହତତିର ବିଶ୍ରୁ ମିଥ୍ୟ ପ୍ରଭାତତତିକିଳିତରେ ଲୋହମଳ୍ଟିତିଲେବକ ହୋଇ ଅନ୍ତ.

ଗେତାଜିଯୁଂ କେହିଳାଂ କଷିତ୍ୟ ଅନ୍ଧାଂ ବିଶ୍ରମିତ୍ୟ ତିଳେରଶେଷ୍ୟଂ ଅତୁ କୁଷିକଣାରୀରେ ରେଖାରୁହରତ ଦେଖିଛାଂ ବଣ୍ଣଂ ପ୍ରଶଂସିତ୍ୟ, କତିରଯିତ କରି ଲୋହମଳ୍ଟିତି ପେକଷତରେ ତିରିତ୍ୟ. ଅନ୍ୟାଂ ହୁତେବର ସପ୍ତଜଳରେତିକୁ ସୂଲଭେଦିତାଯିକଣ ନାଟ୍କକତିରକହିତ ମାତ୍ରମେ ପାଦବାରି ଚେଷ୍ଟ୍ରିତିରଭାବୀକରିତାକିମୁକ୍ତିରେ ଅତିରିକ୍ଷିତ କତିରଦ୍ଵୀପାରିଯିତ ଅନ୍ୟାଂ କଷ ବହୁର କ୍ରମଂ ଉଣିବାଯିକଣ ଏହିଲ୍ଲୁହଂ ଭାରିଦ୍ରୁପନିମିତତଂ ହୁତେବର ହୁଣ ଅତିରିକ୍ଷିତ ପୁରୁଷିହାଯି ସାଯିତ୍ୟିକିଣିଲ୍ଲୁ. ଅନ୍ତିକାଳୀ ତାଳୀତରେ ଶରୁବିକିଣିଙ୍କ ପିକିତ୍ୟକିମୁକ୍ତିରୁତୁଂ ମହାସତ୍ପରମାଯ ଅତୁ କତିରମିତ କରି ଉତ୍ସାହରେତ ନାଯି ସବୁର ଚେଷ୍ଟ୍ରେପ୍ରାର ଅନ୍ୟାଂ କଷିତାଯ ମଙ୍ଗୋଲ୍ୟାଲ୍ୟ ବଂ ଅନ୍ତାମାନ୍ତରମାଯିକଣ. ହୁତେବର କେ ମଣିକ୍ରମରୋତ୍ତମ ସମୟିତ୍ୟପ୍ରାର ଲୋହମଳ୍ଟିତିଲେ ପ୍ରାକାରଙ୍ଗର ଦ୍ରୁତ ଆହୁାଯି. ପ୍ରାଣାଳୀ ଅନ୍ତର୍ପ୍ରାରିତରେ ବଶିଯରିକେଯତ୍ତ କରିକାଟ୍ଟିକିଣିଙ୍କ ବ୍ୟାକିବନ ରୋଦା ଅନ୍ୟାନ୍ତର କତିର ଯୁଦ୍ଧ କ.ଟିରେତାଣିର ପିକିତ୍ୟକାଣ୍ଡୁ ହୁପ୍ରକାରଂ ଅନ୍ଵେ କ୍ଷମିତ୍ୟ:—“ଯିରାଗ୍ୟ ଯୋଲୁବୁ! ଅନ୍ତେପ୍ରାର ତିନାଦିଯା ବୀକିକ ରୀତ ବେବରେତ ବିହାରିତ୍ୟ ସମାଧିକଣେମ!”

ମୁଁ ଶରଳାହାତଙ୍କ ରାମନାଥଙ୍ଗଙ୍କ କଣଟିପ୍ପାର ଦେତା ଜିକ୍ଷାଁ “ଆମାମୁଖ ବିଶ୍ୱାସିତ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉଚ୍ଛବୀଯି, “ଏହାଏ ସମାଧିମାଳାର୍ ତଥାର୍ ନିରକ୍ଷି ଚେତ୍ୟାଗାନ୍ତର୍ ? କାରେଇୟି ଆବଶ୍ୱିତ ପିତାବୁଂ ଏହାବିଟ ? ନିଷ୍ଠାତୁ ଉପାଦିତ୍ୟ ତାଙ୍କ ?” ଏହାକିପାନ ତେଜାତରର ମୋତ୍ତିତ୍ୟ. ଦେତା ଜିରେ ଆମେତାକେପ୍ପାର ରାମଙ୍କ ସନ୍ତୋଷାକଲାଭିକ୍ଷାଁ, ସକଳ ଧୃତୀତଙ୍କେପ୍ପାର ପରତ୍ତେକେହିପ୍ରିତ୍ୟ. ତେତୁତିଂ ତମ୍ଭରମାର୍ ବଶିଯିତ୍ତିବ୍ରତ୍ୟ ଆବଶ୍ୱିତ ପିତିନ୍ତି ଅନ୍ତରେ ବ୍ୟାସମ୍ବନ୍ଧମାଧ୍ୟ ଗ୍ରହଯିଲେକି କୋଣଟିକପ୍ରାକଳିବ୍ୟାର, ରାମଙ୍କ ଆବଶ୍ୱିତ କୁଞ୍ଚତିତ୍ତିକିମିନ ତେରିବିତ୍ତିରିବିତ୍ତି ସମାଧିତିକିମାଧ୍ୟ ଅନ୍ତରେ ନାନ୍ଦପଶ୍ଚିମିକାଣ୍ଡରୁକୁଣ୍ଡରୁକୁଣ୍ଡ” ମୁଁ କାନ୍ତିତ ହୁରିକର୍ଯ୍ୟାତିକିମା.

ଦେତାଜିକ” ମୁଁ ଧୃତୀତଙ୍କ ମମମାରଣମାଧ୍ୟକିମା. ବ୍ୟାଲ୍ପରତିତ ତମଣ ବ୍ୟାଯିତ୍ତିକିମା ଢରିବେବିମ ହୁଫ୍ପାଫ୍ରାଂ ତକଳିର କାଲଟିକିମାର୍ ପିନ୍ତିକିମାନତାଯି ଆହ୍ୟାରକି ଦେତା ନାହିଁ. ତମ୍ଭରମାର୍ ଏହାକିମାର୍ ଗ୍ରହଯେଇ ଗ୍ରହଯେଇ ଉବ୍ଜାତିକି କେତ୍ତ ପ୍ରେପ୍ରାର ରାମାନିର ସମାଧିତିକାର୍ଯ୍ୟକିମାନିଯମାଧ୍ୟ ଏହାଏ କାନ୍ତାମନାଧିକିମା ଆହ୍ୟାତିକ ବିହାର. ଗ୍ରହମ ନିର୍ମିତ ମାଧ୍ୟ ପରିବାହିତ୍ତକାମକିମିତ୍ତ ଆବଶ୍ୱିକରଣିଯମାଧ୍ୟ ଅନ୍ତିମିକିମାର୍ ଆହ୍ୟାର ରାମାନାନ୍ ଅଭ୍ୟନ୍ତାପିତ୍ୟ. ଅନ୍ତିମ ମୁହାଂ ନକାନ୍ତିପ୍ରାର ରାମାନାନ୍ କିମ ମାଵିନିର ଚାପ ତ୍ରିତ୍ରି ସଂସାରିତ୍ତକାଣିରିକିମିନିତ୍ତ ଆବଶ୍ୱିକାଣି. ଆବ ରିତ ରେତିର ରେ ସମ୍ବାସିମେହ୍ୟ ଶୋଭାମେହ୍ୟ ଅଭ୍ୟାରୀ କାଣାର. ଆହ୍ୟାର କାଲୁକିମା ଆଶ୍ରମ୍ୟାନ୍ତା କିନ୍ତୁ ରତ୍ନିତ ହୁଅନିକିମା. ଯିନିତିମତକାରିମ ଯୁବାବୁଂ ଯୋଲିବାବୁ ମାଧ୍ୟ ମରେଇ ଅଭ୍ୟା ଗ୍ରହକମିତ୍ତ ଶ୍ରୀଜ୍ଞନ୍ମାଧ୍ୟ ରାମଙ୍କ କତିରିଯ ପିତିପ୍ରାକଳାଣ୍ଡ ସମ୍ବାସିମେହ୍ୟର ମୁଖିତ ନିଲ୍ଲାଙ୍କ ରୀତପ୍ରାପ୍ତି ଯୁଦ୍ଧର ହୁଲ୍ଲାଧ୍ୟ

അന്ന എക്കിലും ഒരു പുലിയെഴുപ്പാലെ ചൊടിയുള്ളവനായി കാണുമ്പെട്ടു. ഉന്നതമായ നാശികയും ഉജ്ജപ്പലങ്ങളായ നേരുങ്ങങ്ങളും രാജചുട്ടുകളിടെ മാതിരിയിലുള്ള തൃത്രുവം അധാരം മുഖത്തെ അലക്കരിച്ചു. ഉണ്ണാസസന്ധിമായ ആ മുഖത്താൽ, കാറ്റത്താൽ ലോഹസൂചിയെന്നോപാലെ ആക്കഷിതനായി നേതാജി ഇപ്പോരം ചോദിച്ചു: “അംഗ്രാ യല്ലാവുത്തികളാലും അനിയന്ത്രിതമായ ബലപ്രയാഗ താഴും ആക്കലിതമായ മും സമലഭ്യിൽ വഴിയരിക്കു സ്പസ്മമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിങ്ങൾ ആരംഭി? മും ചോദ്യത്തിന്” മുലസന്ധാസിയുടെ ഉത്തരം ഇപ്പോരംമായിരുന്നു:

“‘തൈക്കരി ദന്തച്ചുരിപ്പ്. ഭവമാരക്കു. നേതാജി പാൽക്കരെ! തോൻ വിഞ്ഞവാദിലെ മോറാബ്യാസനന്ന നിങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചാലും. ജീന്നപ്രായമായ എൻ്റെ തുണി ശ്രീരംതെ ഗണപതി അധിവസിക്കുന്നു. എൻ്റെ മിത്രമായ ഇള്ളേം പാരമർഖിവക്കുന്ന അവതാരമാകുന്നു. മഹാരാജുടെ സങ്കാവസ്ഥയിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുന്നതിനായി ആ മഹാദേവൻ അവതരിച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ രാജാവായ ശിവാജിയാണ്’ മുഖിൽ നില്ക്കുന്നതു്. മാത്രമനിലെ യോഗിയുടെ ശിഷ്യനായ നേതാജിയുടെ സമാധം ക്രക്കതെ മഹാരാജുടെതെ രക്ഷിക്കാൻ സാധിക്കയില്ലെന്ന ഭവാനിഭി ധവതിയാൽ ബോധിതന്നായ ഇള്ളേം സൃജ്രോദയം മത്തു നിങ്ങളെ പ്രതിക്ഷീച്ചു നില്ക്കുന്നു്.”

ଯୁଲୁଳେର ହୃଦ ରାଜକିରଂ କେନ୍ତର୍ପ୍ଲଟ୍‌ପାର ଗେତାଜିକର୍
ଆମ୍ବାମାନ୍ଦୁରାଯ ଅରୁଣରୁଂ ଜିନିଛୁ. ତଳେର ପେଇ
ଷ୍ଟୁଷ୍ଟୁତିରୁଂ ଗମିତ୍ତିକୁଣ୍ଡିତ ହାତ୍ତେମତିରୁ ଏଇତା
ଦିବୁଶକତି ଉଣାଯିରିକଣେମନ୍ତରୁ ଆଧାର ବିଚାରିକା
ଯୁଂ, ତଳେର ଜୀବିତାଙ୍କରେ ନୁହିପୁଣ୍ୟ ଆଧାର ଶିଖା
ଜିଯିବ ଦୁଵର୍ତ୍ତନୋକିଯପ୍ଲଟ୍‌ପାର ଆହାତେମଂ ହାତ୍ତୁକାରଂ

പറകയും ചെയ്യു: “മോറോബാജുടെ വൃത്താന്തം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു വാസ്തവംതന്നെ. കൂർഗ്ഗതപസ്സിനാൽ ഒരു ഷുനായ ശണപതി അദ്ദേഹത്തിലും അദ്ദേഹത്തിൻറെ ഏഴ് തലചുറജ്ജുള്ള സന്താനങ്ങളിലും സാന്നിധ്യം ചെയ്യും മെന്ന കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അനുഭവത്തു തന്റെ ലിവ്യുശക്തി യാൽ അദ്ദേഹം അടക്കുന്ന അന്തര്രഥാം പ്രവത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. എൻ്റെ കമ്പയോ, എന്ന് രാത്രിക്കിൽ സപ്രസ്തുതരാ കാണുകയും അപ്പോരാ ഭദ്രവന്മാർ മൾപിൽവനു് എൻ്റെ മുപ്പുത്തിമാർഗ്ഗത്തെ ശ്വപദങ്ഗിക്കും ചെയ്യുന്നു. വണ്ണസല യാൽക്കിനു വജന ഒരു യോലാവിനെന്നാണ്, അയാളോടു കൂടി തോൺ്റായിൽ പോകുന്നതിനായി ഈ പ്രകാതന്തനിൽ ഇവിടെ കാനുനില്ലെന്നുമെന്നു് ഇന്നുവരുത്തെ സപ്രസ്തുതിൽ ഭവാനി അങ്ങളിൽച്ചുജ്ഞിരിക്കുന്നു. എനിക്കു് ഒരു ഭദ്രവത്തെ തന്നും ഉണ്ണൊ ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിക്കാൻ പാടില്ല. എങ്കിലും മഹാരാജ്ഞന്തിൻറെ സപ്രതല്ലുപരുത്തെ രക്ഷകിക്കുന്നതു നായി ജീവിക്കുന്നതിനും, വേണ്ടിവന്നാൽ ഒരിക്കുന്നതിനും, ആ ഭേദി എന്നു നിരോഗിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു ഒരു നിസ്സംശയംതന്നെ.

താനും സവാത്തുനാ ആ സഹഗ്രിയിൽത്തന്നെ വ്യാപ്തതന്നായിരിക്കുന്ന എന്നപറഞ്ഞു്, എന്നതാജി തന്റെ ഒമ്പതു രേയും ഭക്തിയേയും ബഹുമാനപൂർവ്വം ശിവാജിക്കു് അപ്പും ആ നമ്മുറിച്ചു. ശിവാജി അയാളെ ഏഴുണ്ണല്ലോക്കയും ശാശ്വതഭ്രംഗമത്തിന്റെയും സഹപ്രസ്തുതിയും സുവക്കായി അഡംബരം തലപ്പുംബുക്കെടു വച്ചുമാറ്റകയും ചെയ്തു. രാജമഹായിൽ നടന്ന വൃത്താന്തങ്ങളിൽ കാരിക്കം അവളുടെ പരിതാവിനും നേരിട്ട് ആപത്രം എല്ലാം നേതാജി ശിവാജിയെ ഗ്രഹിച്ചുപെട്ടു. രാജമഹി ശിവാജിയുടെ എത്രയും പ്രഖ്യാപിച്ചായ ഒരു കേടുപെട്ടു ഭത്താജി അന്തരുംതന്നെ പ്രഖ്യാപിക്കായ ഒരു മിത്രവും അയിരുന്നു. ചിന്താമുഖനാ

യി കുറങ്ങേം നിന്നതിന്റെ ശേഷം ശ്രീവാജി പറത്തു:—
 “ഞാൻ ഒരുത്താച്ചേരുണ്ടാ? എൻ്റെ സൈന്യത്വക്കുള്ളിലോ
 കെ ഒന്നാതിൽ കിടക്കുന്നു. ഒക്കുണ്ടാ പമ്പതിലുള്ള സൈന്യ
 നൃജിതം അവിശക്തിയുള്ള ഫോട്ടുകളെ രക്ഷിക്കാൻ മതിയാക
 നില്ല. എൻ്റെ ഭേദബന്ധന സബ്രഹ്മണ്യരക്ഷാവാസിരി
 ക്കാൻ. അധികം അതുക്കുള്ള ഫ്രേഡ്രിക്കന്തിനോ ഉള്ളൂവക്ക്
 തന്നെ വേഗം അതുക്കുള്ള ശേഖരിച്ചുകാട്ടക്കന്നതിനോ
 കൊടുവശം പഠാവും ഇപ്പു. ലക്ഷ്മീഡവീ! എന്നെന്ന അന്ന
 ഗ്രാമിക്കണ്ണാം! എൻ്റെ കൈവശം നാലുംവലക്കും തുപ്പ
 ആട്ടിയുംകും നീറ്റിയുള്ളതു തുന്നാവരു മഹാരാജ്ഞത്തിനു
 സ്പാതാന്ത്ര്യം സ്പാസമ്പും എത്ര ക്കണ്ണത്തിൽ സിദ്ധി
 ക്കണ്ണാവിരുന്നു.

“അപദിശാ, എൻ്റെ കുത്രാന്തപ്പുറി തോന്ത്രായിൽ പോകുന്നതിനു ഭവാനി
 എന്നും ക്ലീച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ നാൻ അവിഭക്ത
 നെ പോകാം. എന്നാൽ ലോഹഘട്ടത്തിനു സമീപം
 ആട്ടക്കട്ടിക്കാണും”, എൻ്റെ മാനുമിത്രത്തെയും അദ്ദേഹ
 തനിന്റെ പുത്രിയേയും പിഡിപ്പിക്കുന്ന ഇതു കടന്തലുകളും
 ധാന്യസം ചെയ്യുന്നതു” എൻ്റെ പ്രാടമക്കുത്രമാണിൽ
 സ്ഥിരിക്കുന്നു.”

പിന്നീട് അദ്ദേഹം നേതാജിയോട് പറത്തു:—
 “നമ്മുടെ ബന്ധുക്കൾ അപദിശാവിച്ച തന്നുരുമാർ വെങ്കിട്ട്
 വ്യാപ്തിയുണ്ടെന്ന് അനുചരിയാരാണോ”. അവൻ ഇതിനു സമീ
 പദ്ധതി ഭാജാ എന്ന്, ഇഹാജിൽ വസിച്ച വഴിയാത്രക്കാ
 ഞ പിഡിപ്പിച്ചുവരുന്നു. സാമ്പികരായ അവന്റെ
 അനുചരിയാർ ചെം കിട്ടിയാൽ എൻ്റെ വാഹനത്തു ചേരു
 ന്നതിനും ഒരുക്കായില്ല. എതായാലും നമ്മക്ക് അത്രാ ലോഹ
 ഘട്ടത്തിലേക്കുതന്നെ പോകാം.”

വുലനായ അതു യതിയും നിരദ്ധരിക്കായിരുന്നീലു്. താൻതന്നെ തന്മുറബ്യങ്ങൾ ഇച്ചുജ്ഞ സമീപം ചെന്ന് അവയുടെ ഗതികളെ എക്സിച്ചർസിണ്ട്രത്തിന്റെ ശൈഖം ലോഹാലൈറ്റ്റ്റത്തിനും വിശപ്പേറത്തിനും മധ്യേ ഒരു സമലഭത്തു ശൈഖിക്കു കാര്ത്തനില്ലാമെന്നു് അഴക്കുമാ എന്നു.

13

രാമൻ സഹായങ്ങളുടുക്കി ദത്താജിയും കാശിയും രാജമഹിയിൽനിന്നു പുരപ്പേട്ടതിന്റെ ശൈഖം അവർ കരെളും രാജപാതയിൽനിന്നു സഞ്ചരിച്ചു. അനന്തരം ബിജപ്പുരിയിൽനിന്നു രാജപാതയിലേക്കെ പ്രയാണം ചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്ന ഭദ്രാരെ ഭേദപ്പേട്ടു് അവർ വഴിശരിക്കു ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു തൃജ്യമുഖത്തിൽ കടന്ന രാത്രി മഴവൻ അവിനെത്തന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടി! പ്രഭാതത്തിൽ വീണാട്ടം അവർ രാജപാതയിൽ ഇറങ്കി വണ്ണബലയിലേക്കെ തിരിച്ചു. വണ്ണബലയിൽ ചുത്തിയതിന്റെ ശൈഖം രാമൻ പരിചയക്കാരനായ കൃഷ്ണക്കാരൻ മുഹമ്മദിൽ അവർ അന്ന മഴവൻ വിത്രമിച്ചു്, പിറേറിവസം അരങ്ങോദയത്തിനു. മുഖായി ലോഹാലൈറ്റ്റത്തിലേക്കെ പുരപ്പേട്ടു്. അതു കോട്ടയ്ക്കു് എക്കണ്ണേ സമീപിച്ചപ്പോരാം, വഴിയുടെ മട്ടത്തുംഗാത്തുനിന്നുപരപ്പേട്ട ‘നില്ലു്’ എന്ന ഭയങ്കരമായ ഒരു ആളംതെ അവയുടെ ഗതിയെ രോധിച്ചു്. അവർ ചുറ്റം നോക്കിയപ്പോരാം പ്രാംത്യവും ദ്രുംകായനമായ രോദം ആരുജ്യപാണിയായി അവിനെ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു. തയ്ക്കശാനതന്നെ മലിനവ മുക്കും വാരം, കുന്താ മുതലായ ആരുജ്യപാണിയായി ക്രമക്രമം കലമഹാപ്രിയരാർ അവരുടെ വളഞ്ഞുകൂട്ടും ചെയ്തു.

“എതിക്കുന്നതും കഴിക്കുന്നതും ഒരപോലെ വിഷയമായിരുന്നു. സാമൊചായത്തെത്തന്നെ പ്രയോഗിക്കുന്നതിന് നിവേദിച്ചു” ദത്താജി അവകാട പ്രമാണിയോടുപറത്തു:— “ഹൗശപ്രസന്നവിച്ചാരിച്ചു” തങ്ങളെ വിട്ടയ്ക്കുണ്ടോ! അതിലും നിങ്ങൾ ഹൗശപ്രസന്ന ഭയമില്ലാത്തവശാശ്വക്കിൽ ശിവാജിയെ വിച്ചാരിച്ചു” തങ്ങൾ പോകാൻ അനുവദിക്കുണ്ടോ! തന്റെ മിത്രങ്ങളോടു ചെയ്യുന്ന ആപരാധത്തെ ശിവാജി രഹിക്കാഡും ക്ഷമിക്കാതില്ല.” മറ്റൊൻ പറത്തു:— “ഞാൻ ഹൗശപ്രസന്നയും ശിവാജിയേയും ക്രൂക്കുന്നവന്നല്ല. ശിവാജി ഹൗശപ്രസന്നാശീനനും ഭാവിക്കുന്നവും എന്നാൻ അഭ്യന്തര ചുജ്ജീവാലെ ടെച്ചുകളും. എനിക്കും എന്നാൻ ആട്ടകാക്കിയാണ് തീർഖിതങ്ങനു ഹൗശപ്രസന്ന എന്നാൻ ഹൗശപ്രസന്ന.”

കളുള്ളവാരിൽ റബ്ബോർ അട്ടത്രുവന്നു് രാമൻറെ കൈകരണക്കുംപിടിച്ചു പുരക്കാടുകെട്ടി. ദത്താജി മുല്ലനും കാശി സ്രീയും ആര്യിതന്നും തന്നെ അപ്രകാരം ബന്ധിക്കുന്നും ആരവശ്രൂം ഹസ്തായിരുന്നു. അനന്തരം തന്നും നൂർ ഇവരെയുംകൊണ്ടു് തങ്ങളുടെ ഗ്രഹയിലേക്ക് തിരിച്ചു. അവകാട നായകൻ ദത്താജിയോടു് സകലവിവരങ്ങളും ചോദിച്ചുവിജ്ഞത്തിനെന്തിരം ശുപ്രകാരം പറത്തു:— “താൻ പബ്ലന്നനാകയാൽ എനിക്കു ധാരാളം പണം തന്മായിരിക്കും; പക്ഷേ എന്നും അപ്പിനായി തന്നെ ഉപദ വിക്കുന്നില്ല. തന്റെ സുദാരിയായ പുത്രിയെ എനിക്കു ഭാര്യായി തന്നെപക്ഷം തന്നെ ക്ഷണത്തിൽ വിട്ടയേശ്വരാം.” “എന്നെന്തു പുത്രി മരിച്ചാലും ഒരു തന്നുംനെന്നും ഭാര്യാക്കുണ്ടു്” എന്നു് അമംഗലത്തെ അടക്കാൻ കഴിയാതെ ദത്താജി ഗുംഗാക്കുമായി പറത്തു.

“എടാ അംഗങ്കാരിയായ മുല്ല! എന്നാൻ ശ്രദ്ധാർ എന്നുംതു അന്തസ്ഥിനെ ഡംഭാനിമിത്തം നീ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്നും ഹൗശപ്രസന്നയെ നാജു രാജാവാ

നെയ്യുവരാം. ഇള-കാലത്ത്⁹ ഒരു കട്ടക പബ്ലിക്കാർഷിയിൽനിന്ന് ഒന്ന് കാം. യാഹകൻ രാജാവായും വരാം. ഇന്നലേവരും മോഷകമാരുടെ പ്രമാണിയായിരുന്ന ശിവാജി ഇതാ, വിക്രമാദിത്രംനേപ്പാലെ ഒരു രാജാവാകാൻ പോകുന്ന. എന്നിക്കും അങ്ങനെന്ന സംഭവിക്കുന്നതെന്നോക്കോ?”

“ഉഡയപുരത്തിലെ രാജപുഴ്ച്‌രാജാക്കവുമാരുടെ വംശജനം ഷാജിയുടെ പുത്രനം ദേവമാരുടെ പ്രീതിപ്രാത്രവുമായ ശിവാജിക്കു തുല്യൻ നീയോ?”

“എന്നിക്കു¹⁰ അവനെനക്കാറും പൊക്കവും ബാലവും ഉണ്ട്. അവൻ രാജപുഴ്ച്‌വംശജനാബന്ധനയ്ക്കു കുടം അവന്റെ ഇഷ്ടജനാർ നിമ്മിച്ചതല്ലോ? ദേവമാരാരനുന്നു വക്കാർ ഉണ്ണാഞ്ഞിൽത്തന്നും, അവൻ തന്റെ കാരം കൈത്തുള്ളിച്ചുവരുമാതൃക്കാരും നോക്കാൻ കൈത്തുള്ളിച്ചുവരുമാതൃക്കാരും സഹായിക്കുമോ? ഇതല്ലോ എന്തിലും? നീ സൗത്തിച്ചും ഇല്ലെങ്കിലും നിംബൻറെ പുത്രി എൻ്റെ ഭാരുതനേന്.”

പിന്നീടു് അവൻ കാശിഘട്ടതെ സമീപത്തിൽചെന്നു് ഇപ്പുകാരം പറഞ്ഞു്:—“അല്ലയേം സ്ഥാനി! നിന്റെ സൗംഖ്യവും ലോകപ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്നു. എൻ്റെ ഭാരുതനാൽ നിന്റെ ഭാരുയാണാന്നായി തോൻ പിടിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതു പണ്ടിപ്പേണ്ടു വീരമാർക്കു ചെയ്തുകൂടി പ്രവൃത്തിയാണു്. എൻ്റെ മരുഭക്കടിനു കാശാം നിന്റെ സൗംഖ്യവുമാക്കുയാൽ നീ അതിനെ ക്ഷമിക്കുമ്പോൾ. ഒലവതേതയും മനഷ്യനേയും ഭയപ്പെട്ടാത്ത ഇം പോരാളിയുടെ ഭാരുയാക്കന്നതിൽ നിന്നും വിസ്മയതം വരികയില്ലപ്പോൾ.”

ഈ സക്കാവസ്ഥയിലും കാശിഘട്ടതെ ദേഹത്തും അവ ഒരു പരിത്രജിച്ചില്ല. തന്റെ മനസ്സിൽ സപാഭാവികമായി ജനിച്ച വികാരങ്ങളെ തുറന്നപറയുന്നതു തങ്കാലം മനസ്യമായിപ്പിക്കുമ്പോൾ¹¹ അവർക്കു അരിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ ശാന്തമായ ഉത്തരവും, കാലങ്ങൾക്കും ക്രിക്കറ്റ്,

ഉർബവകളായ സ്കീകൾക്ക് ഇരുമാതിരി അവസരങ്ങളിൽ എക്കരണമായ കാപട്ടവും പ്രജയംഗിച്ച് അപ്പു കാലവി കൂട്ടം ജനിപ്പിക്കുന്നതിനും അവധി നിഖേയിച്ചു. “മഹാ രാജു തതിംഗൾ കേഷം തതിനായി ജീവിതത്തെ വിനിയോഗി ക്കാതെ ഒരു കണ്ണം വരിക്കായില്ലെന്നും ചെരുപ്പുത്തിൽ തന്നെ ഞാൻ ചെജ്ജിട്ടുള്ള നിഖേയം ബിജപ്പുരിപ്പ ആയി പത്രത്തിൽനിന്നും ഇരു രാജുത്തെ ശൈക്കുന്നം നിന്നായി മുഹി ക്കുന്ന റിവാജിയോടു നിംബുള്ളം ചേന്നാക്കാറുണ്ട്. എന്നു പ്രശ്ന തതിക്ക ഞാൻ പ്രതിചലനമാക്കാമ്പെന്തിൽ അടുന്ന് എന്നെ നിംബുകൾ തയ്യാറിക്കും.”

“താന്ത്രിപ്പാലെ ഒരു കവച്ചിന്ദായ റിവാജിക്കുടു വരുത്തിയിൽ വെക്കിട്ടവ്യാഹരണം യുദ്ധം ചെയ്യുമെന്നും നീ വിഹാരിക്കുന്നുണ്ടോ? എന്നാൽ നീ എൻ്റെ ഭാര്യാക്കന്ന പക്ഷും, ഞാൻ അനുഭവേക്കുത്തുടരെ മഹാജ്ഞാതിംഗൾ രക്ഷാംബും പ്രഥമക്കായും, നിംഗൾ അന്നാഗാനത അവ ലംബിച്ചും, തന്മൂലവാദക പ്രമാണിയായ ഞാൻ സപ്തഭരണ സ്നേഹിയായ ഒരു രാജാവായിത്തീരുക്കും ചെയ്യും.” പ്രിന്നയും അവൻ ദത്താജ്ഞിക്കുടു അട്ടക്കരിക്കുവനും കാശി യുടെ മനോഗതത്തെ താൻ ധരിച്ചപ്പുകാരം അദ്ദേഹഭേദത്താടി പറക്കും, അവധിക്ക് അന്നത്രുപനായിരിക്കാൻ തക്കവെന്നും തന്നെന്ന ജീവിക്കാറിതിനെയ പരിശ്ചാരിക്കുമെന്നും ശേപ്തമം ചെയ്യുകയും ചെയ്യും. ചതുരുടെ ബുദ്ധിവെവിഭവത്തെ സൗക്ഷ്യമായി ഗമിച്ചിട്ടുള്ള ദത്താജ്ഞി ഇപ്പുകാരം പറഞ്ഞു:— “നിംബുടു ജീവിക്കാറിതിനെയ പരിശ്ചാരിക്കാൻ വിഹാരിക്കുന്നതും വശരെ സങ്കേതാഷംതന്നെ; എന്നെന്നാൽ ഒരു തന്മൂലം എൻ്റെ ചതുരുടെ പത്രിക്കുവിവാഹം ചെയ്യുന്നതും എന്നിക്കു സമർത്ഥപ്പെ. എന്നാൽ ഈ വിഹാരം നിംബുക്കുവന്നെന്നും കൂടിലുക്കു ലക്ഷ്യമായി അല്ലെന്തന്നെ തങ്കളെ വിട്ടയുംബോ?”

“හ්‍යු! හ්‍යු! ආතු පාටිපු. තෙයේ ගියෙපෙලෙ විජාක ගියෙපෙලෙ මුක්කෙනී ගිවාජියෙන අර්ථකෙල රුහුමා. ගුණෝ කෙකයිත කිරීම තුනුපුචික් තෙයේ නැතුවෙගතිත ගිවාජිකෙවාගි තුෂුකුලයුමා? පෙනීගාත ගතුක ක්‍රිඩාතිත ගුණෝ ටාස්සුමෙලාතු පොයි ගිවායතින්ගෙවෙන් ගෙසෙපෙලෙ ගෙයුවා.”

ഇതിനുമുകളിൽ രാജൻ തന്നെ സൂക്ഷ്മിച്ചിത്രങ്ങൾ ഫോഹാ
ലൻ എന്ന തസ്സരങ്ങാട് പറയത്തു:— “ഞാൻ പൊരുജ്ജീവി
ക്കുന്നതിനു സമർത്ഥിച്ചാൽ നിന്മുൻ യജ്ഞാനന്തരിൽനിന്നു
ലഭിക്കാവുന്നതിൽ തുല്യാം വലുതായ സമാധം ദാനാജി
നിന്മക്കു തയ്യാറാം.”

“ஈறிதவை” என்ன கொடுமலை பரந்தது. “அக்கி லூம் தொன் அமைப்பை வெழுத்து உடனை அவச் சேர்வை ருக்கிக்கொண்டு.”

“എന്തു കാണിന്ന കാട്ടിൽ ചെല്ലുവോരു എൻ്റെ കൈയിലുള്ള കൈക്കു് അല്ലെം അയച്ചതനാൽ മാത്രം മതി.” ദ്രോഹാലൻ ദരിക്കൽ രൂമർസ്സറു സ്നേഹിതനായിരുന്നു. എന്നും മാത്രമല്ല, തനിക്കുട്ടി ഏറ്റവും ആദായം നൽകുന്ന ഉപകാരം സ്നേഹിതരംഗങ്ങൾ വെള്ളുകൊടുക്കുന്നതിൽ അവൻ ദരിക്കലും വിഴുവനായിരുന്നില്ല. ദത്താജി ഉണ്ടാക്കി സ്വന്നം ആയിരുന്നതിനാൽ അധാരക്കവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന സഹായത്തിനു തക്കതായ ശ്രദ്ധിപ്പം ലഭിക്കുന്നും അവൻ കരതി. അതിനാൽ അവൻ രാമൻ്റെ അംഗീക്ഷപ്പുകാരം അവരുടെ കൈ അയച്ചവിട്ടുകയും രാഘവൻ ഉടൻ്റന്ന കാട്ടിൽ പ്രസാദിയും ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിലും പോരതിന്റെശേഷം അവൻ വിത്രുമതിനായി നിബോധനയായ ഒരു തരംഖണ്ഡത്തിൽ കടന്നു, ദത്താജിയേയും കാരിയേയും രക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളെ അലോഹവിച്ഛ

കൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പോൾ ഇരിക്കുന്നതാണ് ഒന്താജി അപോത്യമന്നായി വരുത്തിരുന്ന അവൻ കഴഞ്ചി.

14

അപ്പുരുഷവായ വൈക്കിടവ്യാഹ്ലൻ ഇമയിൽ കടന്ന്, മെല്ലിറത പീംതിണ്ണൻറെ മുഗ്ഗിൽ ഇട്ടിങ്ങനെ എത്തുയിൽ ഇങ്ങന്തിണ്ണൻറെ ശ്രദ്ധം, വല്ലത്വവശ്രദ്ധയിൽ ഇട്ടി

അന്ന മരറായ മെത്തകുൽ ദിനാജിയും കാരിയും ഇരുന്നു. മുന്നപേക്ഷം കട്ടിക്കുന്നതിന് ചുട്ടുള്ള പാൽ നൽകപ്പെട്ടു. അനന്തരം വെങ്കിടവുാലുണ്ട് അതജീവന്പ്രകാരം ശിശ്രം മാരിൽ കയ്യത്തൻ അതിമിക്കെഴു വിജനമായ ഒരു ഗ്രഹി ലേക്കു നാക്കേക്കയും, അവിടെ അവക്ഷേഖപ്പെട്ടാൽ മുതലായി ആ കൂളിയാൽ കലവറയിലുണ്ടായിരുന്ന ക്ഷേപണ ത്രംജദി ലഭിക്കേണ്ട ചെയ്തു. പിന്നീട് വെങ്കിടവുാലു. ഒൻ്റെ ത്രിയും ക്ഷേഖനത്തിന് ആരംഭിച്ചു. അവരുടെ ക്രൂരത്തിൽ നാനാജാതികളും നാനാമതക്കായി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നപേരനിയമങ്ങളും അവർ നിസ്സംഗ്രഹിച്ചു അതിലോ എല്ലാം ഏകിലും അവൻിൽ ചിലക്ഷേഖനം ആതിഭേദം ചുതലായ മാന്ദാവാരങ്ങളും കിടന്നമായ നിഷ്പയിലുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ മീറ്റുകളും ചിലർ ത്രംജദിക്കു നിഷിലം ശോമാംസത്തെ മഹമഹിമവാർ ക്ഷേഖനത്തുകളും വെറുപ്പാടു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ സംഘത്തി മുള്ളിലും മിക്ക മീറ്റുകളും വളരെനാളായി വന്നാമാരങ്ങളെ വെടിത്തു്, ത്രംജദിക്കു തചിക്കന്ന എല്ലാ പാതമ്പൈള്ളം ക്ഷേഖിച്ചുവരുന്നു. അവരുടെ നേതാവായ വെങ്കിടവുാലുണ്ടു് തന്റെ പ്രൂഹക്കലജാതനാബന്ധന ക്രമക്രമം ദേഹ പറയാൻ ബന്ധങ്ങളും, വേണ്ടിവോളും മാംസം ക്ഷേഖനയും വേണ്ടതിലെ ധികം മല്ലപാനം ചെയ്യും ചെയ്തു. പരകിഷ്ണപുലകളും ദശാംശവൈത്രീവത്ര വന്നിരുന്നിക്കാണുന്നതിനു ശീമമല്ലെന്നു അവൻറെ പ്രിയതരമായ പാനിയം.

എക്കണ്ണം പത്രമണിയായയപ്പാർ മുലകായ ഒരു അതിമിക്രൂട്ടു ആ ഗ്രഹങ്ങൾ സമീപം വന്നുത്തി. വലിയ ഗ്രഹങ്ങൾ മുൻവശത്തുനുള്ള ഒരു മാവിന്റെ തണ്ടലിൽ തോൽ വിരിച്ചു് അധാരം മുരിപ്പായി. ഗണപതിയുടെ പ്രിയിലുള്ള ക്രതനായ മോറോബാ എന്ന ശാസ്ത്രാദി ഹരിക്കുരമാരിൽ വളരെപ്പെട്ടുകൊണ്ടു അപരിചിതനായിരുന്നില്ല. അവർ അദ്ദേ

ഹത്തെ വദിക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിന് ഭിക്ഷ നൽകുന്ന തിനമായി ഓടിത്തുന്നു. അവരുടെ നമസ്കാരങ്ങളും പ്രാത്മകങ്ങളും ശ്രദ്ധിക്കാതെ യാന്ത്രികതിൽ ലഭിച്ചതു പോലെ കഴിഞ്ഞം ഇതന്നുള്ള് മോറാബ്യാ ഇപ്രകാരം പറ എന്തു:— “ഗണപതിയുടെ ക്രത്വൻ്റെ അട്ടക്കൽ നിങ്ങൾ എന്തിനും വയനും? നിങ്ങളുടെ നായകൻ ദേവമാരെ ഡിക്ക് രിക്കുന്നില്ലോ? മോറാബ്യംക്കുത്തിലെ ഗണപതിവിഗ്രഹത്തെ അവൻ അപവർത്തിച്ചു” ഉഡക്കിക്കുന്നതില്ലോ? ഇവിധം പ്രവർത്തിക്കുന്ന ആളുകൾ തിന്റെയുണ്ടുകളായിരിക്കുമെന്ന വിചാരിക്കുന്നും. അവരുടെ സഹായിക്കാണും ശ്രദ്ധിപ്പിക്കുന്നു ചെയ്യുന്നവർക്കുടി നശിച്ചപോകും.”

തന്മുഖം ഭുംക്കാണ്ട് വിറച്ചുതുടങ്ങി. അവരിൽ ഒരു ദിവസം മോദിച്ചു:— “സുഖി! തൈപ്പര്യ എന്തും വേണ്ടതും? തൈപ്പുടെ യജമാനനു വണ്ണിക്കാംമോ?”

ഈ സമയം ഇമാഡിയൻിനു വെങ്കിടവുംപുരുഷന്റെ ശ്രദ്ധം കേടുക്കാവായി. “നാണ്ഡും സംസാരിക്കുന്ന ആ ധാരകൾ ആരു? നമ്മുടെ കോട്ടയ്ക്കും സമീപം ഗ്രാമായി കുറഞ്ഞിന്നുക്കാൻ നാം അനാവഉമ്പിന്നില്ല. ജീവൻ വേണ്ടെന്നുംബാഡകിൽ വേഗം പോയ്ക്കുത്താൻ അവനേന്നു പറക്കും.”

“ആ നാസ്തികൾ പറയുന്നതു കുട്ടും? എന്ന മോറാബ്യാ വു തന്റെ അട്ടക്കൽ നിന്നവേണ്ട മോദിച്ചു. “സാധുക്ക ഇംഗ്രേസ് ക്രത്വമാരെ അവൻ ദർശിക്കുന്നു. തൊൻ ഇവിടെ തന്നെ ഇരിക്കും. അവൻ ഏന്തെന്ന മാംസിച്ചു” തന്റെ കൂദുരുത്തെ പൂർണ്ണപ്പിക്കുക്കേണ്ടും”

അംഗീപ്പാരം. തന്മുഖപ്രഭാജിതനു അവിടെവന്നും ഗ്രാമായിരുന്നു. അട്ടക്കന്നതിനും ഗ്രാമപാലനോകാജണ്ണ പിച്ചു.

“യജമാനനേ! വേണംവക്കിൽ എന്ന കൊന്ത കൊടക. എന്നാലും ഗണപതിയുടെ ഭക്തനെ തോൻ ഉപ ദ്രവിക്കേണ്ടു്.”

ഒസ്സധമായ കോപത്തോടെ വൈക്കിടവ്യാളുന്ന് വാദം ഉറരി ശ്രാവാലൻറെ വല്ലത്തെ ക്രിച്ചറിൽ ചെടുത്തായ ഒരു മുറിവേല്പിച്ചു. മഹിംഗക്കളായ അതു തന്റെരമാതുടെ പ്രശ്നി തിൽ സന്ത്രാബാപിപിസനും വലിയ അപഹായമായിരുന്നതു നാൽ തങ്ങളുടെ യജമാനനും ഫ്രൂത്തി കാഞ്ഞിപ്പൂഡി അവർ മുരുക്കത്തുടയ്ക്കപ്പെടി. അവരുടെ വൈരാസ്യവന്തെ അവഗണിക്കാൻ അരശക്തനായ വൈക്കവ്യാളുന്ന് കണ്ണിതലാവ തേതാടെ തന്റെ മുരിഞ്ഞിലുക്കുത്തനു തിരിച്ചു ഷ്ടോക്കവാടി വനു. മോറോബാ നീർബാധമായി തന്റെ സംഭാഷണം തുടന്ന്: സാമ്പണികവാരയും മുവരര ശിവാജിയുടെ വശത്തു മേക്കണ്ണതിനായിരുന്നു സമർപ്പനായ ഈ സന്ത്രാബാപിയുടെ ശ്രൂ. ഇവരിൽ അല്പാരക്കിലും മനസ്പരിഷ്ടാരഭ്രംബവരോടു സ്വരാജ്യത്തെയും സ്വപ്നത്തെയും ഉള്ളിരിച്ചു് അവർ ചെങ്കും കുത്രുത്തെപ്പുറി അല്ലെങ്കിൽ പ്രാംഗികമും, രണ്ടിന്റെയും രക്ഷയ്ക്കായി അവർ ശിവാജിയുടെ പക്ഷത്തിൽ ചേരുംതാനെന്നു് ഉപശമിക്കായും ചെയ്തു. അപേക്ഷ തുഞ്ചമാരാട്ടു്, അവർ തങ്ങളുടെ നേതാവാിനു ഉപേക്ഷി തൂതു ദാനാജി അവക്ഷേ വളരെ ദ്രവ്യം സമ്മാനിക്കുമ്പെന്നും, വൈക്കിടവ്യാളുന്നും കൈവശേഷി ദ്രവ്യം മുഴുവൻ ശിവാജി അവക്ഷേ പിതിച്ചുകൊടുക്കുമ്പെന്നും പട്ടണത്തു്” അവരുടെ പ്രശ്നാഭിപ്പിച്ചു. മോറോബായുടെ ഇന്ന് വാദങ്ങൾ നല്പവെന്നു പറിച്ചു. ഇതുനിബിന്നം അവരുട്ടുവെച്ചും ജനിച്ചു ദേശം ഒരുപോലെ ദ്രവ്യമായിരുന്നിപ്പെട്ടിലും തങ്ങൾ കേടുതി നെ ഗ്രാമമായി വച്ചുകാളുന്നതാണു് എല്ലാവങ്ങം തീർപ്പ് പെട്ടെന്നതി.

സുരാമത്തനായ വെക്കിടവ്യാലുന് വെയിച്ചിരൻറെ
കാരിന്റും ശൈഖനാതുവരെ ഉറങ്കി. അരസ്സാനുവദനായ
സുരണ്ണൻ കിരണങ്ങളും മുഹാദ്ദുരാന്തിൽ കടന്നതുങ്ങിയ
ഴുപ്പാം, ലോഹാലട്ടത്തിൽനിന്ന് ആയുധപാഞ്ചികളായ
അസംഖ്യം ഭേദമാർ പുറപ്പട്ടിരിക്കുന്ന വിവരം അറിയിക്കു
നാതിനായി ഒരു ഭൂതുന്ന് അവനെന്ന ഉണ്ടാണ്. മല്ലപാന്ന
നിമിത്തം അവൻറെ ഭവം ചുവന്നും ബുദ്ധി മരദായും
ഇരുന്നു. അവൻ മെത്തയിൽനിന്ന് ചാടി എഴുങ്ങുന്നു
തലയിൽ ഒരുക്കം വെള്ളം ചീകരിക്കുന്നതിന് ഭൂതുന്നാട്
പറഞ്ഞു. ഇപ്പുകാരം ലഹരിശമിച്ചു് അല്ലോ സപ്രസന്ന
യതിന്റെശേഷം അവൻ യുദ്ധത്തിനുവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ
തുക്കി. മുഹാദ്ദുരാം തടകളിലും കല്ലുകളിലും കൊണ്ട് ഉണ്ട്
ശ്രീതന്നാതിനാൽ ആ മാർഗ്ഗത്തെ ഭേദിക്കുന്നതു് ഒരും സുകര
മായിക്കുന്നില്ല. എന്നായ മുഹാദ്ദുരാം പാർപ്പങ്ങളിലോ
പിന്നിലോ പാരഞ്ഞരു ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ, മും മാർഗ്ഗ
തെത്ത് ശരൂക്കരിക്കുന്ന ഭേദിക്കുന്നപക്ഷം, അക്കരുളുള്ളവർക്കു രക്ഷ
യും മാർഗ്ഗചില്ലായിരുന്നു. തങ്കളുടെ ജീവരഷ്ടയോ മറ്റൊ
തങ്കിലും മുണ്ണേരം സിലിഡിക്കുന്നപക്ഷം തന്റെ ഭൂതുമാ
രിൽ മിക്കപേരും തന്നെ ഉപേക്ഷിക്കുമെന്നു് നൃഥ്യാശം
അറിഞ്ഞതിൽനിന്ന് വെക്കിടവ്യാലുന് ഇന്ന് ഭരവസമർജ്ജപ്പറി
ക്കും പരിശുഭരം ഉണ്ടായില്ല. അങ്കുന്നയുക്കിൽ അവരും
നാശിക്കുട്ട എന്നു് അവൻ സന്ദേശിച്ചിരുത്തേയുള്ളൂ. ഏതു
യാലും ആയുധങ്ങൾ ധരിച്ചു്, അവശ്യംഭാവിയായ ആകുമ
ണാതെ തുക്കാൻ സന്നദ്ധരാക്കുന്നതിനു് അവൻ ഭൂതുന്നാട്
ആശന്താപിച്ചു്.

അന്നത്തും അവൻ തടവുക്കാരെ രണ്ടിപ്പേരെയും
കൊണ്ടിവന്നു് മുഹാദ്ദുരാം വാതില്ലെങ്കിൽ ഇങ്ങന്തിയിട്ടു്, തന്റെ

കരവുലം കാഡറിൽത്തുകൊള്ളിണമെന്നു് കാൾഡോട്ടേ
ക്സിച്ച.

കാൾ പറഞ്ഞു:—“നിങ്ങൾ ഡീരനായ ഒരു ദേശവാസിയാൽ
വാക്കയാൽ നിങ്ങളെ മുൻഗാമിക്കുന്ന എന്നിക്കും എൻ്റെ
അപ്പുണ്ണം മാനിക്കരമായി യാതൊന്നും പ്രവർത്തിക്കായി
പ്ലാസ്റ്റിക്. തങ്ങളെ അതു കോണിൽ ഇത്തത്തുന്നപക്ഷം പ്രാണം
ഭയം-കുടാതെ ഇരുന്നു് യുദ്ധം കാണിന്നതിനും സൗകര്യമുണ്ടാക്കും.”

“എൻ്റെ പ്രാണംപെരി! നീ പറഞ്ഞതു ശരിതനു.
എൻ്റെ പ്രിയതമയ്ക്കു നാശം വൈക്കുന്നപക്ഷം വെങ്കിട
വ്യാഹ്യ വിജയംകൊണ്ടുള്ള പ്രശ്നയാജനം എന്തു്?”

“ഇത്തും പറഞ്ഞു് അവൻ അവരെ നിർബന്ധമായ
ഒരു സ്ഥലത്തിൽത്താണി. അനന്തരം അധികം തന്നായ വെങ്കി
ടവ്യാഹ്യൻ ശത്രുപാശത്തിൽനിന്നുംവന്ന ഒരു കൂത്രനോട്ട്
അവൻ സദ്വാലത്തെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതിനു് അതുണ്ടാ
പിച്ചു. തന്റെ പരമമിത്രമായ ദത്താജ്ഞിയേയും അദ്ദേഹ
ത്തിന്റെ പുത്രിയേയും തന്മുഖമാർ അപചാരിച്ചു് ഇത്
ഗ്രഹയിൽ ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതായി കേട്ടതിനാൽ കോപം
സ്വന്നായ ശിവാജിയുടെ സദ്വാലത്തെയാണു് താൻ വധി
ചീരിക്കുന്നതനും പറഞ്ഞത്തിന്റെ ശേഷം അതു കൂത്രൻ
ഉച്ചത്തിൽ ഇപ്പുകാരു പറഞ്ഞു:—“ദത്താജ്ഞിയേയും അദ്ദേഹ
ത്തിന്റെ പുത്രിയേയും ഉടനെ വിചയയ്ക്കിണമെന്നും,
അനന്തരം നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൈന്യത്തിൽ
ചേന്നുകൊള്ളുകയോ ഇഷ്ടംപോലെ എവിടെയകിലും
പോജ്ജുംകയോ ചെയ്യിണമെന്നും ശിവാജിമഹാരാജാവു്
കല്പിക്കുന്നു്.”

“ഈ കല്പനയെ നാ നിരസിക്കുന്നതായാലോ?”
എന്ന വെങ്കിടവ്യാഹ്യൻ ഫോഡിച്ചു.

“നിങ്ങളെ ഈ മഹയിൽനിന്ന് നിഷ്ടാസനം ചെയ്യും യും യുദ്ധത്തിൽ ശ്രേഷ്ഠിക്കുവാരും, ശിവാജിമഹാരാജാവി നന്റെ അത്ഭുതതയെ ലംബിക്കാൻ തുനിയുന്നവർക്ക് ഒരു പാംമായിരിക്കാൻ തക്കവണ്ണം, വുക്സാഗ്രംഡൗണിൽ കെട്ടി തുക്കക്കയും ചെയ്യും.”

“എന്നാൽ നമ്മുടെ മരപടി കൊണ്ടുപോകതന്നെ. കാഴിയെ നാം വിവാഹം ചെയ്യും നിഖേയിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നും ഒന്താജി ഈ വിവാഹത്തെ അനുവദിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നും അവനോട് പറക്ക. ഞാൻ അവനെപ്പോലെ ഒരു തന്മുൻതന്നെ എങ്കിലും, അവൻ ഈ വലക്കെങ്കുള്ളിൽ അക്കമ്പ്രേഷ്യം അവനുന്നുന്നു എന്നും, അവൻ അറിയുമെന്നും പറക്ക. കാഴിയും അവളുടെ പിതാവും ഈ മഹാപാരതത്തിൽതന്നെ ഇരിക്കുന്ന എന്നും, യുദ്ധത്തിൽ അവക്ക പ്രാണധാനി സംഭവിക്കുന്നപക്ഷം അവൻ അതിന്റെ ശിക്ഷ അനുഭവിക്കുമെന്നുംകൂടി അദ്ദേഹം പറക്ക. ഈ സംഭവത്തെ ഇതുവളരെ ഓലാളിച്ച തിന്ന നിനക്ക്” ഇതുയും നമ്മാനം ഇരിക്കുട്ട്,” എന്നു പറഞ്ഞു് അവൻ ഉറുച്ചിൽക്കിടന്ന വാടകൊണ്ട് മുതിന്റെ തലയിൽ പ്രമരിക്കുയും മുതൻ ഉടൻതന്നെ കത്തിരയിൽ കയറി ഓടിച്ചപോകയും ചെയ്തു.

വൈക്കിടവുംമുന്നേറ മരപടി കിട്ടിയ ഉടുന്ന ശിവാജിയും നോഡിയും ലേഡേലുട്ടത്തിലെ സേനാനികളിൽ റണ്ടുപ്രസംഗചന്നു് ഒരു അതുപലാചന നടത്തി. ദത്താജിയും കാഴിയും മഹാപാരതത്തിൽ ഇരിക്കുന്നപക്ഷം മഹ

യിപ്പേക്ക വെടിവയ്ക്കുന്നതു വളരെ പ്രധാസമായിരുന്നു; എന്ന്. മാത്രമല്ല, മുഹമ്മദിനിനു ശത്രുക്കൾ വയ്ക്കുന്ന വെടിക്കെഴു തട്ടക്കുന്നതിനു മാറ്റമില്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും മാത്രമല്ല വെച്ചുവരുണ്ടാൽ ശ്രദ്ധാശാന്തര വേഗത്തിൽ മുഹമ്മദ് രോധിക്കുന്നതിനുതന്നെ അവൻ തീർപ്പെട്ടുട്ടതി. ശിവാജിയും നേതാജിയും കുട്ടി നിഃവിച്ഛിഷ്ട ഉപായം ഇപ്പു കാരംബാധിരുന്നു. ആകുകയും ചെബുന്നുവെന്നു മുന്നാശിഭാഗിച്ചു്, തൊക്കകാഡം വിലുക്കാഡം ചേന്നാൽ ഒരു ഭാഗത്തെ മുഹമ്മദുടെ മുൻവശത്തുനിന്നും നാശിക്കുക. ഇവൻ മുഹമ്മദുടെ പ്രധാനമായും ചെയ്യുന്നതായി ഭാവിക്കുക. ശത്രുക്കളുടുത്തു പൊരുത്താൻ തക്കബന്ധി വാദം, പാശം മതചായ അരയും അദം ധർമ്മം, ദരം രണ്ട് സുന്നാവിഭാഗങ്ങൾ ശത്രുക്കളുടെ ധാരത മുഹമ്മദുടെ രംഭവശത്തുനിന്നും നിപ്പേശ്യമായി പ്രഖ്യാനം ചെയ്ത് മുഹമ്മദുടെ സചീപിക്കുക. ശത്രുക്കൾ അഭിചുവ രായ ടേഡിയുടെ ഗതിയെത്തന്നെ സുക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കു വെ, ശിവാജി കൊടിക്കാണിക്കുവോദം, മുഹമ്മദുടെ മുദ്രയിൽ തന്റെ നില്കുന്നവൻ അപ്പുതിക്കിത്തായി മുഹയിൻ പ്രദേശം ശിച്ചു് അവരെ എതിക്കിക്കു. മുജാദെനയായാൽ മുഹയി ലേക്ക വെടിവയ്ക്കുന്നതെയും ദത്താജിക്കും പുത്രിക്കും അപക കരക്കുന്നതെയും ആരു തന്മൂലസംഘത്തെ നശിപ്പിക്കാമെന്നായിരുന്നു അവരുടെ അപലോചന.

ഉതൻ തിരിച്ചുവന്നതിാൻറിശേഷം എക്കണ്ണും അരം മണിക്രമാളിം അല്ലെന്നെന്ന സുന്നാവിഭാഗം മുഹമ്മദുടെ നേരം പ്രധാനമായും ചെയ്യുന്നതായി നടപ്പിക്കാണിരുന്നു. തന്മൂല മാർ മുവായുടെ ഗതിയെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു അവാസര ത്തിയും, മരിറ രണ്ട് സംഘക്കാഡം ശത്രുക്കൾ അറിയാതെ മുഹമ്മദുടെ രംഭവശത്തിൽ എത്തി. ഉടനെ ശിവാജി തന്റെ കൊടി ഉയർത്തി യുദ്ധം ആരംഭിക്കുന്നതിനും അടയാളം കാണിച്ചു. ദക്ഷിണാഫ്പാത്തിന്റെ നായകനായ നേതാജി തന്റെ

പരശ്രക്കാണ്ടി ഗ്രഹാദ്ധനത്തിലുണ്ടായിരുന്ന തടികൾ വെച്ചിരാറിട്ടു ഒരു പ്രവേശനമായ്ക്കും നിന്മിച്ച്. അയാൾ ദൈർഘ്യത്വാടു അടുക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ശരൂക്കും ശേഖരതുടങ്ങി. ശിവാജിയുടെ പ്രതികാരത്തെ ഭയാപ്പെട്ടുന്ന വർമാരിക്കൊള്ളിൽശിഥുകൊണ്ടു വെങ്കിട വ്യാപ്തിനാൽ അലക്കിതനായി നേതാജി മുഹയ്യിൽശിൽ കടന്ന. ഗ്രാപാലൻ മുതലായി എസ്റ്റിക്കമാരോ ഭീതാക്കലോ ആയ അംഗനക്ക് ഭേദം അതു ഗ്രഹയുടെ അനുസ്ഥിതനിബിധമായ കോൺക്ലീഡ് ഷൈഥ്. കാഴിയും തന്റെ പിതാവാടക്കുടി അതുപോലെ ഒരു അദ്ദേശ്യത്വത്തെ അതുകൂടിയിച്ചു. തന്റെപ്രാഭവായ വെങ്കിടവ്യാപ്തി ഒരു വിരുദ്ധനിയൈക്കിലും ഭീതവായിരുന്നില്ല. തന്റെ കരബലം കാശിയെ കാണിക്കുന്നെല്ലാംതു കയതലോടു ഗ്രഹാദ്ധനത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിനായിനിന്നുന്ന അവബന്ധം വദ്ധിച്ചാണുഠന്നാരായ അംഗനക്ക് ശരൂടുമാരുടെ ഇഹലോകവം സത്തെ അവസാനിപ്പിച്ചു. അനന്തരം പുരകിൽ അടുമാസങ്ങൾ കേട്ട തിരിത്തുനോക്കുവോൾ, ഭയങ്കരനായ ഒരു മുഹയിൽ കടന്നതായി അവൻ കാണുകയും, തന്റെ കരബാളുത്തെ ഇള്ളക്കിടക്കാണ്ട് അതു ശരൂവിബന്നു നേരിച്ച് അടുക്കുയും ചെയ്തു.

* നേതാജിയുടെ സ്ഥിതി അത്യന്തം വിഷമമായിരുന്നു. അയാളുടെ അനുചരനാർ ഇരുവരും മുഹയ്യിൽശിൽ ഏതിയിട്ടില്ലെങ്കിലും അയാൾ ശാശ്വതായനായി മുലം ചെയ്യുന്നുവിന്നു. ഉറുമായ പരശ്രവിനെ വീശി ക്കൊണ്ട് അയാൾ കരിപ്പുങ്ങരേതുക്കു ശരൂക്കുണ്ടു അകറി നിത്തിയുറ്പാർ വെങ്കിടവ്യാപ്തി അയാളുടെ ശീരസ്സിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി വാരിക്കൊണ്ട് ഒരു വെച്ചുവെച്ചി. നേതാജി പരശ്രക്കാണ്ട് മൂന്നു വെച്ചു തുടരു ഏകിലും അയാളുടെ അയ്യരത്തിന്നു പിടി ഉണ്ടിക്ക്കുപ്പെട്ടുകയും, അതിന്നു

തല താഴെ വീഴ്കയുംചെയ്യു. ഈ സങ്കടവസ്ഥയിൽ വാരം ഉള്ളണ്ടിന്നപോലും സമയം കിട്ടാതെ, നേതാജി വണിയശ്രീ ഷ്ടുഡായ് പരമ്പരാഗണിക്കാണ്ടിനെന്ന ശരൂക്കേളാട്ട് പോരാട്ടി. വെക്കിടവ്യാലുണ്ട് വദ്ദ്"നം മുനിഗത്തുചോരയകിലും, അവൻ ഉടൻതന്നെ വേരായ വാരം ഉള്ളിക്കാണട്ട് രോഷാ ന്യനായി നേതാജിയുടെനേരെ അടക്കത്തു. ഈ ബഹമഷ്ട തതിൽ തന്നുരഹാർ മുഴവൻ ഗ്രഹാപാരത്തെ പരിത്രജിച്ചു നേതാജിയുടെ ചുരും കുടിയിൽനിന്നനിനായ്, ശിവാജിയും ഭരമായം നിർബന്ധായി ഗ്രഹയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അങ്ങും നേതാജിയുടെ ശിരസ്സിനെന്ന ലക്ഷ്യമാക്കി വെങ്കി ടവ്യാലും വാരം റാഞ്ചന്നതു കണ്ടു ശിവാജി തന്നെ വദ്ദ്‌ഗത്തെ അവൻറെ നെഞ്ചിൽ കുത്തിയിറക്കകയും, ആ തന്നുരപ്പുഛവിനെന്ന മുതശ്ശേരിം ദ്രുജിയിൽ പതിക്കുക യുംചെയ്യു.

ഭാജാഗ്രഹയിലെ തന്നുരഹായുടെ കമ ഇപ്പുകാരം അവസാനിച്ചു. അവരിൽ ലിക്കപേരും ശിവാജിയെ തങ്ക ഭാര മധ്യരാജാവായി സപീകരിച്ചു. വെക്കിടവ്യാലുണ്ട് ഒട്ടറയിൽ അനവധി സപ്രണ്ടും റെഖ്തിനാണയങ്ങളും കാണ്ണപ്പെട്ടു. ജോറഗന്നക്ഷത്തിലെ ഗണപതിവിഗ്രഹം പണികഴിപ്പിക്കുന്നതിനായി ശിവാജി ആ സപ്രണ്ടും മുഴവൻ മോറോബായെ എല്ലിച്ചുതിന്റെശേഷം വെള്ളിനാണയ ഓർക്കൊണ്ടു തന്നെ ഭരമായുടെ ശവുഷകടിപ്പിക ക്ഷാട തുതിത്തു. ശേഷിച്ച ധനത്തെ അദ്ദേഹം വെക്കിടവ്യാലുണ്ട് അനുചരണമാക്കുന്നെന്ന ഭാഗിച്ചുകൊട്ടത്തു. വെക്കി ടവ്യാലുണ്ടെന്ന ഭാവിച്ചതിനേക്കാൾ കേൽവിശോസപുവം തന്നെ സേവിച്ചുകൈഞ്ഞാമെന്ന് അദ്ദേഹം അവരെട്ട് അന്നശാസ്ത്രങ്ങളുംചെയ്യു.

എൻറെ എത്തനമിത്രമായ നിങ്ങളോടുകൂടി തോറ്റായിൽ
ചെന്നാൽ അവിടെ അഭീഷ്ടസിലിക്ക് വല്ല മാർത്തും ലഭി
ക്കേണ്ടാണ്” എൻറെ വിശപ്പാസം. അപ്പാരാപക്ഷം,
ശിവാജി സ്പാജുത്തെ തന്നെക്കാരം ബുദ്ധവാനോ ഭാഗ്യവാ
നോ ആഡാ വല്ല നേതാവിൻ്റെയും—പാശ നേതാജിയു
ടെ തന്നെ—കൈകുഞ്ചി സമർപ്പിച്ചു” സന്ദേശത്തെ അവ
ലംബിച്ചതായി നിങ്ങൾ കേരിക്കാ.”

“നിങ്ങൾ കാണിച്ചുതുന്ന മാർത്തിങ്കൂടി എന്നും
നിങ്ങളെ അംഗമിക്കായിരു എൻറെ കീരു്” എന്ന
നേതാജി പറഞ്ഞു. അനന്തരം മാത്രമനിശ്ചാ ദോഹി
പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ഭാവിവാത്കാളു അഥവാ ശിവാജിയെക്ക്
പറഞ്ഞെപ്പോറും അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.—“മുത്തരമായ മുഖ
അഭ്യർത്ഥിയെ എൻറെ ഫുഡാധാരനായ നിങ്ങളുക്ക് ദാന
എന്ന പ്രതിക്രിയയാണ്” ചെങ്ങുണ്ടതു്?”

“കൂതാരമ്പത്തും നിങ്ങളുടെ സ്ഥാധവും കാപ്പാതെ ഒരു
പ്രത്യുപകാരഭ്യത്തും ദാനൾ മുപ്പീക്കന്നിശ്ച. എങ്കിലും
എനിക്ക് രേഖപക്ഷ ചെയ്യാനാണ്. മഹാരാജു തന്തി
നെൻറെ കേഷഭത്തിനായി പ്രവത്തിക്കുന്നതിൽ ബാല്യം തങ്ക്
എന്ന ഉത്സാഹിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു ദണ്ടാജിക്കുടെ പത്രിയായ
കാരിയാണ്. മുഴുപ്പാശഗ്രഹത്താൽ തൊപ്പി യോജി
ക്കുന്നപക്ഷം, എൻറെ പരാക്രമം ശത്രുണിഭിക്കുമെന്ന
ഒരു തിന്ന സംശയമില്ല. അമാവാ അമൃസ്തായ മുഖ അണ
ഗ്രഹം എനിക്കു സിദ്ധിച്ചിപ്പുകൊണ്ടും, നിങ്ങളുടെയും
എൻറെ രാജുത്തിനെൻ്റെയും ശിത്രതാൽ ദാനൾ അഖാച്ചവും
അരംബവത്തിക്കുന്നതായിരിക്കും. ലഭകിക്കാവും ഉദ്ദേശി
ക്കാതെ കത്തവ്യങ്ങളും അണംജിക്കുന്നെന്നാൽ എൻറെ
മുത്ത ഉപരശിച്ചിട്ടുള്ളതു്.”

ദണ്ടാജിബിശുക്കാണ് മുഖ വിശ്വാസം നിർവ്വഹിപ്പി
ക്കാമെന്ന ശിവാജി വാഗ്ദാനംചെയ്യു. നേതാജി അഭിജാ

തന്ത്രക്കിലും ദരിദ്രനായിരുന്നതിനാൽ ഉന്നതാജി അവളും വിസമ്മതം പറയാതിരുന്നില്ല. എന്നാൽ തന്നെയും പുതി യേയും അപമാനകരമായ സ്വന്ധനത്തിൽനിന്ന് രക്ഷിച്ചു ആ യുഖാവിനോടുള്ള തുതജ്ഞത്തെയും, ശിവാജിയുടെ ഫിത് തന്ത അനുജ്ഞിക്കുന്നതിനുള്ള ആഗ്രഹത്തിനും, തന്റെ ഏക പുതിയുടെ ഫേശർത്തിലുള്ള ഉല്ലംഘനയും അധിനന്ദനയി അദ്ദേഹം ടെബിൽ അതിലേക്കെ പൂർണ്ണാംവാദം കൊടുത്തു. ഇപ്പുഴാരം നേതാജിയുടെയും കാശൈയുടെയും വിവാഹം നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതിന്റെശേഷം, വിസ്തീര്ണഭായ ദഹാ രാഷ്ട്രത്തിൽ ഒരവസനം ആവശ്യപ്പെട്ടാലെ പരമാനന്ദം അനുഭവിച്ചില്ലെന്നതനെ പറയാം. അവൻ തമ്മിൽ വീണ്ടും കാശൈപ്പോരം ഭ്രക്കാലംതു സ്വരംക്കളുള്ളയും ഭാവി യിലെ ആരശകളുള്ളയും പററി സ്ഥലംപാം ചെയ്തു. കാശൈയുടെ അപദംശങ്ങൾതു കേട്ടതിനും തനിക്കണ്ണഭായ ധാതനയെ പൂറ്റി നേതാജി പറഞ്ഞപ്പോരം കാശൈ ഇപ്പുകാരം പറ എന്തു:—“ശരീതനേ; എന്നാൽ എന്നെ രക്ഷിക്കുന്നതിനായി നിംബം ആ ഗ്രഹയിൽ എത്തുമെന്ന്” ഒരു ബോധം എങ്ങനെന്നും എൻ്റെ ഉള്ളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ശരു ക്രിക്കറ്റും കൂടി തുടർന്നുംകൊണ്ട് ആ ഗ്രഹയിൽ കടന്നപ്പോരം മാ! നീംബം എത്ര ഭയക്കരനായിരുന്നീ! ആ തന്റെ രംഗം ദാണ്ഡിക്കാണ്ട് നിംബളുടെ നേരെ അട്ടഞ്ഞപ്പോരം ശോഭപേരുടെയും മദ്യം വിഴുന്നതിനു ദോന്നിയ ആഗ്രഹ തന്ത ദോന്ന് എത്ര പ്രയത്നപ്പെട്ടുണ്ട് അടക്കിയതു! അനുനാസത്തു ലഘുയിൽ പാവപ്പെട്ട ഒരു സ്ത്രീ വിചാരി ചൂം എത്തുചെയ്യാൻ കഴിയും? എക്കിലും ദേവമാർ അവയുടെ ഫേശർന്നായ നിംബളുടെ രക്ഷിക്കുമെന്ന് എനിക്കിൻ യാമായിരുന്നു.”

മമണിയമായ സാധാരണത്തിൽ രക്ഷിന്റൊപ്പമത്തി ലേ മെമ്പാന്നുപെട്ടു നോക്കിക്കാണ്ട്, ലോഹാലട്ടത്തിലെ

പ്രാകാരത്തിൻ്റെ ദുകളിൽ ലാത്തിക്കാണടിക്കന്നേള്ളും അവക്കെട സംഭാഷണം ഇപ്പുകാരമായിരുന്നു. പദ്ധിമലാ ഗത്തുള്ള പർവതങ്ങളാൽ ശൈക്ഷാമവും മാതേരനും മറയ്ക്കു പ്പെട്ടിരുന്നു. എങ്കിലും ഈ അവസരത്തിൽ അവക്കെട ചേതന്നുകൾ ഒരുമിച്ചു യശീരിതിരത്തിൽ കളിക്കുയും അവി ചെയ്തുള്ള പർവതങ്ങളുടെയും താഴുവരകളുടെയും രാമഞ്ചിയക തന്ത ആസപദിക്കുയും ചെയ്തു. പരമാന്വാക്കലിത്തമായ ഈ അവസരത്തിലും, മഹരിയിയാൽ തങ്ങളുടെ കുട ത്തിൽനിന്ന് “അപഹരിതയായ ഗംഗയും, തങ്ങളുടെ ആൺപൂജയാൽ അവധിക്കാക്കാക്കമായിരുന്ന അന്നമാദ തേക്കയും വിചാരിച്ചപ്പേരും അവക്കെട ആസപദം അല്ലോ കല്പിതമാക്കാതിരുന്നില്ല.

18

പ്രശാന്തമായ ഈ പരമാന്വക്കത്തെ നേതാജിക്ക തൽ കാലം വളരെഭിവസം അനബ്രവിക്കുന്നതിനിടയായില്ല. പിറ്റേണ്ടിവസം പ്രഭാതത്തിൽ അയാൾക്ക് ശിവാജിയേംടു കുടി തോണ്ടാ എന്ന കോട്ടയിലേക്ക് പോകേണ്ടിയിരുന്നു. ശ്രീവല്ലംവരത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിന് ഉടനടി യാത്രാനംം പ്രവ ത്തിക്കാൻ സത്കരുമ്പായിരുന്നില്ല; എന്തെന്നാൽ, കല്പ്പാ സാക്ഷ്യത്തെ വിശ്വാക്ഷക്കുന്നതിനും മഹമഹമാർ അവിടെ നിന്നും ബിജപ്പുരിലേക്ക് കൊണ്ടപോകാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു എന്നതെ അപഹരിക്കുന്നതിനുമായി ശിവാജിയുടെ ഭാരിൽ മിക്കപ്പേരും അവിടെയ്ക്കു് അയയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അതണ്ണോദയത്തിനു വളരെ മുമ്പിൽ ശിവാജിയും നേതാജിയും അശോകതുമരായി ലോഹലഭ്രത്തിൽനിന്നും ചുറവെട്ടു.

ஸங்குவினாய ஸீரதை வேள்ளுவன் விடு
மிழ்பிழுதின்றி ஶோஷம் ரீவாஜிழும் கெதாஜிழும் தக்கட்ட
எ வெக்கதின்றி வராத்தித் தூரிக்கென்வாய ரக்காது
கர அவிசெவாா' அவரோடு ஸங்ஸாரிமக்கூதில்' என்ற
வாத அவேக்கிழு. கோட்டுவா அரிசுக்கரப்புக்கிகர
ஷ்ரீக்காலீநா வேலக்காக்க புமாளியாய என்ன
மன் ஹப்ரீகாரம் அரியிழு:—“மதாராஜாவே! ஏன்றிர
வேலக்கார் வழிக்கிவாஸமாயி யாதொய குபிழு; கிடு
தெ வேலாவழுந. ஜிவயாரங்கதில் வேளாக அதுவாரம்
போலும் கிடுக்கீஸ்புந்' அவர் ஸபா அவுலாதி பராய்க். பிரகா
ஷ்வரக்குண்டு' அவன் ஹு பாரக்கா வெக்கிழு
இன் கோட்டுக்குண்டு? ரூபாதெ அவர் ஹுகி
வேலாவழுவனை தோற்கொள்கிழு. தொநோ, மரிழு தாசே
விழுந்துவார புதிமலை புதிமலை ஹுகேயோ குடாதெ

‘അവിടെയുള്ള വേണ്ടി അധ്യാത്മക്കന്തരിൽ സന്നാലനാ യിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഓഹാധ്യാത്മകയ്ക്കു നിന്തുപുതി കഴിക്കുന്ന വേലക്കാർ നമ്മുള്ളേപേക്ഷിച്ച് പോക്കുള്ളിലെന്ന ഒരു ശോർ ഭയപ്പെട്ടുന്നതു’.”

“ఇందూరాజువావు! మహారాజుత్తానిగాన రక్షణ్యై
ఎత్తాడి ఆంధ్రప్రదీపికిని అనుమతించి ఉన్నాడని.
ఎన్నో వెలుకొచ్చే అన్తశిఖాయిలో తుపాక్కి కొట్ట
తెత్తారు నీవఁ బెంబుప్పురినీనియుం ప్రమాదించాయ మహర్
చమ్పులాత్తియికటయుం ఆన్తుమణితెతె రోయిస్కాస్టికాల్విస్టో
తెంప్లోయుఁయె బుబ్బెప్పుక్కిర్ణిలునుత శ్రుకాతె, కిరీకియాగెంం
క్రుషిలెత్తారు అన్దికినెతెయ్యుక్క వాణోశాచిత్తాంశుయ కొట్టార
ఐష్ఠిం డిడం తీస్కింకయుం చెయ్యిం.” లుత్తయుం పదంత్తు
తెత్తాభ్రతుకొణాట ఓస్సురి పీసువాణిసుతినీనీ శేషం
రంగంమితె ఆన్తా శివాజీయిత మంపిత నయికెప్పెప్పుక్క.
ఆసుంద్రిశ్శులెప తి సప్తాపతెత గౌతమాజీ లుత్తెవరె
కుగాక్కిప్పుయితాను. ఆసుంద్రికె ద్విబయావుల్లుం కుగాక్కి
అసుంద్రికె ఎంచుతా ఉక్కాపాశం ఉగెంకిం అతాగీశ్శుం
కాం. ఆసుంద్రి శంకాయి యరిప్పితాను ఎక్కిపుం, ఆసుంద్రి మహ
మంబులుయిక పణ్ణెన్నితియిను వాళ్లరె వృత్తుప్పుశాయి
తాను. ఆసుంద్రికె కదితె ఉచ్చుం ఉఱుగీరి విలుకుణ
మాయి తోగీ. లుత్తిలెలాకెయ్యిం ఆసుంద్రి ఆసుంద్రి పు
ఉక్కాపు యరిప్పుం తలప్పుం యరికుణితయుం శివాజీ

യുടെ മുഖിൽ പ്രഭവരിച്ചതായിരുന്നു. അധികാരിക്കുന്ന കൈയിൽ മുങ്ഗ തൊപ്പിക്കു തലപ്പൂവിന്റെയോ പടകത്തോ പ്രിഞ്ചുക്കേയോ ആകുതാ ഉണ്ടായിരുന്നു.

അധികാരിക്കുന്ന കൈവടത്തിനായി ബാംബോഡിൽ വന്നിരുന്ന പറക്കിക്കളിൽ ഒരു വന്നായിരുന്നു. ഈ പോർട്ടുഗീസുകാരൻ മഹിസുമാനിയോ മഹാരാജ്ഞിക്കയാ വരമില്ലായിരുന്നതിനാൽ, തന്റെ പ്രിഞ്ചിയോടുബന്നരം ശിവാജിയോട് ഈ കാരം പറഞ്ഞു: “താൻ പോർട്ടുഗീസു” കൂടുവക്കണ്ട നിയിൽ ഒരു പക്ഷകാരനാണ്. ഇപ്പോൾ ബാംബോഡിൽ വന്നിട്ടുള്ള തെങ്ങദ്വീപട കുപ്പുളകളിൽ കൊംതരം പതിനായിരും വാളും അരയൂറിരും ഇരുന്നീച്ചരിശ്യും ആയിരും തേരുക്കിരും പത്രം പീരങ്കിയും മറ്റ് പടക്കോപ്പുകളിലും ഉണ്ട്. മുഹിംഗും മുഹിംഗും രാജാവിന്റെ വിജയപൂർണ്ണ രാജാവിന്റെ വിജയപൂർണ്ണ നാട്ടേരിച്ചു തെങ്ങദ ശ്രദ്ധപ്പും രാജാ എന്ന കോട്ടയിൽ സുക്കിച്ചിരിക്കുന്നു. എക്കിലും ഇരുവരും ഉടൻവടി നേരും ചെങ്കുടിപ്പി. ഞാൻ സഖരിച്ചു നമ്മലങ്ങളിലെപ്പോം നിങ്ങളിടെ കീത്തിയേയും പരാത്മന്ത്രയും കരിച്ചു കേടുക്കാം എന്നായി. ഉത്തീജ്ഞം അപതൂർജ്ജം, സന്ദേശനം ദരിദ്രം, യോദ്ധാവും തീഷ്ണിക്കാണം, മ്രാവമണാം ചണ്ണാം എന്നം, എപ്പാവാങ്ങം തൈപ്പോലെ നിങ്ങദ്വീപട ഭാവിയായ ഭാഗം തൃശൂലസിക്കുന്നു. ശിവാജി ചുന്നശക്തിയെ മുച്ചിക്കുന്നരാജാവിന്റെയും സെസന്റ്രൂഡി കൊടുക്കാറിൽ കരിയിലപ്പോലെ പറക്കശീമനാണ് അവർ പറയുന്നതു്. “എന്നാൽ നിങ്ങദ്വീപട ഒരു മാക്ക നാലു ആകുയങ്ങൾ മുപ്പുനു് എന്നിക്കരിയാം. ആയു യങ്ങളാകുടാതെ, അതിയീരമാരായ ഭേദമാക്കിപ്പാലും എല്ലാം കഴിയും? അതിനാൽ നിങ്ങദേശു കാണാന്നതിനായി ഞാൻ ചുന്നായിരുന്നിനു് ഇവിടെ വന്നിരിക്കുമ്പോൾാണ്. നി അദരങ്കു് ആശംസിതമായ മഹോദയത്തെ സന്ദേശിക്കുന്ന

തിരുത്തി ഉപകരണങ്ങൾ റാണായിൽ കിടക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ പ്രതിപക്ഷികൾക്ക് കൊടുക്കാതെ നിങ്ങളിൽനാണ് ഇവയെ വാങ്ങിച്ചുകൊള്ളുമോ?"

ഈ വാക്കുകൾ ശിവാജിയുടെ ഒൻപതുകുത്തെ വലിപ്പിച്ചു. എങ്കിലും ആ വികാരത്തെ അടക്കിയിട്ട്, ഒരു മുന്താവിന്റെ നിലയിൽ ഈ സംഭാന്ദങ്ങളുടെ വില എന്നാക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചതിന് നേരലക്ഷ്യം തുപ്പാ കിട്ടുമ്പോൾ വ്യാപാരി ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചു പിരേറിവസം മറപടി കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു ശിവാജി കൂച്ചവടക്കാരനെ മടക്കി അയച്ചു.

അയാൾ പോയതിന്റെ ശ്രേഷ്ഠം ശിവാജി ചിന്താമ ഗാനായി തന്റെ മുറിയിൽ നടന്നുകൊണ്ട് നേതാജിയെങ്ങുമുണ്ടു് പറഞ്ഞു:—"ഈ പാങ്കിയുടെ കുപ്പുലിലുള്ള ആയുധങ്ങൾ എനിക്കു ലഭിക്കുമ്പോൾനും" ഭോനിയുടെ നിയോഗം. എന്നാൽ ശ്രദ്ധാധന എന്നിൽ വജനാവിൽനിന്നു പണം കൊടുത്തു് ഇവയെ വാങ്ങുക അംഗാധ്യംതന്നെ. അതുകൂടു ബാധമാറ്റും സൂലമാധ്യ ഇം ജയമാർത്തെ തൊൻ ഉപേക്ഷിക്കുമോ? വിലകൊടുത്തതെപ്പുകുിൽ വഞ്ചിച്ചും ബലത്താലോ ഇതെല്ലാം ഏകരുളാക്കുണ്ടോ. ഡിരമ്പാരായ ആയിരം ദു വാർ ഇന്ന് രാത്രിയിൽ റാണായിലെ മതിലുകൾ ചാടി കോട്ട യൂളുളിൽ കടക്കുന്നു. നേതാജി! നിങ്ങളിൽനാണ് അവരുടെ നേതാവായിരിക്കുണ്ടോ" ഭോനി നമെ രാജ്യപേരായുംകൂടി ഇവിടെ വരുത്തിയതു്. വിശ്രീസ്തു നായ എന്നിൻ സ്തോഷിതാ! ഈ ആയുധങ്ങൾക്കുള്ള കൈയ്യുലാക്കി ഡിരമ്പാരായ നമ്മുടെ ഭരണാരെ എല്ലിച്ചും ജയിപ്പും നണ്ണു എ രാജ്യവും നമ്മുടെതന്നെ. ഇതു വിഷമമായ ഒരു ഉപാധം തന്നെ എന്നു തൊൻ സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഓർത്തി ന്റെ വിഷമാവസ്ഥയിൽ വിഷമമായ ചികിത്സയും ആവ

ശ്രദ്ധപൂർവ്വമല്ലോ. അതുകൂടി പണ്ണവും ഇടൻ കിട്ടാത്ത പക്ഷം എന്നെന്ന് കോട്ടകൾ ഭാഗംനായി ശരൂവിഉന്ന ചൈകയിൽ അക്കദ്ദുടം. റമണിയമായ മുഹാരാഷ്ട്രത്തെ ശരൂപാദശഭം മർദ്ദിക്കും. നമ്മുടെ ക്ഷേത്രങ്ങളെ അവർ ധ്യാസിക്കായും വെള്ളും.”

ഇതുകൂം പറഞ്ഞെല്ലാം സ്വരാജ്യസ്ഥാപനത്വാലും സ്വമതപ്രതിപത്തിയാലും പരവര്ഗനായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും കണ്ണുനീറു ഒഴുകിത്രുട്ടുപാഠി. അംഗരാം അന്താജിയെ വരാത്തയിൽ ഇത്തത്തിലുടെ അദ്ദേഹം തൊഴു നന്തിനായി അടച്ചത്തു വോന്നിക്കുത്തുല്ലെന്നോയി.

ശിവാജി ചൊയ്തിന്റെ ശേഷം അന്താജി ദ്രുതാവി കുള്ളപ്പറവി ഗാഡായി ചിന്തിച്ചുതുടങ്കി. അധ്യപരാന്ത നായ അധ്യാഹ ഈ ചിന്തനിലിൽത്തു അപ്പാനമായ ഒരു സ്വപ്നത്തിൽ ലഭിച്ചു. ഈ സ്ഥിതിയിൽ അടച്ചത്തു ഒരു ചുവർഡി ദ്രോജി ഉറപ്പിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നുപോരാം, ആ ഭിന്നത്തിലും ഒരു പ്രാരത്തിൽനിന്നും ഒരു സ്വപ്നത്തി ന്റെ മണം വെള്ളിയിൽ ചുറുപ്പുട്ടുന്നതുപോലെ അധാരക്കു തോന്തി. എന്നാൽ അതു സ്വപ്നമല്ലായിരുന്നു. ആരും കുറേങ്കുടി ദൃഷ്ടിച്ചുനോക്കിയപോരാം മണത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ മാടിവിളിക്കുന്നതായും ഒരു കരവും, അതിനെന്നതു ജപാഡി ക്കുന്ന സുവർണ്ണത്താദിലും അലുക്കുത്തായും ഒരു ഭജവും കാണുമാറായി. ഉത്തരക്ക്ഷണത്തിൽ സിറുരതിലക്കിത്തും സുപ്രസന്നവുമായ ഭവകമലതോടുകൂടി വോന്നിക്കുവി നേതാജിക്കു പ്രത്യക്ഷിവെച്ചു. ആ ഓവി കരുങ്ങേന്നുനിന്ന് മേഘജായി അന്താജിയുടെ എഴുപ്പയത്തിലേക്കുന്നപോലെ നോക്കിയിട്ടും ഇപ്പുകാരം അതുകൂടിരുള്ളും — “നീ ദന്തശ്ശൂന്ന നേങ്കിലും മഹാരാഷ്ട്രത്ത് എന്ന് രക്ഷിച്ചുണ്ടായി ശിവാജി ചെയ്യുന്ന മഹാത്മയത്തിൽ അവനെ സഹായിക്കാൻ ശക്തി നാണ്ണനു തൊന്തി അറിയുന്നു. ശിവാജിയുടെ മുദ്ധാം

എൻ‌റ അന്നഗ്രഹത്തിനായി പ്രാത്മിക്കനു. “അവൻ‌റ അഭിപ്പൂത്തെ തൊൻ നല്ലാതിരിക്കുവിപ്പു. നാളേ പ്രഭാത ത്വായിൽ എന്നിക്കു ബലിക്കഴിച്ചതിനെന്റെ ശ്രദ്ധം മൂല ഫേഖതു ത്വാനെന്റെ അടിയിൽ കഴിക്കുവാം കാണന്നതിനെ നിങ്ങൾ ഏഴുമ്പതുക്കാരിക്.” മുത്തുയും അങ്ങളിലുള്ളു് ആ ദേവി അന്തംശാനം ചെയ്യും, ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ശിവാജി അവിടെ പ്രവേശിക്കും ചെയ്തു.

“ദേവിയ വസിപ്പുസ്ഥാനം എൻ‌റ മനസ്സിൽ വളരും അരുംപാശമായി; എങ്കിലും നിങ്ങൾ എന്നോ സഹായിക്കുവെന്നല്ലാതെ പ്രശ്നങ്ങൾ മറ്റൊരു ഭോധവും എന്നിക്കണ്ടായിപ്പു. നിങ്ങൾ പറക്കിക്കളിടെ കോട്ടയിൽ കടന്നു അവിടെ കിടക്കുന്ന ആയുധങ്ങളെ അപചാരിക്കുവെന്നോതെ നന്നാം ശംഖയുടെ നിശ്ചാരം. വിശ്വപുരുഷമാരായ അഭിനൃത ഭക്താരെ ന അഭ്യുഥക്കി അയയ്ക്കാം. നിങ്ങൾ എന്തു പറയാണോ?”

“തൊൻ മലപ്പുറം എൻ‌റ നിങ്ങളിടെ ജന്മജന്മായ മൂലപരകല്പനയും തുല്യപാശമായിക്കണ്ടു നാനുഭവിക്കു; എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഫേഖത്തിലേക്കു പോയതിൽപ്പെന്ന ഇവ ഒരു തൊൻ കണ്ണ—അമ്പവാ, കണ്ണിനെന്നനിക്കതോ നീയ—വിശ്വഷരതെ കേരംകണ്ണമെന്നുംപക്ഷിക്കുന്നു.”

നേരാജി പറഞ്ഞ വൃത്താന്തത്തെ തുല്യയോടെ കൈച്ചതിനെന്റെ ശ്രദ്ധം രാവാജി ടാറത്തു:—“ഒന്നാം പ്രഭാതാം യെങ്കിലോ! എൻ‌റ തൗര്യസ്വക്രംനിമിത്തം പോരാ കുഡാ വും ഓരോ ധാരമായി തോന്നാം. പ്രഭാതത്താംതന്നെ ബുല്കഴിയും; ഭാവാനി നാമമുണ്ടുമെന്നു അന്നഗ്രഹിക്കുന്ന എന്ന ഭോക്കുണ്ടും. അതുവരെയും നിങ്ങൾക്കു കഴിയുമെങ്കിൽ ഉറങ്ങേക്കാർക്കു. എന്നിക്കു ഉറക്കാ അസാധ്യതനെന്ന.

പിരോളിവാസം അങ്ങനോദയത്തിൽ ഭവാനിക്ക് വെല്പിയായി ഒരു പോതുരും രഹസ്യം വയക്കാമ്പുട്ട്. അനന്തരം ശിവാജി എത്താണം വേലക്കാരൻ വിളിച്ചു, നേതാജി പറയുന്ന സമലഗ്നത്വം രാജശാക്കന്തിനു ചട്ടകെട്ടി. അവിടെ എത്തിച്ചപ്പാർ നേതാജി അവരോടു് അവിടെ കഴിക്കുന്നതിനു് അതുകൊപിക്കും കാണത്തുക്കു ധാരാത്രാര മലവും ആട്ടക്കാരൻ അവൻ വളരെക്കുറഞ്ഞ വെട്ടി വളരെ ആഴ്ചയിൽ കഴിക്കും ചെയ്യു. രുചം തെരുവേലക്കാരന്റെ ഉണ്ടവെട്ടി കറികമായ എന്തോ പദാത്മത്തിൽ തട്ടിയതുപോലെ തോന്നി. എന്നമാത്രമല്ല, ആ പദാത്മത്തിൽനിന്നു സ്വപ്നമായ ഒരു ലോഹനുബന്ധം കുട്ടി. അവിടെയുള്ള മാറ്റി നോക്കിയപ്പോൾ കണക്കു് കുട്ടിനോടു് സംബന്ധിച്ചതും ബല്ലുകളിൽത്തുമായ ഒരു മുഖ്യവളരുമായി ഒന്നാണ്. കഴി കരണ്ടുടി വിസ്താരത്തിൽ തോന്ത്രിയെപ്പോരും മുകളിയും കുറിച്ചു് ഒരു കല്പലക്കയാണെന്നും, മുകളിവളരുത്തിൽ പിടിച്ചു് അതിനെ ഉത്തരാമെന്നും സ്വപ്നമായി. വളരുത്തിൽ ഒരു മുഖ്യവളരുമായ കെട്ടി ഉക്കെമുരായ മുഖപ്പേരും ആളുകൾ മുകളിയനിനിരും വലിച്ചപ്പോരും ശിലാഫലകമം ക്രമേണ ഉയരക്കും അതിനെന്ന് അടക്കിയ ഒരു കല്പരകാശക്കും ചെയ്യു. കുപ്പരയ്ക്കുള്ളിൽ പതിനൊന്നും മൺപാത്രങ്ങൾ നിരത്തിവച്ചിരുന്നു. മുരാളുടെ സർപ്പത്തായി വച്ചിരുന്ന ഒരു വെള്ളിപ്പുട്ടിയുടെ മുടിയും വശങ്ങളും മഹമഹമുന്നായുടെ ശില്പിന്തയിൽ ചെയ്യപ്പെട്ട വിചിത്രതരമായ കൊത്തുപണികൊണ്ടു് അല്ലംകുത്തമായിരുന്നു. ശിവാജിയുടെ അതുകൊന്നും ദിത്രുവാർ മും പാത്രങ്ങളും വെള്ളിപ്പുട്ടിയും തുറന്നാതെ അഞ്ചിത്തനിന്നുറ രാനീൻ

കൊണ്ട് ചെയ്യാവും. അനന്തരം അദ്ദേഹവും നേതാജിയും കൂടി സ്വാധൈ തുറന്നു പരിശോധിക്കാൻ തുടങ്ങി. മുറം വംശസ്ഥാപകനായ ബേബ്ബൻ ഇൻഡ്രയിൽ കടക്കുന്ന തിരുമ്പു' ദേശത്തിൽ വാണികന്മാർമ്മദാജാക്കലാ തട്ട് നാമദേയങ്ങളെ വഹിക്കുന്ന നാശാധിക്കാണ്ട് മൺപാത്രങ്ങൾ . പ്രതിനിധാനം നിരത്തിൽനാം. അതു പാത്രങ്ങൾ നിന്നും വെള്ളിത്തുപായും ശ്രേഷ്ഠം അന്ത്യപാത്ര ഞങ്ങളിൽ സ്പണ്ടവരാധരാം അയിൽനാം. വെള്ളിപ്പുട്ടി തിൽ അന്തരാലങ്ങളായ അദ്ദേഹങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ വെരുവെ വഹിതമായ ഒരു കിരീടത്തുലികയും, മനോധരമായ ഒരു മുത്രുമാലയും സ്രൂതെ, തേച്ചുതും ദത്യും തത്തലുമായി അസം വും രതാങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു.

ലോഭാസ' പൂശ്ചിങ്ങളും ഉർക്കുപൂശിങ്ങളും മായ വിചാരങ്ങ ഷ്ടാട്ടകൂടി, ശിവാജിയും നേതാജിയും നിധികംങ്ങേണ്ടെല്ലാക്കാണ്ട് നിന്നപ്പോൾ ശിവാജിയുടെ മനസ്സിൽ തുള്ളിയ അതുപ്പോൾ ഇപ്പുകാം നിസ്സരിച്ചു:—“ഈ പാത്രങ്ങളിൽ കാണുന്നതു കേവലം സ്പണ്ട് ആം, വെള്ളിയും, രതാങ്ങളും മാനോജികളും നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നണോളാ? ഇവയേക്കാരം തുല്യാം വിലയേറിയതാണ് ഈ നിധി. ഇതു് എൻ്റെ ഭക്താശ്വരം ആയുധങ്ങളും കൂർജ്ജങ്ങൾക്കു പ്രാക്കാരങ്ങളുമാക്കാം. എൻ്റെ ദൈഹിതാ! ഇതു മഹാരാജ്ഞത്തിന്റെ സ്വന്തത്രം വും ശ്രദ്ധിപ്പം തന്നെ.”

അനന്തരം അദ്ദേഹം ആ കോട്ടയിൽ പാർത്തിരുന്ന ഒരു രണവ്യാപാരിയെ ഘൃത്യത്തി അതുഭേദങ്ങൾ അവനു കാണിച്ചു. വ്യാപാരി ഈ രതാങ്ങളുടെ പ്രഭകണ്ട് ആവു രൂപര്യാക്കലനായി കരുപ്പനാം നിന്നതിന്റെശേഷം ഇപ്പുകാം പറഞ്ഞു:—“ഈ ന്രൂലിക ദേശമിന്നിലെ സുരത്താ ന്റെ കിരീടത്തെ അലക്കരിച്ചിരുന്നതും ഈ കണ്ണസരം

അരഭദ്ധമത്തിന്റെ പ്രധാനമ യതിച്ചിങ്ങന്തും അതുവിരിക്കണം”

അവയുടെ വില കൂടിപ്പെട്ടുത്തിപ്പുറയ്ക്കിനു ശിവാജി അൽപ്പത്താപിച്ചു. അപ്രകാരം ഇന്ത്യരിച്ചു വിലവച്ച തിൽ തുലികയുടോക്കുന്നു കണ്ണൂസർത്തിനുംകൂടി രണ്ടിലക്ഷത്തിലും ദിക്കം അപ്പാ വിലയുള്ളതായി കണക്ക്. നാണ്യങ്ങൾക്കും ഉംഗം പ്രീടി ഒഴുക്കുള്ളവ എപ്പാംആക്കി പത്രവക്ഷത്തിനുംകേൽക്കുന്നായിരുന്നു.

ശിവാജി ആ വ്യാപാരിയെ അയച്ചതിന്റെ ശേഷം തലേൻവിസദിന പോർട്ടുഗീസ് കച്ചവടക്കാരുടെ തന്റെ ദുപിൽ വരുത്തി. ഡി. സുസാ. ഇംഗ്ലീഷ്യൻ രണ്ടാഞ്ചുക്കുള്ളിൽ വളരെ കുതുകും മുൻഗിപ്പിച്ചു. അയാളുടെ കൈവശ മുള്ളു അതുഡാക്കാം നോക്കി. ശിവാജി ശേഷം നല്ലവ യാഥാന്തരിൽ താൻ വാങ്ങിച്ചുകൊള്ളിച്ചാമെന്നു ശിവാജി സമു തിക്കും അതിന്റെ വില നാണ്യങ്ങുള്ളായോ രണ്ടു ഇംഗ്ലീഷ് വേഖന്തെന്നു ചോദിക്കും ചെന്തു. ഡി. സുസായുടു രണ്ടുക്കുള്ളാണു വേണ്ടിയിരുന്നതു്. എക്കിലും കിരിട്ടുലികയുടോക്കുന്നു അരലക്ഷ്മ അയാടും അലും വിലവച്ചു കൂടു. ഇതെല്ലാം ഉണ്ടായ തക്കത്തിൽ ശിവാജിയെ കുളിപ്പിക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നു ഡി. സുസായുടു മനസ്സിലായ തിന്നാൽ ആ തുലിക ഒരു ലക്ഷ്മിനുതന്നെ എടുത്തുകൊള്ളാമെന്നും ബാക്കിയുള്ള അരലക്ഷ്മത്തിനും എതാനും ഒരുപ്പും വേണ്ടാണു കിട്ടിയാൽ മതിയെന്നും അയാടും സമുത്തിച്ചു. ശിവാജിക്ക് ഇന്നിയും ആരുഡുപ്പേരും ദിക്കിച്ചുപക്ഷം രണ്ടുമുന്നും മാസത്തിനകം വരുത്തിക്കൊടുത്തു കണ്ണൂസർക്കുടി എടുത്തുകൊള്ളാമെന്നും ഡി. സുസാ പറഞ്ഞു.

ഈ ഏർപ്പാട്ടകൾ എല്ലാം പുതിയായതിനോടെ ചും, ശിവാജി തനിക്ക് സഹജമായ ഉത്സാഹങ്ങളാട്ടുടി ഉടൻഡാന കൊങ്ങാതിലേക്ക് പ്രസ്ഥാനം ചെയ്യുന്ന നിഃവിച്ഛിദ്ധി. താൻറെ പക്ഷംതിൽചേരും മുല്ലം ചെയ്യുന്നതിന് ഉംകണ്ണിതരായ മഹാക്കുളം ശ്രേബരിച്ചു റാണായിൽ കൊടുപ്പോയി, അവക്കു പുതിയ അനുഭവങ്ങൾ കൊടുത്തിനോടെ ശ്രേഷ്ഠം അവാരു കല്യാശാതിൽക്കൂട്ടി ഗ്രീവല്ലംനത്തിലേക്ക് നയിച്ചു്, തുരംബകരായരേയും അദ്ദേഹത്തിനോടെ ഭക്തിയാരേയും രക്ഷിക്കണമെന്നായിരുന്നു അംഗീകാരം നിഃവിച്ഛിദ്ധിച്ചതു്. തോണ്ടായിൽനിന്നു പുരപ്പുട്ടുന്നതിനു മുഖായി അംഗീകാരം വേലക്കാരാട്ട് ശാഖക്കും കൊടുത്തിരുന്നു. അനന്തരം നേതാജിയേണ്ടം ഡി. ഐ. സുംഭാദ്ധനകുട്ടി ശിവാജി അതാണ്ടായിരുന്നു. നിന്നു പുരപ്പുട്ടു്, സാധാരണാതിൽ ശൈക്കഹരാമത്തെ പ്രാപിച്ചു്. നേതാജി ശിവാജിയേണ്ടകുട്ടി ആ രാത്രി പിത്രന്മാരത്തിൽ നയിക്കും, താൻ അശ്വിനേനനിന്നു രാജഭാമിയിൽചേരുക്കുന്ന പുരപ്പുട്ടതിൽ പിന്നേഴ്ത്തു സകല മുത്താന്തങ്ങളേയും പിതാക്കമുണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു വസ്തു ചുമ്പിച്ചു ചെയ്യു. ശിവാജിയുടെ വിശ്വാസങ്ങമായ പ്രസന്നതയും തങ്ങളുടെ പുത്രനോടും ഭാവിച്ചും ചെയ്തപ്പെടുത്തുന്നതു അംഗീകാരം പറഞ്ഞവാക്കുകളും അംഗീകാരിമാരു സവിശേഷം ആക്കിപ്പിച്ചു്. ഒരാരാഘവന്തിനോടു് സംരക്ഷണയിൽ പത്രത്തുകുകരായിരുന്ന നേതാജിയുടെ ബോല്യങ്ങളും മിത്രമാരിൽ കാനേകംപെരും ശിവാജിയുടെ സൈന്യത്തിൽ ചേരുകയും ചെയ്യു.

പിരോഡിവസം പ്രഭാതത്തിൽ അവൻ അവിഭാഗിനിനു പുരപ്പുട്ടു്, മെമതാനത്തിൽക്കൂട്ടി പത്രം മെമഫല്ലാളം സമ്പരിച്ചു് മല്ലാഡാത്തിനു മുഖായി റാണായിൽ എത്തി.

ഖതിനിടയിൽ ശിവാജിയുടെ അന്നചരമാർക്കയി അസംഖ്യം ഭക്തരും വന്നുചേന്നു. അദ്ദേഹം ശൈക്തതിൽനിന്ന് പുരപ്പു ക്രിസ്ത്യൻ എന്ന മഹിക്കുളെ വിളിച്ചുകൊടുന്നതിനായി ഭത്ത മാരെ അയച്ചിരുത്തുന്നു. “മഹമരിമഹാദേവ!” എന്നിങ്ങനെ ധീരു മഹാരാജ്ഞരുടെ പടവിളിഡിയാട്ടക്കുടി ഈ ഭത്തമാർ നാലുദിക്കില്ലോ ശിവാജിയുടെ നിയോഗത്തെ പരിസ്രപ്പിച്ചു തനി. ഇതേവരെ അക്ഷമരായിരുന്ന മഹിക്കറ മുൻ നിയോഗത്തെ ചെവിക്കണ്ണവിധിക്കേണ്ട്, രാജാ സംലഘജ്ഞായി തങ്ങളുടെ സ്വാമിയുടെ അട്ടക്കലേക്കു പുരപ്പുച്ചു.

ശിവാജി തന്റെ സ്നേഹിതങ്ങാട്ടക്കുടി നേരു പോർട്ട് ഗ്രീസ് കൊട്ടയിൽ എത്തി, അവിടെ ശൈവരിച്ചിരുന്ന ആയു യങ്ങളെ പരിശേധിച്ചതിൽ അവ ആ കച്ചവടക്കാരൻ പറഞ്ഞതരത്തിലുള്ളവയാണെന്ന് അവക്കു ബോധപ്പെട്ടു. അനന്തരം ചരക്കിന്റെ വിലയെല്ലപ്പറ്റി ദിന്മലംഭായ ഒരു പേരും പിന്നക്കവും ഉണ്ടായതിൽ, ശിവാജി അതിനെ ആരംഭിച്ചിരുന്നു ഡി. സൗസാ പ്രഥമാദിക്കയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ഈ തക്കത്തറിന്റെ പരുവസാനം ക്ഷണങ്ങൾിൽ ഉത്തരവായിരുന്നു. എന്നു വിലയെല്ലാക്കിലും ശിവാജി ഈ ആയുധങ്ങളെ വാങ്ങാതിരിക്കാറില്ല. അനേകക്കാശമാസം മഹികരം അദ്ദേഹത്തെ കാത്തുനില്ക്കുന്നാണായിരുന്നു. അവ തുടർന്നെല്ലാമ്പത്തും ശാരൂത്തും പ്രകടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടും അവസരം നാലുംതൊളി അവാരു തിരിച്ചുയുള്ളുന്ന തുപോലു അദ്ദേഹത്തിനു പിംഗാജനകമായി മരാറാനും ഇല്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്ദിഷ്ടസില്പിക്കും ഈ ആധയങ്ങൾ എത്തുവരും അപേക്ഷിച്ചായിരുന്നു എന്ന് ഡി. സൗസാ അറിഞ്ഞിരുന്ന എക്കിൽ, അയാൾ ഒഴിവിൽ പസികരിച്ചതിന്റെ ഇരട്ടിവിലു വാങ്ങിക്കാമായി ആണു. ഏതുധാരം കൂടു സംശ്ലിംഖണം കീഴിക്കുലി കയ്യിം, ഇതുപയു ചെവരക്കല്ലുകളിം, കമ്പനിക്കുവോട്ടി

അന്വാര വാദിക്കുന്ന ശിവാജിക്ക് ഇനിയും അനുഭവങ്ങൾ ആവല്ലെങ്കിൽ പക്ഷം താൻതന്നെ വരത്തിക്കാട്ടകാജെന്ന് സന്ദർഭപുറം വിണ്ണം പറക്കും ചെയ്തു.

ഈ ഉച്ചവട്ടി പുത്രത്തിന്റെരഹം കേട്ടും ലെ ക്രൂപിതനാം സുസാധാരക്കുടി ശിവാജിയെയും നേതാജി ദേരും കൊണ്ടുപോയി പട്ടണം ഭൂമിയും കാണിച്ചു. ‘സന്ദർജാന്നസ്’ ആതലായി അഭേദം ത്രിശ്ശീയദേവാല യഞ്ചേരും, നേരുത്തുശാലകളേരും, ഇടുക്കിക്കാണ്ട് ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും അഭേദം സാമാന്യങ്ങളേ ഉബിംഗാക്കന്ന തക്ഷ വാദങ്ങളും നിരുദ്ധം അഭവർ അതിമഹമ്പിത്താട കൊട്ട. അനന്തരാം അവർ നഗരത്തിൽനിന്ന് പുറപ്പെട്ടു്, അതിന്റെ മാറ്റപാടുകളും സാമ്പ്രദായികളും സംശയങ്ങൾ നിന്നും മായ ഗ്രാമപ്രദാലങ്ങളെ സംശയിച്ചു. വിധുരാജായ മാരാ രംജുത്ത്. ദിനപ്രകാശാഖായിരുന്ന ഏതുപ്രകാശം സമാധാനവും ഇവാടെ നിവർത്തുവാൻ വിലമുന്നാണായിരുന്നു. നേതാജിയും ശിവാജിയും തിരിച്ചെത്തുന്ന വാസസ്ഥലത്തിൽ ചുത്തിയ ദ്രോഹം ശിവാജി ഇന്ത്രകാരം പറഞ്ഞു—“എന്ന നിരം എന്തു എന്തുപ്രകാശംപുണ്ണിംബും സുരക്ഷിതവുമായിരിക്കുന്നു! മലളി കണ്ണുട്ടുടി നിക്ഷേപാള ശുശ്രാവാമെന്നു് ആദ്യം താൻ വിചാരിച്ചുത്തുപോലെ പ്രവർത്തിക്കാതതിനാൽ എനിക്ക പദ്ധതാപത്താണു്. അങ്ങനെ ചെന്തുപ്പിയ ആയുധങ്ങളും ഇംഗ്രേസിലെ ദൈവ ശക്തിക്കാലിപ്പായും നൃക്കുതരങ്ങൾ മായിരുന്നു.”

“ശരിതന്നെ” എന്ന നേതാജി പറഞ്ഞു. “എന്നാൽ അനപരാധികളായ ഈ നഗരവാസികളെ അക്കരൈമാറ്റി. പീഡിപ്പിച്ചാൽ ഇംഗ്രേസിലെ ദൈവ ശക്തിക്കാലിപ്പായും നൃക്കുതരങ്ങൾ മായിരുന്നു?”

“ഭവാനി അപ്രകാരം നിങ്ങളാണിച്ചുകൊണ്ടിൽ ഈ നൃക്കുതരങ്ങളാണും എന്നു. പ്രതിബേദ്യക്കാരുമായിരുന്നു. നമ്മുടെ പദ്ധതാപത്താൽ സാധിക്കാതിരിക്കുമ്പോൾ നൃക്കുതരങ്ങൾ

ഈ ശ്രദ്ധ സമാപ്പിക്കുന്നതു വിഹിതമാവിത്തിര ആണ്. മഹാരാജ്ഞരെ മഹമഹമാരിയിൽനിന്നു ഒക്ഷിക്കുന്ന ഏതു പ്രവൃത്തിയും ദൈവസമ്മതായിട്ടിരുത്തുന്നു.”

നേതാജി പറഞ്ഞു:—“എൻ്റെ ഗ്രന്ഥവിന്റെ ഉച്ച അഭിരംഗ ഇപ്പോൾമല്ല. സത്യനീതികളെ പഠിപ്പിക്കുന്ന ധർമ്മത്വാദ പ്രവൃത്തിയേയും ദൈവാദാർ അഭിനവാദിക്കാഡിപ്പിക്കുന്നും, സാംസ്കാരികവും അനീതിയിലും സ്ഥാപിതജ്ഞാദാരിക്കുന്ന രേഖക്കി ക്ഷണങ്ങളിൽ നശിച്ചുപോകുമ്പോൾ അട്ടപ്പും എന്നു പറിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. മുഹമ്മദാഖ്യാതികൾന്റെയും ബിജ്ഞപ്പും രാജാവിന്റെയും നാശങ്ങൾക്കും നാശങ്ങൾക്കും മുതലുണ്ടോ അഞ്ചിത്തുണ്ടോ?.”

“ശ്രദ്ധനു” എന്ന ശിവാജി പറഞ്ഞു. “രാജാവാം സന്ന മുതലായ സുക്തതികൾ ഈ തത്പര്യാശു ദ്രാവണഗിച്ച് തന്റെ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ എൻ്റെ രാജ്യത്വത്തു മത ഭരതയും ഉള്ളശിച്ച്” എൻ്റെ എഴുന്നേറ്റിൽ ജപലിച്ചുപോകും ശിരിക്കുന്ന അത്യുത്ക്കണ്ണായിൽ മരിപ്പും വിച്ചാരങ്ങളും ദഹിച്ചുപോകുന്നു. അവയുടെ രജപ്പയ്ക്കായി തുടർച്ചയായ എൻ്റെ ജീവനേയും എൻ്റെ ഭിത്രങ്ങളുടെ ജീവനേയും നശിപ്പിക്കുന്നതിനു ഭാത്രമല്ല, ഘൗകികമോ ദൈവികമോ അതു ഏതു നിയമത്തെയും സംതിലപ്പിക്കുന്നതിനാകുടി തന്റെ സംശയിക്കുന്നില്ല.”

നേതാജി:—“എന്നാൽ ഇഷ്ടപ്രസർ എപ്പൊവരുകയും എഴുന്നേറ്റിൽ ഗുണ്ണമായി എഴുതിയിരിക്കുന്ന നിയമങ്ങൾ അന്തിവര്ത്തിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ ആരാധിക്കാൻ തീരുമാനിക്കുന്നുണ്ടാ?”

“ആ ഫോറ്റത്തിനു സമാധാനം പറയാൻ ശത്രു ശൈത്യാശ്വരം. ഒരുവേള എന്നുണ്ടുപോലെ ഭാംഗിച്ചുടെ ഉഗ്രഭാവ ശാസനങ്ങളും ആരിതനായിതന്നുവക്കിയിൽ നിങ്ങളും എന്നുണ്ടുപോലെ വിചാരിക്കാശും പ്രവർത്തിക്കാശും ചെയ്യുമെന്നു

യന്ന.” അദ്ദേഹം മുട്ടലാസപരത്തിൽ തുടൻംപറഞ്ഞു:—
 “നിങ്ങളുടെ വിക്രമാദിപ്പെണ്ണും എന്ന് അഭിനാശിക്കുവാൻ ആരും ചെയ്യുന്നു. പരേതനാഡി നിങ്ങളുടെ ഗ്രാവിറ്റാൾ നിശ്ചിഖമായ യാതൊരു പ്ര പുത്തിയും ചെയ്യുന്നതിനും എന്ന് നിങ്ങളും ഒരിക്കലും അതവാരുപ്പെട്ടുടക്കുവിപ്പു. അംഗങ്ങാനു മുഴു പ്രശ്നത്തിനും അവബന്ധം കരണ്ടിയങ്ങളായി വന്നാൽ അവരും ഏതൊരു ഭാരതത്തിൽത്തന്നെ പ്രവർത്തിച്ചുക്കാജ്ഞാം.”

അനന്തരം അവൻ നിത്യജ്ഞായി പിരിഞ്ഞു.

21

പിറേറ്റിവസം പ്രഭാതത്തിൽത്തന്നെ ആയുധങ്ങളെ സ്ഥിര പെരിഗിക്കുന്ന കോട്ടുക്കു സ്ഥിപ്പിച്ചുള്ള കാൽനാട്ടു എന്ന സ്ഥലത്തെക്കു നിക്ഷേപ്പെട്ടു. ശിവാജിയുടെ ആ ഉന്നതാന്തരം എക്കദശം പതിനായിരാം മഹുകരം അവിടെ ധാരാ അംഗായായാണ്. അവൻ മുസ്പകായിമാരുക്കിയും ബലവാനായം, അവരുടെ ഓലകളുടെ ഭാർമ്മം പവർത്താരോഹണ സാമ്പത്തിൽ അവ കുറുക്കു നേരുപ്പിന്നായി മുവക്കുവും ആയിരുന്നു. അവൻ ആത്മവിളിച്ചുകൊണ്ട് ശിവാജിയെ മുട്ടിരേഖക്കുയും, നമസ്കാരപൂർവ്വം അംഗേച്ചപരത ഉച്ചച്ചരിക്കും ചെയ്യു. നേതാജിയും അവരുടെ ബഹുമാനത്തിനും ഉപമാരാത്തിനും പാത്രികവിക്കാതിരുന്നിപ്പു. എന്നെന്നാൽ രാജമഹിയിൽവച്ചു് നേതാജിയും നീംഗ്രാവും തമ്മിൽ ഉണ്ണായു പൊപ്പയുശത്തിന്റെ വൃത്താന്തം കണ്ണാകണ്ണികയും മഹാരാജും തനിൽ സുപ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. ഈ ഭേദമാരുടെ ആട്ടത്തിൽ രാമനൈക്രൂടി കണ്ണിക്കുപും നേതാജിക്കു വൈരു സംഭാഷണംമായി. യുദ്ധത്തിൽ നേതാജിയുടെ പരിചാരം

കനായിരിക്കുന്നതിന് രാമൻ അനേവാദം അപേക്ഷിക്കും, നേതാജി അപ്രകാരം സമതിക്കും ചെയ്യു.

മലളികളിൽ ഓരോത്തരാനും വെല്ലുള്ള ഓരോ പരി ശയും മുർച്ചയുള്ള ഓരോ വാഴിം കിട്ടയ്ക്കും അവരുടെ സന്ദേഹങ്ങൾ എന്നുപറയാം! ശിവാജി ഇവരിൽ എത്രാനും പേരെ ഒരു ദിവസം നല്കിക്കൊണ്ടുണ്ടിരിയ്ക്കും അവക്ക് പുതിയ തോക്കകൾ കൊടുത്തു. ഈ ഭക്തിക്കുടെ കൊല്ലാധി ലഭ്യം മുഖാവധിം അവരുടെ ഉപരിനിത്യമായ രണ്ടായിര ബുദ്ധുക്കുമ്പിയ്ക്കും, പീഠകികളും അവയുടെ ഉപകരണ ഔദ്ധും വലിയ തോന്തികളിൽ കുറവി കല്പുണ്ണേന്ന ഗതത്തിന് സാക്ഷിച്ചും പ്രവർത്തിക്കുന്ന തുല്യമാന്തരം നമ്മിലൂപ്പം അയയ്ക്കുന്നുണ്ട്. ശിവാജി ഈ പട്ടണങ്ങൾ അതു മായി ഒരുധിക്കുന്നതിന് നിബാരിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഈ സാമാന്യങ്ങളെല്ലാം അതിനു സമീപം ഇരക്കുന്നതിന് ആരജണാച്ചിയ്ക്കും. ഇതു കൊക്കണ്ണായിരിൽ ബിജപ്പുർ വകയായ ഒരു ദുർഘടന നുഹമായിരുന്നു. അഭാജി എന്ന ഡിരനായ സേനാനായകനായ നീതമായ ഒരു മഹാജന്മുഖം സൈന്യം മുൻ നഗരത്തെ വളംനാരിയുന്നു എങ്കിലും യുദ്ധം ആരംഭിക്കുന്നതിനു മതിയായ ഗംഗാകുകൾ അഭ്യാളുടെ കൈവഡം ഉന്നായിരുന്നില്ല. വിശിഷ്ട, ആ നഗരത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ബിജപ്പുർസൈന്യം ആഭാജിയുടെ സൈന്യത്തെക്കാണ്ടം ചെരുതായിരുന്നു എങ്കിലും അവർ യുദ്ധത്തിൽ അഭ്യം നല്പവുണ്ടും അഭ്യസിച്ചിട്ടുള്ളതും അവരുടെ ഒട്ട ക്ഷേമപ്പുകൾ ഒച്ചാരാജ്ഞമാരക്കുടിനേക്കലാം തുണ്ടാം മേൽ തത്തരവും ആയിരുന്നു. രണ്ട് സൈന്യങ്ങളുടെ പോക്കും തത്തരിക്ക് പഠന്നും എത്തിക്കുന്നവരും മഹാരാജ്ഞമാർക്ക് ജയം ലഭിക്കുമെന്നു പഠന്നുത്തിരിപ്പോലും ആശീകരാനും അവകാശമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനും ആഭാജി ബിജപ്പുർഭൂപദിക്കും ദേശിനും സമീപം ഒപനാനിവേശംചെയ്യു

കല്യാണനഗരവും ബിജപ്പുരം തമ്മിലുള്ള ഗതാഗതത്തെ തടരത്തുകൊണ്ടിരുന്നതെങ്കളിൽ. എക്കിലും അതുനിമിത്തം ബിജപ്പുരിൽനിന്ന് കുട്ടത്തൽ ഭട്ടമാരയോ ക്ഷേണസാധന അപദൈയോ യുദ്ധസാമഗ്രിക്കൂദയോ കല്യാണത്തിലേക്കെ കട താൻ നിർവ്വഹമില്ലാതായിരുന്നീൻ. മഹാരജ്ഞവാർ ത്രജി കൂടു കുട്ടത്തിൽ ചെറു സഹായിക്കാൻ വിസ്മയതംകാണിച്ചു ഗ്രാമവാസികളുടെ ഗ്രാഡേറ്റേഷൻ തുച്ഛിസ്ഥലമാദ്ദേശവും കൊള്ളയിട്ടു നാലിപ്പുക്കായും ചെയ്തു.

ആരംഭിയെന്നു ദോഷിച്ചു¹ കല്യാണത്താ രോധിക്കണ്ണ മെന്നായിരുന്ന ശിവാജിയുടെ ഉദ്ദേശം. അതിനാൽ അദ്ദേഹം ഒഴുകിക്കൊള്ളുന്നു കൂടി മുട്ടത്തുകരയിൽക്കൂടി നയിച്ചു കല്യാണത്തിൽനിന്ന് ആരു മെഡൽ ദാക്കലായി പാടുയം ആടിച്ചു. പീരങ്ങികൾ വന്നുചെരുവന്നതുവരെ തണ്ടൻ ഭട്ടമാരിൽ എറിയാഗും അവിശക്തതനു താമസി ക്കാൻ ആരംഭിച്ചു² അദ്ദേഹം നേതാജിയെന്നും ചുമ്പുന്നുവും ഭട്ടമാരോടുംകൂടി ആരംഭിച്ചുടെ പാടുയത്തിലേക്കെ പുറപ്പെട്ടു. മാത്രേന്ന സമീപം എത്തിരുപ്പോരം അവർ വഴിയരികെ വേലചെയ്യുന്നിനിരുന്ന ചില തുച്ഛിക്കാഴലാടു ശ്രദ്ധാസന്ത്രതിന്റെ ഗതിക്കൊള്ളപ്പെട്ടു. അങ്ങനെപ്പോൾ കല്യാണത്തിലെ വൃത്താനാഡുക്കൊണ്ടും ആ തുച്ഛിക്കാഴ്ച അബ്ദിന്തനുക്രമയിൽനാം. എന്നാൽ മുന്നമണിക്രൂരുട്ടുവിൽ അബ്ദിന്തനും മഹമഭിക്കുവാർ അംഗ്രേസ്സുമാരായി, അതിലോരവാഹ്യക്കൂദയ കഴുതകക്കൂട്ടു നയിച്ചുകൊണ്ടും ആ വഴിക്കെ പൊക്കന്നതു കണക്ക് എന്നും അവർ പറഞ്ഞു. മുത്തു ആരംഭിച്ചുടെ വഴിയിൽ അക്കുന്നുട്ടുകയെന്നുകൊണ്ടി, ശൈക്ക ഗ്രാമം വഴിയായി ഒമ്പാദംബും കല്യാണത്തിൽനിന്നു കുപാടുപാക്കുന്ന പണ്ടുമുടകാണുന്ന ശിവാജി നിഷ്പ"പ്രയാസം ഉണ്ടിച്ചു. "ഈ ദ്രുവം ബിജപ്പുരിൽ എത്താൻ ഇടയാക്കുതെ"നും അദ്ദേഹം നേതാജിയെന്ന പറഞ്ഞു.

“മുന്നു സാലികളുടുക്കുടി നിങ്ങൾ തങ്കൾക്കണം ഇവരുടെ പുറകിൽ എത്തനം. ഞാൻ മഹികളും നിങ്ങളുടെ പിന്നാലെ ഉണ്ടായിരിക്കും.”

വിന്റുംവെല്ലം കുടാതെ നേതാജിയും മനു സാദി കളും അരു തൃഷ്ണിക്കാരൻ കുംബനില്ലുകൊടുത്ത വഴിക്ക പ്രസ്ഥാനം ചെയ്തു. നേതാജിയുടെ വിശപ്പേട്ടത്രുന്നായ രഹം അശ്വപാത്രവന്നായി അഭ്യർത്ഥിക്കുന്ന പാർപ്പത്തിൽ സംശയരിച്ചു. മല്ലാജനാതപാതയിൽ സ്കീഫ്സും ലിർജ്ജുമുയ ഒരു സവാരി കഴിഞ്ഞുപോഡാം. ശൈക്കരാമത്തിന്റെ നേര് ബേഖാസ്ത്രുടെ പോക്കാ ശത്രുവസ്തുവന്തെ അവർ കണ്ടു. നേതാജിയും സാദികളും വായുഖരങ്ങളാട്ടെ മരിയുട്ട പായുകയും, ചുഡക്കു കഴിതക്കുടെ ഗതിമാന്ത്രം നിശിന്തം അവർ ക്ഷണാദിയിൽ ശത്രുക്കാളും സ്ഥാപിടിക്കുവേണ്ടി, ശത്രുപക്ഷത്തിൽ എടുക്കുന്നും നാനു സാദിക്കുമാർ ഉള്ളതായി കണ്ടു. തന്റെ മനുഭക്തിയുംരഹക്കാണ്ടും ഇവരും എതിക്കുന്നതും അപക്രയായിരിക്കുന്നുണ്ടോ നേതാജിക്ക തോന്താം. എത്രുന്നാംവിജയാശും വിവ്രാതിയും ദൈവങ്ങൾ തന്നിക്കുത്തനെന്ന ലഭിച്ചാഥും തന്റെ ഭക്ത്യാരിയിൽ അധികരണപരമായിക്കുന്നതും നിബന്ധമായിരുന്നു. ശിവാജിയും മഹാക്ഷും എന്നുന്നതുവരും ക്ഷുണ്ടുകുത്തുന്നതും അബ്ദിശ്വേഘായിരുന്നു. അതിനാൽ അധികാരം ശത്രുക്കാളുടെ എതിക്കുതെ അവാജം ധാരായെ തുച്ഛമന്ത്രിനാഥനാഗ്രം നിശ്ചയിച്ചു. ഇപ്പു ക്ഷതിശ്വേതാടക്കുടി, ശൈക്കരാമം കടന്നുടന്നെ അധികാരം താന്റെ ഭക്ത്യാരുടെ ശത്രുക്കാളും അംഗങ്ങൾ വന്നു ചെയ്യുന്നതിനും ആശം പിന്തിരിഞ്ഞും അതിന്റെ വിടുവിനും മഹമഹാദഹാരം പുറകിൽ എന്നതുകയും, മഹമഹാദഹാരം യുദ്ധത്തിന്നായി പിന്തിരിഞ്ഞും പോഡാം കതിരക്കാളും തിരിച്ചും ദൈവായ അപയാനം ആരംഭിക്കുന്നും ചെയ്തു. മഹമഹാദഹാരം അല്ലെന്നും ഇവരും

‘അനന്ദാവിനം ചെയ്തിട്ടും തിരിച്ചുപായമേണ്ടാൽ മഹാരാജ്ഞി
മാർ വിശ്വാസം ഈ ഉപാധത്രൈ ആവത്രിച്ചു. ഇപ്രകാരം
മഹാദാമഭാത്രം ഗതിക്കു് അല്ലെങ്കായ വാഴ്പബം കനറ്റി
എക്കിലുാ, ഈ സമയാമ്പും നിങ്കുംപവാഹികളായ അവ
ങടക കഴുതകൾ നിവർഖിശ്യായി പ്രഥാണം ചെയ്തുകാണ്ടിയ
നന്തിനാൽ, ഗോത്രാജിയുടെ ഉദ്ദേശം ആഴവൻ മലിച്ചിപ്പു.
എന്നാൽ ഈ സംഗതിയെ മുൻകൂട്ടി ആലോചിച്ചു
അംഗാര മഹറാജ കൂശലംകുടി പ്രയോഗിച്ചിരുന്നു.

ശൈക്തത്തിൽ കടന്നുപൂട്ടാംതെന്ന നേതരജി രാമനെ
വിശ്വിച്ചു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—“വലപുരാ എന്ന പട്ട
ണം ഇവിടെനന്നു നാലബന്ധുക്കെട്ടു അകലാത്രാണാണോ; ആ
പട്ടണത്തിനു സമീപം ഒരു ഇടക്കവെഴി ഞാൻ കണക്കിട്ടാണു്.
താനും മുരു ഭേദമായംകുടി ഉടൻ പുറപ്പെട്ടു്, വരുത്തുവെ
ശ്രദ്ധ കാണുന്ന ആ പവർത്തനതിന്റെ അപൂര്വത്തുകൂടി
ഫോക്കണം. എന്നാൽ മഹമുഖ്യാർ വലപുരാത്തിൽ
എത്തുന്നതിനു മുമ്പായി മുൻപറഞ്ഞ ഇടക്കവെഴിയിൽകുടി
രാജപാതയിൽ കടന്നു് അവാത്രം ഗതിയെ രോധിക്കണ്ട്
കഴിയുന്നതാണോ.”

രാമനു് ഈ ഗ്രൂപ്പമാർഗ്ഗങ്ങൾക്കുംപും പ്രത്യുംഗ്രഹം പരി
ചിത്രങ്ങളായിരുന്നു. നേതാജിയുടെ ആജ്ഞയെയെ അനുസ
രിച്ചു് ആയാൾ മുരു ഭേദമാരാട്ടകുടി ഉടൻ പുറപ്പെട്ടുകയും
മഹമുഖ്യാർക്കു് അപ്പും മുമ്പായി വലപുരത്തെത്തത്തുകയും
ചെയ്തു. അനന്തരം അരയാർ അവിടെത്തെ ജനങ്ങളെല്ലാം ഇപ്പു
കാരം നാറിയിച്ചു: “ശിവാജി ബിജപ്പുർക്കൊപ്പുന്നതെ ലാടി
ചുവക്കാണ്ടിവയ്ക്കു. ആ സൈന്യത്തിന്റെ ഗതിയെ ഇവിടെ
വച്ചു തന്ത്രങ്ങളിലിക്കുന്നു. മിത്രങ്ങളെ രക്ഷിക്കുന്നതിനും
ശത്രുക്കളെ ശിക്ഷിക്കുന്നതിനും സന്നദ്ധനായ ആ മഹാരാ
ജാവിന്റെ പ്രീതിയെ ആത്മഗമിക്കുന്നവർ ഉടനെവന്ന
നഹായിക്കുവിൻ! ഈ ആജ്ഞയെയെ നിങ്ങളിക്കുന്നതാണെ

അംഗേഹാ നിങ്ങളുടെ ഗ്രാമത്തെ ചുട്ടൊപ്പാടിക്കുന്നു⁴ വിചാരിച്ചുകൊള്ളണം.”

ഈവിധം ഭീഷണികളാൽ അപരിതമാരായിട്ട്, സ്വദ തത്തിന്റെയും സ്വർജ്ജത്തിന്റെയും രക്ഷിതാവിജ്ഞാനാളിയും സ്നേഹമുകോണ്ടിരുന്നു, ആ ഗ്രാമവാസികളിൽ മിക്കപേരും അതും ധഹംബികളായി രാമനെ സഹായിക്കുന്നതിന് പുറപ്പെട്ട് ബിജപ്പുർഭവല്ലാതെ മാർപ്പണത നിരോധിക്കുന്നതിനായി ആ മലയിട്ടക്കിന്റെ ഉവരു ദായശില്പാമയമായ ഒരു പ്രാചീരണത അവർ നിർമ്മിച്ചുകഴിഞ്ഞത്തെപ്പാറാം ആ ഭേദ മാർപ്പണാരാഷ്ട്രവാരായി അനുഭാവിതരായി ദാടിവരു നീതുകണ്ടി. തങ്ങളുടെ യാത്രയ്ക്ക് നേരിട്ട് ഈ പ്രതിബന്ധം കണക്കെപ്പാറാം അവരുടെ വ്രാക്കലത അനല്ലെങ്കിൽ വഴിയുടെ മുത്തുവശമെന്നും ത്രുക്കണായുള്ള കനകരാം ആയിരുന്ന തിനായി ഇടത്തോ വബ്ദത്തോ ശീഖരണുപോവുക അംഗശാലയുമായിരുന്നു. അതിനായി മൂവിലപ്പെടുത്തുപോലെ പിന്തിരി തെരുവ് ശരുക്കിയേണ്ട ബാടിക്കുന്നതിന്⁵ ബിജപ്പുർഭവല്ലാനി തന്റെ ഭേദമാരോട്⁶ ആരുജ്ഞതൊപ്പിച്ചു. നേതാജിയുടെ ഭേദ മാർപ്പണത്തനെ പ്രതിഭാനം ആരംഭിച്ചു; എന്നാൽ ബിജപ്പുർഭവല്ലാനി പാക്കാൻ പാടിപ്പാതിരിന്തിനാൽ അവർ ക്ഷണം തനിൽ പ്രതിനിവർത്തിക്കും, മഹാരാജ്ഞിമാർ ആവില തെരുപ്പാലു അവരുടെ പുരകിൽ എത്രക്കയും ചെയ്തു.

ഈ സമംഗ്രതതിൽ മുലം കാണുന്നതിനായി അനവധി ജനങ്ങൾ വന്നുകൂടുകയും, അവക്ക് ബിജപ്പുർഭവല്ലാന്തി

என்ற ஸக்காவஸம் வோயலைப்படிக்குறைவென்று. எரதினால் அவரது வெல்லுக்குத் தக்கிடுதலில் மேற்கண்டிர நிலையிலிரு. மூலம் வாஸிகர வாங்கேள்ள. மஹாராஜ்ஞானாக அவரு ஒன்றுதொன்று மூலக்குறைக்குமிகுனிங் அவர்களுக்குத் தொழிலாக வெள்ளுதலால் கணக்கிலூத விஷநுப்பிலிரு. இப் பிரதிவிளாவஸமயில் அவரதை நாயகன் நேதாஜியூ மாயி கை குடிக்கூடியில் “அங்குபக்கிலிரு. நேதாஜி குறிழெலுக்கு ஸங்஗ீஷபூர்ப் பொவலிக்கூடு, ரஷி சௌப் பூர்ணத்தென்று மறுப்பதிற்குத் தேவை ஸெங்கானிகர தற்குத் தூக்கொள்கூடியும் வெற்று. மஹமாதஸைபூர்த்தின்ற நால் கன் டும்பாத்ரவு கூடுதல் மிஶாத்துத் தை யுவாவாயித ன அரயால் நேதாஜிகையேபூலை மூர்த்துகாய்காயித னிபூ. ஏக்கிலு, அரயாத்துக விரைவுதமாய வக்காஸ்” அரசாமாநாந்தாய காய்வெலனேயை, முவன்னிற உள்ளாயித ன ரஷி சூரியினின்ற பாட்கர அரயாத்துக யுலவெவெலஸு தேதயும் புதிலிப்பிலிரு. நேதாஜியை காலைப்பூர்ப் பொயால் அரயிக்கூடியும் பரிதாழ:—“நீண்ட உள்கிடாகலை பூலை தீர்க்கூடிய துஷிக்கால! ஏன்னிகால நீண்டல் ஹ காத்வாக்குத் தெய்வை கொடுக்குது?”

“എ, ഇ! നിങ്ങൾ ഇതു ചെയ്യുന്നതു കൂടുവാക്കാണ് എങ്കിൽ എ, രാജീവ് ഈ മാൻകട്ടിക്കെള്ള കാണാവോരും ഹാഡന്നു? ” എന്ന നേതാജി പ്രാബല്യം, “ഈ വകുത്തരം പ്രഖ്യാപിയതു മതി. ഒരു മഹാശാഖ കിടന്നില്ലെന്നതിന്” ഒരു മഹാരാജ് അംഗൾ ധാരാളം മതിയാക്കാ. നിങ്ങൾ എണ്ണ തതിൽ തെങ്ങുള്ളുകാറും ഇടട്ടിയുള്ളതുകൊണ്ട് മാത്രമാണ് യുദ്ധത്തിന് ഭാവിക്കാത്തതു്. തന്റെ നാക്കിൻറെ ശൈത്യം കാണാമ്പാതിന് എന്ന ക്ഷേമിച്ചതാണെങ്കിൽ ഇന്നി നമ്മൾ പൂരിയുത്തേരു്”

“തന്നെ ക്ഷണിച്ചതിന് വേറെ ഉള്ളശൈലികൾക്ക്. അതു പറയാം. ഞങ്ങൾ കല്പാണ്ടതിൽനിന്ന് ബിജപ്പുരിലേക്ക് അനവധി ദ്രവ്യം കൊണ്ടുപോക്കന്നതായി നിങ്ങൾ അറി എത്തിരിക്കാം. ഞങ്ങളെഴു ഇപ്പുകാരം മിനങ്കട്ടാന്താന്ത്രികമായും ഇതു ദ്രവ്യത്തെ അപയഹിക്കാൻ നിങ്ങളും സാധിക്കുമ്പോൾ താൻ ഈ ആഭ്യാസമാരായുംകൊണ്ട് തിരിച്ചുപോരുമ്പോൾ ഒരു മുകളിൽ ബിജപ്പുരംവജനായിൽനിന്ന് തനിക്ക് അംഗത്വം അപാര തങ്ങവിക്കാമെന്ന് ഇതാ താൻ ന തുംചെയ്യുന്നു. വെള്ളതെ ബിജപ്പുരംജാഡാവിന്റെ ഫോഷർ സമ്പാദിക്കുന്ന തിനെക്കാരം ഇതെല്ലാ തനിക്കു നല്ലതു?”

ഈ വികതമനങ്ങൾ നേതാജിയുടെ ദ്രു ധരണ ഉള്ളപലിപ്പിച്ച്.

“ഈവിധം ഏഴുനാട് പറയുന്നതിന് തനിക്ക് ആങ്ങനെ ദൈത്യമുണ്ടായി? ഞങ്ങൾ തന്നുരുളാറ്റു; നിങ്ങളുടെ ടീറിഡന്തതിൽനിന്ന് മഹാരാഷ്ട്രത്തെ രക്ഷിക്കാൻ അവതരിച്ചിരുക്കുന്ന ശിവാജിമഹാരാജാവിന്റെ അന്ന ചരിത്രാഖ്യാനം. ഈ അധികമുച്ചുപറിക്കുന്നതുരംഭായി വും ഉണ്ടി തന്റെ ശിരമേള്ളം. ചെറുകുളായൻ തോന്നുന്നു.” ഏന്നപറിത്തു “നേതാജി! തന്റെ വാസ് ഗുജറാറിൽ പ്രിടിച്ചു.

“യുദ്ധത്തിൽ ഏകന വധിക്കുന്നതിന് പാലതം മുമ്പി ആട്ടിക്കുളം ഇതേവരെ മലിച്ചിട്ടുണ്ട്. തനിക്കു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ അതുംതുണ്ടുകൊണ്ടിൽ ഏകദായി ഏണ്ണം. തനിക്കു ദയ പൂഞ്ഞുകൊണ്ടാണ്. ഓരോ പക്ഷതിൽനിന്ന് അഭയംമുക്കിട്ടു പുറപ്പെട്ടു മഹാരാഷ്ട്രസ്ഥിരയും മഹാരാഷ്ട്രസ്ഥിരയും മഹാരാഷ്ട്രത്തും നേരു പാലിക്കിച്ചുനോക്കാം.”

ഈതേവരെ ശരൂവിന്റെ മുഖിൽ പ്രതിജ്ഞാനംചെയ്തു കൊണ്ട് നേതാജിക്കു വളരെ കണ്ണിതക്കാംഡായിരുന്നു. അതിനാൽ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനും ഈ അവസ്ഥം ലഭിച്ച

എപ്പോൾ അധികാരം വഹിച്ചുകൂടുന്നതിനീൻ്റ്. ശ്രീവാജി വന്ന ചേരാന്തരവേരു മഹമ്മദമുഹമ്മദ് താമസിപ്പിക്കാൻ ഈ നല്ല ഉപാധിമാനങ്ങൾ അധികാരം വിഹാരിക്കാതിരുന്നില്ല. യുദ്ധം കത്തിരപ്പിറത്തിരുന്നേന്ന് തന്റെയിൽനിന്നേന്ന വേഗം തെന്നായി ആരുള്ളാനെതു തക്കം. വിസ്താരംകുറഞ്ഞ സമലമായതിനാൽ തന്റെയിൽനിന്ന് ആക്കാമെന്ന ബീജസ്ത്രീരുണ്ടോ നാനി അഭിപ്രായമുണ്ടോ. അശ്വപ്രയുല്പത്തിൽ അധികാരംകൈള്ളു സ്ഥാമത്തുക്കരബാണോ ഈ തിരുന്ന കാരണമെന്നു നേതാജി ഉടൻ മനസ്സിലാക്കി. ഇങ്ങപക്ഷത്തുമുള്ളവർ അശ്വപ്രടോമാരായ തിനാൽ ആവർ തന്റെയിൽനിന്ന് പൊതുതാൻ ആവശ്യമുണ്ട് ടുന്നതു് ഉചിതമല്ലെന്ന നേതാജി ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞെപ്പോൾ അധികാരം പ്രതിഭ്യാസി ആ പക്ഷത്തെ സ്വീകരിക്കണണി വന്നു. കത്തിരകളും ഭേദമായം ദയപോലെ ക്ഷീണിച്ചിരുന്നു. അതിന്റെ ലാടിയും ലാടിച്ചും വന്നിട്ടുള്ള ഇങ്ങപക്ഷക്കാർഭം യുദ്ധത്തിന് ആവു വിശ്രമം ആവശ്യമായിരുന്നതിനാൽ മുന്നു മണിക്രൂർ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ള യുദ്ധം തുടങ്ങാമെന്നു സ്ഥാതിച്ചു നായകമാരും രംഭപേരും പറിഞ്ഞെന്നു.

മഹാരാജ്ഞിഭേദമാർ ഈ വര്ത്തമാനം ആറിഞ്ഞെപ്പോൾ അവകാശ നായകനെക്കാരം ഉത്സുകമാരായിത്തീന്റ്. അ നേക്കംപോർ അധമമഹമികയാ യുദ്ധത്തിൽ ചേരുന്നതിനു് ആഗ്രഹിച്ചതിനാൽ അവരിൽ അംഗീകൃപേരെ നിശ്ചയിക്കാൻ വളരെ പ്രധാസമുണ്ടായി. നേതാജിയുടെ മഹത്തായ ജീവിതത്തെ ഈ യുദ്ധത്തിൽ പന്തായമാക്കണമെന്നു് അധികാരം ഭേദമാർ അപേക്ഷിച്ചു; എക്കിലും സേനാനായകൾറ സ്ഥാനത്തിൽ, സഖ്യത്തിലും ആപത്തിലും പ്രമാസ്ഥാനത്തിനു് അവകാശി താന്നതനെ ആശാനംു് അധികാരം വാഴിച്ചു. അതിനാൽ അധികാരം പാർപ്പത്തിയിൽനിന്ന് ഭേദമാർ എപ്പോൾക്കുന്നു് ആലോച്ചിക്കും, ഭ്രിപക്ഷക്കാരുടെ

സമ്മതി ലഭിച്ച നാലുപേരെ അതിലേക്കായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർത്ത കവചങ്ങൾ ആയുധങ്ങും ഭർബുദ്ധ ക്ഷേമായി കാണപ്പെട്ടവക്ക് മറ്റൊരുവർ തങ്ങളുടെ നല്ല കവചങ്ങളിൽ ആയുധങ്ങളും സന്തോഷപൂർവ്വം കൊടുത്തു. യുദ്ധം കഴിക്കാൻഒട്ട് . സപ്രസംഗമായി നില്ക്കാൻ വിധിക്കുപ്പെട്ട ആ മംഡലാഗ്രാമാക്ക് ഇതും എതാബോരാഹപാസമായിരുന്നീരിക്കണം. ക്ഷേമാവും വിത്രമവും കഴിഞ്ഞതിനെററേശം യുദ്ധകാമഹിം മുഴങ്കിയപ്പോൾ ഓരോ പക്ഷത്തെനിന്നും അന്തുമുള്ള വിരമാർ യുദ്ധാക്കണ്ണത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

നേതാജി മഹമ്മദ്‌ബൈസന്റെത്തിന്നും നായകനോടും, അധ്യാളക്കുടെ ഭടകരിൽപ്പോരാത്തിൽ ശരൂഭടകവാരിൽ ഓരോ തത്തനോടും എറ്റവും ദുർഘടം. യോലാക്കവാൻ പത്രപേജിം ഇപ്രകാരം വ്യാപുതമാരായതിനെററേശം സിന്റ്, സിന്റ്, മഹമ്മദ്, ‘അംജലിക്കാറ്റ് അക്ക്’ബുൾ’ എന്നിങ്ങനെ നിലവിലിച്ചുക്കാൻഒട്ട് ബിജപ്പുർബൈസന്റും : മഴവൻ യുദ്ധാക്കണ്ണത്തിൽ കടന്നപ്പോഴാണ് ശരൂക്കാളിടെ വണ്ണുന്നപ്രയോഗം നേതാജിക്കു മനസ്സിലായതു്. നേതാജിയുടെ ഭടകരെ മഴവൻ യുദ്ധത്തിനിന്നിരക്കി തങ്ങളുടെ സംഖ്യാബലംകൊണ്ട് അവരെ നശിപ്പിക്കണമെന്നായിരുന്നു ബിജപ്പുർബൈസന്നായായാക്കന്നു പ്രഭാവിപ്പാണും മുഴുമായി. കോപാവേശംകൊണ്ട് അധ്യാൾ ഒരു മിംസുജഗ്രതവാസ്തവം ലൈ പ്രവണിയായിരുന്നു. ഭവാനിയുടെ അനന്തരയ തന്ത്ര അധ്യാർക്ക് അംജലിപ്പാം തുറാളകളിടെ ബലം ഉള്ളിത്തുപോലെ തോന്തി. ‘മരഹദരമധാദേവ’ എന്ന മേലുഗ്രജി താപോലെ ഉൽന്നലാശിച്ചുകൊണ്ട് അധ്യാൾ തന്നെന്നു അഞ്ചേപ്പത്തെ വണ്ണുകന്നായ ശരൂവിന്നും നേക്ക് പായിച്ചു. മുറ അഭിക്രമണത്തിന്നും ശക്തിയായ മഹമ്മദിയുണ്ടനു കൂടിരുപ്പാറത്തെനിന്നും താഴെ വിഴുകയും, തന്നെന്നും ഭടകരും കത്തിരകൾത്തെന്ന അധ്യാളെ ചവുട്ടിശ്ശൊല്ലുകയുംചെയ്തു.

അരന്നതരം നേതാജി ശത്രുഗവുട്ടിന്റെ അന്തരാള തതിൽ കടന്നു, ആത്മരക്ഷയെ അംഗങ്ങൾ ഗണിക്കാതെ, മഹമ്മദമാരുടെ ഗള്ളേറ്റുപംചയ്യുടുക്കാം. ദേശരനായ ഈ ശത്രുവിനെ എതിക്കാനതിനു് ആക്ഷം ബെയ്തുമുണ്ടായില്ല. പ്രാചീനതെത്തു കൊള്ളുകോണ്ടുനിന്ന രാമനാം ദേശ മാതാം നേതാജിയെ സഹായിക്കുന്നതിനായി ബിജപ്പുർസേനയുടെ പിൻവശത്തു വന്നപ്പോരു ആ മഹമ്മദമാർ അഥവിപ്രയത്നിന്റെ മധ്യത്തിൽ കൊക്കപ്പെട്ടുപോലെ ആയി. എക്കിലും ശൈക്ഷാഭന്ധപുസ്തകത്താൽ മഹമ്മദമാർ മഹാരാഷ്ട്രരാജു പോതുന്ന നില്ക്കുമ്പോൾ കാണിക്കാൻ വിചാരിച്ചു. എന്നാൽ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ മഹാരാഷ്ട്രമാക്കി തുണ്ടായി അഞ്ചേക്കശതം ഭേദമാർ പെട്ടെന്നു് അവിടെ വന്നേപോൾ. ഈ ശിവാജിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഴളികളും ആയിരുന്നു. അപ്പോരു ബിജപ്പുർസേനയുടെ പരാജയം ടുണ്ണംബാധി. അവരിൽ അസംഖ്യം ആളുകൾ ക്ഷേമത്തിൽ വധിക്കപ്പെട്ടു. ശേഷിച്ചുവർ അന്നപാധികമായി കീഴടക്കി കയ്യുതെ ജീവരക്ഷണത്തിനു് മാർഗ്ഗന്തം ഇല്ലായിരുന്നു. മനിക്ഷാഭത്തിന്റെ കാർഖ്യത്താലും അഭാനഷമായ സാഹസരതാലും പരിക്ഷീണനായ നേതാജി ശിവാജിയുടെ ഉജ്ജ്വലയിൽ ശയിച്ചു. അയാൾ മോഹനിത്രയിൽനിന്നു് ഉണ്ടായപ്പോരു ശിവാജി അയാളോടു സ്നേഹപൂർവ്വം കശലപ്പരം ചെയ്തു്, മഹാരാഷ്ട്രത്തിന്റെ ക്ഷേമത്തിനായി അയാൾ ചെഴു സാമ്പത്തിനുവേണ്ടി എഡയപൂർവ്വം വന്നുനു പറഞ്ഞു.

ജേതാക്കമായം പരാജിതമായം അന്നത്തെ രാത്രി വലപ്പുരത്തിൽതന്നെ താമസിച്ചു. പരാജിതനായ ശത്രുവി നീറേന്നുകൂട്ടുന്നു കാണിക്കാഡളി സമജമായ ടൗപ്പത്തെ ശിവാജി ഇവിടെയും കാണിക്കാതിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ബന്ധനസ്ഥരായ ശത്രുകളുടെ അയുധങ്ങളെയും കത്തിരക

കൈയും ജയചിന്നങ്ങളായി അടക്കിയതിന്റെ ശേഷം, വഴി ചെയ്യലവിനു വേണ്ട ധാന്യവും കൊടുത്തു” അവർ പൊതുപ്രസ്തുതിയിൽ പൊരുത്താക്കിയായിരുന്നു. അനന്തരം അദ്ദേഹം നേതാജിയെന്നു പറഞ്ഞു: “ഇന്നി നോമതായി ചെയ്യേണ്ടതു് ഹപ്പോറം ലഭിച്ച ഇതു ദ്രവ്യം കഴിയുന്നവേഗത്തിൽ രാജാലുട്ടത്തിലേക്ക് കൊണ്ടപോകയാകുന്നു. ഈ ജോലി തൊൻ്തരനെ നടത്തിക്കൊള്ളിംബു. നിങ്ങളുടെ യീര മാരായ സാഡികൾ എന്നിക്കു് അക്കവടിയായി ഭോരട്ടു മധ്യരാഷ്ട്രത്തിനവേണ്ടി ഇന്നിയും യുദ്ധം ചെയ്യാൻ നിങ്ങൾ ഉൽസുകനായിരിക്കുന്ന എന്നു് എന്നിക്കരിയാം. അതിനാൽ നിങ്ങൾ ഇതു മാളികക്കെ കല്പാണത്തിൽ കൊണ്ടപോയി ആഭാജിക്ക് കഴിയുന്ന സ്ഥായക്കാലിലും ചെയ്യണം.”

ഹപ്രകാരം ശിവാജി രാജാലുട്ടത്തിലേക്കും നേതാജി ആഭാജിയുടെ പാളയസ്ഥലത്തേക്കും പുറപ്പെട്ടു.

23

നേതാജിയും മരളികളും കരേളുരം ചെന്നക്കുപ്പാറം, ആഭാജി തന്റെ സൈന്യത്തോടുകൂടി കല്പാണത്തിൽനിന്നു നാലുമെരു അക്കലെയുള്ള അമരനാട്ടമറ്റാമത്തിലേക്ക് പോയിരിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞു. നേതാജി ഉടൻതന്നെ അമരനാട്ടത്തിൽ എത്തി, ശിവാജി തന്റെ കൊങ്കണ സേനയുടെ അധിചന്നായി ആഭാജിയെ നിയമിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നും, കല്പാണത്തയും, കഴിയുമെങ്കിൽ രാജമഹിയേയും, പ്രത്യാഭാനം ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന എപ്പോൾ അദ്ദേഹം കല്പിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നും ആഭാജിയെന്ന

പറഞ്ഞു. ശ്രിവാജിയുടെ വിശ്വാസചൂർജ്ജമായ ഈ സന്ദേശം അരുളാജിയെ വളരെ അതൃസ്താദിപ്പിക്കുകയും അരുളാജിയും നേതാജിയും കൂടി യുദ്ധത്തിനവേണ്ട ദൈഖണികൾ അതരംഭിക്കയും ചെയ്തു. പോർട്ടുഗീസു് കോട്ടയിൽനിന്ന് ഹിച്ചുവന്നിരുന്ന ഒരു പോർട്ടുഗീസുകാരനെക്കാണ്ടു് അവർ മഹികളിൽ എതാനം അരുളികളെ പീരങ്കിപ്പുയോഗം അല്ലെന്നില്ലാതെ മുന്നോട്ടിയിരുന്നു. യുദ്ധാനുഭവിയിൽ പുതനായി വന്നിരുന്നിയ ഈ പീരങ്കികൾ ബിജപ്പുരിലെ പഴയതരം പീരങ്കികളേക്കാടി തുല്യം നന്നായിരിക്കുമെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമായി തന്നെ.

മഹാരാഷ്ട്രത്തിൻ്റെ പുരാതനരാജ്യാനീയായി വിച്വാരിക്കപ്പെട്ടപ്പട്ടിരിക്കുന്ന കല്യാണനഗരം ഉദ്ഘാസു് നദിയുടെ പുവ്തിരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ഇതിൻ്റെ കോട്ടയുള്ളിളിലെ വിസ്താരം എഴുപത്തു് എഴുക്കരിൽ കുട്ടിലും ഗണാധിക്രമിപ്പു. കോട്ടയുടെ വടക്കുപടിനേതാരെ കോൺഡിൽ ഒരു ശ്രേഷ്ഠരം ഉണ്ടായിരുന്നതു് വളരെ ബലമായി കെട്ട പ്രേപ്പിക്കുന്ന എക്കിലും കോട്ടയുമതിലുകൾ താണവയും ഭർബവലങ്ങളും അതുകൊണ്ട്. നഗരത്തിനുള്ളിൽ ഉന്നതങ്ങളും രഘുനീഥങ്ങളുമായ വാസഗ്രാഹങ്ങളും, മരിച്ചക്കളുടെയും മഹമഹദിനാക്രാന്തിയും ദേവാലയങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. കോട്ടയുടെ വടക്കേതും കിഴക്കേതും പ്രാന്തങ്ങൾ നിബിഡങ്ങളായ മുക്കുലതാപരികളും വൃക്ഷങ്ങളും വൃഥതാനിന്നും സാന്തുഷ്ടയങ്ങളും മായ മുക്കുലങ്ങൾ സർപ്പവാസികൾക്ക് തന്നുണ്ടാക്കുന്ന ശ്രദ്ധയും തെത്തും നൽകി. ഈ സമയം ശ്രീപാർവ്വതിനായും ഈ മുക്കുലപൂശ്യം സവിശ്രേഷം അന്താരാഗ്രഹങ്ങളായി തന്നെ.

നേതാജി വന്നുചേന്ന് ഉടൻ അരുളാജി തന്റെ സേനക്കുമുണ്ടും പീരങ്കികളും ഉദ്ഘാസിന്റെ പാശിന

തീരത്തിൽ കല്പാണത്തിനഭേദമായി സ്ഥാപിച്ചു. ഈ സ്ഥലത്തുനിന്ന് മൗളികൾ അനേകഭാവസം തുടർച്ചയായി കല്പാണത്തിൽ ഉച്ചതിരിഞ്ഞു കോട്ടയിലേക്ക് വെടി വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇതുകൂടാതെ മഹമ്മദൻമാർ നബിയിൽക്കൂടി കോട്ടയിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടപോകുന്ന ക്ഷേ ണസാധനങ്ങൾ മുതലായവയെ മഹാരാഷ്ട്രമാർ തട യുക്തിയുംചെയ്തു. അനവരതമായ ഈ ഉപഭോഗത്താൽ മഹ മഹമാർ കോട്ടയുടെ മറ്റൊരുംപോലെ മിശ്വാരം ഉപേക്ഷിച്ചു പടിഞ്ഞാറേ പ്രാകാരത്തിന് സമീപത്തിൽ കൂടി. മലപ്പാറന്തിൽ വളരെനേരം പീരങ്കിവെടി ഇല്ലായിരുന്ന തിനാൽ അവൻ ആ സമയം ഹരോ ദിക്കിൽ തുരങ്കി വിത്രുമസ്തുവത്തെ അനവെച്ചുവെന്നു. ആംജലിയുടെ പ്രതീ ക്ഷയം കോട്ട പിടിക്കുന്നതിന് അയാൾ കുതിയിരുന്ന ഉപാധവും ഇതുനെന്ന ആര്യിരുന്നു.

കുദിവസം പുർബ്ബാധാത്തിൽ പീരങ്കിപ്രയോഗം നട നനക്കാണ്ടിരിക്കു, ആംജലിയുടെ ആരജ്ഞതാനസാരം നേതാ ജീയും രണ്ടായിരം മൗളിഡെന്മാരും ചേന്ന് നബിയുടെ പടി ഞെതാരേക്കരയിൽക്കൂടി മുകളിലോടു പ്രയാണംചെയ്തു. കോട്ട മതിൽ കേരന്തിനുള്ള ഏണ്ണികളും അവൻ കുതിയി കുന്നു. നബിതിരം വുക്കുനിബിധമാക്കിയുന്നതിനാൽ ഈ സംരംഭങ്ങളുന്നും പ്രാകാരസ്ഥരായ മഹമ്മദൻമാർ കാണു കുയ്യാണായില്ല. നേതാജീയും ഭേദമായം നാലാദിവുമെല്ലാ മുകളിൽ എത്രത്തിയതിന്നും ശ്രേഷ്ഠം മുൻകൂട്ടി അവിടെ തയാറാക്കിയിരുന്ന വള്ളങ്ങളിൽ കയറി നിർബാധ്യമായി ഉംഗമസിന്നും കിഴങ്കുക്കരഹിയിൽ ഇരുക്കി. അനന്തരം നിറുസമാർദ്ദങ്ങളിൽക്കൂടി നടന്ന് ആംജലി നിരയാഗിച്ചി അന്തുപോലെ, കച്ചത ദയ്യാധാവേളയിൽ, നിഭാല സ്പൃഷ്ടി അശനിസ്ഥലിംഗങ്ങളെ വഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കു നേബാൾ ആ സാഹസികമാർ കോട്ടയുടെ വടക്കവരശരത്ര

ചെന്നുവെ�്ഗ്. ആ സമയം പ്രാകാരങ്ങളിടെ മുകളിൽ ശരൂ ഭേദമാർ ആര്യത്വത്തെന്ന ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പാരാധകാർപ്പോ ലും ആരുതചല്ലാന്തരായി തണ്ടലും തണ്ടപ്പും ഉള്ള കോൺക ഹിൽ തൃജ്ഞപ്പി ശാല്പനിത്രയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു. മഹാരാഷ്ട്രയുടെ ഭേദമാർ എന്നികൾ ചാരി മതിലിന്റെ മുകളിൽനിന്നും തെരുവെന്നു കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ കടന്നു. ആപ്പെട്ടുകൂട്ടുകാരു “സർം ഭ്രം” എന്നാളുടെ ദ്രശ്യവിശ്രാംതതിൽ മയ്യദിക്കി നന്ന മഹാമഭമാർ ശരൂസെസ്റ്റുതതിന്റെ ആരുന്നും കേട്ടു ഉണ്ടാക്കിയിരുപ്പാറു എന്നെന്നും അഭ്യരിയാതെ സംഗ്രഹിതരായിരുന്നിന്നും. കല്യാശനന്നവരും ഭൂത്യം മഹാരാഷ്ട്രയും നിപുണ്യാസമായി മഹാരാഷ്ട്രയുടെ കൈവശപ്പെട്ടു. അന്ന നൂറം കോട്ടയിലെ ഗവർണ്ണറായ അധികാരിമാരും അധികാരിക്കുന്ന ഭേദമായം ചേര്സ് രക്ഷിച്ചിരുന്നു പത്രിമഗ്രാഫുരത്തിലേയുള്ള നേതൃപാജി തന്റെ സെസ്റ്റുതതെ നയിച്ചു.

ഗ്രാഫുരത്തെ രക്ഷിച്ചു കോട്ടയെ വീജാഡ്വക്കുന്നതിനും യി അധികാരിക്കുന്നതിനും തന്റെ ഭേദമാരെ അണ്ണിനിരത്തി യുലത്തിനാരംഭിച്ചു, ഇം വിവരം അറിതുപ്പെട്ടും ആരുണ്യിയും പ്രീരകിക്കുള്ള നബിയുടെ കിഴങ്കുക്കരായിൽ കടത്തി തകരും പൊക്കവുമുള്ളു ഒരു സ്ഥലത്തു നിരത്തിക്കാണ്ടു ഗ്രാഫുരത്തിലേയുള്ള വെടിവിച്ചുതുടക്കപ്പെട്ടു. അധികം താമസിയാതെ ഗ്രാഫുരത്തിന്റെ ദൈവശം പാടു തകർമ്മവീണു. അന്ന നൂറം അഭ്യരം സപ്രീകരിച്ചു കോട്ടയെ ഒഴിതെറുക്കാട്ടുകാണും ആരുണ്യി അധികാരിമാരും ഒരു സംഘശം അനുഭവിച്ചു. അന്നാവ ശ്രമായി പരബാവധിവരെ യുലംചെയ്യും ശരൂക്കാണു കൂട്ടി പ്രീകരിയുന്നതു ശിവാജിക്കു മിത്തമെല്ലാം ആരുണ്യി അറി ശത്രീയനും. അതിനാൽ അധ്യാദി ശരൂക്കാഡിക്കു മുമ്പായ ആരുന്നും അഭ്യരം അഭ്യരിക്കുല്ലാം അന്നവദിക്കയും അധികാരിമാരും ആവശ്യ കൂരജ്ഞത്താപ്പും സപ്രീകരിക്കയുംചെയ്യും. ആരുണ്യി അധികാരിമാരും ഉപചാരപ്പും സല്ലാരിച്ചും, അധ്യാദിക്കു ഭേദമാ

ഭോട്ടകുട്ടി നിർബാധമായി ബിജപ്പുരിലേയ്ക്ക് പൊരുത്താളിൽ വാൻ അനവാദിച്ചു. പദ്മശ്ശ, ബിജപ്പുരം റവണണ്ഡറിൽ ഉന്നതമായ സ്ഥാനങ്ങളെല്ലാം പിന്നീടു് അധിക്കരിച്ചിരി ലഭിച്ചിട്ടില്ലെന്നാണു് ചരിത്രത്തിൽ കാണുന്നതു്.

24

കല്യാണദർശനത്തിന്റെ ഭേദനത്തും തന്റെ വിശയത്തും കൊണ്ടാട്ടുന്നതിനായി ആഭ്രാജി അന്നതന്നു കോട്ടയിൽവച്ചു ഒരു വികസനത്തി. അന്നേക്കും ആട്ടക്ക ഒഴി വോനിക്കു ബഹിയായി വധിച്ചതിന്റെ ശേഷം മഹാരാഷ്ട്രയിൽ അവായുടെ മാസ്പദ്ധം അഭ്യന്തരവിധ പലഹാരങ്ങളും ഉദ്യാദജനകമായ മല്ലവരകൊണ്ടു അതുമസന്നദ്ധപ്പണം ചെന്തു. എന്നാൽ അവരുടെ ആട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മുഹമ്മദ് മുരു മുത്തൻ” സ്വാം തിക്കരം പാകംവൈഴ്സ് ചേരും പലഹാരങ്ങളും പരിപ്പും ഇലകളിൽ വിളവി ക്ഷേമിക്കായും ശ്രദ്ധാജലം പാനംവൈഴ്സ് യും മാത്രമേ ചെയ്തുള്ളൂ.

അനന്തരം ദേഹാരിൽ പ്രഥമാനികളുായ ചിലർ തങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധപൂർവ്വത്തെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. വസ്ത്രക്കൾപല നാൽ മറവളിക്കുവാടു കൈകയിൽ നാരങ്ങാവച്ചു്, കൈകയിലുള്ള തൊലിക്കു് അല്ലെപോലും ക്ഷീതം പററാതെ, ആ നാരങ്ങാവയ വെച്ചിട്ടിച്ചു. അപോരോഹമാർക്കുതിരക്കുള്ള ഓതിശില്ലും ബാടിച്ചുകൊണ്ടു പോകുവോരം കൂത്തങ്ങൾ എറിഞ്ഞു് ലക്ഷ്യത്തിൽ കൊള്ളിച്ചു. ഇവരിൽ അഞ്ചുപേരും അഞ്ചുബന്ധാദിച്ചവരായി കുറിക്കുള്ള ബാടിച്ചു്, തമ്മിൽ

മട്ടാൻ്തകവെള്ളം അടക്കങ്ങവോരു ക്ഷണത്തിൽ അവരെ
പിന്തിരിച്ചു് ടെക്കിക്കളുണ്ടു്. ബിജപ്പുർബ്ബേസന്റെതെ അന്ന
ധാവനം ചെസ്സുപ്പോരു മഹാരാജ്ഞിമാർ പ്രവർത്തിച്ചതും,
ബലവാന്മാരയും ശരൂക്കാളു ക്ഷീണിപ്പിക്കുന്നതിനു് അവൻ
പ്രായ്യും പ്രവർത്തിച്ചവന്നതും, ഈ ഉപാധനത്തനു ആയി
അനുഭവിക്കുന്നതും അനുശുള്ളൊപ്പുണ്ടും നല്കിക്കുംലു
കാർ എത്തന്നായി സ്വാദിച്ചു പ്രയോഗക്കല്ലതയും
അവിടെ കാണിക്കാതിരുന്നില്ല.

വിജനിന്നെന്നു അവശ്യന്നുത്തിൽ ഏല്പിവക്ഷം വെററി
ലഹാങ്കം, കളികളിൽ വിശ്വേഷണമാർത്ത്യം കാണിച്ചവക്ഷം
ചില സമ്മാനങ്ങളും കൊടുത്തു. നേതാജിക്കം പോർട്ടുഗീസ്
പീഡിക്കാരനും വിലയേറിയ ഉട്ടപ്പുകൾ ലഭിച്ചു. അനു
ന്തരം അതിമിക്രോക്ക ചടങ്ങം പന്തിനിൽ മുതലായ സൂത
സ്വവന്നുകൾ അപ്പുക്കുവെച്ചു. ഈ അവശ്യത്തിൽ ആരംഭിച്ച
ജീയുടെ ഭൂത്യൻ കടന്നവനു് ഒരു മുത്തൻ വെള്ളിയിൽ
നില്ക്കുന്ന വിവരം അറിയിച്ചുപ്പോരു അവനെ അക്കത്തു
വിളിക്കാൻ ആരംഭിച്ചി ഉത്തരവുകൊടുത്തു. ക്ഷീണിതയാൽ
തന്നെന്നു അംഗങ്ങളു വഹിക്കുന്നതിനുചൂപ്പാലും അശക്തനും,
മലിനവേഷണമായ ഒരു മുത്തൻ ഉമ്മത്തെന്നുപ്പോലെ
അവിടെ പ്രജവാദിച്ചു് താഴെ പറയുന്ന വിവശങ്ങാം അറി
യിച്ചു. ത്രാംബകരായർ അവനെ ശ്രീവല്ലംന്നതിൽനിന്നു
ചൂടു് മുന്നേറിവശായി. ശരൂക്കാം അറിയാതെ രാജമഹി
സ്ത്രിക്കിനു പോങ്ങുന്നതിനുതന്നു വളരെ ശ്രദ്ധം വേഗം
വനു. എങ്കിലും അവിടെനിന്നു പോന്നതിന്നെന്ന ശ്രേഷ്ഠം
നിർവ്വിജ്ഞാനി സഞ്ചാരിക്കാൻ സാധിച്ചുകും അവൻ
തലേഖിവി സംഘവിടു എത്തുംബാധിതനു. വഴിമാഡ്യു കല
ശശാശ്വത ഒരു പന്തിനു ഉപദ്രവത്താൽ ഒരു വിറക്കവെച്ചി
യുടെ കാലിവിൽ എത്തേനും കിടന്ന എന്ന് അവശ്യതനു
നിശ്ചയമില്ലായിരുന്നു. ഇതും പറഞ്ഞു് അവൻ ഉട്ടപ്പി

എൻറ കീശയിൽനിന്ന് ഒരെഴുത്തെടുത്തു് അരുളാജിയുടെ വൈക്കയിൽ കൊടുത്തു്. ത്രംബകരായങ്ങൾ എന്തു എഴുത്തുനിന്നെ അരുളാജി ഇപ്പുകാരം വായിച്ചു: “ഈസ്റ്റപരമ്പരയാലും കോട്ടു യുടെ പെലാത്താലും ക്ഷേണസാധനങ്ങൾതീരുന്നതുവരെ ശത്രു ക്കുളെ തട്ടുന്നില്ലോമെന്നു എങ്ങനെയും വിചാരിച്ചിരുന്നു; എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അവർ പ്രാകാരത്തിൻ്റെ അടിയിൽ തുകം നിംഫിള്ളിത്തടങ്കിയിരിക്കുന്നു. ഈ തീന്നാൽ തൈക്കേ പ്രാകാരം ഭേദിക്കുപ്പുടക്കാതിരിക്കുന്നുില്ല. സാമ്പുടിവിസ്താരി നൗളിയും തുകംത്തിൻ്റെ പണി ചുത്തിയാക്കേണ്ണു് എന്നി ക്കു് വിശ്രാംഗാഗ്രഹായ അറിവുണ്ടു്. ഈ തീരെ ശോധി ക്കാൻ എങ്ങനെയും ശക്തിയില്ല. നിംഫ്രാജഡ്രൂമിന്തനായ നിങ്കുടം എങ്ങനെയും രക്ഷിക്കുന്നതിനു സകലവിധിത്തിലും ശ്രമിക്കുമെന്നു വിശ്രപസിക്കുന്നു. ഇന്നേക്കു നാലുംഡിവിസം രാത്രി ചപ്രോബയമാക്കേണ്ട നിങ്കുടം ഇവിടെ എത്തി ശത്രുക്കുളെ എത്തിക്കുന്നതായാൽ നിങ്കുളുടെ സഹായത്തി നായി എങ്ങെള്ളും കോട്ടയിൽനിന്നു് വെളിയിൽ എത്തി ക്കൊള്ളും. ഇവിടെ ശത്രുഭേദമാർ അതുകൂടാതുവരും. ഇതുയും അതുകൂടാരു വിശ്രപചുരും കൂതലായ കോട്ടക്കുളെ അതു. മിക്കുന്നതിനായി തെളുക്കാട്ടു പ്രോയിട്ടുമുണ്ടു്.”

മഹാരാഷ്ട്രയോല്ലാകളുടെ ഇടയിൽ, അതുശാഹീന മായ വല്ല സാമ്പാടകമ്മത്തിനും നായകനായി രഹം വേണാമെന്നു വരുമ്പോരു സേനനാപതി ഒരു കമ്പിള്ളി വി രിച്ചു്, അതിനേയൽ ഒരു വെററിലു ഇടക്കയും, നേതൃസ്ഥാനം വധിക്കാൻ മനസ്സുള്ളിവന്നായ ധീരൻ തന്റെ അഭിപ്രായ നൃചക്കണ്ണായി ആ വെററിലു കടന്നെടുക്കയും ചെയ്തുന്നതു് അതുവാരമായിരുന്നു. അപ്പുകാരം അരുളാജി തന്റെ ഭേദമായും ദിവിയും ഒരു ദിവിയും ഇടു, ധാരികാംക്ഷികളും സ്പദശ്രദ്ധയും മികളുമായ പലതും ആ ക്രൂരത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നവേങ്ങി

ലും, അവരിൽ ഒരു ദിശയാട്ട് കടന്നില്ല.. തൊന്ത്രകാരം പരിചരസവന്നരായ പ്രമാണികൾ അവിടെ ഉള്ളതിനെ വിചാരിച്ചു് അതുവരെ വിനയനിവാരിതനായി നിന്നീ അന്ന നേതാജി ടെവിൽ കവപിളിയിരെൽ കടന്നു് ആ വെററിലയെടുത്തു് തെൻ്റെ തോപ്പിയിൽ ധരിച്ചു്. അധാ തുടർന്നെല്ലാവും അഭിനവിക്കും മുഴ സംഗ തിയിൽ നേരുപ്പാനും വഹിക്കുന്നതിനു് ഇതുപോലെ ശേഷിയുള്ളവരായി മറ്റാകമില്ലെന്നു്. അവൻ സമൃദ്ധിക്കു യും ചെയ്തു. അനന്തരം അധാം അതുണ്ടാക്കിയും പറഞ്ഞു് “തൈ മഹമ്മദനു് തൈ മഹാരാജ്ഞൻവിതം അത്യിരം ദേവാർ എന്നുവരുത്തുന്ന പോരട്ട്. കോട്ടയുടുള്ളിൽ കടക്കാൻ സാധിച്ചുകൂടി ശത്രുക്കളെ നിരത്തിക്കൊള്ളാമെന്നും, ശിവാജിയുടെ കോട്ട അദ്ദേഹത്തിനവുണ്ടി പ്രത്രാഭാനും ചെയ്യാമെന്നും തോന്നുന്നു.”

25

നേതാജിയുടെ ഉദ്ദേശ്യിലെക്കു് അത്രുന്നതമായ ശ്രീമഹാത്മാക്ഷേത്രമായിരുന്നു. സപ്തഭാവേന അധാരം വരിക്കും ദീർഘസൃതനായിരുന്നില്ല. അധാരം ഉടൻത നേന്ന തന്റെ വിശ്വസ്തപരിചരനായ രാമനെ വിളിച്ചു് രാജമഹാത്മിയിലെ മുത്താന്തങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞതിനിൻ്റെ പശം “നാജൈ സാധാരണത്തിനു മുഖ്യായി ഏതുവിധവും രാജമഹി മുന്തിരിൽ കടക്കാൻ തന്നിക്കു കഴിയുമോ?” എന്ന ചോദിച്ചു.

“ആമിക്കാമെന്നു നിബൈയച്ചും ഗാഡിക്കാമെന്നു് ആതു യും ഉണ്ട്. ഞാൻ കോട്ടയിൽ കടക്കുന്നതു് ആയുധങ്ങും കൂടുടി വേണ്ടാമെന്നു് ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടോ?”

“ഇപ്പു” എന്ന നേതാജി പറഞ്ഞു. “താൻ നീളുമുള്ള ഒരു കയറ്റ് മാത്രം കൊണ്ടുപായാൽ മതി.”

രാമൻ:—“അംത്” എഴുപ്പുത്തിൽ സാധിക്കാവുന്നതാണ്. ഗ്രാമവാസികളിൽ അനേകങ്ങൾ ദിവസംതോഡം കതിരകളിടെ തിററിക്കായി അരു കോട്ടയിൽ ചുല്ലു കൊണ്ടുപോകുണ്ടു്. ഒരു കെട്ട് ചുല്ലുവുംകാണ്ട്” ഉള്ളിൽ കടക്കുന്നതിന് എനിക്കും ഒരുവേള സാധിക്കും. അതിന്റെ ഉള്ളിൽ ഒരു കയറ്റ് ചെളിച്ചുകൊള്ളാം. എന്നാൽ കോട്ടയിൽ കടന്നശേഷം കയറ്റുകൊണ്ട് എന്താണു ചെയ്യുംതു്?”

“രാജമഹിലയുടെ കിഴക്കവശത്തുള്ള പാറകൾ വളരെ തുക്കായിരിക്കുന്നതിനാൽ അവിടെ മതിൽ കെട്ടിവിട്ടിപ്പു. താൻ കൊണ്ടുപോകുന്ന കയറ്റ്” അരു തുക്കിയുള്ളടക്കി കീഴുപോക്കു് ഇടുത്തരണം. ഒരുശുദ്ധ കാത്തുനിന്നും ചാലോബയ്യുക നേരാർ അരു കയറിൽ പിടിച്ചു് അകത്രു കടന്നുകൊള്ളാം”

“ഈ ഉപാധം ഘപിച്ചിപ്പേക്കിലോ?” എന്ന രാമൻ ചോദിച്ചു.

“ഈപ്പേക്കിൽ കോട്ട പിടിക്കുന്നതിന് വേരെ മാർഗ്ഗം നോക്കുന്നും. ഇപ്പോൾ ഓരോ നിമിഷവും വളരെ സാരമിരയിരിക്കുന്നു; അതിനാൽ താൻ ഉടനേ പുരപ്പുണ്ടാം. എന്നിരു കതിരയെ തനിക്കു തരാമായിത്തന്നു. എന്നാൽ ഭർഷഭക്ഷാർജ്ജങ്ങളിൽ തന്നെ കൂതിരതന്നുയാണ്” കുറേക്കുടി നന്നായിട്ടിരുത്തു്.”

ഭാജാലു നയിലെ തസ്തികസംഘടനയിൽ ചേർന്നിരുന്നവനും ഇപ്പോൾ തന്നെ പ്രാണങ്ങളുമിത്തന്മായ ശ്രോപാല നോട്ടുട്ടി രാമൻ തയ്ക്കുന്നതനു പുരപ്പുട്ട്. സന്ധ്യാകാലത്തിൽ ചതുരകിരണങ്ങൾ ദിഗ്രാതങ്ങളെല്ലാം ചെയ്യും, ശ്രീതവായു അതപെട്ടുനിന്നുമായ പ്രാണിവർദ്ധനയെ അപ്പോസിപ്പിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യുംതു് അവർ വണിയലയിലെ

சூப்பிக்காரன்ற முறைகளில் எடுத்தி. அது சூப்பிக்காரன் விரோப்பமுறையை நிறைவேல் வகுக்கியதின்றெல்லை, தன்னும் வகுக்கிய உடல்களை வாட்டி அவைகளுடைய பார்க்கும், அதின்றெல்லை ஸிலுபிக் வேளை மாந்திரங்களை அவை ஒழுமாயிரும் அதுவேப்பிக்கியூம் செய்து. கயர் பூஸ்ரைக்டில் கண்ணு சூப்பிக்காரன் போக்குவரதை உடல்தொழில்களை தாங்க அவை ரோட்டுக்குடி போக்காமென்ற அவைகள் எழுமதிடிடு. அவைகளை செய்துகொண்டு தனிக்கு நூக்கும் காளங்களைத்தாந்துக்கி தாழ்விழும் டீக்காமென் அவைகள் பார்த்து, ஏதென்னால் அவைகளைத் தொடர்த்தில் வழங்க தசைப்புகளிலூடு நீர் பூஸ்ரை மயமைமலைகளை பக்காக்கின்ற பிடிப்புத் திலவாணங்களும் கூடுமானத்தினால் குழுக்களைக்கூட்டி கூடுமாயிரும் செய்யுமாயிரும்.

பிரேரனிவாஸ் அவையாடுத்திற் ராணம் ஶோபா
லகங் துஷிக்காரனங்குடி ராஜமஹியிலக்கை டுரப்பூட்.
அவைதெக்குடை பூட்டுக்கெட்டுக்கல் சூரியனகொள்ளு⁹ ரண்டிழுங்
திதுறுமூடும் யானுவாமிக்குறை ரண்டு கழுதக்குழி¹⁰ உள்ள
யினங். அங்குமயவேறுகிற கோட்டிழூஸ்லீபா¹¹ சென்
பூபாரு அவர் திதுறுமூடு திரிதுறுமூடு¹² பல்கெட்டுக்கூறு
தமையித்தென ஏடுத்து. ஹூ வேஷத்திற், கழுதக்கூறு
நடத்திக்கொள்ளு¹³ அவர் ராஜமஹியுடை ஶோப்புத்திற்
ஏடுத்தி. அவைதெக்குடைக்கைச்சூடு டியீ நிமித்தம்
அவைக்கு¹⁴ நிஷ்புறாஸமாயி கோட்டிழூஸ் புவேஶனம்
லட்சிஷு¹⁵. டுப்பும் யானுவா¹⁶ விரைக்கிண்ணத்தின்ரஷேஷன்
அவர் சுறு ராடு கோட்டிழூஸ் தாமஸிக்கங்களின்¹⁷ அவை
தெ அவேக்ஷிஷு¹⁸. ஹூ சரக்குடை ஏடுதுவேளுமெக்கிலு¹⁹
ஏடுப்பிக்காமென்று கரைக்கால் ஸ்த்ரைஷுகாய் ஸேகானி
அவைதெக்குடைக்கையை அவைக்கான் டான் டிதிஷுப்²⁰
அரந்துத்துத் தெ கேஷுத்துதீலே ஶோதிக்காரன்ற வெக

ത്തിൽ കഴുതകളെ കെട്ടിയതിന്റെ ശേഷം രാമൻ മുട്ടക്ക് യം കരേന്നെല്ലം സ്പസ്മമായിരുന്നു.

അന്യകാരം സർവ്വതു വ്യാപിച്ചുപ്പോരു അവർ കോട്ടു യുടെ കിഴക്കുവശത്തുത്തെ പ്രപാതത്തിന്റെ മുകളിൽ എത്തി. ഒക്കവശമുണ്ടായിരുന്ന കയറകൾ എപ്പാംകൂടി എച്ചുകെട്ടിയപ്പോരു ധാരാളം നീളുംകുതായി കണ്ടു. തുക്കാ യും മുഖ സ്ഥലത്തു ശരൂമായയെ ശൈക്ഷണ്ടിന് അശേഷം അവകാശിപ്പായിരുന്നതിനാൽ മഹമഹമാർ അതിനെ ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നു എന്നതനെ പറയാം. ഗ്രീവ ല്ലംഗത്തിൽ അക്കപ്പട്ട ശരൂക്കാളിട ആസന്നമുന്നുതിയെ മനോഭർപ്പണത്തിൽ കണ്ടു "ആദ്ദൂഡിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന മുവ കു" തങ്കാലം അന്നച്ചിന്തകൾക്കു "അവസരവും ഇപ്പായി തന്നു. പ്രപാതത്തിന്റെ വക്കിലും ഒരു മഴുത്ത തേക്കമരം നില്പണായിരുന്നു. രാമൻ കയറിന്റെ രണ്ടാം മുഖ തനിന്റെ കൊമ്പിൽ കെട്ടിയറപ്പിച്ചിട്ടു്, മറു അറബത്തു് ഒരു കല്ലുകട്ടി കീഴുപോട്ടിരക്കി. അനന്തരം ചാലോട യത്തിൽ നടക്കണ്ടപോകന സംഭവങ്ങളെ പ്രതിക്രിച്ചു് അവർ മുന്നപേരും സംഖിപ്പാത്തു ഒരു പട്ടിൽ ഒളി ചീരുന്നു.

സന്ധ്യാരഞ്ജകുടി നേതാജിയും അധാരാളിട ഭദ്രമായും രാജമഹിയുടെ നികടത്തിൽ എന്തി, അധാരം അവരിൽ സാമത്ര്യവും ബലവും ഉള്ളവരായി തുറാളുകളെ പ്രപാതത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ, കയറു തുക്കന്നതിനു നിശയിച്ചിരുന്ന സ്ഥലത്തു കൊണ്ടുപോയി. ചാലോടയത്തിൽ ഗോപുരത്തെ ഭേദിച്ചു പ്രാകാരത്തെ ലംഘിച്ചു കോട്ടയ്ക്കുളിൽ കടന്ന കൊള്ളണമെന്നു് അജ്ഞാപിച്ചു്, മറുള്ളവരെ കിഴങ്കേ ഗോപുരത്തിനു സമീപം നിന്തി. അസൃതയംബന്ധത്തു നേതാജി കയറു നോക്കിക്കൊണ്ടു പ്രപാതത്തിന്റെ ചുവട്ടിനിന്നു നേതുങ്ങളെ തോശിപ്പിച്ചതുണ്ടി. രാമൻറെ ഉദ്ദേശ്യം

ലബിക്ക് പല്ല പ്രതിബെന്ന്യങ്ങളും നേരിട്ടേക്കാം. കയറ കിട്ടാം തന്നെപക്ഷം റക്കാട്ടുഡി കടക്കുന്നതിനാൽ ഉപാധാനരാജ്യം ക്ഷേഗനത്തിൽ ആരഘ്യാച്ചിക്കേണ്ടിയിരിക്കും. ഇങ്ങനെന്നുള്ള വിചാരങ്ങളോടുകൂടി ആ മഹാരാഷ്ട്രവാദു് നിന്നുണ്ടു് തിനു മുകളിൽ ഒരു ശില്പാവലാസം പാരയിരുന്നു തെള്ളം തിന്റെ ശണ്ടും കേരിക്കാറായി. കയറിരിക്കുന്ന അഞ്ചു കൈയ്യിൽ കിട്ടിപ്പോയി എന്ന നേതാജി വിചാരിച്ചു. എന്നാൽ “പ്രാർത്ഥിതാർത്ഥങ്ങളുടെ സിലിബിക്ക്” എങ്ങനെ യെല്ലാം പ്രതിബെന്ന്യങ്ങൾ വന്നുകൂട്ടുന്നു്” കയറിരിക്കുന്ന അഞ്ചു തണ്ണീരു ശിരസ്സും നിന്നു് ദ്രുക്കുന്നും ഇങ്ങപ്പതടി. ഉയരത്തിൽ, ‘തനിക്കു്’ എത്താൻ പാടിപ്പോത്തവിധത്തിൽ, നില്ക്കുന്നതു കണ്ണപ്പോരു അഞ്ചുള്ളടക്ക ആശാംഗം എത്ര ഭൂമ്പുമായിരുന്നു! ഇങ്ങപ്പതടിനില്ലോകയറിനില്ലാത്തതിനാൽ സൗഖ്യത്തെങ്ങളായ തണ്ണീരു എല്ലാ പ്രയോഗങ്ങളും വിഹലി ഭവിക്കാൻ പോകുന്നപ്പോ എന്ന വ്യസനിച്ചു് അശാംഗ തണ്ണീരു ഭേദമാരോടു് ഇപ്പുകാരം പറഞ്ഞു: “കാരണം പോലും കേരാൻ കഴിയാത്ത ഈ പാരയിൽ നിങ്ങളുടെ കേരാൻ കഴിയുന്നതല്ലപ്പോ. അതിനാൽ നാം ഇവിടെ ഒന്നും ചെയ്യാൻമില്ല. ഇന്തി ഇവിടംവിച്ചു ശ്രാവപുരുഷത്തിനും സമീപം നില്ക്കുന്നവരുടെ കുട്ടത്തിൽ ചെന്നുചേരുക്കരുന്നു.”

യീരമാരായ ആ ഭേദമാരിൽ ഒരവൻ “ഇതൊരു വെച്ചമുമ്പി” എന്ന പറഞ്ഞു്, തണ്ണീരു കുട്ടകാരിയും രണ്ടു പേരു വിളിച്ചുകൊണ്ടു്, ആ പാരയുടെ ചുവട്ടിൽ ചെന്നു് അതിൽ ചാരിനിന്നു. അപ്പോരു രണ്ടാമത്തവൻ അവന്റെ തോളിലും മുന്നാമൻ രണ്ടാമൻറെ തോളിലും കേരിനിന്നു. നാലാമതൊരാംകുടി ഇപ്പുകാരം നിന്നും അവനു നിഷ്ട്രൂപ്യാസമായി കയറിൽ പിടിക്കാമെന്നും ഭോധപ്പെട്ടു്. നേതാജിയുടെ ആമഹത്താം അപരിമിതമായിരുന്നു. വിഷമാവസ്ഥകളിലപ്പോം താൻതന്നെ മറ്റൊള്ളവക്കു് അനുകര

ണിയമായി പ്രവർത്തിക്കാരിളുത്തപോലെ ഇപ്പോഴം അധികം തന്നെ നീനാമതായി മനസ്സുമയമായ ഈ എണ്ണിയിൽ കയറി കോട്ടയ്ക്കളിൽ കടന്നു. ഭേദമാർ ഓരോരുത്തന്നരായി അധികാരി അഭ്യർത്ഥിക്കുമും ചാര്യാദയത്തോടുകൂടി എപ്പോൾ വരും രാജമഹിയുടെ മുൻ്നാവിൽ എത്രകയും ചെയ്തു. വിതു

മത്തിനായി ക്ഷണമെങ്കിലും താമസിക്കാതെ നന്താജിയും ഭേദമാരം കിഴക്കേ ഗ്രാഫർത്തെ രക്ഷിച്ചുനിന്നുന്ന മഹ മഹാസൗഖ്യത്തോട് എത്തിത്തു. എക്കുംശം ഈ സമയം തന്നെ കോട്ടയ്ക്ക് വെളിയിൽ നിന്നുന്നു ഉള്ളികളും ഗ്രാഫർത്തിൽ എത്തി. ആപനമായ ഒരു ചെറിയ സൈന്യത്തോടും അതുന്നാലായ ഉയ്ക്കബന്ധങ്ങളുടുകൂടി ചാര്യാദയ തെരുക്കാണുണ്ടാകുന്ന ത്രാംബകരായൾ ഈ ദുല്ലും ഫം കേട്ടപ്പോൾ ആനന്ദപരവശനായിത്തിന്റെ. അധികാരി ഭേദമാരം തങ്ങളുടെ നായകരിന്റെ വരത്തിപ്രകാരം തീവ്രം നന്തിന്റെ ഗ്രാഫർത്തെ രോധിച്ചുന്ന മഹമഹമന്മാരോട് എത്തിത്തു.

രാജമഹിയുടെ ഗ്രാഫർത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ബിജ പ്രസ്തുതഭാർ, അപ്രതിക്ഷിതമായി അകത്തും പുറത്തും നിന്നും എക്കകാലത്തിൽ ഉണ്ടായ ശരൂവാധയെ സമീക്ഷ നന്തിനു ശക്തിയില്ലാതെ കീഴടങ്കുകയും, വെളിയിൽ നിന്നു ആ മഴുകരു നിഷ്പത്യാസമായി കോട്ടയ്ക്കളിൽ പ്രവേശിക്കുയും ചെയ്തു. ആരുധ്യങ്ങളുടെ ശബ്ദത്തോട് സമ്മിതു മായ കാമലുനാലു കോട്ടയുടെ മുകളിൽ സവ്വതു കേരഡക്കാരി റായി. ബിജപ്പസ്തുതഭാർ പന്തങ്ങൾ കത്തിച്ച ദുല്ലുത്തി നബേശം ഒരുക്കിയും തുടങ്ങി. പ്രവസ്യമായ സംക്ഷാലം സവ്വതു വ്യാപിച്ചു. ശരൂജിതുങ്ങലെ തിരിച്ചറിയാൻ പാടി പ്ലാതെ അവർ ക്ഷണി. നായകൻ ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ ഭേദമാർ ഓപ്പേഷ്യാസാരം അങ്ങോട്ടുനിങ്ങോട്ടും ചാടിത്ത ചങ്ങി. ഈ സമിതിയിൽ മഴുകളുടെ അഭിക്രമത്തെ

രോധിക്കുന്നതു് അശക്തുമായിത്തീർന്ന്. ത്രുംബകരായങ്ങട സെസന്റും വള്ളരെ ചെവടതായിത്തന്നതിനാൽ അസംഖ്യം ഒധ മദ്ദമാർ ചേൻറു് അവരെ ശ്രീവല്ലംഗഹാപുരത്തിൽനിന്നുണ്ട് അകറിയെന്ന മാത്രമല്ല, യുദ്ധത്തിൽ അവൻ തോറുംപോ ക്കുഭന്നംജീ ലക്ഷ്യണങ്ങൾ കാണുകയും ചെയ്തു. തങ്കളുടെ സഹായത്തിനു് ആളുകൾ വന്നുചേരുന്നതിനു് ആവു കോട്ട യിൽനിന്നും പുരുഷുട്ടതിന്റെ ഫോഷം അപ്പോഴാണു് അവക്ഷേച്ചു മനസ്സിലായതു്. നേതാജിയും ഭരണത്തിനു യോഗ്യാം മന്ത്രാളം മഹമദമാർ ത്രുംബകരായരെ ഉപേക്ഷിച്ചു ശ്രീവല്ലംഗത്തിൽ കടന്ന ശോപ്പുരത്തെ ബന്ധിച്ചു.

ബിജപ്പുർഭടമാരിൽ ശ്രേഷ്ഠിച്ചവൻ ശരൂക്കാളെ എതിരുത്തിക്കൊണ്ടു് അപ്പാളുമാരായിരുന്നു. അവരിൽ അനേകം പേര് ആയുധംവച്ചു കീഴിട്ടുകയും, എതാനും പേര് വധിക്കപ്പെട്ടുകയും, മരിക്കുകയും സംഭ്രാന്തമാരായി ഓട്ടവോടു പ്രാകാരത്തിന്റെ മുകളിൽനിന്നും വിശ്വാസിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ ഭാഗ്യവിലാസത്താൽ രണ്ടുപക്ഷ കാത്തെങ്കയും സമിതിയിൽ വൈപ്പരിത്രം വന്നുകൂടി. ഇപ്പോൾ മഹമദമാർ ശ്രീവല്ലംഗത്തെങ്കയും മഹാരാജ്ഞമാർ രാജമഹിയെങ്കയും അധിവാസിച്ചു. ഇല്ല നൃതനാവസ്ഥ കാരണാം നില്ക്കുമായിരുന്നു. ശ്രീവല്ലംഗം അലംഘ്യമായ ഒരു ഭർത്താനേന്നും മഹാരാജ്ഞംമാർക്കു് അാശവേതനാൽ വോധപ്പെട്ടിരുന്നു. ഒരേയുംതന്നെ മരിക്കുകയും അതിനു പിടിക്കുന്നതിനു ശ്രമിച്ചതിൽ ആശാംഗം മാത്രമാണു ശ്രേഷ്ഠിച്ചതു്. അതിനാൽ നേതാജി ഇല്ല കോട്ടയെ മഹമദ ഭരാരിൽ നിന്നും പ്രതിഗ്രഹിക്കുന്നതിനും മാർക്കും അലോചിച്ചപ്പോൾ ബിജപ്പുർഭടമാർ തീര്ത്തിട്ടുള്ള സുരംഗത്തിന്റെ കാല്യം അയാളുടെ ഓമ്മയിൽവന്നു. ത്രുംബകരായങ്ങട കരായങ്ങളടക്കി അയാൾ ഇല്ല സുരംഗത്തെ പരിഞ്ഞാഡിച്ചു തിരിക്കുന്നതായും വെടിമരുന്നു.

മുതലായവ അതിൽ ശ്രേഖരിച്ചിരിക്കുന്നതായും കണ്ട്. കോട്ട യുടെ മതിചുകളെ പുള്ളികൾക്കുന്നതിന്' അഗ്രിയുടെ സഹായം മാത്രമേ വേണാം ഇതിനുള്ളിൽ. നേതാജി ബിജപ്പുർ ഭദ്രാരിൽ ചിലരെ കണ്ട്' സുരംഗത്തിൻ്റെ സ്ഥിതി അവരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുയും ജീവിതക്കാംക്ഷിച്ചുള്ള പക്ഷം അവർ തങ്കുണ്ണം കോട്ടയെ പരിത്രജിച്ചു പൊല്ലുന്നുള്ളിട്ടുണ്ടെന്ന പറക്കുംചെയ്യു. എന്നാൽ ബുദ്ധിയ്രൂപത്രം ഉല്ലതത്തായ മഹമഹാഭാർത്തു ഇല്ല വാക്കുകളെ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. നേതാജി ഉടൻതന്നെ സുരംഗത്തിൽ തീക്കത്തിക്കുന്നതിന്' അരുജഞ്ചാപികയും ഉത്തരകുണ്ണംതിൽ പ്രാകാരവും അതിൻ്റെ അസ്ഥിവാരമായ ടാറയും തക്കൻ' അതുചുമായ ഒരു ശ്രദ്ധ ദേതാവും അക്കാശത്തിൽ വിതരപ്പേട്ടുകയും ചെയ്തു. മെച്ചിക്കി ഉടനെ കോട്ടയിൽക്കുടന്' മഹമഹാഭാർത്തു വളരെ പ്രേരം വധിച്ചതിൻ്റെരേഖം മറരിക്കുവരെ ബന്ധനത്തിലാക്കി. മഹപ്രകാശം രാജമഹി മുഴുവൻ രണ്ടാമത്തും മധാരാ ജ്ഞാനാക്ഷേ' അധിനമായിത്തീർന്നു.

കല്പാണം, രാജമഹി ഇരു ഭൂത്യങ്ങൾ ശിവാജിക്ക്' അധിനമായപ്പോരു ഉത്തരകുണ്ണംതിലും ദക്ഷിണാപമ തതിൻ്റെ ഏറിയലാഗത്തിലും അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ അധികാരം നിവിവാദമായി സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. തോണ്ട്രയിൽനിന്ന്' ലഭിച്ച നികേഷപരവും മഹമഹാഭാർത്തുനിന്ന്' അപഹരിച്ചു ദ്രവ്യഘടകാണ്ട്' അദ്ദേഹം രാജഘട്ടം എന്ന കോട്ടയെ പെല്ലപ്പെട്ടതുകയും സ്പന്തശ്ശേഖരത്തിൽ വലുതായ ഒരു

പാദാർത്ഥസമൂഹത്തും അധ്യപക്ഷസമൂഹത്തും ശ്രേഖരിക്കുന്ന ചെയ്യും എന്നാൽ പിത്രക്രതി നിമിത്തം അദ്ദേഹം ക്രാനാളത്തും ബിജപ്പുർഖാജാവിനോട് ധാതാനും പ്രവത്തിക്കാൻ തരമില്ലാതെ സ്വന്ധനയായിരിക്കേണ്ടിവന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവായ ഷാജി, ബിജപ്പുർഖാജാവായ മഹമഹദ് അദിൽഷായുടെക്കൈയിൽ അക്കപ്പെട്ടുകയാൽ, ആരാജാവു് അദ്ദേഹത്തെ ശിവാജിയുടെ സകല പ്രവൃത്തികൾ കൂടം ഉത്തരവാദിയാക്കി ബന്ധനത്തിൽ സുക്ഷിച്ഛിയെന്നു. അതിനാൽ താൻ ബിജപ്പുർഖാജുത്തെ ആകുമിക്കണ്ടപക്ഷം ബിജപ്പുർഖാജാവു് തന്റെ പിതാവിനെ വധിച്ചുക്കുമെന്നു ശിവാജി ശക്തിച്ചു. എക്കിലും അദ്ദേഹം മഹാരാജുത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഹിറ്റാജാക്കമാരെയും പ്രഭക്കമാരെയും വശപ്പെട്ടതിൽ തന്റെ ശക്തിയെ സ്ഥിരീകരിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. രാജുത്തരുത്തിലും യുദ്ധകാര്യങ്ങളിലും തന്നീകൂടുതൽ ബുദ്ധിവൈവേത്തിന്റെ വിനിയോഗത്തിനു് എക്കലക്ഷ്യമായി അദ്ദേഹം കരതിയിരുന്നു മഹോദ്ധമത്തിൽ ചേരുന്നതിനു് മഹമഹമാരകക്രിച്ചു് ആരക്കുനിമിത്തം മൂന്ന് രാജാക്കമാർ മിക്കപ്പേരും വിമുഖമാരായി കാണപ്പെട്ടു.

ശിവാജിയുടെ രാജുത്തിനു നേരെ തെക്കപ്പുറം ചാറുരാധാജാവിന്റെ രാജുവും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജധാനി മഹാബലപ്പേരുത്തിനു മുന്നാമെത്തു വടക്കപ്പടിനുത്താരളിച്ച ജവലി എന്ന പട്ടണവും ആയിരുന്നു. വലുതായ ഒരു മഴളി ശഭ്ദസമൂഹത്തിന്റെ അധിപനം പ്രഖ്യാപനമായ മൂന്ന് രാജാവു് തന്നോട് ചേരുന്നപക്ഷം, തനിക്കു് ഒരു അമുല്യമിത്രമായി രിക്കമെന്ന ശിവാജി വിച്ചാരിച്ചു. എന്നാൽ ജവലിയിലെ രാജാക്കമാർ അനേകം തലമുറയായി ബിജപ്പുർഖാജാക്കരാത്രിയും പിശപ്പുസ്വാത്രത്രക്കാളായിരുന്നു, എന്നമാത്രമല്ല ചാറുരാധർ പരംപരാന്തരിയമായ മൂന്ന് നീതിരായ പാരിപാലിക്കുന്നതിൽ വളരെ ശ്രദ്ധാന്തിയുള്ളിവനും ആയിരുന്നു.

എക്കിലും ശിവാജി അദ്ദേഹത്തെ സപാധിന്നൈപ്പുട്ടതാൻ കഴിയുന്നതും അമിക്കന്മാമെന്ന നിഖേളിച്ച്¹ നേതാജിയെ കുട്ടിച്ചുകൊണ്ടുവരുത്താതിനായി ആളുയച്ചു. നേതാജി തന്റെ മുഖപ്രിയയായ കാർഡീയെ വിവാഹംകഴിച്ച്² ഇപ്പോൾ ഒണ്ടുന്ന വർഷമായി സപദവനത്തിൽ പ്രഖ്യാതഭാവം കുടംബ കാലക്ഷേപത്തിന്റെ സുവശ്രദ്ധാളു അനുഭവിക്കുന്നതിനും. എങ്കിലും അധികാരി മഹാശാസ്ത്രത്തിന്റെ രക്ഷയ്ക്കായി ശിവാജി ചെയ്യുന്ന ഏതു പ്രവൃത്തായിലും, എപ്പോഴേക്കിലും ചേരുന്നതിനും സന്നദ്ധനായിത്തെന്ന മുന്നനം. അധികാരി മനോഹരത്തി, മുഖ മഹോദ്ധമത്തിൽ തന്റെ ഭത്താവിനോളം തന്നെ ഉള്ളശ്രൂതയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ യഗ്നിക്കൊള്ളാൻ സപരാജ്ഞത്തിന്റെ ക്ഷമതയെന്തെങ്കിലും ഉദ്ദ്രോച്ച്³ സപസുവ ഔദ്യോഗിക്കാൻ സന്നദ്ധയുമായ കാർഡീയുടെ സമാ വാസത്താൽ അതിമാത്രം പോഷിച്ചിക്കുപ്പുട്ട്. എന്നാൽ ഈ സമഭ്രത്തിൽ ശിവാജി നേതാജിയെ ക്ഷണിച്ചതു⁴ ശത്രു ക്ഷേമ തട്ടക്കന്നതിനോ ആകുമിക്കാനതിനോ ആയിരുന്നില്ല. സമാധാനപരമായ ഒരു സദ്ഗംഗാനത്തോടുകൂടി അധികാരി ജവലിനഗരത്തിലേക്ക്⁵ അയയ്ക്കാമനായിരുന്ന ശിവാജിയുടെ ഉദ്ദേശം രാജഭവിയിലേയും കല്പാണത്തിലേയും വിജയങ്ങളാൽ നേതാജിക്ക് ലഭിച്ച യഗ്നിക്കുന്ന മഹാ പ്രകാശം ചട്ടരായരാജാവിന്റെ മനസ്സിലുണ്ട് അനധകാര തന്ത നശിപ്പിക്കുമെന്നും, യുദ്ധത്തിലെന്നപോലെ സമാധാനവിഷയത്തിലും അധികാരി ശ്രമം സഹായമാക്കുമെന്നും ശിവാജി ആശിച്ചിരുത്തിരുന്നു.

ശിവാജിയുടെ സദ്ഗംഗാനസാരം, കാലവിളംബം കുടാതെ, നേതാജി രാജഭവംത്തിൽ ഉറുത്തിയപ്പോൾ സപരാജ്ഞാത്മം അധികാരി ചെയ്തിട്ടുള്ള അഭ്യന്തരജ്ഞപ്രവൃത്തികൾക്ക്⁶ അന്തരൂപമായ ആദിരണ്ടുതാടം പബ്ലറമാനത്തോടും ശിവാജി യാൽ സല്ലാക്കുപ്പുട്ട്. തന്റെ സപാമിയാൽ നിയുക്തമായ

ഭേദ്യത്തെ അധികാരം സന്ദേശപും അംഗീകരിച്ചു. എത്രെന്നും ചന്ദ്രരായങ്കെ സഹായം ലഭിക്കുന്നപക്ഷം മഹാരാജ്ഞത്തിന്റെ സ്ഥാതന്ത്ര്യത്തെ ലഘുതരമായി സാധിക്കാമെന്ന് അധികാരം അറിയാമായിരുന്നു. ഈ ഭേദ്യത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം സ്പർശജ്ഞത്തിന്റെയും മതത്തിന്റെയും ശ്രദ്ധയിൽനിന്നും ഉദ്ദേശിച്ചു, ബിജപ്പുർജാവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു, ശിവാജിയുമായി സന്ധിക്കുന്നതിന് എത്രവിധിവും ചന്ദ്രരായരെ ഉത്സാഹപ്പെട്ടിക്കണ്ണാൻ, അവയുടെ മെത്രിയെ ദൂൾഖികരിക്കുന്നതിനായി തന്റെ പുത്രിയെ ശിവാജിക്കു വിധിയാമാവെള്ളുകൊടുക്കാൻ ആരു രാജാവും മനസ്സിലാണ് എന്ന് അറിയണമെന്നും ആരുഡിരുന്നു. ഈ നിശ്ചയാഗ്രഹം ഷോളം വിലയേറിയ ചീസു സമ്മാനങ്ങളോടുകൂടി, ഇങ്ങപ്പത്തഞ്ചു സാഡിക്കും അന്നാഗതനായിട്ട് നേതാജി ജവലി തിരേക്ക് പുറപ്പെട്ടു.

അവിടെത്തെ രാജാവു് അധികാരി ഉപചാരപും സ്വീകരിച്ചു. അധികാരം അവിടെ എത്തീയിൽ ദിവസംതന്നെ ഉച്ചതിരിഞ്ഞു് ചന്ദ്രരായർ അധികാരി കുടിക്കാഴ്ചയിൽ വരുന്നതി. ഈ ഗ്രഹം വിചിത്രാലങ്കാരങ്ങളാൽ എക്കാന്തരം ദാനിഉമായിരുന്നു. കുടിസരയ്ക്ക് പച്ചരം താഡിൽ ഇട്ടിരുന്ന മെതകകൾ വിവിധ വർണ്ണങ്ങളായ പട്ടകൾക്കാണെടു മുടിയിരുന്നു. ആരുഡിവപ്പാരുത്തങ്ങളായ സ്നേഹങ്ങളുടെ അനുസരം ഹാരാവാലിക്കും അലംകൃതങ്ങളായിരുന്നു. ഈ മറിയുടെ രഹിതത്തിനും, നടവിലായി, ചന്ദ്രരായർ രാജാവർമ്മായ ഒരു ശരൂയിന്മേൽ ഉപവേഗിച്ചു. ഭക്തലഗിമിതവും ചൊന്തകാശങ്ങൾ തെരുവുണ്ടാക്കിയ പക്ഷിമുഗ്രാഡിപ്പതിമകളാൽ അലംകൃതപ്പെടായ ഒരു മേല്ക്കട്ടി രാജാസന്നത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തെ ആവശ്യംചെയ്തു. രാജാവിന്റെ പാർപ്പങ്ങളിലായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമ്മാദരം രണ്ട് പുത്രരംഗം മന്ത്രിയും ബിജപ്പുർജാവിന്റെ പ്രണിധിയും

ഉല്പാതമുത്തിയുമായ ശാമരാജനം ഉണ്ടായിരുന്നു. നേതാജി പ്രവേശിച്ച് തന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ ഇരുന്നതിന്റെഫേശം ബൊർഡിയിൽനിന്നും വന്നിട്ടുള്ള ഭാസിമാർ നടന്നവില്ല യാൽ തങ്ങളുടെ ലാവണ്യത്തെയും ശരീരലൂപവത്തെയും പ്രദർശിപ്പിച്ച്, സഭാവാസികളെ സന്ദേശിപ്പിച്ചു. അനു ന്തരം കശലപുശ്ചന്ധുവമായ അല്പനേരത്തെ സല്ലാപ ത്രേതാടക്കടി എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞു.

ശ്രീവാജിയുടെ കശലപവാദങ്ങളെല്ലാം സമ്മാനങ്ങൾക്കും സമപ്പിക്കുന്നതിനായി വന്നിരുന്ന നേതാജി ഇതുമാത്രം ഉപചാരങ്ങുന്നതും അതിലുംബന്ധം നേതാജി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടു എക്കിലും രാജാവുമായി ഒരു ഏകാന്തസന്ദർശനം ചെയ്തും സുല മോയിതന്നില്ല. നേതാജി കൂടക്കുന്ന ഇതിലേക്ക് അംപ കഷിച്ചുത്തിൽ ചന്ദ്രരാധൻ അപേക്ഷയെ നിരസിക്കാതെയും വണബിതമായ ഒരു മഹാപട്ടി പറയാതെയും ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചുകൂട്ടിയതെങ്കിലും. എന്നാൽ നേതാജിയെ സല്ലാറിക്കുന്നതിനം വിനോദപ്പിക്കുന്നതിനമായുള്ള ഏർപ്പാടുകളിൽ എന്നെതക്കിലും ലോപംവരുത്തിയും മുകളിലുള്ള തൃജ്ജിലായിക്കേണ്ടതും ദർശിക്കുന്നതിനും രാജപുത്രങ്ങൾമാർ അന്താരെ നയിച്ചു. അവിടെ തൃജ്ജി, ഗായത്രി, സാവിത്രി മുതലായ നദികളുടെ ഉത്തരവസ്ഥാനങ്ങളും ചേതോമോഹനമായ വനലക്കൂട്ടിവിലാസവും കണ്ണപ്പോരം അയാളുടെ ഏപ്പായം അത്രതാനും ഔദാഹരിക്കുന്നതിനും. സാധാരണവേളയിൽ ചില പ്രോം തനിച്ചും ചിലപ്പോരം ചന്ദ്രരാധൻ പുത്രമാരോടു കൂടിയും അംഗം അംച്ചത്രുളിൽ മലകളുടെ മുകളിൽ വ്യായാമ തത്തിനം വിനോദത്തിനമായി സപ്തപ്പൂർണ്ണം ചെയ്തിരുന്നു. ഉപരിലോഗത്തിൽ വുക്കഡിലായി നിബിഡമായ മഹാബലപേരുന്നതിന്റെ രാമണീയകം അവാച്ചുമായിരുന്നു. ഇതു മാത്രത്തിന്റെ ഫോംസവത്തിനെ തുല്യം

അനധികരിച്ച എന്നെല്ലാ പരമാത്മം നേതാജിയുടെ മനസ്സിലും ഉദിക്കാതിരിക്കാണ്. എക്കിലും ബോല്പുത്തിൽ തന്റെ അദ്ദേഹമാനമായിരുന്ന് മാത്രരെന്നുള്ളഭരിച്ചുള്ള പക്ഷ പാതം ഈ ബോധവെന്ന മറയ്ക്കുകയാൽ മാത്രരെ മഹാബു ലേപ്പരഭ്രതക്കാരം വിശ്വിഷ്ടരമെന്നതനെ അയാൾ പരിഗണിച്ചപോയി.

കാലാതിപാതത്തെ അറിയാതെയിരിക്കുന്നതിന് നേതാജിക്കായി ഖവിടെ ഒക്കിയിരുന്ന വിനോദങ്ങളിൽ നെന്ന് കുട്ടി പുലി മുതലായ ഹിന്ദുജത്തുക്കളെ നായാടുകയായിരുന്നു. രാജമഹിയിലെ യുദ്ധം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ദിർഘവിത്രമത്താൽ നിർവ്വിജ്ഞനായ ഈ യോദ്ധാവിന് തന്റെ കായബലങ്ങേതയും ശൗംഖ്രാന്തേതയും വ്രാപരിപ്പിക്കുന്നതിന് ലഭിച്ച ഈ അവസരം അത്രുന്നതും സന്തോഷത്തെ നില്ക്കി. നേതാജിയുടെ ദുഗ്ധയാക്കണ്ടുകും അവിടെയുള്ള സാധുക്കളും ശ്രദ്ധിക്കാൻശേഷ് പ്രശ്നങ്കരമായിരത്തിന്. എന്തെന്നാൽ ദിഷ്ടജത്തുക്കളെ മികവൊരും അയാൾ കൊന്നുമട്ടിച്ചുതു കൊണ്ടു് അവക്കുടെ കന്നകാലികൾ നിർബാധമായി വയലുകളിൽ സബ്രഹ്മാന്ത്രിക്കുന്നതും നേതാജി ദിർഘമായ തന്റെ കുന്നത്തെ വഹിച്ചിരിക്കുന്നതു് ദിഷ്ടജത്തുകളിൽനിന്ന് ആത്മാവിനെ രക്ഷിക്കുന്നതിനുമാത്രമല്ല, പവർത്തങ്ങളിൽ കേരഭോഗാഴം ഇറങ്ങുവോഴം ഒരു പ്രയോഗമല്ലെന്നു് അവലംബമായും ഉച്ചയോഗമല്ലെന്നു്.

ഒരിവസം നേതാജി ഇപ്രകാരം ദിഷ്ടജത്തുക്കളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാണു് മഹാബുലേപ്പരത്തിന്റെ തൈക്കേ ചാരി വിൽക്കുടി നടക്കബോധം അതിക്രൂരം ചാടിയണ്ണച്ചവരുന്ന

വന്നു, തൃജ്ഞായിക്കേൾത്തിൽ താൻ കണ്ണിട്ടുള്ളവന്മായ ഒരു ഗ്രൂപ്പമാർക്ക് അധികാരി തടങ്ങുന്നിൽക്കും ഇല്ലകാരം ചോദിച്ചു: “നിങ്ങളുടെ രാജാവിനു മരണമേം ബന്ധനമായിരിക്കുന്ന ഈ അവസരത്തിൽ നിങ്ങൾ എന്താണോ” ഇവിടെ ഉഴുന്നനടക്കമെന്തു?“?

“എത്രു? എൻ്റെ രാജാവിനോ? ശിവാജിക്കോ? നിങ്ങൾ എപ്പോരു, എങ്ങനെ ഈ വർത്തമാനം അറിഞ്ഞു?“ എന്ന നേതാജി സംഭ്രമംനേതാവും ചോദിച്ചു. “നിങ്ങൾ പറ യുന്നതു സത്യമാണെങ്കിൽ ഈ കൂദം മലത്തിൽ ഇരിക്ക ദേഖാം എൻ്റെ സ്നേഹിതനും രാജാവുമായ അദ്ദേഹത്തിനെ താൻ എങ്ങനെന്നും സഹായിക്കുണ്ടു?“?

“താൻ എങ്ങനെ അറിഞ്ഞു എന്ന ചോദിക്കണം. സംസാരിച്ചു ക്ഷിണിക്കാതെ കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ ‘പാർ’ എന്ന മലയിട്ടക്കിലേയുള്ള് ഓടിപ്പോകാം. അവിടെ യാണോ” ഈ അപേത്ര നടക്കാൻ പോകുന്നതു. അവിടെ എത്തിയതിന്റെശേഷം നാമയമുണ്ടാക്കിയിൽ താൻ എപ്പോരു പറത്തുകേണ്ടപ്പറ്റിക്കാം.” ഇതും പറഞ്ഞിട്ടു് ആ ഗ്രൂപ്പം വഴികാണിക്കുന്നതിനായി പടിഞ്ഞാറോടു് ഓടിത്തു ക്കും. തൃജ്ഞായിക്കേൾത്തിലെ വഴിപാടുകളിൽനിന്നും അധികാരി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള മാംസളതയും പുർക്കണ്ണത്തിൽ അധികാരി ഓടിയിട്ടുള്ള ഓട്ടവും വിചാരിച്ചാൽ അധികാരി ഇപ്പോരു അതിവേഗം ഓടിയെന്നതനെ. പറയാം. ഇപ്പോരു കാരം നോരണ്ട് മെത്ത ഓടിയപ്പോരു അവർ പാർമാദ്ധ് അഭിസം സമീപം എത്തി. എക്കുദേഹം ഒരു മന്ത്രിക്കുറിനു മുഖിയിൽ ആയുധപാണികളായ മുപ്പേതൊള്ളം ആളുകൾ അതു വിഭിന്നത്തിലേക്കു് ഇറങ്ങിപ്പോയതായി അവിടെനിന്നു ഒരു തൃശ്ശിക്കാരൻ പറത്തു. എന്നാൽ അവർ നിന്നിക്കുന്ന ഉന്ന തസ്മലത്തുനിന്നു് അതിക്രൂരം നോക്കിയതിൽ ഇവിധം ആരുരെയും കാണാനിട്ടിയിരുന്നു.

“അവർ ആ കാണുന്ന കാട്ടിൽ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നു” എന്ന ശ്രാവമണം പറഞ്ഞു. “അതാം! അവിടെനിന്നു രണ്ടിലേണ്ട് അകലപത്തായി മററുതു സംഘം ആളുകൾ ഒരു ഗ്രഹാമാർഗ്ഗത്തെ അധികരിച്ചുമണം ചെയ്യുന്നു. അതു മഹാദിൽനിന്നു വരുന്ന ശിവാജിമഹാരാജാവും അബ്ദചര നമാശം ആയിരിക്കുന്നു. നാം മുന്നറിയുകകാട്ടക്കാത്തപക്ഷം അവർ മരിച്ചതുനെന്നു.”

നേതാജിയും ഭ്രാവമണാം ക്ഷമന്ത്രിൽ ആ പാറ യിൽനിന്നു ചാട്ടി ഒളിച്ചിരിക്കുന്ന ശത്രുക്കൾ കാണുന്നതെ മലയിട്ടക്കിളേക്ക് റാട്ടി തുറങ്കി. ശിവാജിക്കു വഴിയിൽ സംഭവിച്ച ഒരു വൈദ്യുതിയോഗം അല്ലെങ്കിലും അല്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ നേതാജിയുടെ പ്രധാനപ്രശ്നാനം അഉദ്ദേശ്യത്തിന്റെ ജീവ നെ രക്ഷിക്കായിപ്പൂര്യ തന്നു. ശിവാജിയും ട്രിപ്പൂരായം വരുന്ന വഴിയിൽ ഒരു അഞ്ചൻകട്ടിയും പെൺകട്ടിയും കൂടി ആക്കാണക്കിയുണ്ട്. പെൺകട്ടി എഴുന്നേറ്റ് ഓട്ടാൻ തുടങ്ങി. യപ്പോൾ ഒരു കാതിരയുടെ കാലിൽ തട്ടി വീണാപോയി. ശിവാജി തന്റെ കതിരയിൽനിന്നു ചാട്ടിയിരിക്കി കട്ടിരയ എടുത്തു. അപ്പേസിപ്പിക്കാൻ നോക്കിയതിൽ കട്ടി കണ്ണ ആട്ടി യേപ്പേട്ടു ഉറക്ക കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഒട്ടവിൽ ഉഭാര നായ ആ രാജാവു തന്റെ കവചത്തിൽനിന്നു ഉജ്ജപല മായ ഒരു ബട്ടൻ പറിച്ചെടുത്തു. ആ കട്ടിയുടെ കൈയിൽ കൊട്ടത്തപ്പോൾ അതിന്റെ മുഖം ക്ഷമന്ത്രിൽ ഉണ്ടിതാം കൊണ്ടു വികസിക്കുമ്പോൾ, ശിവാജി അതിനെ താഴേയിൽ തനിച്ച് തന്റെ ധാതുയെ തുടങ്കയും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ കാലവി ഉംഖും സംഭവിച്ചില്ലായിരുന്നുകൂടി ശിവാജി വയിക്കപ്പെട്ട കൂത്തിന ശേഷമേ നേതാജി വധസഹായത്തു എത്തുമായിരുന്നു.

നേതാജിയും ഭ്രാവമണാം മുക്കണ്ണപള്ളിയെ തുടയിൽ ആട്ടി നിട്ടമായി തുറങ്കിയുണ്ട് സുക്ഷിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ

എതാനം മൗലികരും അവിടെ മുട്ടക്കത്തിയിരിക്കുന്നതായി കണ്ട്. എല്ലാവരും വിസ്തൃക്കലാച്ച്' അന്റും തൊട്ടത്തുപിടി ചുിത്തനും. അവരുടെ പ്രമാണിയായ ശാമരാജൻ തോക്കു നിറച്ച്, ലക്ഷ്യംനോക്കിക്കൊണ്ട്' അവരുടെ മധ്യത്തിൽ നിന്നുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അധാരത്തുടെ അനുചരണാർത്ഥം അനുഭൂ മായ അസ്പദമതയെ പ്രഭർപ്പിച്ച്. ശിവാജിയെ വധിക്കുന്നതിനാണ് തങ്ങളെ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ളതെന്നും അവർ അറിഞ്ഞതിരിക്കുന്നു. മറുപട്ടി ഹിന്ദുക്കാളിപ്പോലെ ഇവരും അദ്ദേഹത്തെ മഹാരാജ്ഞത്തിന്റെ രക്ഷിതാവായി വിച്ചാരിക്കുയും ഇഷ്ടപ്രഭരണരും അവതാരമെന്നും വിശപസിക്കുയും ചെയ്തുവന്നു. അതിനാൽ തൊന്തരകളിൽ അന്റുംതൊട്ടത്തുപിടിച്ചുണ്ടു് അവരുടെ കൈകൾ വിറച്ചുതുടങ്ങി. അവരുടെ ദൈർଘ്യപ്രൈപ്പട്ടാൻ ശാമരാജൻ പ്രയോഗിച്ച വാക്കുപാടവും മൊന്നും ഫലപ്രാപ്തിപ്പുണ്ട്. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ആ ദിശയിൽ പറത്തു:—“ഇതാ അവനം ക്രുത്യം വരുന്നു! അവൻഡുഷ്ട് രനാബണക്കിൽ എന്നും ഈ തോക്കിന്നുന്ന പായുന്ന ഉണ്ണ തട്ടത്തെക്കാളിക്കട്ട.” ഇങ്ങനെ പറത്തു, തന്റെ ദുഷ്ടിക്കാളി ലക്ഷ്യത്തിൽ ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ട് നില്ക്കുമ്പോൾ നിശിത്തമായ ഒരു കത്തം ആ ചംതകക്കാൾ ശിരസ്സിനെ ഭേദിക്കുയും ദേഹദേഹിക്കാളി വേർത്തിരിക്കുയുംചെയ്തു. മാത്രരണ്ടും ശുംഗത്തിൽവച്ചു' നേതാജി വശപ്രൈപ്പട്ടത്തിയിൽനാം കത്തപ്പേരുന്നുന്നുന്നും സ്വാജിത്വമായി. ഇപ്പുകാരം അദ്ദുരുന്നായ ഒരു ശത്രുവിനാൽ അവിച്ചാരിതമായി തങ്ങളുടെ നായകൻ വധിക്കപ്പെട്ടുപോരാം അവന്റെ അനുചരണാർത്ഥയും ഭയാൽത്തോന്തരമാരായി അട്ടത്തുള്ള കാട്ടകളിലേക്ക് ചാട്ടപ്പോയി, ശിവന്റെയോ വോന്തിയുടേയോ ക്രതങ്ങൾ ശാമരാജനും സംഘരിച്ചുവെന്നും മാംസരക്തനീ മംിതമായ കൈകൊണ്ട് പ്രയോഗിച്ചപ്പെട്ടു ആ കത്തമെന്നും അവർ വിശപസിച്ചതു്.

ഇതുയും കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശിവാജിയും അവിടെ എത്തി. നേതാജി ശിവാജിക്ക് കരിലാശംസനംചെങ്ങു്, അവിടെ നടന്ന രൂതാന്ത്രംപദ്ധതിയാം പറഞ്ഞുകൊടുപ്പീയു്. നാന എറം ബ്രാഹ്മണൻ പുംകമരയെ ഇപ്രകാരം പാതതു്— “ചന്ദ്രരാധയം ശിവാജിയുംതമ്മിൽ ഒരു സവും സാധിക്കാൻ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനായി ജവലിയിൽ ഒരു സ്വന്ദര്ശിസംഗ്ലം കുടി തിരുന്ന. ഈ ബ്രാഹ്മണനും ഗ്രഡമായി. ആ സംഘത്തിൽ ചേറ്റ്. ഈ സ്ഥിതിയിൽ ബിജപ്പുർരാജാവിന്നെന്ന പ്രണി യിയും ഭ്രംംസനമായ ശാമരാജനെപ്പറ്റി അയാക്കു ബല മായ ഭൂക്ക ജനിയു്. അതിനാൽ അയാളുടെ ഗതികളെ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനായി ബ്രാഹ്മണൻ എല്ലാഞ്ചും അയാളെ അനന്തരമിയു്. അയാളും രാജാവിന്നെന്ന മുള്ളിടരവാരിൽ ഒരവരമായി കുടക്കുടെ രഹസ്യപ്പാപം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ ടെൻ അനുരാവിലെ ത്രിജ്ഞാനായിക്കേണ്ടതിൽ തൊഴുന്നതിനായി ചെന്നേപ്പോൾ ശാമരാജനുഭവുള്ള ഗ്രഡവ്യാപാര ക്ഷേരം മുഴവൻ തന്നോട് പറയണമെന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം താൻ ശപിച്ചുകൂട്ടുമെന്നും ബ്രാഹ്മണൻ കോപാഭാവത്തോടെ പറഞ്ഞു. ഭയാത്മകനായ ടെൻ സകല രൂതാന്ത്രംപദ്ധതിയിലും വിവരമായി പറഞ്ഞുകൊടുപ്പീയു്. ശിവാജി അന്നേദിവസം പാർമാർഗ്ഗത്തിൽ വരുമെന്നു് അറിഞ്ഞതിനുത്തിനാൽ അവിടെവച്ചു് അങ്കേഹത്തെ വധിക്കുന്നതിനു് ആലോച്ചി തിരുന്ന. ചന്ദ്രരാധൻ ഈ സംഗതിയിൽ ശാമരാജനു സഹായിക്കുന്നതിനും തന്നെ ടെമ്മാരിൽ മുപ്പത്തുപേരും നിയോഗിയു്. ശിവാജിയെ വധിക്കുന്നു പിടിച്ചുപ്പിടിക്കുന്നു ചെള്ളുകൊള്ളാമെന്നും ബിജപ്പുരമായി താൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഉടനുബന്ധിയെ ഇപ്രകാരം നിറവേറുന്നതിനാണു് ചന്ദ്രരാധൻ നിയൈഡിച്ചുതു്. വത്തമാനക്ഷേരം മുഴവൻ ഗ്രഹിച്ചു ഉടനെ ബ്രാഹ്മണൻ നേതാജിയെ തേടിപ്പുരുപ്പട്ടകയും മഹാബലേ ശ്രദ്ധത്തിൽവച്ചു് അയാളെ കണ്ടകുടക്കയും ചെയ്തു.

ಶಿವಾಜಿ ಕುತ್ತಜಣತಾಪ್ಯಾವೆಂ ಗಣತಾಜಿಯೆ ಅರುಲಿಂ ಗಣಂಚಯ್ಯಾ ಹುಪ್ರಕಾರಂ ಪರಿತ್ಯಾ: “ವಿಷೇಷಣಮಾಯಿ ಯಾತೆ ನಂ ನಡನೀಕ್ರಿಷ್ಯಾತ ಭಾವತತಿಯ ನಿಷಾದ್ ಇವಲಿಯಿಂಲುಕೆ ತನೆ ಪೋಕಣಂ. ಅತ ರಾಜಾವಿಣೋಽ ಪರಸ್ಯಮಾಯಿ ಕಲ ಯಿಕಣಂತಹ ಕಾಲಮಿಟ್ ಹೈಪ್ರೋಃ. ಏನೆ ವಯಿಕಣಾಂ ಅಂತಾರಂ ಉಪಯೋಗಿಂತ್ ಅರ್ಥಯುಷಣಿತ್ತೆ ನಿಪ್ತಣತರಮಾಯಿ ಉಪಯೋಗಿಂತ್ ಅಂತಾರೆ ಶಿಕಣಿಕಣತಿಂತಹ ಅರವಾಸರಂ ಪರಿಕ್ಷೆ ತಾಂಸಿಯಾತ ಉಗಣಾಕಂ.”

“ನಿತ್ಯಾಷ್ಟಮಾಯ ಖ್ಯಾತ ವಾಖುಗಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಂತಾರಂ ನೆಕ್ಷಂ ತೋಗಣ ಅಂತಜಣತಯ ಮರಣ್ಯಾಂ ತಕಬವಣಂ ಇವ ಭಾವತತ ನಿಯತ್ರಿಕಣಂತಹ ಪಾದವಂ ಏನಿಕಾಷಿಷ್ಯಾಣಾಂ” ತೋಗಣಾತ್ರು”

“ಶಿತಾಗಣ,” ಏನು ಶಿವಾಜಿ ಪರಿತ್ಯಾ. “ಫ್ಲೈಹಿತಾ! ಉಡಾರಂ ಸತ್ಯವಾಗಂ ಔಷ್ಣವಾಳಿಯುಭಾಯ ನಿಷಾದ್ ವಾಖುಕ ಗಾಯ ಅತ ರಾಜಾವಿಣೋಽ ರಂತಕಗಾಯ ಅಂತಾರಂ ಮರ್ಗಾ ಯೋಧ್ ಸಮಧಾಂ ಚೆಯ್ಯಾಣತ್ ಶಿಂ ಅತ್ರಾಹಿಷಣತಾಷಣತ್ ಮಿಟ್. ಸತಪರವಾಗಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾಲತತಿಂಗ ಕರಂ ಏಕಪ್ರಮಾರ ತಾತ ಶರ್ವಾವಿಗೆ ವಯಿಕಣತಿಗ ಇತಿಯಾಹಾಷಿಂತ್ ಘೃತಾತಹ್ಯಾಪಾಲೆ ಮೃಢಲಮಾಯ ಈ ವಲ ಪಿಗಾಷಿಯಾತ್ತಾತ್ ಅಂತಿತ ತಾಂಗ ಶರ್ವಾವಿಗೆ ಬಪಣಿಕಣಂ ಮತಿಯಾಹಾಯಿಷ್ಯಾ. ಮೇಲಾತ ಪೋಕ್ತಾತಿತಿತಿತಮಾತ್ರಂ ನಿಷಾದ್ತೆ ಏಗಂಗ ಸಂಹಾಯ ಗಾಯಿಂತಾತ್ರಕಾಂ, ಕಪಡಗಿತಿಕಾರ ಪ್ರಯಾಗಿಕಣಂತಹ ಪ್ರೋಃ ಮರಂತ್ತಿತವರೆ ನಿಯೋಗಿಕಣ್ಯಾಂ ಚೆಯ್ಯಾಹಾಷ್ಟಾಂ. ಕಿರ ಇತ್ತಿವಿಸಣತಾತ್ರ್ಯಾ ನಿಷಾದ್ತಾರ ಕೋಪರತ ಏಕಾಷಾಣಯ ಕ್ಷಿಳ್ಳಂ ಶೋಪಗಂ ಚೆಯ್ಯಾಣಂ. ಅಂತಿಗಿಕಂ ಚಪ್ರಾರಾಯಕಂ ಅಂತಾರಂ ಮರ್ಗಾಷಣಂ ಅಂತಾರಂ ಮರ್ಗಾಷಣಂ ಅಂತಾರಂ ಪರಾಗಾಯ ರಂಬಾತ್ ನಿಷಾದ್ತಾರ ಸಂಹಾಗತಿಯ ನಿಯಮಿತ್ಯಾತ್ರಾಃ.” ಹುಪ್ರಕಾರಂ ತಾಂಗ ಪ್ರಾಣಾಂತಾವಾಯ ಗಣತಾಜಿಕಣ ವಿಳಿಂಗ ವಂಡಗಣಂ ಪರಿತ್ಯಾ ಶಿವಾಜಿ ತಾಂಗ ಯಾತ್ರಾಯ ಅತ್ಯವತ್ತಿಂತ್.

ശവാജി തന്റെ വാക്കിനെ വിസ്തരിച്ചില്ല. നാലഞ്ചു ദിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ അദ്ദേഹം രഖലാബലാൽ എന്ന പ്രാ ധമണനെ നേതാജിയുടെ സ്ഥാനത്തിൽ ട്രിയമിക്കയും, നേതാജിയുടെ സഹായം തന്നിക്കു താമസിയാതെ ആവശ്യപ്പെട്ട ദേശനം അതുവരെ സ്വാദേശത്തിൽപോയി പാർത്തുകൊ ചീം ദേശനം അധാരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. അതിനാൽ നേതാജി, അക്കദാക്ഷാരായ ഇരുപത്തെഴു സാഡിക്കൈ രഖലാബലാലിന് വിച്ഛകൊട്ടതെടുക്കും, കതിരായിൽക്കയറി ജവലിയിൽനിന്ന് പുരപ്പെട്ടു. ബിജയ്തുർഭാജാവിന്റെ അതു നമ്മിനുവും ശ്രീവാജിയുടെ പരമാനുവദായ ആ രാജാ വിന്റെ രാജ്യത്തിൽ എക്കാക്കിയായി സജ്ജവിക്കാൻ തുനിന്തത്തു് നേതാജിയുടെ സാമ്രാംഗ്ന്യാ ആയിരുന്നു. ശ്രീവാജിയെ വധിക്കാൻ പുരപ്പെട്ടു മഞ്ചികൾ ശാമരാജൻ ശിവഭ്രതദൗം വധിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രവൃാപനം ചെയ്തു വെക്കിലും, സംഗതിയുടെ വാസ്തവം മുഴുവൻ ശാമരാജൻറെ ലേവക്കുംാരിൽ ഒരവൻ ഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. അവൻ തന്റെ സപ്താമിയുടെ വധത്തിന് നിഷ്ട്രൂതിയായി നേതാജിയെ വധിക്കാനേയോ ബന്ധിക്കാനേയോ ചെയ്യുന്നതിന് നിശ്ചയിച്ചു. ഇം ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി അവൻ അഭ്യുദയ ഘാതകമാരെ സപ്താമിനപ്പെട്ടുതുകയും, നേതാജി എക്കാക്കിയായി ജവലി യിൽനിന്ന് പുരപ്പെട്ടുന്ന വത്തമാനം കേടുപെട്ടാണ് തന്റെ അഭീഷ്ടത്തെ അനുത്തനെ സാധിക്കണമെന്ന തീർച്ചപ്പെട്ടു തുകയും ചെയ്തു.

ജവലിയിൽനിന്ന് പടിഞ്ഞാട്ട് തിരിച്ചു് കൊക്കണ തതിൽക്കൂടി പോകാൻ നിശ്ചയിച്ചായിരുന്നു നേതാജി പുറപ്പെട്ടതു്. ശാമരാജൻറെ ലേവകനാൽ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട

ആത്തായികൾ ആരവേദം ഗ്രംമാർഗ്ഗങ്ങളിൽകൂടി അയാളെ അനന്തരമിച്ചു. അയാൾ മധ്യാഹ്നത്തിൽ വഴിയ കൈയുള്ള ഒരു അവവിധിടു സമീപം ദുക്ഷച്ഛായയിൽ കരുനേരം ദിനുമിച്ചു്, തന്റെ കത്തിരയ്ക്ക് തീററിയും വെള്ളവും കൊട്ടത്തിൻ്റെ ശ്രഷ്ടം ഭക്ഷണത്തിനു് ആരം ദിച്ചു. പഠകളിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടുന്ന ത്രിലജലം എടുത്തുവും കൃക്കന്തിനായി അയാൾ കാഞ്ഞത്തപ്പാരു കൂടിച്ചു നിന്നിരുന്ന ഘാതകമാർ കൈമിച്ചു് അയാളെ പിടിക്കുടി. പ്രചബ്ദിമായ തന്റെ ശക്തി മുഴവൻ പ്രയോഗിച്ചു സാമ്പം സച്ചുവും ഗ്രമിച്ചിട്ടും ശത്രുക്കളെ അകററിനിത്താൻ നേതാ ജീക്ക കഴിഞ്ഞതില്ല. വാരം ഉണ്ടാൻ കഴിയുന്നതിനു മുമ്പിൽ അവർ അയാളുടെ കൈക്കളെ പുറകോട്ടപിടിച്ചുകെട്ടി കതി രസ്തരതു കേരംഡിയിരുത്തി. അന്നത്തോടു ശിവാജി ഇന്ത്യത്താനും ഗ്രമിക്കുന്നതും കൈത്തി, അവർ മഹാബലേ പ്രേരണത ചുറവി അപരിചിതങ്ങളുായ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽകൂടി നേതാജിയെ സററാരാ എന്ന കോട്ടയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി. അതിനാൽ നേതാജി ജവലിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു എന്നല്ലാതെ അയാളെപ്പറ്റി ധാതൊനം ശിവാജിക്ക് അറിയാൻകഴിഞ്ഞതില്ല.

സററാരായിലേ കുർപ്പാലൻ ബിജപ്പുരിൻ്റെ ശത്രുവായ നേതാജിയെ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ ഒരു കാരാല്റുമത്തിൽ അടച്ചു. വെളിയിൽ നടക്കുന്ന വൃത്താന്തങ്ങൾ ധാതൊനം അയാളെ ഗ്രമിപ്പിക്കാതെനുന്നു് ജയിലക്ക് കണ്ണിശമായ ഉത്തരവുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ ശിവാജിയുടെ പ്രണിയിയായി നേതാജിയെ പിറ്റുന്ന് രണ്ടാബലാൽ ഒരു ഗ്രംഗസ്സർഗ്ഗത്തിൽ ചന്ദ്രരായരെ കത്തിക്കൊന്നതും, അസമയംതന്നു സാംബവജിരാജാവിന്റെ അനജന്മന്ത്രവധിച്ചതും ഈ സംഖ്യകളെ പ്രതിക്കുച്ചു് മഹാബലേഷ്ടം തനിൽ സേനാനിവേശം ചെയ്തിരുന്ന ശിവാജി ജവലിയെ

ആകുളിച്ച രാജപുത്രമാരെയും മന്ത്രിയെയും ബന്ധനത്തിലാക്കിയതും, നേതാജിക്ക് അറിയാൻ കഴിത്തെല്ലാം. ഈ നാൽ ശിവാജിയുടെ ബലവും ധനവും പ്രിയസ്വിഭവിക്കുന്നും അദ്ദേഹം ജവലിയിൽ അലംലുമായ ഒരു കോട്ടകെട്ടിക്കൊക്കും ചെയ്തു. ചരിത്രപുസിലുമായ ഈ കോട്ടയുടെ പേര് പ്രതാപാലട്ടം എന്നായിരുന്നു.

കാരാഗ്രഹത്തിലെ അലസത നേതാജിക്ക് പരമസക്ഷം തോന്തിച്ചു. എങ്കിലും അതുനിന്മിത്തം അധ്യാത്മക ആര്യരാഗ്രഹത്തിനു വലിയ മാനി സംഭവിച്ചില്ല. പ്രാകാരത്തിൽ ദിവസംംത്തോഴം ഒരു മൺകുന്നും നടന്നുകൊള്ളുന്ന തിരും, തന്റെ ബന്ധനമുറിയിൽവരുതു കസത്തു മുതലായ വ്യായാമങ്ങളെ ശില്പിക്കുന്നതിനും അധ്യാർഷക് അനുവാദം ലഭിച്ചിരുന്നു. ഇതുകൊതെ അധ്യാത്മക വാസനയലവും ആര്യരാഗ്രഹത്തിനും മാനിക്കരമായിരുന്നില്ല. സററാഡകോട്ടയും സമുദ്രനിരപ്പിൽനിന്നും മുഖായിരം അടിയിൽ അധികം ഉയരമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അവിടത്തെ വായു അത്ര നീം സുഖവാഹനമായിരുന്നു. കുടംബവിന്തയാൽ പീഡിതനം, മഹാരാജ്ഞത്തിന്റെ ഭാഗയേയെത്തുക്കൾച്ചുജും സദ്ഗാമങ്ങളും വ്യാകലനമായ നേതാജിക്ക് ആ പ്രാകാരങ്ങളിൽ നടന്നും, ഉദ്ദേശജനകമായ ശൈത്യവായുവിനെ അനുഭവിക്കാൻ തന്റെ മാറ്റേളുംതുന്നതിനും നേന്നരാഗ്രഹത്തിനും അല്ലെങ്കിലും ശമനം ഉണ്ടായതുപോലെ തോന്താരുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ നേതാജിയോട് പ്രഭംച്ചുക്കാശപ്പെട്ട ഈ ശശാം്കം കേവലം ഭ്രതദയയുടെ ഫലമായിരുന്നില്ല. അധ്യാത്മ സപാമിക്കുന്ന സ്വഭാവങ്ങളും മുതലായ ഉർക്കച്ചുഗ്രണങ്ങളിൽ കേരളി, സപാമിക്കുന്ന മുതലായ ഉർക്കച്ചുഗ്രണങ്ങളിൽ നിന്നും തിരിച്ചു ശത്രുപക്ഷത്തിൽ ചേർക്കുന്നതിനും ശ്രമം മാത്രമായിരുന്നു ഇതു. കിർഘപാലൻ ക്രക്കുടെ അധ്യാത്മക അട്ടക്കാഞ്ചുവന്ന ബിജപ്പുർജാവിന്റെ പ്രതാപം, സന്ധി അടി, ഭാക്ഷിണ്യം മുതലായ മുണ്ണങ്ങളെപ്പറ്റി ദിന്മാലമായി.

പ്രസംഗിക്കും. മഹമഹദമാരുടെ ഭരണർത്തിയേയും നയ തേതും കരിച്ച കഴിയുന്നിടങ്ങളാശം ഗവിക്കുന്നതിനായി നേതാജി ഈ പ്രസംഗത്തെ അതിരുത്തോടെ കൈറിക്കും. നേതാജി എക്കാക്കിയും ഭർപ്പാലൻ സ്ല്യാപകൾക്കും അത്യിതന്നെന്നതു, ടെവിൽ അധികാരിക്കുന്നതു, അവന്തര്ദ്ധത്തോടെ ഒരു സ്പുഷ്ടമായി പറഞ്ഞതുവരെ, നേതാജിക്ക്, ഈ സംഭാഷണം രബക്കരമായിത്തന്നു. ഒരുപ്പാഡി മുന്നാംപ്രാവശ്യം ഒരു വീജപ്പൂർഖലോഗസമന്ന് സ്പരശിക്കുന്നതു ദ്രോഹിക്കുന്നതിനു “നേതാജിയെ പ്രലോഭിപ്പിക്കുമ്പും മുന്നാംപ്രാവശ്യം നേതാജി ആട്ട ഉപദേശത്തെ ധിക്കരിക്കുമ്പും ചെയ്യു. “ഒരു പക്ഷത്തിൽ ചേരുകയേക്കാറി റാഡിക്കയാണോ” എന്നിക്കു സന്ദേശം” എന്ന് അധികാരി ഉദ്ദേശത്തോടെ പറഞ്ഞു.

നേതാജിയുടെ സ്പരശത്താൽത്തന്നു ഈ അഫേക്ഷയെ അത്വത്തിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഫലമില്ലെന്ന ഭർപ്പാലൻ ഭോധപ്പെട്ട്. ആതിന്നാൽ അധികാരി ഈതേവരെ കാണിച്ചിരുന്ന മന്ത്രാഭ്യർഥ തൃജിച്ചു” അവജ്ഞാപൂർവ്വം പറഞ്ഞു: “ഈ പ്രമാണങ്ങൾ പറയാൻകൊള്ളാത്താമന്നല്ലെന്നെതാ അന്ന വത്തിക്കുന്നതിനും അതു എഴുപ്പുമില്ല. നീ പോക്കുള്ളത്തിൽ അതുഡിവാനിയായി രണ്ടാൽസുകനായി നില്ക്കുവും മരണംതെ കുട്ടാക്കുന്നവന്നല്ലോ. എന്നാൽ, അതുതന്മരക്ഷണത്തിനും അശുക്തനായിരിക്കുന്നവും അജജ്ഞാതമായും ആമുഖമായും നിന്നും ശരീരത്തെ നശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു മരണത്തെ നീ എങ്ങനെ സധിക്കുമെന്നു നോക്കുന്നു. എന്നും രൗദ്ധത്തെ ധിക്കരിച്ചതിനാൽ നീ എന്നും ദേശത്തെ അംഗീകാരിക്കാൻ ഒപ്പാക്കുന്നു.”

ഈതും പറഞ്ഞിട്ട് ഭർപ്പാലൻ ഉടനെ അവിടെ നിന്നു പോയി. ഈ ഭീഷണിയുടെ ഫലാരമായ അതുഡിവിസം പിറേറ്റിവസം ഭോധപ്പെട്ട്; പിറേറ്റിവസം ഉച്ചതിരി എത്തേപ്പാഡി അധികാരി അതുഡിവാനികളായ ഭക്താരോട്

ആട്ടി അവിടെവന്ന് നേതാജിയെ അയാള്ക്കുടെ വാസ്തവമായിരുന്നു. എക്കാന്തമായ ഒരു ഇരുട്ടിലേക്കു മാറ്റി. നിലനിർപ്പിൽനിന്നും വളരെ താഴ്ന്ന ഇരിക്കുന്ന വാതിലും ജനലും എപ്പാംആട്ടി ചതുരന്തരകാരമായ ഒരു ചെറിയ പൊരു മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നതും. നേതാജി ബലിപ്പുനായ ഒരു യുവാവല്ലായിരുന്നുകളിൽ, ഭേദമാർക്ക കഴുത്തിൽ പിടിച്ചു് ഈ കാരാഗ്രഹത്തിലേക്കു തിരുത്തിയപ്പോൾ താഴേ വിശൻ് അയാൾക്കു വല്ല അംഗങ്ങംവും നേരിട്ടായിരുന്നു. അതിന്റെശേഷം രണ്ട് ക്ലൂഡുകൾ ആ വാതിലിൽ ഇരുവും ശികരി ഇട്ട് അതിനെ സ്ഥാപിച്ചു വാണ്ണശദ്ധായി ഭാഗിച്ചു. ഈ വേദ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോരും ദിന്ധുപാലൻ നേതാജിയേണ്ടു് ഇപ്പുകാരം പറഞ്ഞു: “തൈജ്ഞക്കുടെ മംഠാരാജാവി സ്ഥാപിക്കുന്നു അനുസരിക്കുന്നതുവരു നീ ഈ ഇരുട്ടിയിൽ കിടക്കുന്നും. നിന്നുക്ക് സ്ഥാപിച്ചുവാസത്തെ അവധി തന്നിരിക്കുന്നു. സ്ഥാപിച്ചുവാസവും ഈ ശാംഖകാണിക്കുന്നപക്ഷം നീ പിന്നീട് സൗംഖ്യപ്രകാശം കാണുകയില്ല. എന്നതനും രാഖേ ദിവസം ഈ ജനലിന്റെ രാഖേ വാണ്ണം ക്ലൂഡുക്കി അടുണ്ടാം. നിന്റെ അധികാരത്തിന്റെ മലം ഇതാണെന്നു വിചാരിച്ചുകൊംക്കു.”

ഭാരണമായ ഈ ആളുക്കുടുംബം നേതാജി മുമ്പിലത്തേപ്പോലെ മറന്നു ആവരിച്ചുതേരുക്കുന്നതും. വിധിവിശ്വാസത്താലും, തൃശ്വാസരതാലും, പോക്കല്ലത്തിൽ ശരൂവിന്നോട് പോരാട്ടിയിട്ടുന്നപോലെ ഈ ഇരുട്ടിയിൽ ഉപവസിച്ചു മരിക്കുന്നതിനും അയാൾക്കു ദൈത്യത്തായി. അയാൾ വിചാരിച്ചു: “എന്റെ രാജ്യത്തിനുവേണ്ടി മരിക്കുന്നുമന്നാണ്” എന്നും ശിരോലിവിത്തമെങ്കിൽ ആ മരണം ഇവിടെയോ അവിടെയോ, ഇപ്പോഴോ പിന്നോയോ, സംഘവിക്കുന്നതിൽ എന്തോന്ന് വ്യത്യാസം? ധീരമാരായ അനേകായിരം ഭേദമാർക്കു മച്ചാരാളുത്തിനുവേണ്ടി യുദ്ധംചെ

ആൻ സന്നദ്ധരായിരിക്കുമ്പോൾ നിസ്താരനായ ഇവൻ മരി
ചുപ്പോക്കന്തുകൊണ്ട് ഒരു മാനിയും വരാനില്ല.”

എക്കിലും തന്നെ മരണാനന്തരത്വം വെവ്വേദ്യപ്പോൾ കാരിയുടെ അവസ്ഥയെ എല്ലാം കുടാതെ ചിന്തിക്കാൻ അയാൾ ശക്തനായില്ല. എല്ലാ നാളിലും വിധവകളുടെ സ്ഥിതി ശോച്ചപ്പത്രങ്ങൾ; എക്കിലും ഇൻഡ്യയിൽ അതു⁹ സവിശേഷം ശോച്ചപ്രമാണി റിക്ഷന്. ഇവിടത്തെ വിധവകളോടുള്ള പെയ്മാറം കാണാവോരും ഇവയുടെ ഭർത്താക്കൾമാരുടെ മരണത്തിനു¹⁰ ഇവർ ഉത്തരവാദിനികളോ എന്ന തോന്ത്രിപ്പൂക്കൾ.

വോന്തി പ്രത്യക്ഷിവീച്ചു് അയാൾക്ക് ബന്ധമോചനം ലഭിക്കേണ്ടു് അങ്ങളിച്ചുജൂതായിത്തോന്തി. അതിനാൽ ആ ദേവി നിശയിക്കുന്ന കാലത്തു്, നിശയിക്കുന്ന വിധ തിൽ, രക്ഷ ലഭിക്കേണ്ടുള്ള വിശപ്പാസനത്തോടെ നേതാജി താൽക്കാലികമായ മന്ത്രശയെ ദൈത്യപ്പുവ് സമക്കാൻ തന്നെ നിശയിച്ചു്.

29

നേതാജിയെ ഇരുട്ടിയിലാക്കി എത്താനം ദിവസം കഴിഞ്ഞതുപൂർണ്ണ ഒരു ക്ലാംഗന തന്റെ രണ്ടു കൂട്ടികളും മുത്രവർദ്ധിത്തോടുകൂടി ആ കോട്ടയിൽ വന്നുചേന്നു്. അവരും പൊജപ്പുർഖേസന്നുത്തിലെ ഉദ്ദോഗസ്ഥനായ ഒരു മഹമ്മ ദന്തു് ഹിന്ദിഡാത്തയും അവളുടെ ഭേദാവ നേതാജിയെ ഇരുട്ടിയിൽ ബന്ധിച്ചു ഉദ്ദോഗസ്ഥനു പകരം നിയമിക്കുപെട്ടു് സററാറായിലേക്കെ വരികയും ആയിരുന്നു. വഴിമേൽ ഉദ്ദോഗസ്ഥബന്ധമായ എന്തോ തുത്യം നിമിത്തം, താൻ താമസിയാതെ പുരകെ എത്തിക്കൊള്ളാമെന്നു പറഞ്ഞു്, അയാൾ ലാത്തയേയും കൂട്ടികളും മുൻകുട്ടി സററാറായിലേക്കു് അയച്ചിയന്നതാണു്.

ആ സ്നീ അവിടെ എത്തിയിലിവസം വെക്കേണ്ടം പരിചാരിക്കണമെന്തുകൂടി നേതാജിയുടെ കാരാഗ്രഹത്തിനു് സമീപം, പ്രാകാരത്തിന്റെ മുകളിലിരുന്നു്, തന്റെമുവിൽ തുറന്നിട്ടിരുന്ന പ്രത്തിവിലാസത്തെക്കണ്ടിം, സുഗന്ധിയായ ശീതവായുവിനെ അനുഭവിച്ചും ആനന്ദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഭാസിയോടു് എന്തോ പരയുന്നതിനായി തിരിത്തുനോക്കിയപ്പോൾ ആ കാരാഗ്രഹത്തിന്റെ ജന്മം കണ്ടിട്ടു് അവരും

ചോദിച്ചു:— “ആ ജനങ്ങൾ പാതിജയാളം കെട്ടിയടച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ കാരണമെന്താണോ?”

അതു “ ഒരു മുത്തുടറയിലേക്കുള്ള വാതിലാബന്നം, അതിൽ ഒരു മഹാരാഷ്ട്രയോദ്യാഖ്യാനം അടച്ചിരിക്കും, അഞ്ചു ദിവസത്തിനകം ആ വാതിൽ മുഴുവൻ കെട്ടിയടയ്ക്കുമ്പോൾ ഭാസി ഉത്തരം പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ തടവുകാരൻ്റെ കറിനമ്പാശ ദർശിയിരെ വിചാരിച്ച് ഉഭാരയായ ആ സ്ത്രീ കരണ്ടുതുടങ്ങി. അവരും ഒരു മഹാമഹിക്കും, സുപ്രജാതിയോടും സ്വന്തമന്ത്രത്താടം അവരുടെ ക്ഷയിച്ചിട്ടില്ലെന്നു, “അവരും രക്ഷിക്കുന്നതിന്” ഒരു മാർഗ്ഗവും ഇപ്പറയോ? ” എന്നു അവരും ചോദിച്ചു; “അവൻ മരിക്കണമെങ്കിലും ഇതുവളരെ കാഴ്ചപ്പെട്ടു മരിക്കണമെന്നു ശേഖാ? ഒരുവേള അവൻ നിന്തുച്ചുമായ കുറയ്ക്കുമോ വണ്ണുന്ന മോ പ്രവർത്തിച്ചിരിക്കാം; എന്നാലും മരണം എത്തപരായ അനിന്നം മതിയായ ശൈക്ഷണ്യാഖ്യാപ്പാ.”

“ഈ മുത്തുടറയിൽ കിടക്കുന്ന തടവുകാരൻ്റെ അപരാധം ബിജപ്പുരിലേക്കു വിശ്രായമായി ശിവാജിയുടെ പക്ഷ തനിൽ ചേർന്ന യുദ്ധംചെയ്തു മാത്രമാണോ? ”

തടവുകാരൻ്റെ ദീനാവസ്ഥയേയും ഭാവിയായ മരണ തേയും കിട്ടുള്ള വിചാരം നിമിത്തം ഭാക്ഷിണ്ണവതിയായ ആ സ്ത്രീയുടു് അന്ന രാത്രിയിൽ ഉറന്നുപോന്ന കഴി എന്തില്ല. അവൻറെ ദർശനരണ്ടാത്ത തച്ചശാഖ കഴിഞ്ഞി ല്ലേക്കിലും ശൈക്ഷയുടെ ശോരത്തെ ലഘുപ്പെട്ടുതന്നാൻ വള്ള തും ചെയ്യണമെന്നായിരുന്നു അവളുടെ അഭിനിവേശം. അസ്പൃഷ്ടമായ എന്തൊമെന്നാവികാരത്താൽ പ്രേരിതയായി പ്രഭാതരത്തിൽത്തന്നെ അവരും മുത്തുടരുന്നു സമീപത്തിൽ എന്തി. അവിടെ രണ്ടുവേലക്കാർ ജനപ്പിണ്ടിന്റെ അട്ടത്ത വണ്ണം കൂട്ടുകെട്ടി അടയ്ക്കുന്നതും നിജ്ഞതന്മായ ആ

പ്രവൃത്തിയിൽ ലജജ്ഞതോന്നാതെ പാടിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നതും കണ്ടി. ഈ കാഴ്ചയാൽ വ്യമിതയായ സ്പാധി തന്റെ മറിയിൽ വന്നിരുന്നു് കലശലബധിട്ട് കരഞ്ഞതുള്ളടങ്ങി. അവർക്ക് എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയും? പ്രത്തുംകാതരയും വിനീതയുമായ അവർ ഹിന്ദുസ്ഥികരക്ക് അവിഹിതമായ സ്പാതന്ത്ര്യം ലാഭിച്ചു് എന്തെങ്കിലും പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു ശക്തയായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും അവളുടെ സൗഖ്യില്ലെന്നും ദിനമെയ്യും ഈ കാഞ്ഞത്തിൽ എന്തെങ്കിലും പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു് അവരെ പ്രേരണംചെയ്തു. അവരുടെനു മന്ത്രപാലന്നർ അടുക്കാൻപോയി ഈ തടവുകാരന്നർ മോചന തന്ത ധാരിച്ചാലോ? അധ്യാളിക്കുന്ന കക്ഷങ്ങളെല്ലപ്പുറി അവർ ധാരാളം കെട്ടിടംകാഡിരുന്നു. വിശ്വാഷിച്ചു്, അധ്യാളി തരംതു തു തു തു പോകുന്ന ഉദ്ദോഗസ്ഥരാണു അഞ്ചു യടക മുപാർശായ അജാദ ധിക്കാരപുവ് നിരസിക്കാണെല്ലോ? അവർ ഇപ്രകാരം പലതും അരുംപാചിച്ചതിന്നർ ശേഷം ദട്ടവിൽ തന്നെ ഭാസിച്ച വിളിച്ചു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഈ മറിയിൽ വെളിച്ചും മതിയാക്കുന്നില്ല. പടിനേരാറേ ഭിത്തിയിൽ ഒരു ജന്മത്തുടി ഇട്ടവിക്കുന്ന മെന്ന വിചാരിക്കുന്നു. നീ പോയി അവിടെ പണിചെയ്തു കൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന കല്പവാരിൽ ഒരുശു വിളിച്ചുകൊണ്ടു വരു.”

പരിചാരിക ക്ഷണിക്കുന്ന വെളിയിൽപ്പോയി കല്പവാരിൽ ഒരുശു ക്രട്ടിക്കാണ്ടിവുന്നു. തന്നെ സ്പാനിനിയുടെ നിയോഗം എന്താണണു് അവൻ വിനയപുവ് മോദിച്ച തിനു് തന്നെ മറിയിൽ ഒരു ജന്മത്ത് വയ്ക്കാണണെന്നു മറ പടി പറഞ്ഞിട്ടു് അവർ തുടന്ന് പറഞ്ഞു: “നീ നിബന്ധം വേലയിൽ സമർപ്പനായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ധീരനായ ഒരു ജീവിനോടു മുട്ടന്തിനായി വേലചെയ്യേണ്ടാണു ഇങ്ങനെ പാടുന്ന നീ ഒരു ഹിന്ദുവാണപ്പോ

എന്ന് ഞാൻ അതുകൊള്ളപ്പെട്ടുന്നു. അവൻറെ കരിമൊ, നിംബൻ രാജുദേന്തയും ദേവാലയങ്ങളും രക്ഷിക്കുന്നതിനായി പണ്ടുപ്പേരോടു യുഖംചെയ്യുതു മാത്രം.”

“ഈ എൻ്റെ ചെറുപ്പുതിലേയുള്ള ശീലമാണ്. പാട്ടുകുത്തുകാണ്ടു വേലയ്ക്ക് എഴുപ്പം തോന്നുന്നു. എന്നാൽ എൻ്റെ പാട്ടുകൾ എപ്പോഴും ഉസ്താസമക്കില്ലെല്ല. എനിക്ക് വിഷാദം തോന്നുന്നോടു ഞാൻ ഭിമപസ്തരത്തിൽ പാട്ടും. ആ ഇടത്തുറയിൽ അടച്ചിരിക്കുന്ന ഉണ്ടാക്കാനൊരു പ്രധാന തീയിടുക കാഞ്ഞത്തിൽ എനിക്കും വളരെ അലിവുതോന്നുണ്ട്. പാവപ്പെട്ട എനിക്ക് ഇതിലെയികും നേരം പറയാൻ പാടില്ല. ബിജപ്പുർരാജാവിൻ്റെ കൊട്ടയിൽവച്ചു മഹാ രാജുന്നായ ഇയാഡക്ക്” തെനാശേച്ചല്ലാൽ തീർച്ചയായി ആവശ്യമാക്കും.” അവൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു “അലിപ്പാ യുദ്ധം പരിചാരിക്കുടെ മുഖത്തെക്കു നോക്കിയപ്പോരു സ്പാമിനി പറഞ്ഞു: “തായിനെ നീ ദയപ്പുടേണ്ടും; അവൻ നമ്മുംപാലേതനെ ഒരു മിറച്ചവാണും”. എന്ന യും നിന്നൊന്നും അവർ ചതിക്കുവില്ലെന്ന്.”

“അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ, എൻ്റെ ജീവനെ ഉപയോഗാളിയുടെ ജീവനെ കുറിക്കാൻ ഞാൻ ജന്മാവിൻ്റെ അകവശാലും” ഇങ്ങനെപ്പറയിക്കുകളുടെ ചട്ടത്തിൽ തന്ത്തിയാൽ ഇങ്ങനും പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതു പറയാം. ആ ഞാൻ ഒരു വില്ല പണിതു ചേര്ത്തിട്ടുണ്ട്. അതിനെ അമ തന്ത്തിയാൽ ഇങ്ങനും കെട്ടിയടയ്ക്കാതെ കാണുന്ന ഭാഗം തന്നിനെ തുരക്കും; എന്നാൽ ഇന്ത വിവരം അയാളു അറിവിക്കാൻ തന്നെ കാണുന്നില്ലെന്ന്. ഞാൻ വേലയ്ക്ക് വരുന്നോമെല്ലാം എൻ്റെക്കുടെ പട്ടാളത്തിലെ ഒരു ഉദ്ദേശ നേയമനുണ്ടെന്ന്. അതു മാത്രമല്ല വൈഷ്ണവം, അയാൾ ഇടത്തുറയിൽനിന്നും വെളിയിൽവന്നാലും കോട്ടയ്ക്ക് ദാനത്തു

പോകാൻ എന്താണവഴി? അധികാരകൾ രക്ഷകിട്ടുന്ന കാലം ഇപ്പോഴെത്തെപ്പോലെതന്നെ അദ്ദോഷം.”

“നീ പറഞ്ഞതിൽ ആലൃത്തെ വൈഷമൃതത്തിന് പരി ധാരമെടു”. നാലേ വേലസമയത്ത്⁴ തടവുകാരൻ നിന്മാർ പാട്ടിന്മാർ അത്മം ഗ്രഹിക്കാൻതക്കവണ്ണം സ്വീക്ഷിക്കായി പാടാമോ?”

“അതുകൊണ്ട്” എന്തു പ്രശ്നാജനം?”

“ആലൃത്തെന്ന ബന്ധങ്ങളുന്നതെന്ന്” മാർഗ്ഗദാരി സെന്റ് നിന്മാർ പാട്ടുകൊണ്ട് മനസ്സിലാക്കി അവവന്മാർ ശ്രദ്ധയെ ആക്രമിക്കണം. പിന്നെ ജന്നൽ ത്രംകന്നതി നിലച്ച സന്തുഡായം പറഞ്ഞുകൊടുക്കണം. നാലേ രാത്രി കോട്ടയിൽ അല്ലെങ്കിൽ ചേരാലും പേരും ചുമ്പും അവനു വെളിയിൽ വരുന്നതിനും പറയണം.”

“പിന്നെയോ?”

“അവൻ ക്ലൂറിയിൽനിന്നു പുരത്തുവരുമ്പോൾ നമ്മൾ രണ്ടുപേരും അവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കണം. നീ ഉടൻതന്നെ അവവനെ നിന്മാർ വേന്നതിൽ കൊണ്ടുപോകയും, സുജൂദ്ദം ദയത്തിനു മുൻപായി നിന്മാർ ക്രുക്കാരൻമാർ വേഷം ചെയ്യിച്ച് കോട്ടയുള്ളവെളിയിൽ കടത്തുകയും വേണം.”

ഈ ഉപായം സാധ്യമാണെന്നു ക്ലൂറം ഭോധപ്പെട്ടു. എങ്കിലും അതിനാൽ തനിക്കു സംഭവിക്കാവുന്ന അപവർത്തനയിലും അപവർത്തനയിലും രോധകൾ വേണ്ടി തന്മാർ ഭാഗ്യം പരിക്ഷിക്കാൻ അവൻ മടിച്ചുതുടങ്കി. അദ്ദോഷം ആ സ്നേഹി തന്മാർ വാക്കുകൾക്കൊണ്ട് അല്ലെങ്കിലും അവനിൽ പ്രകാശിച്ചിരുന്നു ഭ്രാന്തിയും പ്രത്രാന്തയിച്ചുതുടങ്കാതെ, ഈ കാലം സാധിക്കണമെന്ന വാഗ്ദാനം അവൻ തകാതായ സമ്മാനം കൊടുക്കാമെന്ന വാഗ്ദാനവും ചെയ്തു. സ്നേഹമത്താലോ ലാഭത്താലോ അപദാശം

രണ്ടിനാലുമോ പ്രേരിതനായി, അതു തൊഴിലംഖി അനുഭവം തീരുമാന പിറേറ്റിവസ്സേരെക്കവേണ്ട പാട്ടിണംഗക്കി ഉയ്യ വിട്ടുവാച്ച്.

ഓഗ്രവശാൽ പിറേറ്റിവസം വേദസ്ഥലത്തു സുക്ഷി പ്ലിനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടവൻ ഒരു അറബിയായിരുന്നു. അവൻ മഹാരാജ്ഞിഭാഷയിലെ ഒരു വാക്കേപോലും അറിയാൻ പാടില്ലോയാതുന്നതിനാൽ തന്റെ സുത്രം വെളിപ്പെട്ട മെന്നുള്ള യൈലേഡിംങ്കുടാതെ കല്പന സ്പരംതെളിപ്പും സ്പൃജ ഭായും പാടിത്രുടങ്കി. പാടിന്റെ സാരം മനസ്സിലായെങ്കിൽ ജന്മാവിന വിലങ്ങേയായി രണ്ടിപ്പാവശ്യം നടക്കുന്ന തിന്⁹ പാടിയ്ക്കുന്ന അവൻ നേതാജിയോട്¹⁰ അപേക്ഷിക്കായും, അയാൾ അട്ടുകൂരം നടക്കുകയും ചെയ്തു. അനുന്നതെ പണിതിന് ഉടനെ സ്പാമിനിയുടെ ഗ്രഹത്തീർത്ഥ പുതിയ ജന്മത്ത് ഉണ്ടാക്കാനെന്നു. ഭാവത്തിൽ കല്പന അവിരുദ്ധയെ തനി വിവരങ്ങളെല്ലാം ഗ്രഹിപ്പിച്ചു.

30

കല്പന്റെ പാടിയിൽ അടങ്കുന്നതിനു ഉപദേശം ദിശ വൻ നേതാജിക്കു മനസ്സിലായി. ഇതിനെ കഴുതുറ നേര പരിക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നതിന്¹¹ അയാൾക്കു വളരെ ആത്മഹത്യ ഉണ്ടായിരുന്നവെങ്കിലും, വിവേകിയായിരുന്നതിനാൽ അയാൾക്കുമ്പെല്ലാം സാധാരണവരു കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഏകിലും ഇതിനിടയിൽ അയാൾ വില്പിക്കുന്നും വിജാഗരിയുടെയും മറ്റൊന്നുമാനങ്ങളെല്ലാം സുക്ഷ്മമായി നോക്കി ഗ്രഹിക്കാതിരുന്നില്ല.

അസൂമയത്തിനു മുമ്പിയ്ക്കുന്ന ഭയക്കരങ്ങളുായ വംശമേഖങ്ങൾ ദിഗ്നന്തങ്ങളെല്ലാം ആവശ്യംചെയ്തു. സന്ദർഭങ്ങൾ

കുടി ഓലാരമായ അന്നധകാരം സവ്‌ത്ര വൃഥപിച്ചു. നേതാജി ജനപബിന്ദീ വില്പിനെ അമർത്തിനോക്കും ജനങ്ങൾ തുറ കൈകയും ചെണ്ടു. അയാൾ സംത്രപ്പനായി അതിനെ വീണ്ടും അടച്ചിട്ടു്, എതാടുശമായ സ്വദംതിൽ രഹംക്കണ്ണാകാ ഭൂന ക്ഷമാധാര അല്ലാതുരിയെ . പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടി യന്ന. മിനിച്ചുകളം മണിക്രൂരകളം അത്രുന്നതു മരത യോടെ കഴിവാനുകൂടി. വായുവിന്ദീ ചുട്ടു് ഉറുമായ ഒരു കൊടുക്കാറിന്ദീ പുവ്വിശാനംശായിനെന്ന. തന്ദീ കാരാപ്പു മാതിൽനിന്നു വെളിയിൽ ഇരങ്ങിയാൽ ഈ കൊടുക്കാറു് തനിക്ക് അനന്ത്രലമായിരിക്കുമെന്ന വിചാരിച്ചു് നേതാജി സ്വന്തോഷിച്ചു്. ഇത്തുംതോറും ഇടക്കുശക്കം സററാറായുടെ ചുറുഡുള്ള പര്യതങ്ങളും ഭീഷണമായി പ്രതിയപനിച്ചു്. ചേങ്കലാധിലെ അടക്കിരം അല്ലാതുരിയെ സുചിപ്പിച്ചു്. ആല്ല എത്തു അടിശ്യാടക്കുടിനെന്നെന്ന നേതാജി വില്പിനെ അമർത്തു യും ജനങ്ങൾ തുറക്കും കഴിഞ്ഞു. അയാൾ വാതലിൽകൂടി തെക്കുഡിയും തെങ്ങങ്ങളിയും തന്ദീ ശവകടിരമായി വിചാരിച്ചിന്നു ആ ഇയടവിട്ടു പുറത്തിാങ്കി. നിബിഡമായ അന്നധകാരംനിമിത്തം അയാൾക്ക് തന്ദീ മിറുങ്ങഡി. ആരെന്നറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എരിഞ്ഞുമിനിയ ഒരു മിന്നൽ കോട്ടയെ സവ്‌ത്ര പ്രകാശിപ്പിച്ചുപ്പോൾ അയാൾ ഒരു പുഞ്ചനേയും മുവപടം ധരിച്ചിട്ടുള്ള രണ്ട് സ്റീകളേയും തന്ദീ മുമ്പിൽ കണ്ടു. ആ സ്റീകളിൽ ഒരത്തി നേതാജി യുടെ ആത്മാവിനെ ഭേദിച്ചു് ബാലുസ്ത്രനുകളെ ഉള്ളിപനം ചെയ്യുന്നതായ സ്വന്തതിൽ പറത്തു: —നേത്രാ! എന്ദീ ജേപ്പും! നാം ഈ അവന്മായിലാണ്ടോ വീണ്ടും തമിൽ കാണാനിടയായതു്.”

“ഗംഗയോ! മരിച്ചപോയി എന്ന തങ്ങദി വഴുരെ നാളായി വിചാരിച്ചുവരുന്നെന്ന എന്ദീ സദ്ധാരണി തന്നെയോ?”

സമോദരിയും സമോദരനും അന്വേഷ്യം ആലറിൽ
ചനംചെയ്യപ്പോൾ അവരുടെ മഹാവേദങ്ങൾ അനുത്രു
പേണ പ്രവയിച്ചു. അവർ ഈ സ്ത്രിയിൽ നിശ്ചി
ഡ്യോറ റണ്ടാമത്രം ഒരു മിന്നൽ മധ്യാദനസൂത്രങ്ങളുംപോലെ
മുറ്റത്തനേരം ആ പ്രദേശത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. റണ്ടാ
മത്ര മിന്നൽ അപ്പോൾ ചെട്ടുനു് ആ റംഗത്തിൽ
പ്രവേശിച്ചു ഒരു പുതിയ നടക്കൾ നശമായ വാളി
മേൽ പതിച്ചു. അധാരം സമോദരിസമോദരമാരുടെ
നേരെ അടയ്ക്കുന്ന കോപത്താലും വ്യമയാലും കല്പശിതമായ
സ്പർത്തതിൽ പറഞ്ഞു: “അഭ്യർഥത്രിയിൽ കാമുകനെ
അനേപശിച്ചു പുരോപ്പട്ടിരിക്കുന്ന വിശ്രദ്ധയായ ഏൻ്റെ
റാഗഡാങ്കാ ഇതു? ശാശ്വതാവാനാ ഇവൻ ഇപ്പോൾ
മരിക്കും.”

“ଗଣ ଅରୁଯାଉଛିଏ ପାଇବାହିନୀର ପତିଷ୍ଠୁଁ. “ଭର୍ତ୍ତାବେ! ହୃଦୟମରତନ ବ୍ୟକ୍ତିଶରୀଳ ହୃଦୟମ ଏବେଳିର ସମେବିର ନାଯ କେତୋଜିତୁଳାରେ”, ତୋଳି ହୃଦୟମରତନପୁରୀ ପଲ ଫ୍ରେଡିଂ ଅରୁଣେ ଅରୁଦ୍ଧକାଳୀ ପରିଣତିକୁଣିଲେଲୁା. ଥିବୁ “ପାତାଲଶରୀରର ତୀରତ୍ରବ୍ୟଥୁଁ”, ପ୍ରକାଶକେନ୍ଦ୍ରିକୁରକାରେ ଅଞ୍ଚଳୀ ହୃଦୟମରତନିବେଳି ଜୀବନ ରକ୍ଷିତୁଁ. ହୃଦ୍ଦ୍ୱାର ଅବିଭବତନ ପ୍ରିୟତମଯାର ଗଣଶୟ ବିମୁରିଚୁକ୍କିଲୁା ହୃଦୟମରତନ ବ୍ୟକ୍ତିଶରୀଳରେ!”

റസ്സം വാളിനെ ഉറയിൽ ഇട്ടിട്ട് താൻ കണ്ണ കാഴ്ച യുടെ അത്മം എന്നതാണെന്ന ചോദിച്ചു. എന്നാൽ ഗംഗയ്ക്ക് സംസാരിക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. പ്രത്തുരാ ശാന്തയും ദേശിലയുമായ അവധാക്ക് ഇടിയും മിന്നലും തകക്കുന്ന അല്ലരാത്രിയിൽ തന്റെ ശ്രൂഢ്യമാംവിട്ട് ഈ സ്ഥലത്തെ വന്നതുനെന്ന ട്രസ്സംമായ ശ്രമമായിരുന്നു. താൻ മരണ തനിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചതു ചിരവിരഹിതനായ തന്റെ സദ്ധോദരനെ ആരാണെന്ന ഭോധപ്പെട്ടുകയും അവിച്ചാരിത മായും സംശയജനകമായ സ്ഥിതിയിലും അവിടെവച്ചു തന്റെ ഭർത്താവിനാൽ ഭർക്കപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തപ്പോൾ അവളുടെ മനോവികാരം ശത്രുഞ്ജീവിച്ചു്, ജ്യോഷ്മാ ഭർത്താവു വധിക്കുമെന്നുള്ള ദേശംകൂടി ചേന്നാക്കപ്പോരാർ, ഈ ആയാസത്തെ താങ്കുന്നതിനു ശക്തയല്ലാതെ അവർ മോഹിച്ചു് താഴെ വിശ്ര. ഭർത്താവും ജ്യോഷ്മാനകൂടി അവളെ താങ്കിയെടുത്തു് ശ്രൂഢ്യമത്തിൽ കൊന്താപ്പോയിക്കി ടത്തി. ഭോധം ഉണ്ടായ ഉടനെ അവരും “എന്നെന്ന ജ്യോഷ്മാ! എന്നെന്നെ ഭർത്താവേ!” എന്ന വിളിക്കയും രജച്ച പേരും കട്ടിലിന്നെന്നെ സമീപത്തിൽ നില്ക്കുന്നതു് കണക പ്പോരാ അവളുടെ മുവത്തിൽ നിവ്വംജിലായ സന്താപം പ്രകാശിക്കയുംവെച്ചു.

“ഒന്നുകൊണ്ടം വ്യസനിക്കേണ്ടാം” എന്ന ഭർത്താവു പറഞ്ഞു. ജ്യോഷ്മനെ നാശം കാണ്ണാം. ഇപ്പോൾ വിത്രം ആവശ്യമായിരിക്കുന്നതിനാൽ സുവമായി ഉറങ്ങുക; തായി ഇവിടെ ഇരിക്കും.”

റസ്സം ഇത്തും പറഞ്ഞതിട്ട് മെൽ വേണ്ട കാര്യങ്ങളെ ആലോചിക്കുന്നതായി നേതാജിയോടുകൂടി അട്ടഞ്ഞ മുറിയിലേയും പോയി. നേതാജി തന്റെ വൃത്താന്തം ആവബന്ധ പറഞ്ഞുകേൾപ്പെട്ടിച്ചേപ്പോരാ റസ്സംസുമാൻ പറഞ്ഞു:

“ഒർമ്മപാലൻറ കുരുത്രസ്വീപുനി ബിജപ്പുരിൽ അറിവുകിട്ടുകയാൽ അയാളെ തിരിച്ചുവിളിച്ചു് എന്ന അതു ഉദ്ദോഗത്തിൽ നിയമിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടോ. ബിജപ്പുർ ഗവണ്മെൻ്റ് ഇപ്പോൾ സ്ഥാപിതമായ നീതിയെ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. കലാഫാല്പത്രയു ശരൂക്കെല്ല രജീപ്പിക്കുന്നതിനാണോ് ഇപ്പോഴേതെന്ന ഗ്രന്ഥം. ശിവാജിയുടെ പിതാവായ ഹാജിയെ ബന്ധനത്തിൽനിന്നുണ്ടോ ചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവിടെ ഇപ്പുകാരമെല്ലാം സംഭവിച്ചില്ലായിരുന്നവെങ്കിൽ, എൻറെ പ്രമാണത്രമായി ഞാൻ നിങ്ങളെ തടവിൽനിന്നിരക്കി, ധിരാനായ ഒരു ശരൂവിനോ് ഉചിതമായ വിധത്തിൽ ഉപചരിക്കുമായിരുന്നു. എക്കിലും ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ തടവചാടി എൻറെ ഭവനത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതിനു ഞാൻ എത്തു സമാധാനം പറയും?”

“ഈതുവശ്വരയന്മുപാലവു ഇനിയും പെദ്വേജ്യാഗ്രാമം കുറിക്കുന്നും അതിനോ് എഴുപ്പുത്തിൽ സമാധാനമുണ്ടാക്കാം” എന്ന നേതാജി പറഞ്ഞു. “ഇപ്പോൾ ഇരുച്ചും മഴയും കലാശായിരിക്കുന്നതിനാൽ ഞാൻ ആരും കാണാതെ കുപ്പുരയിലേയും” പൊരുഞ്ഞുള്ളാം; നാളെ നിങ്ങൾക്കു യുക്തവെന്നു തോന്നുന്നതിനെ പ്രവർത്തിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യും.

തന്റെ ഭായ്യുടെ സര്വഹാഡരനെ രാജാമത്രം തടവിലും കുറിക്കുന്നതിനും അധികാരിക്കുന്നതിനും തീരു മനസ്സില്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും താൽക്കാലം നേരിട്ട് വൈഷ്ണവത്തെ പരിഹരിക്കുന്നതിനും വേറെ രാജ്യം ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ റണ്ടും അതിനെ സമർത്ഥിക്കുവാൻ. നേതാജി ആരും കാണാതെ കുപ്പുരയിൽ കടന്ന വാതിൽ ബന്ധിച്ചതിനുംനും രാത്രിയിൽ നടന്ന സംഗതികളുടെ ചിഹ്നങ്ങൾ നേരം പ്രഭാതത്തിൽ കാണാതിരിക്കാൻ തക്കവെന്നും, ജന്മലിലെ കല്പകളെ സൃഷ്ടിച്ച ശരിപ്പുട്ടത്തിവച്ചു.

31

പിറേറ്റിവസം പ്രാതത്തിൽ റൂളം ഭർഘാധിപത്രം സ്വീകരിക്കയും അപദാനപീഡയാൽ കല്പശിതനായ അധാരിച്ച പൂജ്യഗാമി, താൻ എകാധിപത്രം നടത്തിയി നന്ന സ്ഥലത്ത് അതിമിഥായി അല്പസമയമെങ്കിലും താമ സിക്കാന്തള വൈമനസ്യം നിമിത്തം, ഉടൻതന്നെ സററാ രാധിൽനിന്നു പോകയും ചെയ്തു. റൂളം അപ്പൂർണ്ണതന്നെ തന്നെ സ്വാല്പനെ തടവിൽനിന്നിരക്കി വാസ്യേഖരമായ ഒരു ഗ്രഹത്തിൽ പാട്ടിച്ചു. കോട്ടയിൽനിന്നു് ഓടിപ്പൂർക്കാൻ ശ്രമിക്കുവെള്ളുന്നു് അധാരം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നതിനാൽ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ ഇഷ്ടംപോലെ സഖവിക്കാൻ അനുവാദിച്ചും നൽകപ്പെട്ടു. ചിരവിയുക്കത്തോരു സോദരിയോടു കൂടി അധാരം സാധാരണക്കുളിൽ സററാധായിലെ പ്രാകാരത്തിന്മാരും നടന്നകാണിക്കുപ്പാരു ചുരുക്കളും കാഴ്ചകളും മറവായും മുപ്പിലഞ്ഞക്കാരും ഏല്ലതരമായിത്തോന്തി. മാതാപിതാക്കമാരുടെ ലാളിത്തെത്ത് അന്നഭവിച്ചു് സ്വപ്നവും നത്തിൽ പാത്രിക്കുന്ന ആ കാലത്തിന്നെന്നു മധ്യരക്ഷകളായ സൃഷ്ടാക്കളും അവർ പലപ്രാവശ്യം ആവത്തിച്ചു. അനു ന്തരം രജാപ്പേരും പരിശീതത്തിൽ പിന്നെ ഓരോജ്ജത്തിൽ സംഭവിച്ച വൃത്താന്തങ്ങളേ ആവർ അഭ്യന്തരാന്നും ചുരുത്തു കേൾപ്പിച്ചു. ചേക്കാം നേതാജി ചോദിച്ചു; “നിങ്ങൾ ജീവി തുഡിക്കുന്ന എന്നുള്ള വർത്തമാനം തങ്ങളെ അറിയിക്കാതി നന്നതു് എത്താക്കാണാം?”

“ഈ മഹമഹാബൻ്നർ ഭാംഗ്യായിത്തീന്നതിൽവച്ചു് എനിക്ക വളരെ ലഭ്യമാണെന്നതിനാൽ ഞാൻ മരിച്ചു പോയി എന്ന നിങ്ങളെള്ളപ്പൊരും വിചാരിച്ചുകൊള്ളുന്നതു തന്നെ നന്നനു് എനിക്ക തോന്തി.”

“ശരിതനെന്ന്” എന്ന നേതാജി പറഞ്ഞു. “നമ്മുടെ പിതാമഹരൂൾ ആരാധിച്ചവനിട്ടുള്ള ഭേദമാരെ പാവക്കൈന്ന് അപഹസിക്കുന്ന ഒരവൻ നിങ്ങളെല്ല വിവാഹം ചെയ്യുന്നു” കരിനമായ ദാംഗ്രംതനെന്ന്. ഈ അപമാനത്തെ സഹിക്കുന്നതിനേക്കാൾ അറാംപ്രോ രാജപുട്ട്‌സ്കീകരിചെയ്യിട്ടുള്ളതുപോലെ മരിക്കുപ്പായിതന്നോ നിങ്ങൾക്ക് നല്ലതു?”

“ശരതും നോൺ വിചാരിക്കാതിരുന്നില്ല” എന്ന് അവർ പറഞ്ഞു. “അതിലേക്കായി ദരിക്കൽ ഞാൻ ഒരു കംാരി കരസ്ഥമാക്കി എങ്കിലും മുൻബലയും കാതരയുമായ എനിക്ക് അതിനെ എൻ്റെ ഗ്രാഫിൽ കുത്തിയിരിക്കാൻ ചെയ്തുമണ്ണായില്ല. അതിനാൽ നോൺ ഇതാ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു.”

“ഈനാലെ രാത്രിയിൽ നിങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിതനോളം ചെയ്തുമണ്ണായിരുന്നാലും?”

“ഈലു നേത്രാ! എനിക്ക് റീററ ചെയ്തുമില്ല. ഈ ലത്തെ ഇട്ടടിൽ കിട്ടകിട്ടാ വിരുദ്ധംകൊണ്ടാണ് നോൺ ഇരുക്കിവന്നതു്. എങ്കിലും എൻ്റെ കയണ ഭയത്തെ ആയിച്ചു. ഭയംകൊണ്ട് മാത്രമാണ്” നോൺ ആരാധമയ്ക്കു ചെയ്യാതിരുന്നതു്. വിശ്വഷിച്ചും ആലും വിവാഹത്തിനു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന വരനെപ്പറ്റി എനിക്കെന്തറിയാമായി യണ്ണു്? നോൺ അയാഞ്ഞു കണ്ടിട്ടില്ലായിരുന്നു. ” തന്റെ മുഖ തനിൽ പ്രസരിച്ച ലജ്ജയെ മറയ്ക്കുന്നതിനായി മുഖം തിരിച്ചുകൊണ്ട് അവർ തുടന്നപറത്തു: “മനസ്സിന് വിപരീത മായി എൻ്റെ തെരാവിനെ നോൺ സ്നേഹിച്ചുതുടങ്ങി. ഷൃംഖലയിൽ ജീവനെ അദ്ദേഹം രക്ഷിച്ചില്ലോ? അപൂർജ്ജനം ഉഭാരംഭായ അദ്ദേഹം എൻ്റെ ഇപ്പോഴത്തെ സങ്കാവ സ്ഥായിം എന്നു ക്ഷമയാണെ പ്രഭിഷ്ഠിച്ചതു്! അദ്ദേഹ തനിന് എൻ്റെമേലുള്ള അന്നരാഗം എത്രയോ സ്ഥിരമാ

യിരിക്കുന്ന! ബിജപ്പുരിലെ ലാവസ്സുവതികളായ അസംഖ്യം യുവതികൾ അരങ്ങേമത്തെ വരിക്കുന്നതിന് കൊതിച്ചിരിക്കുന്ന ദ്രോം യുവാധൃം സുദരശ കലീനമായ അരങ്ങേമം അശ്രം ശണയായ ഈ എന്ന വിവാഹം ചെയ്യില്ലോ?”

പിന്നീടുണ്ടായ സുംഭാഷണങ്ങളിൽ രാജമഹിൾ, കല്യാണം മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ജൈപ്പുന നോർട്ട് അപകടങ്ങ് ഹൈക്കറിച്ച കേട്ടപ്പോരം ഗംഗയും വേപട്ടിവും അയുഖ് വാനെ തോല്പിച്ച വത്തമാനം കേട്ടപ്പോരം സന്ദേശവും ഉണ്ടായി.

അയുഖ് വാൻറ മുത്താന്തം കേട്ടപ്പോരം റസ്സ് പറഞ്ഞെന്തു: “അയുഖ് വാൻ ബിജപ്പുരം രാജാവിൻറ പ്രിയ തമയുടെ സഹോദരനാണോ”. അയാൾ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന പക്ഷം അയാളെ മോചിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കണമെന്ന് എന്നാട്ട പ്രത്യേകം കല്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരുവേള രിവാജി നിങ്ങൾക്ക് പകരം അരങ്ങേമത്തെ വിട്ടയ്ക്കുമായിരിക്കും.”

അയാൾ ഈ അഭിപ്രായം കാണിച്ചു് രിവാജിക്ക് എഴുതി അയയ്ക്കുയും, നേതാജി ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന എന്ന കേട്ടതിനാൽ രിവാജി പരിപൂണ്ണാണന്നാഡിത്താട തുവ കാരെ വിനിമയം ചെയ്യുന്നതിന് അനവദിക്കയും ചെയ്തു. താമസിയാതെ അയുഖ് വാൻ സററാറായിൽ എത്തിയ പ്പോരം നേതാജി തന്നെ സംഘാടിയേണ്ട ധാതുപരിത്വു: “പ്രിയസഹോദരി! നാം ഈ തമിൽ കാണാകയില്ലായി രിക്കം. നമ്മുടെ വിയോഗം പരിതാപകരമാകുണ്ണ. നമ്മുടെ രാജുന്നതയും മതത്തേയും പോഷിക്കുന്ന കയവുണ്ട് മുഹ തതിൽ നിങ്ങളെ വിചുംവച്ചു പോകുന്നതിനാൽ ആ പരി താപം ഇരട്ടിക്കുന്ന. നിങ്ങളിൽ എന്നാട്ടകുടി അമമയുടെ ശരട്ടക്കലേയ്ക്ക് പോരികയണ്ണു നില്ലു്?”

“എൻറു ജ്യോഷ്മ! അതു” രിക്കലും പാടിപ്പ്. എൻറു കേരിക്കം പ്രഖ്യാതതിനിനും ഭാജനമായ തെന്നാവിനെ ഞാൻ എങ്ങനെയാണു് ഉപേക്ഷിക്കുന്നതു്? അങ്ങനെ യും പ്രവൃത്തി ഇഷ്ടപ്രദശ്ചൂരം രിക്കലും സാധുവായിരിക്കയില്ല. പിന്നെ ഒരു മഹമ്മദൻറു ഭാത്യായിരുന്ന തിന്റെശേഷം ഞാൻ എൻറു അരട്ടുന്നുന്ന മഹത്തിൽ എങ്ങനെ പാക്കിം? ഇള സ്ഥിതിയിൽനിന്നു മരണംതന്നെ എന്ന നോച്ചിപ്പിക്കുന്നും. എക്കിലും എൻറു ജീവിതം അതു വളരെ ശ്രദ്ധമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നും. ഉത്തമനായ തെന്നാവിനേയും അദ്ദേഹത്തിനു് എന്നിൽ ജനിച്ചിട്ടുള്ള സന്നാനങ്ങളേയും ഉള്ളശിച്ചു് ഞാൻ ചെയ്യുന്നതായ കുത്രങ്ങൾ എന്ന സദാ വ്യാപരിപ്പിക്ക നന്തിനാൽ നിസ്ത്രിക്കും ദിവും രിക്കലും എന്ന ബാധിക്കാം. എൻറു ഉതം നിങ്ങളുടെ മതത്തിൽനിന്നു ഭേദപ്പെട്ടിരുന്നായി എന്നും വിചാരിക്കുന്നും; നമ്മുടെ ദേവ ന്യാരെ അജിച്ചുരക്കാളും തെന്നാവു് എന്ന അനവഭിച്ചി കുണ്ട്. മിനുച്ചും മഹമ്മദിനും തമ്മിൽ മുഹമ്മദ് കല്പിക്ക നന്നുപോലെ ഉള്ള ഭേദം ഇഷ്ടപ്രാണ കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നും സംശയമാണു്. സകല ചരാചരങ്ങളുടെ പിന്നാവായ ഇള ശ്രദ്ധ എക്കന്നാണെന്നും, മഹമ്മദൻറു അളള്ളുന്നും, രാമ ഭാസൻറു രാമനും വാസ്തവത്തിൽ കണ്ടതനെ എന്നും നമ്മുടെ ആചാര്യവാരിൽ പലതും ഉപദേശിച്ചിപ്പുയോ?”

നേതാജി സദേഹരിയോട് വാത്സല്യപൂർവ്വം യാതു പറഞ്ഞു് സപ്രവൗത്തിലേപയുടെ പറഞ്ഞുട്ടേപ്പാറു രസ്സും സുമാൻ അതിപ്പറം അധാരു അനന്ദമിച്ചു. ഡീരംഭം അഭിജാതവാദമായ ആ സ്ഥാപനാർ, ജാതിമതക്കഴിവാർ ദിനമാരകിലും അന്വേഷാന്ത്രം സ്നേഹിക്കുന്നും ബഹുമാനി

പിക്കനിടത്തോളം അന്നേയാന്നും അവ്യാജമിത്രങ്ങളായിരുന്നു
കൊള്ളിംഗ് അവർ ശപമം ചെയ്തു. പിന്നീട് പദ്ധതി
ഇൻഡ്യയിൽ ഉണ്ടായ അന്നേക്ക് കലഘങ്ങളിൽ ഇന്ത്യപം
പരിഞ്ഞ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനുള്ളം സംബന്ധം നേരിട്ട്. എന്നാ
യുടെ സർവ്വത്രവച്ചു് മഹാരാജ്ഞിമാരം മഹമഹാമാരം
തമ്മിലുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ നേതാജിക്ക് മറിവേറ്റുകും
വിജയപൂർണ്ണസേനാനിയായ റാണ്ടംപുമാൻറ സ്ഥാപിക്കും
നിമിത്തം അധികാരി ബുദ്ധന്തിരിന്നിന്ന് രക്ഷിക്കപ്പെട്ടു.
ഉത്തരകാലത്തു് വിജയപൂർണ്ണിൽ ആളുന്നരകലഘങ്ങൾ വലി
ക്കയും, റാണ്ടംപുമാൻറ ശത്രുക്കളിടെ ദിക്കപ്പെടുത്തുക
വരുന്നായ സുത്തത്താൻ അധികാരി നാട്കടത്തുകയും ചെയ്തു
പ്പോരു നേതാജിയുടെ സ്ഥാനത്താൽ അധികാരിക്ക മഹാ
രാജ്ഞിത്തിൽ അഭ്യം ലഭിക്കയും, അതിനാൽ ഗംഗയും
ബാല്യവസ്തിയേജും വരേയായികരായ പിതാക്കളേയും സദ
ർക്കുന്നതിനു് അവസരം ഉണ്ടാക്കയും ചെയ്തു.

നേതാജിപ്പാർക്കിടെ ഉത്തരകമ മഹാരാജ്ഞചരിത്ര
ത്തിൽ കാണുന്നതു് ഇപ്പുകാരമാകുന്നു. 1657-ൽ അ
ധികാരി ശിവാജിയുടെ സേനാപതിയായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു.
1659-ൽ അഫ്മുൻബാനോടു് യുദ്ധംചെയ്യുന്നതിനായി
അധികാരി കൊങ്കണത്തിൽനിന്ന് വിള്ളിക്കപ്പെട്ടു. അഫ്മുൻ
അധികാരി വയ്തതിൽ ഭാഗിയപ്പോയിരുന്നവുകും അധി
കാരി വയ്തതിൽ തോട്ടിച്ചതു് നേതാജിയായിരുന്നു. ഒരു
1660-ൽ ശിവാജി എന്തോ കാരണവശാൽ കാശിയുടെ
സഹാദരനു ശിക്ഷിച്ചതുമിത്തം അദ്ദേഹവും നേതാ
ജിയും തമിൽ അസ്ത്രം രസക്കയമുണ്ടായിരുന്നതായിക്കാ
ണുന്നു. എങ്കിലും അവൻ താമസിയാതെ രാജിക്കപ്പെട്ടിരി
ക്കണം. എന്തെന്നാൽ 1661-ൽ നേതാജി ശിവാജിയുടെ
അപ്പേബൈസന്നത്തെ നയിച്ചുകൊണ്ട് മുഗ്ധംചന്തിയുടെ

വരിവരെയുള്ള സഹഖ്യാദ്വീപനിന്ന് തിരുശ്ശിപ്പാദവും കൂപ്പം വാസ്തവിക്കുമ്പോൾ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അനന്തരം നേതാജി അറബ് ഗവർണ്ണറിലെ എഴുപ്പെഡാക്കമായി യുദ്ധംചെയ്തു് അയാൾ ഒഴിവിക്കുമ്പോൾ, അറബ് ഗവർണ്ണറിനെ കൈവശപ്പെട്ടതു് കൂപ്പംചെയ്തു്. 1662-ൽ പുനാധി സമീപത്രാവച്ചു് മഹാരാജ്ഞിമാരം മഹമഹദമാരം തമിൽ യുദ്ധമണ്ഡായപ്പോൾ അയാൾ മഹാരാജ്ഞിസേനയുടെ നായകനായിരുന്നു. ചുരുക്കി പുറത്താൽ മഹാരാജ്ഞിനാർ സ്പാതത്രുലഭ്യിക്കായി നടത്തിയ ദിന്മലകളമത്തിൻറെ ആദിയിൽ നേതാജി ശിവാജിയുടെ സഹായമാരിൽ പ്രമാഖണ്ഡനായ ഒരു ദോഖനായിരുന്നു. പരേതനായ ജഗ്നിസ് റാന്നേഡ് അഭ്യർത്ഥിത്തിൻറെ മഹാരാജ്ഞിചരിത്രത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതോലെ “നേതാജി മഹാരാജ്ഞിസേനന്റെയിൽ പ്രഗതിക്കുള്ള ഉദ്ദേശ്യമനായിരുന്നു. ഇവിടെയും അവിടെയും ആചാര അഭിഭവിക്കരിക്കുന്ന ഏവിടെയും ഇതു ഉദ്ദേശ്യം സ്ഥാപിക്കുന്നതായിരുന്നു.”
